

KUNGL. MAJ:TS

NÅDIGA

PROPOSITION

TILL

Riksdagen

angående statsverkets tillstånd och behof;

Gifven Stockholms slott den 14 januari 1911.

Jämlikt grundlagens bud afgifver Kungl. Maj:t härmed nådig proposition angående statsverkets tillstånd och behof under år 1912.

Därvid förekommer först frågan om beräkningen för nästa statsregleringsperiod af *statsverkets inkomster*.

Med åberopande af de beslut, om hvilka bilagda statsrådsprotokoll öfver finansärenden för den 13 i denna månad *) lämnar närmare upplysning, och under de i samma protokoll angifna förutsättningar, föreslår Kungl. Maj:t, att statsverkets inkomster för år 1912 upptagas sålunda:

*) Se bil. till statsverkspropositionen: ”**Inkomsterna**”.

Bih. till Riksd. Prot. 1911. 1:a Saml. 1:a Afd.

		Kronor.
A. Egentliga statsinkomster.		
Skatter:		
Mantalspenningar	825,000: —	
<i>Skatt på inkomst, förmögenhet och rörelse:</i>		
Inkomst- och förmögenhetsskatt, <i>bevillning</i>	31,000,000: —	
Bevillning af fast egendom samt af inkomst, <i>bevillning</i>	1,250,000: —	
Bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter, <i>bevillning</i>	300,000: —	
Arfsskatt, <i>bevillning</i>	6,000,000: —	
Öfriga stämpelmedel, <i>bevillning</i>	11,000,000: —	
<i>Tullar och acciser:</i>		
Tullmedel, <i>bevillning</i>	62,000,000: —	
Brännvinstillverkningsskatt, <i>bevillning</i>	21,500,000: —	
Sockerskatt, <i>bevillning</i>	19,000,000: —	
Punschskatt, <i>bevillning</i>	1,500,000: —	
Maltskatt, <i>bevillning</i>	5,000,000: —	159,375,000
Uppbörd i statens verksamhet:		
Fyr- och båkmedel	1,700,000: —	
Bidrag till försäkringsinspektionen	53,000: —	
Bidrag till bankinspektionen	47,000: —	
Inkomster af myntning och justering	915,000: —	
Patent- och varumärkes- samt registreringsavgifter	395,000: —	
Kontrollstämpelmedel	95,000: —	
Terminsaavgifter från läroverken	540,000: —	
Diverse inkomster	1,500,000: —	5,245,000
<i>Säger egentliga statsinkomster 164,620,000 kronor.</i>		
B. Inkomster af statens produktiva fonder.		
Statens affärsverksamhet:		
<i>Statens järnvägar:</i>		
inkomster	80,000,000: —	
driftkostnad	63,500,000: —	
öfverskott	16,500,000: —	
Transport	16,500,000: —	164,620,000

		Kronor.
Transport 16,500,000: —		164,620,000
<i>Postverket:</i>		
inkomster, <i>berillning</i>	24,000,000: —	
driftkostnad	22,400,000: —	
öferskott	1,600,000: —	
<i>Telegrafverket:</i>		
inkomster	15,000,000: —	
driftkostnad	10,475,000: —	
öferskott	4,525,000: —	
<i>Statens vattenfallsverk:</i>		
Trollhätte kanalverk:		
inkomster	471,000: —	
driftkostnad	310,000: —	
öferskott	161,000: —	
Trollhätte kraftverk:		
inkomster	1,200,000: —	
driftkostnad	620,000: —	
öferskott	580,000: —	
Trollhätte fastighetsförvaltning:		
inkomster	50,000: —	
driftkostnader	20,000: —	
öferskott	30,000: —	
Vattenfall och fastigheter inom Älfsborgs samt Göteborgs och Bohus län:		
inkomster	100,000: —	
driftkostnader	5,000: —	
öferskott	95,000: —	
Vattenfall och fastigheter, inköpta för elektrisk drift vid statens järnvägar:		
inkomster	8,000: —	
driftkostnader	4,000: —	
öferskott	4,000: —	
Diverse vattenfall och fastigheter:		
inkomster	8,000: —	
driftkostnader	2,000: —	
öferskott	6,000: —	
Transport 876,000: — 22,625,000: —		164,620,000

				Kronor.
	Transport	876,000: —	22,625,000: —	164,620,000
<i>Säger för vattenfallsverken:</i>				
	inkomster	1,986,000: —		
	driftkostnader	1,110,000: —		
	öfverskott		876,000: —	
<i>Statens domäner:</i>				
	inkomster	14,700,000: —		
	driftkostnad	5,400,000: —	9,300,000: —	32,801,000
Statens aktier:				
	Utdelning i Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag			1,500,000
Statens utlåningsfonder (öfverskott):				
	Nya odlingslånefonden	300,000: —		
	Torfindustrilånefonden	135,000: —		
	Rederilånefonden	640,000: —		
	Egnahemslånefonden	840,000: —		
	Fiskerilånefonden	75,000: —		
	Norrländska nyodlingsfonden	20,000: —		
	Jordförmedlingsfonden	60,000: —		
	Handtverkslånefonden	1,600: —		
	Järnvägslånefonden	1,775,400: —		
	Allmänna byggnadslånefonden	39,600: —		3,886,600
	Arbetsförsäkringsfonden			1,300,000
<i>Säger inkomster af produktiva fonder 39,487,600 kronor.</i>				
C. Andel i riksbankens vinst för år 1910				6,399,000
D. I anspråk tagna kapitaltillgångar:				
	Aktiebolaget Svenska ostasiatiska kompaniets lån från staten	2,000,000: —		
	Af järnvägslånefonden	542,000: —		
	Af allmänna byggnadslånefonden	38,000: —		
	Af reservationer å anslaget till allmänna läroverken	100,000: —		2,680,000
E. Länemedel				44,077,400
Summa				257,264,000

Första hufvudtiteln,

innefattande anslagen till kungl. hof- och slottsstaterna.

Nu gällande riksstat upptager såsom årliga eller ständiga utgifter:			
för kungl. hofstaten.....	kronor	1,365,900:	—
» » slottsstaten.....	»	127,100:	—
tillsammans kronor		1,493,000:	—

Häri föreslår Kungl. Maj:t icke någon ändring.

Extra anslag.

Under återopande af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för den 13 i denna månad *) föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen

att till införande i Stockholms slott af central-uppvärmning och i sammanhang därmed förbättrade ventilationsanordningar bevilja sammanlagdt 324,000 kronor samt däraf å extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af..... kronor 100,000: — med rätt för Kungl. Maj:t att disponera detta belopp redan under innevarande år.

En jämförelse mellan denna hufvudtitel, sådan den finnes i riksstaten för år 1911 upptagen och sådan den af Kungl. Maj:t nu är föreslagen, utfaller på följande sätt:

	1911.	1912.
ordinarie anslag.....	1,493,000: —	1,493,000: —
extra »	100,000: —	100,000: —
summa kronor		1,593,000: —

*) Se bil. till statsverkspropositionen: "Första hufvudtiteln".

Andra hufvudtiteln,

innefattande anslagen till justitiedepartementet.

I afseende å regleringen af denna hufvudtitel, under hvilken finnas i nu gällande riksstat till årliga eller ständiga utgifter anvisade 4,998,867 kronor, vill Kungl. Maj:t i enlighet med de beslut, som innefattas i bilagda statsrådsprotokoll öfver justitiedepartementetsärenden för den 13 innevarande januari*, föreslå Riksdagen beträffande

Högsta domstolen:

[1.] att godkänna sådan ändring i den år 1909 för högsta domstolens vaktmästare fastställda aflöningsstat, att förste vaktmästarens lön förklaras kunna efter 5 år höjas med 100 kronor samt en hvar annan vaktmästares lön ej blott efter 5 år med 100 kronor utan jämväl efter 10 år med ytterligare 100 kronor, äfvensom för tillträde till sålunda medgifna aflöningsförhöjningar bestämma enahanda villkor som för tillträde till förut medgifna sådana förhöjningar blifvit stadgade;

Justitiekanslersexpeditionen:

[2.] att godkänna sådan ändring i den år 1909 för justitiekanslersämbetet fastställda aflöningsstat, att lönen för den därå uppförde vaktmästaren förklaras kunna höjas ej blott efter 5 år med 100 kronor utan jämväl efter 10 år med ytterligare 100 kronor, äfvensom för tillträde till sålunda medgifven aflöningsförhöjning bestämma enahanda villkor som för tillträde till förut medgifven sådan förhöjning blifvit stadgade;

* Se bil. till statsverkspropositionen: "Andra hufvudtiteln".

Nedre justitierevisionen:

[3.] att

dels godkänna de i åberopade statsrådsprotokollet intagna, af departementschefen framlagda förslag till ordinarie stat och öfvergångsstat för nedre justitierevisionen, att tillämpas från och med år 1912, äfvensom de af departementschefen föreslagna villkor och bestämmelser för åtnjutande af de med befattning å den ordinarie staten förenade aflöningsförmåner,

dels besluta,

att enhvar, som med eller efter ingången af år 1912 tillträder befattning å den ordinarie staten, skall vara pliktig att underkasta sig ofvanberörda villkor och bestämmelser,

att, sedan af Kungl. Maj:t bestämts, hvilka nuvarande ordinarie protokollssekreterare å hittills gällande stat skola vid 1912 års ingång öfvertaga de fem i den nya ordinarie staten upptagna protokollssekreterarbefattningarna, öfriga ordinarie protokollssekreterare å den gamla staten skola såsom öfvertaliga uppföras å öfvergångsstaten, samt

att de ordinarie eller konstituerade innehafvare af befattningar å den gamla staten — utom nämnda öfvertaliga protokollssekreterare —, hvilka icke före den 1 november 1911 anmäla, att de vilja underkasta sig den nya ordinarie staten samt nämnda villkor och bestämmelser, och som icke lagligen kunna därtill förbindas, skola varda bibehållna vid dem dittills å gamla staten tillkommande aflöningsförmåner äfvensom, i den mån ej annat föranledes af bestämmelserna i lagen angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension, vid den rätt till pension, som dittills tillkommit dem, dock att, mot befrielse från åliggande skyldighet att bekosta renskrifning, till vissa af befattningarna i fråga anslagna renskrifningspenningar skola upphöra att utgå, samt att i stället för sportler, som i sammanhang med löneregleringen indragas, skall utgå godtgörelse, beräknad efter medeltalet af den inkomst, tjänstinnehafvare må anses hafva åtnjutit af sålunda indragna sportler under den senast förflytna tid, så-

vidt möjligt ej understigande fem år, därför denna inkomst kan utrönas,

dels stadga, att protokollssekreterare, som uppförts å öfvergångsstaten, skall vara skyldig bestrida amanuensbefattning i nedre justitierevisionen, samt att för hvarje amanuensbefattning, som på detta sätt uppehålles, skall af det i den ordinarie staten upptagna belopp till amanuenser m. m. besparas 2,075 kronor,

dels ock höja det ordinarie anslaget till nedre justitierevisionen från 161,000 kronor med..... kronor 133,800: —
till 294,800 kronor;

Rikets hofrätter med därunder lydande justitiestater:

[4.] att godkänna sådan ändring i de år 1909 för Svea hofrätt, Göta hofrätt samt hofrätten öfver Skåne och Blekinge fastställda aflöningsstater, att förste vaktmästares lön förklaras kunna efter 5 år höjas med 100 kronor samt en hvar annan vaktmästares lön ej blott efter 5 år med 100 kronor utan jämväl efter 10 år med ytterligare 100 kronor, äfvensom för tillträde till sålunda medgifna aflöningsförhöjningar bestämma enahanda villkor som för tillträde till förut medgifna sådana förhöjningar blifvit stadgade; och

[5.] att från och med år 1912 höja de härads-höfdingen i Orusts och Tjörns härads domsaga tillkommande tjänstgöringspenningar, hvilka nu utgå med 200 kronor årligen, till ett årligt belopp af 1,500 kronor;

vid bifall till hvilken framställning anslaget till Göta hofrätt med därunder lydande justitiestat kommer att höjas från 518,763 kronor med..... » 1,300: —
till 520,063 kronor;

Hufvudtiteln allmänna förslagsanslag till ålderstillägg:

[6.] att höja det under andra hufvudtiteln uppförda förslagsanslag till ålderstillägg från dess nuvarande belopp 55,000 kronor med..... » 25,000: —
eller sålunda till 80,000 kronor;

transport kronor 160,100: —

transport kronor 160,100: —

Fångvården:

[7.] att medgifva, att direktören vid straffängelset i Uppsala P. Billow må för erhållande af ålderstillägg å direktörstjänsten räkna sig till godo den tid från och med den 1 oktober 1902 till den 1 juni 1907, hvarunder han på förordnande uppehållit direktörsbefattningen vid numera nedlagda centralfängelset å Nya Varfvet; dock att sådant medgifvande ej må föranleda utbetalande till Billow af ålderstillägg för tid före den 1 januari 1911;

[8.] att medgifva, att assistenten vid tvångsarbetsanstalten å Svartsjö C. J. E. Gülich må för erhållande af ålderstillägg å assistenttjänsten räkna sig till godo den tid från och med den 10 oktober 1904 till den 17 maj 1907, hvarunder han på förordnande uppehållit bevakningsbefälhafvartjänsten vid numera nedlagda centralfängelset å Nya Varfvet; och

[9.] att medgifva, att den rätt i fråga om ålderstillägg, som tjänsteman, tillhörande fångvårdens bevakningspersonal, må hafva förvärfvat under det han uppburit aflöning från förslagsanslaget till fängars vård och underhåll, må, sedan han erhållit konstitutorial å befattning i samma lönegrad, med aflöning enligt af Riksdagen fastställd stat, räknas honom till godo beträffande ålderstillägg å den med den nya befattningen förenade lön;

Ersättning åt domare, vittnen och parter:

[10.] att medgifva, att, där förbrytare, som skall åtalas vid svensk domstol, afvikit ur riket, och kostnad, som finnes böra gäldas af statsmedel, uppstår för hans efterspanande, gripande och hemförande till Sverige äfvensom i mål om hans utlämnande, sådan kostnad må bestridas från det under andra hufvud-

transport kronor 160,100: —

transport kronor 160,100: —

titeln uppförda förslagsanslaget till ersättning åt domare, vittnen och parter;

Skrifmaterialier och expenser, ved m. m.:

[11.] att för jämnande af hufvudtitelns slutsumma minska det under hufvudtiteln uppförda förslagsanslaget till skrifmaterialier och expenser, ved m. m. från 111,954 kronor med 18 kronor till 111,936 kronor;

Öfriga ordinarie anslag:

Beträffande öfriga ordinarie anslag har Kungl. Maj:t icke att föreslå någon förändring.

Då från ofvan angifna höjningar af särskilda anslag, tillhopa.....	kronor	160,100: —,
drages den föreslagna minskningen af anslaget till skrifmaterialier och expenser, ved m. m.	»	18: —,
kommer förhöjningen å de ordinarie anslagen att utgöra	kronor	160,082: —.
Läggas härtill summan af hufvudtitelns ordinarie anslag enligt gällande riksstat.....	»	4,998,867: —,
komma de ordinarie anslagen under denna hufvudtitel att uppgå till.....	kronor	5,158,949: —.

Extra anslag.

Under åberopande af ofvannämnda protokoll öfver justitiedepartements-ärenden för den 13 innevarande januari vill Kungl. Maj:t föreslå Riksdagen att under denna hufvudtitel å extra stat för år 1912 anvisa:

[12.] till provisorisk lönereglering för befattningshafvare i justitiedepartementet, i enlighet med de af departementschefen tillstyrkta grunder och på de af honom förordade villkor, ett förslagsanslag af.....	kronor	5,195: —,
hvaraf högst 100 kronor må användas till höjning af vikariatsersättning under semester;		
[13.] för aflönande af en andre ledamot å justitiedepartementets afdelning för lagärenden.....	»	8,000: —,
hvaraf 2,500 kronor skola anses motsvara tjänstgöringspenningar;		
[14.] till arfvode åt en extra föredragande inom justitiedepartementet	»	3,000: —;
[15.] för bestridande af de utaf tillämpning af lagen om straffregister föranledda kostnader för amanuenser, renskrifning m. m. inom justitiedepartementet	»	5,000: —;
[16.] för fortsatt uppehållande af lagberedningens verksamhet.....	»	50,000: —;
[17.] till bestridande af kostnaderna för en förberedande utredning angående en rättegångsreform.....	»	40,000: —
med rätt för Kungl. Maj:t att däraf under år 1911 förskottsvis af tillgängliga medel utanordna hvad under samma år må för ändamålet blifva erforderligt;		
[18.] för fortsatt uppehållande under ett år från och med den 1 september 1911 af en extra division i Svea hofrätt för behandling af vädjade mål och till hofrätten instämnda tvistemål.....	»	32,900: —,
med rätt för Kungl. Maj:t att under år 1911 förskottsvis af tillgängliga medel utanordna hvad af detta belopp belöper å tiden från och med den 1 september till årets slut;		
[19.] för beredande af tillfällig förstärkning af hofrättens öfver Skåne och Blekinge arbetskrafter med		
transport kronor		144,095: —

transport kronor 144,095: —

en extra division för behandling af värdjade mål och till hofrätten instända tvistemål under ett år från och med den 10 september 1911.....	»	31,650: —,
med rätt för Kungl. Maj:t att under år 1911 förskottsvi- s af tillgängliga medel utanordna hvad af detta belopp belöper å tiden från och med den 10 september till årets slut;		
[20.] dels till arfvoden åt krigshofrättens ordfö- rande och militära ledamöter.....	»	3,250: —,
dels ock för beredande af tillfällig löneförbättring åt krigshofrättens vaktmästare.....	»	300: —,
hvilket belopp skall anses utgöra tjänstgöringspen- ningar;		
[21.] till resestipendier åt ordinarie domare eller dem, som vid domstolarna bereda sig för domarkallet	»	6,000: —;
[22.] till understöd för fortsatt utgifvande af »Nytt Juridiskt Arkiv. Afd. I. Tidskrift för lag- skipning.» och »Nytt Juridiskt Arkiv. Afd. II. Tid- skrift för lagstiftning m. m.».....	»	3,000: —.
Vidare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen att		
[23.] dels medgifva, att det belopp å 4,921 kronor 35 öre, som icke uttagits af det i 1904 års riksstat upptagna extra anslag för uppförande af nya fånggård- dar vid länsfängelserna i Linköping och Karlskrona, må användas till uppförande af ny hägnad vid straffän- gelset i Kristianstad och nya fånggårdar vid straffän- gelset i Vänersborg,		
dels ock därutöfver för samma ändamål å extra stat för år 1912 anvisa.....	»	15,400 —;
och föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen att å extra stat för år 1912 ytterligare anvisa:		
[24.] dels till aflöningar åt tjänstemän vid statens uppfostringsanstalt å Bona högst.....	»	26,175: —,
dels ock till kost och beklädnad åt de vid anstalten intagna elever m. m. ett förslagsanslag af.....	»	45,400: —;
[25.] för beredande af uppfostran åt minderåriga förbrytare af kvinnligt kön, hvilka enligt domstols för- ordnande skola insättas i allmän uppfostringsanstalt,		

transport kronor 275,270: —

transport kronor 275,270: —

dels såsom ersättning för hyra, ved, inventarier m. m. samt såsom bidrag till aflöning åt föreståndarin-
nor och biträden vid sådan anstalt » 6,500: —,

dels ock till godtgörande af de vid anstalten
mottagna elevers bespisning, beklädnad, undervisning,
läkar- och sjukvård m. m. äfvensom till utrustning vid
elefs utskrifning ett förslagsanslag af » 6,000: —;

[26.] för beredande, i enlighet med grunder, som
angifvits i statsrådsprotokollet öfver finansärenden för
denna dag, af extra lönetillägg för år 1911 åt vissa
tjänstemän och betjante i ämbetsverk under justitie-
departementet ett förslagsanslag af » 13,000: —;

[27.] af det för inrättande af ett jordregister be-
viljade reservationsanslag å 750,000 kronor ett belopp af » 150,000: —;

[28.] för beredande åt häradsskrifvarna af ersätt-
ning, enligt af departementschefen i 1910 års stats-
verksproposition angifna grunder, för röstlängders upp-
rättande under år 1912 ett förslagsanslag af » 50,000: —;

[29.] till täckande af utgifter, som statskontoret
förskottsvis bestridt för vissa i statsrådsprotokollet öfver
justitiedepartementsärenden omförmälda ändamål, i
jämnt krontal, » 140,281: —.

Slutligen föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen

[30.] att, i afvaktan å nådig proposition om anslag
till bestridande af kostnaderna för en arbetsdomstol
under år 1912, å extra stat för samma år för detta
ändamål beräkna ett belopp af » 73,000: —.

summa kronor 714,051: —

En jämförelse mellan denna hufvudtitel, sådan den finnes i riksstaten
för år 1911 upptagen och sådan den nu är af Kungl. Maj:t föreslagen, ut-
faller sålunda:

	1911.	1912.	
ordinarie anslag	4,998,867: —	5,158,949: —,	således ökning kronor 160,082: —
extra »	690,033: —	714,051: —,	» » » 24,018: —
summa kronor	5,688,900: —	5,873,000: —,	således ökning kronor 184,100: —

Tredje hufvudtiteln,

innefattande anslagen till utrikesdepartementet.

I afseende å regleringen af denna hufvudtitel, under hvilken finnas i nu gällande riksstat till årliga eller ständiga utgifter anvisade 1,458,564 kronor, vill Kungl. Maj:t i enlighet med de beslut, som innefattas i bilagda statsrådsprotokoll öfver utrikesdepartementsärenden den 13 innevarande januari, *) föreslå Riksdagen

[1.] att förslagsanslaget ersättningar till olönade konsuler och vicekonsuler, nu uppgående till 45,000 kronor, må höjas med	kronor	25,000: —
till 70,000 kronor; samt		

[2.] att, för jämnande af hufvudtitelns slutsumma, förslagsanslaget till skrifmaterialier, expenser, renskrifning, ved, ljus m. m., nu uppgående till 120,114 kronor, må höjas med	»	40: —
till 120,154 kronor.		

summa kronor		25,040: —
--------------	--	-----------

Om till förestående belopp lägges de ordinarie anslagens nuvarande slutsumma	»	1,458,564: —
komma de ordinarie anslagen under denna hufvudtitel att uppgå till		
kronor		1,483,604: —

*) Se bil. till statsverkspropositionen: "Tredje hufvudtiteln".

Extra anslag.

Under åberopande af hvad i ofvannämnda statsrådsprotokoll öfver utrikesdepartementsärenden den 13 i denna månad finnes antecknadt, vill Kungl. Maj:t föreslå Riksdagen att under denna hufvudtitel å extra stat för år 1912 bevilja:

[3.] till fortsatt utgifvande af Sveriges traktater kronor	4,500: —
[4.] till bestridande af Sveriges andel i kostnaderna under innevarande år för den internationella skiljedomstolens byrå i Haag.....	» 2,500: —
[5.] såsom bidrag till den internationella fredsbyrån i Bern.....	» 750: —
[6.] såsom bidrag till bestridande af kostnaderna för interparlamentariska förbundets byrå och generalsekretariat för år 1912	» 750: —
[7.] till personliga godtgörelser för mistade konsulatafgifter	» 11,000: —
[8.] till personliga lönetillägg åt generalkonsulerna D. Danielsson i London och M. Ameen i Hamburg	» 5,500: —
[9.] till förstärkande af arbetskrafterna inom utrikesdepartementet	» 3,000: —
[10.] till arvode för en legationssekreterare vid beskickningen i Tokio och Peking	» 7,500: —
Vidare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen:	
[11.] att af det förut beviljade anslaget till gäldande af det af statskontoret förskjutna belopp för inköp af beskickningshus i Paris å extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af	» 25,000: —
[12.] att till täckande af vissa andra i statsrådsprotokollet omförmälda, af statskontoret förskottsvis bestridda utgifter å extra stat för år 1912 anvisa	» 192,496: —
[13.] att till provisorisk lönereglering för befattningshafvare i utrikesdepartementet å extra stat för år 1912 bevilja ett förslagsanslag af	» 18,900: —
transport kronor	271,896: —

transport kronor 271,896: —

däraf högst 455 kronor må användas till höjning af vikariatsersättning under semester.

Dessutom föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen att medgifva,

[14.] att af hyresinkomsterna från kronans fastighet i Konstantinopel må år 1912 för svenska kyrkan i Paris få användas 1,169 kronor, att utgå såsom lönetillökning för pastorn.

tillsammans kronor 271,896: —

En jämförelse mellan denna hufvudtitel, sådan den finnes i riksstaten för år 1911 upptagen och sådan den af Kungl. Maj:t nu är föreslagen, utfaller på följande sätt:

	1911.	1912.	
ordinarie anslag	1,458,564: —	1,483,604: —	således ökning kronor 25,040: —
extra »	270,336: —	271,896: —	» » » 1,560: —
summa kronor	1,728,900: —	1,755,500: —	således ökning kronor 26,600: —

Fjärde hufvudtiteln,

innefattande anslagen till landtförsvarsdepartementet.

I afseende å regleringen af denna hufvudtitel, under hvilken finnes i 1911 års riksstat till årliga och ständiga utgifter anvisadt 49,978,845 kronor, vill Kungl. Maj:t i enlighet med de beslut, som innefattas i bilagda statsrådsprotokoll öfver landtförsvarsärenden den 13 innevarande januari*), föreslå Riksdagen i fråga om

Arméförvaltningen:

[1.] att, med godkännande af det vid statsrådsprotokollet fogade förslag till ny stat för arméförvaltningen samt af däri omförmälda tillägg till de i sammanhang med fastställandet af nu gällande stat godkända villkor och bestämmelser för åtnjutande af de i staten upptagna aflöningsförmånerna för den civila personalen, minska anslaget till arméförvaltningen, nu 275,800 kronor, med 21,850 kronor till 253,950 kronor;

Skrifmaterialier, expenser och bränsle m. m. för arméförvaltningen:

[2.] att i riksstaten uppföra ett nytt ordinarie anslag, benämndt: »skrifmaterialier, expenser och bränsle m. m. för arméförvaltningen, reservationsanslag», å kronor 30,900: —

Generalstabens fast anställda personal:

[3.] att, med godkännande af det vid statsrådsprotokollet fogade förslag till ny stat för general-
transport kronor 30,900: —

*) Se bil. till statsverkspropositionen: "Fjärde hufvudtiteln".

	transport kronor	30,900: —
staben, höja anslaget till generalstabens fast anställda personal, nu 321,315 kronor, med	»	22,170: —
till 343,485 kronor;		
samt att för tillträde till de medgifna nya ålders-		
tilläggens åtnjutande skola gälla enahanda villkor, som		
för tillträde till förut medgifven sådan förhöjning blif-		
vit stadgade;		

Artilleristaben:

[4.] att, med godkännande af det vid statsrådsprotokollet fogade förslag till ändrad stat för artilleristaben samt af däri omförmälda villkor och bestämmelser för åtnjutande af de i staten för vaktmästarna upptagna aflöningsförmåner, i riksstaten för år 1912 upptaga förevarande anslag med oförändradt belopp eller 16,200 kronor;

Kommendantsstaten:

[5.] att, med godkännande af det vid ofvan omförmälda statsrådsprotokoll fogade förslag till ny stat för kommendantsstaten, höja detta anslag, nu 32,128 kronor, med	»	550: —
till 32,678 kronor;		

Aflöning och rekrytering m. m.:

[6.] att, med godkännande af de vid statsrådsprotokollet fogade förslag till nya stater för truppförband af infanteriet, kavalleriet, artilleriet och trängen samt för fast anställda officerare och underofficerare med vederlikar samt betjante vid fortifikationen och för den fast anställda manskapsstyrkan vid ingenjörkårerna och fälttelegrafkåren, höja anslaget till aflöning och rekrytering m. m., nu 17,986,176 kronor, med	»	196,841: —
till 18,183,017 kronor;		
	transport kronor	250,461: —

transport kronor 250,461: —

Hyra, expenser m. m. vid truppförbanden:

[7.] att i riksstaten för år 1912 uppföra anslaget till hyra, expenser m. m. vid truppförbanden med oförändradt belopp eller 125,800 kronor;

Intendenturkåren:

[8.] att, med godkännande af det vid statsrådsprotokollet fogade förslag till ny stat för intendenturkåren, minska detta anslag, nu 681,583 kronor, med 4,468 kronor till 677,115 kronor;

Inkvarteringskostnader:

[9.] att i riksstaten för år 1912 uppföra anslaget till inkvarteringskostnader med oförändradt belopp eller 1,088,307 kronor;

Ålderstillägg:

[10.] att minska anslaget till ålderstillägg, nu 82,450 kronor, med 50 kronor till 82,400 kronor;

Landstormen:

[11.] att höja anslaget till landstormen, nu 198,225 kronor, med » 2,000: —
till 200,225 kronor;

Ersättning åt vissa löntagare i följd af arméns omorganisation:

[12.] att minska detta anslag, nu 15,052 kronor, med, i jämt krontal, 1,135 kronor till 13,917 kronor;

transport kronor 252,461: —

transport kronor 252,461: —

Remontering m. m.:

[13.] att höja anslaget till remontering m. m., nu 708,695 kronor, med » 244,216: —
till 952,911 kronor;

Lega af hästar för artilleriets, ingenjörtruppernas och trängens exercis:

[14.] att höja anslaget till lega af hästar för artilleriets, ingenjörtruppernas och trängens exercis, nu 613,272 kronor, med » 15,776: —
till 629,048 kronor;

Krigshögskolor:

[15.] att, med godkännande af det vid statsrådsprotokollet fogade förslag till ny stat för krigshögskolan samt af däri omförmälda villkor och bestämmelser för åtnjutande af de i staten för vaktmästarna upptagna aflöningsförmåner, höja anslaget till krigshögskolor, nu 92,055 kronor, med » 6,400: —
till 98,455 kronor;

Krigsskolan:

[16.] att i riksstaten för år 1912 uppföra anslaget till krigsskolan med oförändradt belopp eller 130,165 kronor;

Garnisonssjukhusen i Stockholm och å Karlsborg:

[17.] att i riksstaten för år 1912 upptaga ifrågasvarande anslag med oförändradt belopp, 88,200 kronor, äfvensom medgifva, att reservationer å anslaget må användas till upphjälpande af underläkarnas vid garnisonssjukhuset i Stockholm löneförhållanden;

transport kronor 518,853. —

transport kronor 518,853: —

De värnpliktigas aflöning, inskrifning och redovisning m. m.:

[18.] att minska detta anslag, nu 2,877,465 kronor, med 235,101 kronor till 2,642,364 kronor.

Arméns vapen, ammunition och målskjutningsmateriel samt artilleriets öfningar och materiel:

[19.] att i riksstaten för år 1912 uppföra ifrågasvarande anslag med oförändradt belopp 2,708,850 kronor;

Arméns byggnader, mötesfält och kommandantskapsutgifter samt fortifikationens öfningar och materiel:

[20.] att höja anslaget till arméns byggnader, mötesfält och kommandantskapsutgifter samt fortifikationens öfningar och materiel, nu 1,146,640 kronor, med » 113,750: — till 1,260,390 kronor;

Arméns mathållning:

[21.] att minska anslaget till arméns mathållning, nu 7,604,691 kronor, med 218,133 kronor till 7,386,558 kronor;

Furagering af arméns hästar:

[22.] att höja detta anslag, nu 3,110,882 kronor, med, i jämnadt tal, » 88,870: — till 3,199,752 kronor;

Arméns munderingsutrustning:

[23.] att minska detta anslag, nu 4,528,197 kronor, med, i jämnadt tal, 120,050 kronor till 4,408,147 kronor;

transport kronor 721,473: —

transport kronor 721,473: —

Arméns diverse intendenturbehof:

[24.] att minska detta anslag, nu 786,072 kronor, med, i jämnadt tal, 22,468 kronor till 763,604 kronor;

Arméns kasernutredning samt ved, ljus och vatten:

[25.] att höja anslaget till arméns kasernutredning samt ved, ljus och vatten, nu 1,777,056 kronor, med, i jämnadt tal, » 122,530: —
till 1,899,586 kronor;

Arméns sjuk- och veterinärvård samt hofbeslag m. m.:

[26.] att minska detta anslag, nu 376,593 kronor, med 4,407 kronor till 372,186 kronor;

Ersättning för rustning och rotering:

[27.] att minska detta anslag, nu 950,000 kronor, med 80,000 kronor till 870,000 kronor;

summa kronor 844,003: —

[28.] Beträffande öfriga ordinarie anslag, som i 1911 års riksstat finnas å fjärde hufvudtiteln uppförda, föreslår Kungl. Maj:t icke någon förändring.

Summan af hufvudtitelns ordinarie anslag enligt nu gällande riksstat utgör..... » 49,978,845: —

summa kronor 50,822,848: —

Häriifrån afgår genom minskning af anslagen till
arméförvaltningen..... kronor 21,850: —
intendenturkåren » 4,468: —
ålderstillägg » 50: —

transport kronor 26,368: — kronor 50,822,848: —

transport kronor 26,368: — kronor 50,822,848: —

ersättning åt vissa lön- tagare i följd af ar- méns omorganisation...	»	1,135: —	
de värnpliktigas aflöning, inskrifning och redo- visning m. m.	»	235,101: —	
arméns mathållning	»	218,133: —	
arméns munderingsut- rustning	»	120,050: —	
arméns diverse intenden- turbehof	»	22,468: —	
arméns sjuk- och vete- rinärvård samt hofbe- slag	»	4,407: —	
ersättning för rustning och rotering	»	80,000: —	» 707,662: —

hvidan denna hufvudtitels ordinarie anslag för år
1912 enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle uppgå till..... kronor 50,115,186: —

Extra anslag.

Under åberopande af hvad i ofvannämnda statsrådsprotokoll öfver landt-
försvarsärenden för den 13 innevarande januari finnes antecknadt, föreslår
Kungl. Maj:t Riksdagen:

[29.] att för fortsatt anskaffning af nya eldhand-
vapen för armén bevilja 1,200,000 kronor, samt att
här af å extra stat för år 1912 anvisa..... kronor 200,000: —

[30.] att för anskaffning af ny fältartillerimateriel
af det utaf 1909 års Riksdag beviljade beloppet,
3,000,000 kronor, å extra stat för år 1912 anvisa yt-
terligare..... » 800,000: —

[31.] att utaf det till fullbordande af befästhings-
arbetena vid Boden beviljade beloppet, 7,134,500 kro-
nor, å extra stat för år 1912 anvisa » 200,000: —

transport kronor 1,200,000: —

	transport kronor	1,200,000: —
[32.] att utaf det af 1906 års Riksdag till uppförande af kasernetablissemang för femton infanteriregementen beviljade anslaget, 21,744,000 kronor, å extra stat för år 1912 anvisa	»	3,250,000: —
[33.] att utaf den för uppförande af lokaler för krigshögskolan m. m. beviljade summan, 440,000 kronor, å extra stat för år 1912 anvisa återstoden	»	220,000: —
[34.] att utaf den till uppförande af en befälsbyggnad för Norrbottens regemente beviljade summan, 145,000 kronor, å extra stat för år 1912 anvisa återstoden	»	72,500: —
[35.] att för ytterligare mässlokaler vid Vendes artilleriregemente å extra stat för år 1912 anvisa.....	»	14,000: —
[36.] att för beredande af mässlokaler för underofficerare och manskap vid Skånska dragonregementet å extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af	»	50,000: —
[37.] att till vissa byggnadsarbeten vid fälttelegrafkårens etablissemang å Marieberg å extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af.....	»	60,000: —
[38.] dels att för anskaffande af ingenjörmateriel m. m. för Göta ingenjörkårs fästningsingenjörkompani å extra stat för år 1912 anvisa	»	15,000: —
med rätt för Kungl. Maj:t att af omhänderhafvande medel under år 1911 förskjuta beloppet för att sedermera ersättas af ifrågavarande anslag;		
dels ock att för anskaffande af ingenjörmateriel m. m. för Bodens ingenjörkår bevilja 117,000 kronor samt att häraf å extra stat för år 1912 anvisa.....	»	17,000: —
[39.] att för anskaffning af ballong- och gnisttelegrafmateriel m. m. bevilja 316,000 kronor och häraf å extra stat för år 1912 anvisa	»	136,000: —
[40.] att till anskaffning af belysningsmateriel bevilja 165,000 kronor samt att häraf å extra stat för år 1912 anvisa	»	82,500: —
[41.] att af det för anskaffning af nya uniformer för armén beviljade anslag, 6,000,000 kronor, å extra stat för år 1912 anvisa	»	200,000: —
	transport kronor	5,317,000: —

transport kronor 5,317,000: —

[42.] att för inköp af inventarier i nya kasern-etablissemang å extra stat för år 1912 anvisa..... » 200,000: —

[43.] att till det frivilliga skytteväsendets befräm-jande såsom extra anslag för år 1912 anvisa » 870,000: —
med rätt för Kungl. Maj:t att under följande år an-vända hvad af anslaget kan under år 1912 besparas;

[44.] att till befrämjande af det frivilliga sjuk-vårdsväsendet i krig å extra stat för år 1912 anvisa.. » 10,000: —

[45.] att för beredande af tillfällig löneförbättring åt fortifikationskassören och redogöraren samt fortifi-kationskassörerna och förvaltarna vid fortifikationen å extra stat för år 1912 bevilja ett anslag af » 13,545: —

[46.] att till beredande, i enlighet med de i stats-rådsprotokollet öfver finansärenden denna dag angifna grunder, af extra lönetillägg för innevarande år åt en del betjänte, som åtnjuta aflöning från fjärde hufvud-titelns medel, å extra stat för år 1912 såsom för-slagsanslag anvisa, i jämnadt tal, ett belopp af..... » 398: —

[47.] att till provisorisk lönereglering för be-fattningshafvare i landtförsvarsdepartementet, i enlig-het med de i statsrådsprotokollet angifna grunder och villkor, å extra stat för år 1912 anvisa ett för-slagsanslag af » 8,270: —
däraf högst 175 kronor må användas till höjning af vikariatsersättning under semester;

[48.] att för utbetalande af tillägg till dagaflöning åt indelt manskap med 2 kronor till korpral, vicekorp-ral och menig beställningsman samt 2 kronor 10 öre till annan menig för tjänstgöring i egenskap af under-befäl, instruktör eller beställningsman vid skolor och öfningar utom vanliga repetitionsöfningar å extra stat för år 1912 anvisa såsom förslagsanslag ett, jämväl för afrundande af hufvudtitelns slutsumma, till..... » 154,120: —
jämkadt belopp;

[49.] att för extra lönetillägg åt vissa bataljons-läkare samt genomförande af fältläkarkårens omorgani-ation å extra stat för år 1912 bevilja ett anslag af... » 40,600: —

transport kronor 6,613,933: —

transport kronor 6,613,933: —

[50.] att för beredande af personligt lönetillägg åt musikdirektören vid Hälsinge regemente Carl Anders Clementz å extra stat för år 1912 bevilja ett anslag af » 483: —

[51.] att för täckande af brist i ordinarie byggnadsanslaget å extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af, i jämnadt tal, » 241,712: —

[52.] att till täckande af vissa utaf arméförvaltningen och statskontoret utgifna förskott å extra stat för år 1912 anvisa, i jämnadt tal, ett belopp af » 206,686: —

summa kronor 7,062,814: —

En jämförelse mellan denna hufvudtitel, sådan den finnes i 1911 års riksstat upptagen och sådan den af Kungl. Maj:t nu är föreslagen, utfaller på följande sätt:

	1911.	1912.	
ordinarie anslag	49,978,845: —	50,115,186: —	således ökning kr. 136,341: —
extra »	4,577,755: —	7,062,814: —	» » » 2,485,059: —
summa kronor	54,556,600: —	57,178,000: —	således ökning kr. 2,621,400: —

Femte hufvudtiteln,

innefattande anslagen till sjöförvarsdepartementet.

I afseende på regleringen af denna hufvudtitel, under hvilken finnes i nu gällande riksstat till årliga eller ständiga utgifter anvisadt:

kontant	kronor 19,382,027: —
indelning och därmed jämförlig anvisning, på förslag:	
friheter	» 405: —
ersättningar	» 4: —
tillsammans kronor 19,382,436: —	

vill Kungl. Maj:t i enlighet med de beslut, som innefattas i bilagda statsrådsprotokoll öfver sjöförvarsärenden den 13 i denna månad,*) föreslå Riksdagen beträffande

Marinförvaltningen:

[1.] att godkänna sådan ändring i den år 1908 för marinförvaltningens vaktmästare fastställda aflöningsstat, att förste vaktmästarens lön förklaras kunna efter 5 år höjas med 100 kronor samt en hvar annan vaktmästares lön ej blott efter 5 år med 100 kronor utan jämväl efter 10 år med ytterligare 100 kronor, äfvensom för tillträde till sålunda medgifna aflöningsförhöjningar bestänna enahanda villkor som för tillträde till förut medgifven sådan förhöjning blifvit stadgade.

Aflöning för flottans kårer och stater:

[2.] att godkänna stater för flottans officerskår, för reservofficerare under repetitionsöfning vid flottan,

*) Se bil. till statsverkspropositionen: "Femte hufvudtiteln".

för flottans underofficerskår, för flottans sjömanskår samt å dagaflöning till officerare och underofficerare vid flottan äfvensom för marinintendenturkåren och för reservmarinintendentsaspiranter af den lydelse, bilagorna n:r 2—8 vid nämnda protokoll utvisa;

att i riksstaten för år 1912 från reservationsanslaget till repetitionsöfningar för reservofficerare vid flottan öfverföra 9,500 kronor till anslaget till aflöning för flottans kårer och stater;

att, med godkännande af förordad uteslutning af stat för marinintendenturkåren i flottans reserv och minskning i anvisningen för reserv- och indragningsstaterna samt båtsmanskompanierna, i riksstaten för år 1912 höja anslaget till aflöning för flottans kårer och stater med, förutom nämnda öfverföring, kronor

73,372: —

samt att följaktligen i riksstaten för år 1912 upptaga anslaget till aflöning för flottans kårer och stater, nu 5,725,947 kronor, med ett belopp af 5,808,819 kronor;

Naturaunderhåll åt personal vid flottan:

[3.] att i riksstaten för år 1912 från förslagsanslaget till sjöbeväringens vapenöfningar samt beklädnad och ersättning därför öfverföra 386,750 kronor till förslagsanslaget till naturaunderhåll åt personal vid flottan och jämväl därutöfver höja sistnämnda anslag med

» 124,820: —

samt följaktligen i riksstaten för år 1912 uppföra förslagsanslaget till naturaunderhåll åt personal vid flottan, nu 1,191,460 kronor, med ett belopp af 1,703,030 kronor;

Flottans nybyggnad och underhåll:

[4.] att i riksstaten för år 1912 höja reservationsanslaget till flottans nybyggnad och underhåll, nu 2.375,000 kronor, med till 2,416,000 kronor.

» 41,000: —

transport kronor 239,192: —

transport kronor 239,192: —

Flottans öfningar:

[5.] att i riksstaten för år 1912 från reservationsanslaget till repetitionsöfningar för reservofficerare vid flottan öfverföra 5,400 kronor till reservationsanslaget till flottans öfningar, med förklarande att ifrågavarande medel må tills vidare inbegripas i sistnämnda anslags nuvarande belopp, 1,800,000 kronor;

Repetitionsöfningar för reservofficerare vid flottan:

[6.] att, vid bifall till förut under punkterna 2 och 5 gjorda framställningar att från det i gällande riksstat uppförda reservationsanslaget till repetitionsöfningar för reservofficerare vid flottan å 14,900 kronor i riksstaten för år 1912 öfverföra 9,500 kronor till anslaget till aflöning för flottans kårer och stater samt återstående 5,400 kronor till reservationsanslaget till flottans öfningar, ur riksstaten för år 1912 utesluta reservationsanslaget till repetitionsöfningar för reservofficerare vid flottan;

Sjöbeväringens vapenöfningar samt beklädnad och ersättning därför:

[7.] att, vid bifall till framställningen under punkt 3 om öfverflyttning af 386,750 kronor från det nu i riksstaten med 1,857,500 kronor uppförda förslagsanslaget till sjöbeväringens vapenöfningar samt beklädnad och ersättning därför till anslaget till natura- underhåll åt personal vid flottan, i riksstaten för år 1912 jämväl öfverföra från förstnämnda anslag 11,050 kronor till anslaget till sjukvård för marinen; samt

att höja det därefter återstående anslaget till sjöbeväringens vapenöfningar samt beklädnad och ersättning därför, 1,459,700 kronor, med..... ,
till 1,616,500 kronor;

156,800: —

transport kronor 395,992: —

transport kronor 395,992: —

Undervisningsverken:

[8.] *dels* att godkänna sådan ändring i den för sjökrigshögskolan gällande aflöningsstat, att lönen för den därå uppförda vaktmästaren förklaras kunna höjas ej blott efter 5 år med 100 kronor utan jämväl efter 10 år med ytterligare 100 kronor;

dels att, med godkännande af stat för sjökrigsskolan af den lydelse, bilagan n:r 9 vid omförmälda protokoll utvisar, i riksstaten för år 1912 minska reservationsanslaget till sjökrigsskolan, nu 42,024 kronor, med 1,674 kronor till 40,350 kronor;

dels ock att, med godkännande af stat för skeppsgosseskolan af den lydelse, bilagan n:r 10 vid förenämnda protokoll utvisar, i riksstaten för år 1912 höja anslaget till skeppsgosseskolan, nu 27,670 kronor, med till 29,170 kronor;

» 1,500: —

samt godkänna följande villkor och bestämmelser att gälla rektor vid skeppsgosseskolan för åtnjutande af de i staten för honom upptagna aflöningsförmåner, nämligen:

att rektor skall vara underkastad den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet eller jämkning i åligganden, som vid en möjligen inträdande förändrad organisation af skeppsgosseskolan eller eljest i allmänhet kan varda stadgad;

att med rektorsbefattningen icke må förenas annan tjänst å rikets, Riksdagens eller kommuns stat och ej heller annan tjänstebefattning, så framt ej vederbörande stationsbefälhafvare, uppå därom gjord framställning, finner befattningen icke vara hinderlig för fullgörandet af tjänstgöringen vid skeppsgosseskolan;

att de i rektors aflöning ingående tjänstgöringspenningarna skola beräknas utgå efter kalenderår, men till olika belopp för lästiden och för ferierna efter särskilda bestämmelser, som af Kungl. Maj:t fastställas;

transport kronor 397,492: —

transport kronor 397,492: —

att tjänstgöringspenningar icke få af rektor uppbäras, under det han åtnjuter full tjänstledighet, utan skola för denna tid utgå till den, som förrättar tjänsten;

att, då rektor af sjukdom hindras att sin befattning förrätta, han äger uppbära hela lönen, men att, om han undfår ledighet för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter eller särskilda uppdrag eller från tjänstgöring i behörig ordning afstänges eller eljest är lagligen förhindrad att befattningen sköta, han kan förpliktas att under ledigheten utöfver sina tjänstgöringspenningar afstå så mycket af lönen, som för befattningens uppehållande erfordras eller eljest pröfvas skäligt;

att för rektor uppflyttning från lägre till högre lönegrad må äga rum efter förloppet af fem år, därest han under mera än fyra femtedelar af den tjänstgöringstid, som erfordras för att vinna nämnda uppflyttning, med nit och skicklighet bestridt sin egen eller på grund af förordnande annan statens tjänst eller ock fullgjort annat offentligt uppdrag, hvarjämte rektor må för erhållande af ålderstillägg räkna sig till godo det antal tjänstår vid de allmänna läroverken, han såsom adjunkt vid dylikt läroverk skulle ägt rätt beräkna för uppflyttning i högre lönegrad;

att vid uppflyttning i högre lönegrad den högre aflöningen icke får tillträdas förr än vid början af kalenderåret näst efter det, hvarunder den stadgade tjänsteåldern blifvit uppnådd; samt

att, om rektor, då han intjänat stadgad tid för erhållande af aflöningsförhöjning, redan uppnått den lefnads- och tjänsteålder, som berättigar honom till pension och fyllnadspension, han icke må tillträda samma förhöjning;

äfvensom förklara,

ej mindre att den, som med eller efter 1912 års ingång tillträder befattningen såsom rektor vid skepps-

transport kronor 397,492: —

transport kronor 397,492: —

gosseskolan, skall vara pliktig att underkasta sig nyssberörda villkor och bestämmelser;

än äfven att, om förutvarande innehafvaren af befattningen icke före den 1 november 1911 anmäler, att han vill underkasta sig den nya aflöningsstaten samt nyssnämnda villkor och bestämmelser, han skall varda bibehållen vid honom dittills tillkommande aflöningsförmåner;

kommande vid bifall härtill anslaget till undervisningsverken att i sin helhet minskas från 106,019 kronor till 105,845 kronor;

Aflöning för kustartilleriets personal:

[9.] att, med godkännande af stat för kustartilleriet af den lydelse, bilagan n:r 11 vid omförmälda protokoll utvisar, i riksstaten för år 1912 höja anslaget till aflöning för kustartilleriets personal, nu 1,378,944 kronor, med »
till 1,400,469 kronor;

21,525: —

Naturaunderhåll åt kustartilleriets manskap:

[10.] att i riksstaten för år 1912 från förslagsanslaget till kustartilleribeväringens vapenöfningar samt beklädnad och ersättning därför öfverföra 209,200 kronor till förslagsanslaget till naturaunderhåll åt kustartilleriets manskap och jämväl därutöfver höja sistnämnda anslag med »
samt följaktligen i riksstaten för år 1912 uppföra förslagsanslaget till naturaunderhåll åt kustartilleriets manskap, nu 258,318 kronor, med ett belopp af 523,173 kronor;

55,655: —

transport kronor 474,672: —

transport kronor 474,672: —

Kustartilleribevärings vapenöfningar samt beklädnad och ersättning därför:

[11.] att minska förslagsanslaget till kustartilleribevärings vapenöfningar samt beklädnad och ersättning därför, nu 690,000 kronor, med 41,800 kronor;

att, vid bifall till framställningen under punkt 10 om öfverflyttning af 209,200 kronor från ifrågasvarande anslag till anslaget till naturaunderhåll åt kustartilleriets manskap, i riksstaten för år 1912 jämväl öfverföra från förstnämnda anslag 4,000 kronor till anslaget till sjukvård för marinen; samt

att följaktligen i riksstaten för år 1912 upptaga förslagsanslaget till kustartilleribevärings vapenöfningar samt beklädnad och ersättning därför med det efter omförmälda minskning och öfverflyttningar å tillhopa 255,000 kronor återstående beloppet, eller 435,000 kronor;

Uppvärmning, belysning, renhållning samt tvätt- och badinrättningar:

[12.] att i riksstaten för år 1912 höja förslagsanslaget till uppvärmning, belysning, renhållning samt tvätt- och badinrättningar, nu 235,000 kronor, med.... till 300,000 kronor;

» 65,000: —

Sjukvård för marinen:

[13.] att i riksstaten för år 1912 upptaga anslaget till sjukvård för marinen såsom förslagsanslag;

att, vid bifall till framställningarna under punkterna 7 och 11 om öfverflyttning till samma anslag dels af 11,050 kronor från förslagsanslaget till sjöbeväringens vapenöfningar samt beklädnad och ersättning därför, dels ock af 4,000 kronor från förslagsanslaget till kustartilleribevärings vapenöfningar samt be-

transport kronor 539,672: —

	transport kronor	539,672: —
klädnad och ersättning därför, jämväl höja förstnämnda		
anslag med.....	»	6,210: —
samt att följaktligen i stället för det nuvarande		
reservationsanslaget till sjukvård för marinen å 91,700		
kronor i riksstaten för år 1912 uppföra ett förslags-		
anslag till sjukvård för marinen å 112,960 kronor;		

Skrifmaterialier och expenser m. m.:

[14.] att i riksstaten för år 1912 höja förslags-		
anslaget till skrifmaterialier och expenser m. m. från		
113,864 kronor med	»	38: —
till 113,902 kronor;		

Lots- och fyrinrättningen med lifräddningsanstalterna:

[15.] att reservationsanslaget till lots- och fyrinrättningen med lifräddningsanstalterna måtte i riksstaten för år 1912 upptagas till enahanda belopp, hvartill inkomsten af titeln fyr- och båkmedel beräknats, eller 1,700,000 kronor, och följaktligen, med inberäkning af däruti ingående friheter och ersättningar 409 kronor, utföras med 1,700,409 kronor, under förutsättning därjämte att de å förenämnda inkomsttitel uppkommande öfverskott fortfarande må såsom hittills få med vederbörligt tillstånd användas för de med anslaget afsedda ändamål;

Undervisningsanstalter för sjöfart:

[16.] att i afvaktan på den nådiga proposition		
angående omorganisation af undervisningsanstalterna		
för sjöfart, Kungl. Maj:t må komma att till Riksdagen		
aflåta, i det för undervisningsanstalter för sjöfart upp-		
förda ordinarie anslaget, nu 100,800 kronor, måtte		
beräknas en förhöjning af	»	81,900: —
och anslaget i dess helhet sålunda beräknas till 182,700		
kronor;		

transport kronor 627,820: —

transport kronor 627,820: —

Nautisk-meteorologiska byrån:

[17.] att, med godkännande af stat för nautisk-meteorologiska byrån af den lydelse, bilagan n:r 12 vid förenämnda protokoll utvisar, i riksstaten för år 1912 höja anslaget till nautisk-meteorologiska byrån, nu 24,000 kronor, med » 1,500: —
till 25,500 kronor.

Beträffande öfriga under femte hufvudtiteln uppförda ordinarie anslag föreslår Kungl. Maj:t icke någon förändring.

Summa kronor 629,320: —

Den föreslagna tillökningen i ordinarie anslag utgör således kronor 629,320: —

hvarifrån böra afräknas:

dels det belopp, som torde öfverföras från reservationsanslaget till repetitionsöfningar för reservofficerare vid flottan till reservationsanslaget till flottans öfningar, utan att sistnämnda anslag därigenom ökas. kronor 5,400: —

dels minskning af reservationsanslaget till sjökrigsskolan.... » 1,674: —

dels minskning af förslagsanslaget till kustartilleribeväringsvapenöfningar samt beklädnad och ersättning därför » 41,800: — » 48,874: —

då anslagsförhöjningen utgör..... kronor 580,446: —

Lägges härtill slutsumman af femte hufvudtitelns ordinarie anslag enligt nu gällande riksstat » 19,382,436: —
skulle femte hufvudtitelns ordinarie anslag enligt Kungl. Maj:ts förslag uppgå till kronor 19,962,882: —

Extra anslag.

Under åberopande af hvad i ofvannämnda statsrådsprotokoll öfver sjöförsvarsärenden den 13 innevarande januari finnes antecknad, föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen:

[18.] att till provisorisk lönereglering för befattningshafvare i sjöförsvarsdepartementet, i enlighet med grunder och på villkor, som angifvas i statsrådsprotokollen öfver justitieärenden och sjöförsvarsärenden för den 13 innevarande januari, på extra stat för år 1912 bevilja ett förslagsanslag af		kronor	4,115: —
däraf högst 75 kronor må användas till höjning af vikariatsersättning under semester;			
[19.] att till nyanskaffning af krigsfartygsmateriel bevilja på extra stat för år 1912 ett anslag af.....		»	4,750,000: —
Vidare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen			
[20.] dels att på extra stat för år 1912 bevilja:			
till skjutförsök och inskjutning af kanoner	»		35,000: —
» anskaffning af automatiska kulsprutor för jagarna Mode, Magne, Vale, Ragnar och Sigurd.....	»		58,000: —
» försök med affyrningsanordningar	»		45,000: —
» försök med torped- och gnistsignalmateriel.....	»		25,000: —
dels att för anskaffning af och anställande af försök med en 28 cm. kanon med lavettage samt ammunition bevilja ett anslag af 300,000 kronor och däraf på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af.....		»	100,000: —
dels att af det utaf 1909 års riksdag beviljade anslag för anbringande af kikarsikten å de å 1:a kl. pansarbåtar, torpedkryssare och jagare befintliga 57 mm. kanonerna å 195,000 kronor på extra stat för år 1912 anvisa återstående, ännu icke anvisade beloppet..		»	65,000: —
dels att af det utaf 1909 års riksdag för omladdning af 21 cm. och 15 cm. halfpansargranater med brisansämne beviljade anslag å 300,000 kronor anvisa på extra stat för år 1912 ett belopp af.....		»	75,000: —
		transport kronor	5,157,115: —

transport kronor 5,157,115: —

dels att af det utaf 1909 års riksdag till anordningar för ökande af artilleriets eldhastighet å 1:a kl. pansarbåtar beviljade anslag å 385,000 kronor anvisa på extra stat för år 1912 återstående, ännu icke anvisade beloppet..... » 125,000: —

dels att af det utaf 1910 års riksdag beviljade anslag för anskaffning af torpeder och torpedmateriel å 481,200 kronor på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af » 127,200: —

dels ock att för anskaffning af gnistsignalmateriel bevilja ett anslag af 375,000 kronor och däraf på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af..... » 187,500: —

Ytterligare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen

[21.] *dels* att för anskaffning af handminor med tillbehör för flottan bevilja ett anslag af 329,000 kronor och däraf på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af » 164,500: —

dels att för anskaffning af båtmateriel för sjöpositioner bevilja ett anslag af 146,000 kronor och däraf anvisa på extra stat för år 1912 ett belopp af » 73,000: —

dels ock att på extra stat för år 1912 bevilja till försök med minmateriel ett anslag af..... » 70,000: —

Kungl. Maj:t föreslår vidare Riksdagen

[22.] att för anskaffning af belysningsmateriel med tillbehör bevilja ett anslag af 59,000 kronor och däraf på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af..... » 29,500: —

[23.] att för anskaffning af brisansladdade projektiler till kustartilleriets grofva kastpjäser bevilja ett anslag å 150,000 kronor och däraf på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af..... » 50,000: —

[24.] att till eldledningsanordningar för kustfästningarnas rörliga bestyckning bevilja på extra stat för år 1912 ett anslag af..... » 42,000: —

[25.] att till anordningar för genomblåsning af vissa kustartilleriets kanoner bevilja ett anslag af 52,000 kronor och däraf på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af..... » 26,000: —

[26.] att för ändring af vissa till Hörningsholms kustposition hörande kanoner bevilja på extra stat för år 1912 ett anslag af..... » 20,200: —

transport kronor 6,072,015: —

	transport kronor	6,072,015: —
[27.] att till anordningar för elektrisk fjärrmanövrering af vissa strålkastaretorner, tillhörande Karlskrona fästning, bevilja på extra stat för år 1912 ett anslag af	»	20,000: —
Vidare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen		
[28.] dels att af det utaf 1910 års riksdag beviljade anslag för anskaffning af en ångkranpråm å 115,000 kronor anvisa på extra stat för år 1912 återstående, ännu icke anvisade beloppet	»	55,000: —
dels ock att för anskaffning af min- och telefonmateriel i öfrigt för kustartilleriet bevilja på extra stat för år 1912 ett anslag af	»	68,200: —
Ytterligare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen		
[29.] att, i afvaktan på den nådiga proposition angående förflyttning eller utvidgning af flottans station i Stockholm, Kungl. Maj:t må komma att till Riksdagen aflåta, för byggnadsarbeten vid nämnda station bland de extra anslagen å femte hufvudtiteln för år 1912 beräkna ett belopp af	»	400,000: —
Därjämte föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen		
[30.] att på extra stat för år 1912 bevilja till anskaffning af stängseltråd för Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs fästning	kr.	8,500: —
till anordnande af bäddningar för 3 st. 8 cm. kanoner inom samma fästning	»	2,700: —
samt till komplettering af stängslet kring Oscar II:s fort och närliggande kronan tillhörigt område	»	17,700: —
eller tillhoppa	»	28,900: —
Kungl. Maj:t föreslår vidare Riksdagen		
[31.] att för uppförande vid Oscar-Fredriksborg af ett bostadshus för underofficerare samt af ett exercishus bevilja ett anslag af 173,500 kronor och däraf på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af	»	86,750: —
[32.] att för anskaffning af transportmedel för flottans varf i Karlskrona bevilja på extra stat för år 1912 ett anslag af	»	85,000: —
	transport kronor	6,815,865: —

transport kronor 6,815,865: —

[33.] att för anskaffning af transportmedel för flottans varf i Stockholm bevilja på extra stat för år 1912 ett anslag af	»	48,000: —
[34.] att af det utaf 1910 års riksdag beviljade anslag å 100,000 kronor för ersättande af föråldrade arbetsmaskiner med snabbarbetande dylika samt för afhjälpande af brist på arbetsmaskiner vid flottans varf i Karlskrona anvisa på extra stat för år 1912 återstående, ännu icke anvisade beloppet.....	»	50,000: —
[35.] att för anordnande af en marinläkarkurs bevilja på extra stat för år 1912 ett anslag af.....	»	5,000: —
[36.] att för arfvoden åt vid skeppsgosseckåren i Marstrand anställda personer samt medikamenter, bad m. m. på extra stat för år 1912 bevilja ett anslag af	»	10,498: —
[37.] att till personligt lönetillägg åt marindirektören af 2:a graden i flottan Carl Eric Richson på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af	»	1,365: —
[38.] att till beredande af personligt lönetillägg af 600 kronor för år åt en hvar af bataljonspredikanterna vid flottans station i Karlskrona Ernst Alfred Waldemar Holmberg och Ernst Algot Collén på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af	»	1,200: —
[39.] att för påskyndande af sjömätningarna vid rikets kuster bevilja på extra stat för år 1912 ett anslag af	»	192,000: —
[40.] att till beredande, i enlighet med de i statsrådsprotokollet öfver finansärenden för den 13 innevarande januari angifna grunder, af extra lönetillägg för år 1911 åt en del tjänstemän och betjante i ämbetsverk, kårer och stater, hörande till sjöförsvarsdepartementet, på extra stat för år 1912 anvisa såsom förslagsanslag ett belopp af	»	8,600: —
[41.] att, till täckande af förskott, å riksstatens femte hufvudtitel för år 1912 anvisa ett extra anslag af	»	7,690: —
tillsammans kronor		<u>7,140,218: —</u>

En jämförelse mellan denna hufvudtitel, sådan den finnes i 1911 års riksstat upptagen och sådan den är af Kungl. Maj:t nu föreslagen, utfaller på följande sätt:

	1911.	1912.	
ordinarie anslag	19,382,436: —	19,962,882: —	således ökning kronor 580,446: —
extra »	4,248,264: —	7,140,218: —	» » » 2,891,954: —
summa kronor	23,630,700: —	27,103,100: —	således ökning kronor 3,472,400: —

Sjätte hufvudtiteln,

innefattande anslagen till civildepartementet.

I afseende å regleringen af denna hufvudtitel, under hvilken finnes i nu gällande riksstat till årliga eller ständiga utgifter anvisadt:

kontant.....	kronor 44,089,245: —
indelning och därmed jämförlig anvisning, på förslag:	
ersättningar	» 4,567: —
tillsammans kronor 44,093,812: —	

vill Kungl. Maj:t i enlighet med de beslut, som innefattas uti bilagda statsrådsprotokoll öfver civilärenden den 13 innevarande januari, föreslå Riksdagen beträffande

Regeringsrätten:

[1.] att godkänna sådan ändring i den år 1909 för regeringsrättens vaktmästare fastställda aflöningsstat, att förste vaktmästarens lön förklaras kunna efter 5 år höjas med 100 kronor samt vaktmästarens lön ej blott efter 5 år med 100 kronor utan jämväl efter 10 år med ytterligare 100 kronor äfvensom för tillträde till sålunda medgifna aflöningsförhöjningar bestämma enahanda villkor som för tillträde till förut medgifven sådan förhöjning blifvit stadgade;

Landsstaterna i länen:

[2.] att godkänna sådan ändring i den år 1908 för tjänstemän och betjante vid länsstyrelserna fastställda aflöningsstat, att lönen för de därå uppförda vaktmästare förklaras kunna höjas ej blott efter 5 år med 100 kronor utan jämväl efter 10 år med ytterligare 100 kronor äfvensom för tillträde till sålunda medgifven aflöningsförhöjning bestämma enahanda vill-

kor som för tillträde till förut medgifven sådan förhöjning blifvit stadgade;

[3.] att anslaget till landsstaterna i länen må, med anledning af de i statsrådsprotokollet omförmälda boställens indragning, höjas med..... kronor kommande vid bifall härtill anslaget till landsstaterna i länen (däraf 193,000 kronor reservationsanslag) att höjas från 3,066,970 kronor till 3,068,635 kronor;

1,665: —

Väg- och vattenbyggnadsstaten:

[4.] att, i afvaktan å den nådiga proposition angående lönerereglering för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, Kungl. Maj:t må komma att aflåta till Riksdagen, tillsvidare förslagsvis beräkna en höjning af anslagstiteln till väg- och vattenbyggnadsstaten (däraf två särskilda reservationsanslag till expenser för allmänna arbeten och till vägundersökningar, hvartera å 45,000 kronor) med eller från 179,400 kronor till 239,400 kronor;

» 60,000: —

Postverket:

[5.] att förklara, att det i riksstaten upptagna anslaget till postverket, för år 1911 förslagsvis bestämdt till 21,690,000 kronor att utgå direkt af postmedlen, skall ur riksstaten utgå;

Telegrafverket:

[6.] att förklara, att det i riksstaten upptagna anslaget till telegrafverket, för år 1911 förslagsvis bestämdt till 13,020,000 kronor att utgå direkt af telegrafmedlen, skall ur riksstaten utgå.

Medicinalstyrelsen med dithörande stater:

a) Medicinalstyrelsen:

[7.] dels godkänna det enligt statsrådsprotokollet tillstyrkta förslag till aflöningsstat för medicinalstyrel-

transport kronor

61,665: —

transport kronor 61,665: —

sen, att tillämpas från och med år 1912, äfvensom de i statsrådsprotokollet angifna villkor och bestämmelser för åtnjutande af de i samma stat upptagna aflöningsförmåner;

dels förklara,

ej mindre att en hvar, som med eller efter ingången af år 1912 tillträder befattning i medicinalstyrelsen, skall vara pliktig att underkasta sig ofvänderörda villkor och bestämmelser,

än äfven att de förutvarande innehafvare af befattningar i medicinalstyrelsen, hvilka icke före den 1 november 1911 anmäla, att de vilja underkasta sig den nya aflöningsstaten samt nämnda villkor och bestämmelser, och som icke lagligen kunna därtill förbindas, skola varda bibehållna vid dem dittills tillkommande aflöningsförmåner äfvensom, i den mån ej annat föranledes af bestämmelserna i gällande lag angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension, vid den rätt till pension, som dittills tillkommit dem;

dels medgifva, att, därest tillförordnade medicinalrådet, öfverläkaren vid Västerviks hospital Gustaf Richard Stenbeck utnämnes till medicinalråd och byråchef å den nya staten, han må för åtnjutande af löneförhöjning räkna sig till godo den tid, han därförinnan på grund af nådigt förordnande uppehållit medicinalrådsämbete, samt

att extra vaktmästare, som vid den nya statens ikraftträdande är anställd hos medicinalstyrelsen och antages till vaktmästare å denna stat, äger att för åtnjutande af löneförhöjning räkna sig till godo den tid, han därförinnan tjänstgjort såsom extra vaktmästare mot ersättning från särskildt af Kungl. Maj:t och Riksdagen anvisadt anslag;

dels ock höja det i riksstaten uppförda anslaget till medicinalstyrelsen från 95,550 kronor med eller sålunda till 137,600 kronor.

42,050: —

transport kronor 103,715: —

transport kronor 103,715: —

b) Statsmedicinska anstalten:

[8.] medgifva, att arfvodet till assistenten vid statsmedicinska anstaltens medicinskt-bakteriologiska afdelning må från och med år 1912 höjas från 2,000 kronor till 3,000 kronor, dock att förmånen af fri bostad skall bortfalla; samt för sådant ändamål höja anslaget till statsmedicinska anstalten från 54,200 kronor med till 55,200 kronor.

» 1,000: —

c) Förste provinsialläkare och provinsialläkare:

[9.] dels godkänna det enligt statsrådsprotokollet tillstyrkta förslag till aflöningsstat för förste provinsialläkare och provinsialläkare, att tillämpas från och med år 1912, äfvensom de uti statsrådsprotokollet angifna villkor och bestämmelser för åtnjutande af de i samma stat upptagna aflöningsförmåner;

dels förklara,

att enhvar, som med eller efter ingången af år 1912 tillträder befattning såsom förste provinsialläkare eller provinsialläkare, skall vara pliktig att underkasta sig ofvanberörda villkor och bestämmelser, samt

att de förutvarande innehafvare af befattningar såsom förste provinsialläkare eller provinsialläkare, hvilka icke före den 1 november 1911 anmäla, att de vilja underkasta sig den nya aflöningsstaten samt nämnda villkor och bestämmelser, och som icke lagligen kunna därtill förbindas, skola varda bibehållna vid dem enligt dittills gällande ordinarie stat tillkommande aflöningsförmåner äfvensom, i den mån ej annat föranledes af bestämmelserna i gällande lag angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension, vid den rätt till pension, som dittills tillkommit dem;

dels ock upptaga det under anslaget till medicinalstyrelsen med dithörande stater uppförda anslaget till provinsialläkarna under förändrad rubrik till »för-

transport kronor 104,715: —

transport kronor 104,715: —

ste provinsialläkarna och provinsialläkarna samt höja
detsamma från 399,300 kronor med » 490,500: —
till 889,800 kronor;

kommande, vid bifall till hvad under punkterna
7, 8 och 9 föreslagits, anslaget till medicinalstyrelsen
med dithörande stater, nu upptaget till 561,800 kronor,
däraf 12,000 kronor reservationsanslag, att höjas med
533,550 kronor till 1,095,350 kronor, däraf 12,000
kronor reservationsanslag.

Hyresersättning åt provinsialläkare:

[10.] förklara, att det i riksstaten till hyresersätt-
ning åt provinsialläkare upptagna förslagsanslag, högst
104,250 kronor, skall ur riksstaten utgå.

Bidrag till extra provinsialläkares aflönande:

[11.] *dels* att det i riksstaten för bidrag till extra
provinsialläkares aflönande upptagna förslagsanslag å
65,000 kronor minskas med 35,000 kronor och upp-
föres såsom ett till siffran bestämdt anslag å 30,000
kronor;

dels att behållningar å anslag till nyinrättade
provinsialläkarbefattningar, innan tjänsterna första
gången blifvit tillsatta, må användas till bidrag till
extra provinsialläkares aflönande i distrikt, hvilka
förut åtnjutit statsunderstöd;

dels ock att, utan hinder af den för statens bi-
drag till aflönande af extra provinsialläkare eljest gäl-
lande grund att dylikt statsbidrag i intet fall må
öfverstiga 1,500 kronor, därutöfver må utbetalas år-
liga tilläggsarfvoden till extra provinsialläkare i Tärna,
Stensele och Sorsele distrikt med 1,300 kronor till en
hvar af dem samt till extra provinsialläkare i Arje-
pluogs distrikt med 1,000 kronor, till de tre sistnämnda
intill dess den ifrågasatta förändringen af de extra
provinsialläkardistrikten till ordinarie träd i kraft.

transport kronor 595,215: —

transport kronor 595,215: —

Hospitals underhåll:

[12.] att höja förslagsanslaget till hospitals underhåll med..... » 400,000: —
 eller från 3,100,000 kronor till 3,500,000 kronor;

[13.] att medgifva, att det belopp af högst 39,900 kronor, som Riksdagen beviljat till arfvoden åt tjänstemän, hvilka ej äro upptagna i hospitalens och asylernas lönestater, höjes med 700 kronor till högst 40,600 kronor, på det att Kungl. Maj:t må blifva i tillfälle att bestämma arfvodet till sekreterarna vid Göteborgs hospital och Växjö hospital till 800 kronor om året samt för predikanten vid Göteborgs hospital till 1,000 kronor om året; samt

att hvad som erfordras för beredande af ifrågasvarande aflöningsförmåner må utgå af förslagsanslaget till hospitals underhåll.

Järfös sjukhus för spetälska:

[14.] att för underhåll af Järfös sjukhus för spetälska uppföra ett ordinarie anslag af..... » 22,000: —

Försäkringsinspektionen:

[15.] att till upprätthållande af försäkringsinspektionens verksamhet å ordinarie stat uppföra ett reservationsanslag af..... » 53,000: —
 att utgå af försäkringsanstalternas bidrag till försäkringsinspektionens organisation och verksamhet, under förutsättning tillika att de å dessa bidragsmedel uppkommande öfverskott fortfarande såsom hittills skola efter vederbörligt tillstånd användas för det med anslaget afsedda ändamål.

transport kronor 1,070,215: —

transport kronor 1,070,215: —

Sjukkasseväsensdets befrämjande:

[16.] dels att till sjukkasseväsensdets befrämjande
 å ordinarie stat uppföra ett förslagsanslag å » 1,300,000: —
 dels ock medgifva,
 att från berörda anslag tillsvidare må utgå hvad
 som erfordras för att bereda registrerade sjukkassor
 statsbidrag i enlighet med de grunder och villkor, som
 innefattas i Riksdagens skrifvelse den 2 juni 1910, n:r
 157; samt
 att af samma anslag tillsvidare jämväl må an-
 vändas erforderliga medel, på sätt och i den utsträck-
 ning för Riksdagen tillkännagifvits, för bestridande af
 kostnaderna för sjukkassebyråns inom kommerskolle-
 gium verksamhet;

Bidrag till fiskares försäkring:

[17.] att till bestridande af statens bidrag till
 fiskares försäkring å ordinarie stat uppföra ett för-
 slagsanslag af » 16,000: —

Skrifmaterialier och expenser, ved m. m.:

[18.] att för jämnande af hufvudtitelns slut-
 summa öka förslagsanslaget till skrifmaterialier och
 expenser, ved m. m. med » 82: —
 eller från 425,779 kronor till 425,861 kronor.

 summa ökning kronor 2,386,297: —

Summan af hufvudtitelns ordi-
 narie anslag enligt nu gällande riks-
 stat utgör kronor 44,093,812

Härför afgå dels de
 anslag, som föreslagits
 skola utgå ur riksstaten
 nämligen:

 transport kr. 44,093,812 kronor 2,386,297: —

	transport	kr. 44,093,812	kronor	2,386,297: —
till	postverket	kr. 21,690,000		
»	telegrafverket	» 13,020,000		
»	hyresersättning åt pro- vinsialläkare	» 104,250		
dels	ock genom minsknin- gen af anslaget till bidrag till extra pro- vinsialläkares aflönan- de	» 35,000	» 34,849,250	» 9,244,562: —
hvadan denna hufvudtitels ordinarie anslag för år 1912 enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle uppgå till kronor 11,630,859: —				

Extra anslag.

Kungl. Maj:t föreslår vidare, med åberopande af ofvannämnda protokoll öfver civilärenden för den 13 innevarande januari, att under denna hufvudtitel må å extra stat för år 1912 beviljas till:

[19.] provisorisk lönereglering för befattningshaf-
vare i civildepartementet, i enlighet med de i statsråds-
protokollet tillstyrkta grunder och på de däruti för-
ordade villkor, ett förslagsanslag af kronor 13,540: —
däraf högst 325 kronor må användas till höjning af
vikariatsersättning under semester;

[20.] extra föredragande inom civildepartementet, » 7,000: —
däraf 2,500 kronor skola anses utgöra tjänstgörings-
penningar;

[21.] ytterligare en särskild föredragande inom civil-
departementet » 4,000: —

[22.] förhöjning af de inom civildepartementets
afdelning af Kungl. Maj:ts kansli anställda amanuen-
sernas arfvoden m. m. » 15,900: —

transport kronor 40,440: —

transport kronor 40,440: —

[23.] dels fortsatt utgifvande af tidningarna »Polisunderrättelser» och »Meddelanden angående automobiltrafik» » 24,000: —

dels ock arkivinredning och anskaffande af möbler i den nya lokal, där redaktionen af ifrågavarande tidningar kommer att inrymmas. » 1,000: —
med rätt för Kungl. Maj:t att förskottsvis af tillgängliga medel redan under år 1911 utanordna sistnämnda belopp.

Vidare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen

[24.] att på extra stat för år 1912 ställa till Kungl. Maj:ts förfogande ett förslagsanslag af » 350,000: —
att, hufvudsakligen under de i statsrådsprotokollet öfver civilärenden den 21 februari 1908 angifna villkor för åtnjutande af bidrag från anslaget, användas till aflöning och underhåll af särskild polisstyrka på landet, där sådan kan af förhållandena påkallas, under medgifvande tillika, dels att af detta anslag ett belopp af 10,000 kronor må användas till åtgärder i särskilda fall för gröfre brotts upptäckande och förbrytares efterspanande och gripande, dels att Kungl. Maj:t må af anslaget använda lämpligt belopp till årsarfvode åt en polistjänsteman, som förordnas att inom civildepartementet biträda ej mindre vid uppläggning och förande af register öfver den polisstyrka, som kan komma att ur vissa städers poliskärer ställas till länsstyrelsernas förfogande för beredande af polisskydd vid oroligheter å rikets landsbygd, än ock vid beredning inom departementet af frågor om samma polisstyrkas användning i förekommande fall;

[25.] att på extra stat för år 1912 anvisa ett förslagsanslag af » 794,800: —
för beredande af tillfällig löneförbättring under samma år åt 118 kronofogdar, 117 häradsskrifvare och 516 länsmän, att utgå med de i statsrådsprotokollet angifna belopp;

[26.] att för juridiskt biträde åt de svenska lapparna i Norge samt till lappfogdar och lappförmän

transport kronor 1,210,240: —

	transport kronor	1,210,240: —
äfvensom ordningsmän inom lappbyarna på extra stat för år 1912 anvisa.....	»	20,500: —
Kungl. Maj:t föreslår vidare Riksdagen		
[27.] att på extra stat för år 1912 anvisa ett anslag af till undersökningar af mindre hamnar och farleder äfvensom till upprättande af planer till anläggning eller ombyggnad af bröar, då dylika arbeten icke äro förenade med vägföretag;	»	10,000: —
[28.] att till bidrag för anläggning af nya samt förbättring eller omläggning af backiga eller eljest mindre goda vägar på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af.....	»	1,500,000: —
[29.] att på extra stat för år 1912 ställa till Kungl. Maj:ts förfogande till understödjande af brobyggnader och, företrädesvis mindre, hamnbyggnader samt upprensning af åar och farleder ett anslag af....	»	500,000: —
hvarjämte Kungl. Maj:t föreslår, att i afseende å de statsbidrag, som för år 1912 kunna af Riksdagen beviljas till väganläggningar och vägförbättringar samt till bro- och hamnbyggnader äfvensom upprensning af åar och farleder, skola gälla de allmänna villkor och bestämmelser, hvilka finnas intagna i Riksdagens skrifvelse den 31 maj 1907.		
Ytterligare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen		
[30.] att på extra stat för år 1912 anvisa ett anslag af.....	»	30,000: —
att ställas till Kungl. Maj:ts befallningshafvandes i Västerbottens län förfogande för att, hufvudsakligen i öfverensstämmelse med de i statsrådsprotokollet öfver civilärenden den 12 januari 1909 angifna grunder, användas till anläggande af enklare vägar i Västerbottens läns öfre lappmark.		
Vidare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen		
[31.] att till arfvode för en kontrollant af hospitalens ekonomiska förvaltning på extra stat för år 1912 bevilja ett anslag af.....	»	5,800: —
[32.] att på extra stat för år 1912 anvisa ett förslagsanslag af	»	15,000: —
	transport kronor	3,291,540: —

transport kronor 3,291,540: —

att enligt därom af Kungl. Maj:t meddelade bestäm-
melser användas till bekostande af behandling enligt
den s. k. ljusmetoden af medellösa, med sjukdomen
»lupus vulgaris» behäftade personer från landsorten,
under villkor att genom bidrag från vederbörande
landsting eller kommuner eller annorledes bestrides
det belopp, som erfordras för patientens resa fram och
åter mellan hemorten och den anstalt, där behandlingen
äger rum, äfvensom för hans underhåll, så länge be-
handlingen varar;

[33.] att till täckande af brist å förut anvisade
anslag till Järfös sjukhus för spetälska samt till vissa
reparationer och byggnadsarbeten vid sjukhuset på
extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af » 8,250: —
med rätt för Kungl. Maj:t att af tillgängliga medel
förskottsvis redan under år 1911 utanordna beloppet;

[34.] att på extra stat för år 1912 bevilja ett anslag af » 2,400: —
att användas till gratifikation åt medicine licentiaten
Karl George Lindgren, med rätt för Kungl. Maj:t att
af tillgängliga medel förskottsvis redan under år 1911
utanordna beloppet;

[35.] att af det för anläggning af ett hospital i när-
heten af Östersund beviljade anslag å högst 2,359,000
kronor på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af » 750,000: —

[36.] att för uppförande vid Uppsala hospital och
asyl af ett bostadshus af trä för öfverläkaren, tre bo-
stadshus af trä för betjäning och ett verkstadshus be-
vilja ett anslag af 135,800 kronor samt därpå på extra
stat för år 1912 anvisa » 75,000: —

[37.] att, i afvaktan på den nådiga proposition, som
kan komma att aflätas angående anslag för om- och
tillbyggnad af Stockholms hospital, för sådant ändamål
på extra stat för år 1912 beräkna ett belopp af » 200,000: —

[38.] att för anordnande af järnvägsspår samt
anläggande af vagnvåg inom Sätters hospitals område
på extra stat för år 1912 bevilja ett anslag af » 23,900: —
med rätt för Kungl. Maj:t att af tillgängliga medel för-
skottsvis redan under år 1911 utanordna beloppet.

transport kronor 4,351,090: —

transport kronor 4,351,090: —

[39.] att för inlösen af byggnader å det af staten förvärfvade området af Växjö Östergård, tillhörande lägenheterna Fagraholm, Karlslund och Sjöbol samt torpet Lybeck, å extra stat för 1912 bevilja ett anslag af

» 10,050: —

med rätt för Kungl. Maj:t att af tillgängliga medel förskottsvis redan under år 1911 utanordna beloppet.

[40.] att till upprätthållande af verksamheten vid de genom medel ur Konung Oscar II:s jubileumsfond inrättade s. k. folksanatorierna på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af

» 200,000: —

att användas i enlighet med af Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser.

Därjämte föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen

[41.] dels att till bidrag för uppförande eller inrättande af tuberkulossjukvårdsanstalter, företrädesvis tuberkulossjukstugor, tuberkulossjukhus och tuberkulosafdelningar på andra sjukvårdsanstalter, på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af

» 400,000: —

dels besluta, att i afseende å allmänna bestämmelser för åtnjutande af statsbidrag från berörda anslag skall gälla hvad i Riksdagens skrivelse den 30 maj 1908, n:r 195, bestämts beträffande anslag för år 1909;

dels ock medgifva,

att, därest af Riksdagen till ifrågavarande ändamål förut beviljade belopp icke blifva till fullo tagna i anspråk de år, hvarför de anvisats, återstoden må för ett annat år för ändamålet disponeras;

att jord, som står under kronans omedelbara disposition eller tillhör någon af de under bruk och bergverk för nödigt skogsfång upplåtna allmänningar eller någon af de genom domänstyrelsens försorg utarrenderade kronoegendomar, hvilka icke upplåtits till förenade mötespassevolanskassornas fond, stuterierna eller Vadstena krigsmanshusfond, må, efter af Kungl. Maj:t i hvarje särskildt fall verkställd pröfning, utan särskild ersättning till kronan på de villkor i öfrigt,

transport kronor 4,961,140: —

transport kronor 4,961,140: —

Kungl. Maj:t kan finna skäligt bestämma, upplåtas till landsting, kommuner, föreningar eller enskilda för anläggning af tuberkulossjukvårdsanstalter; samt

att berörda bestämmelser må äga tillämpning jämväl å redan skedd upplåtelse för ifrågavarande ändamål, under villkor likväl att ersättning icke redan blifvit till kronan inbetald;

[42.] dels att till bidrag för driftkostnaderna vid tuberkulossjukvårdsanstalter på extra stat för år 1912 anvisa ett förslagsanslag af

» 405,000: —

dels ock att i afseende å allmänna bestämmelser för åtnjutande af ifrågavarande statsanslag besluta:

a) att statsbidrag må utgå allenast till sådan anstalt, som pröfvas vara på tillfredsställande sätt anordnad och där afgiften för vårdplats i allmän sjuksal för person, tillhörande vederbörande kommun eller landstingsområde, icke utgår med högre belopp än 1 krona för dag;

b) att statsbidraget må bestämmas till högst 50 öre för dag och patient, för hvilken afgiften ej är högre än 1 krona om dagen, dock med den inskränkning att för län eller stad, som ej deltagar i landsting, statsbidrag ej i något fall må utgå till flera sjukplatser än en på hvarje tusental af länets eller stadens invånare, härefter dock ej inberäknadt antalet sjukplatser å kustsjukhus och kustsanatorier för skrofulösa barn, samt med undantag därjämte beträffande Jämtlands och Norrbottens län, där statsbidrag må utgå för hvarje sjukplats utan inskränkning i förhållande till invånarantalet; och

c) att Kungl. Maj:t i öfrigt må föreskrifva de bestämmelser och villkor, som för statsbidragets åtnjutande kunna finnas lämpliga att stadga.

Ytterligare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen

[43.] att på extra stat för år 1912 bevilja ett anslag af

» 2,700: —

att användas till stipendier för läkare, som genomgå utbildningskurser i tuberkulossjukvård;

transport kronor 5,368,840: —

transport kronor 5,368,840: —

[44.] dels medgifva, att för fullbordande af arbetena med uppförande af ett för 110 manliga patienter afsedt tuberkulossanatorium å Spenshults kronopark i Hallands län samt en paviljong för 10 manliga patienter vid Österåsens sanatorium för en kostnad, inberäknadt utgifter för inventarieanskaffning, af 775,000 kronor, må under åren 1911 och 1912, utöfver förut anvisade medel, användas af allmänna besparingarna å fjärde hufvudtiteln 234,375 kronor och å femte hufvudtiteln 78,000 kronor, dels ock för ändamålet å extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af

» 62,625: —

med rätt för Kungl. Maj:t att af tillgängliga medel förskottsvis redan under år 1911 utanordna sistnämnda belopp.

Vidare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen

[45.] att på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af att ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för verkställande af undersökningar och arbeten för åstadkommande af en schematisk förteckning och beskrifning öfver Sveriges vattenfall i hufvudsaklig öfverensstämmelse med den i statsrådsprotokollet angifna planen.

» 22,000: —

Ytterligare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen

[46.] att för upprätthållande af riksförsäkringsanstaltens verksamhet på extra stat för år 1912 bevilja ett förslagsanslag af

» 148,000: —

[47.] att på extra stat för år 1912 anvisa ett förslagsanslag af

» 15,500: —

att användas till ersättning åt postsparbanken för dess bestyr med uppbörd och utbetalningar för riksförsäkringsanstalten;

[48.] att, för anordnande af inspektion öfver elektriska anläggningar för belysning eller arbetsöfverföring, på extra stat för år 1912 anvisa dels..... till arfvoden under samma år åt fyra inspektörer med 5,000 kronor till en hvar af dem, för år räknadt,

» 20,000: —

dels ock till ersättning till ett skrif- och ritbiträde åt bemälda inspektörer;

» 1,400: —

transport kronor 5,638,365: —

transport kronor 5,638,365: —

[49.] att, i afvaktan på nådig proposition om anslag till bestridande af kostnaden för den genom statens försorg anordnade medlingen i arbetstvister, för sådant ändamål på extra stat för år 1912 beräkna ett belopp af » 40,000: —

[50.] att på extra stat för år 1912 anvisa ett förslagsanslag af..... » 40,000: —
i och för befrämjande och organiserande af den offentliga arbetsförmedlingen i riket i enlighet med de af Riksdagen tidigare godkända grunder;

[51.] att för understödjande af nationalföreningens mot emigrationen verksamhet på extra stat för år 1912 bevilja ett anslag af..... » 10,000: —

[52.] att till betäckande af vissa, i statsrådsprotokollet omförmälda, af statskontoret förskottsvis bestridda utgifter på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af..... » 640,876: —

Slutligen föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen att till beredande, i enlighet med de i statsrådsprotokollet öfver finansärenden den 13 i denna månad angifna grunder, af

[53.] extra lönetillägg för innevarande år åt en del tjänstemän och betjante i till civildepartementet hörande ämbetsverk och kårer å extra stat för år 1912 anvisa såsom förslagsanslag ett belopp af..... » 70,000: —

summa kronor 6,439,241: —

En jämförelse mellan denna hufvudtitel, sådan den finnes i 1911 års riksstat upptagen och sådan den af Kungl. Maj:t nu är föreslagen, utfaller på följande sätt:

	1911.	1912.	
ordinarie anslag	44,093,812:—	11,630,859:—	således minskning kronor 32,462,953:—
extra anslag	8,155,188:—	6,439,241:—	» » » 1,715,947:—
summa kronor	52,249,000:—	18,070,100:—	således minskning kronor 34,178,900:—

Anm. Minskningen är beroende på den förändrade uppställningen af riksstaten.

Sjunde hufvudtiteln,

innefattande anslagen till finansdepartementet.

I afscende å regleringen af denna hufvudtitel, under hvilken finnes i nu gällande riksstat till årliga eller ständiga utgifter anvisadt:

kontant	kronor 12,596,513: —
indelning och därmed jämförlig anvisning, på förslag:	
friheter	» 30: —

tillsammans kronor 12,596,543: —

vill Kungl. Maj:t i enlighet med de beslut, som innefattas i bilagda statsrådsprotokoll öfver finansärenden för den 13 innevarande januari,*) föreslå Riksdagen beträffande

Finansdepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli:

[1.] att det i staten för finansdepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli upptagna anslag till amanuenser, vikariatsersättningar, renskrifning m. m., nu 15,400 kronor, må höjas med..... kronor 2,900: — eller till 18,300 kronor;

kommande vid bifall härtill anslaget till finansdepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli i sin helhet att ökas från 55,100 kronor till 58,000 kronor.

Kammarkollegium:

[2.] att godkänna sådan ändring i den år 1909 för kammarkollegium fastställda aflöningsstat, att förste vaktmästarens lön förklaras kunna efter 5 år höjas med

transport kronor 2,900: —

*) Se bil. till statsverkspropositionen: "Sjunde hufvudtiteln".

transport kronor 2,900: —

100 kronor samt en hvar annan vaktmästares lön kunna höjas ej blott, såsom staten innehåller, efter 5 år med 100 kronor utan jämväl efter 10 år med ytterligare 100 kronor, äfvensom för tillträde till sålunda medgifna aflöningsförhöjningar bestämma enahanda villkor, som för tillträde till första aflöningsförhöjning för vaktmästare förut äro stadgade.

Statskontoret:

[3.] att i staten för statskontoret från och med år 1912 uppföra aflöning för en ombudsman med..... » 5,800: —
däraf 3,600 kronor lön, 1,800 kronor tjänstgöringspenningar och 400 kronor ortstillägg,

och därvid medgifva, att nämnda tjänstinnehafvare må äga rätt till två ålderstillägg, hvardera å 500 kronor efter 5 och 10 års tjänstgöring,

samt förklara, att berörda ålderstillägg skola utgå af det under sjunde hufvudtiteln uppförda förslagsanslaget till ålderstillägg,

äfvensom godkänna de af departementschefen för åtnjutande af dessa aflöningsförmåner föreslagna villkor och bestämmelser;

[4.] att höja det i staten för statskontoret uppförda ordinarie anslag till amanuenser, vikariatsersättning, renskrifning och flitpenningar, nu 30,700 kronor, med.... » 5,300: —
till 36,000 kronor;

kommande vid bifall till de sålunda föreslagna förhöjningarna det ordinarie anslaget till statskontoret i sin helhet, nu utgörande 144,700 kronor, att uppgå till 155,800 kronor;

[5.] att godkänna sådan ändring i den år 1907 för statskontoret fastställda aflöningsstat, att förste vaktmästarens lön förklaras kunna efter 5 år höjas med 100 kronor samt en hvar annan vaktmästares lön kunna höjas ej blott, såsom staten innehåller, efter 5 år med 100 kronor utan jämväl efter 10 år med ytter-

transport kronor 14,000: —

ligare 100 kronor, äfvensom för tillträde till sålunda medgifna aflöningsförhöjningar bestämma enahanda villkor, som för tillträde till första aflöningsförhöjning för vaktmästare förut äro stadgade. transport kronor 14,000: —

Bankinspektionen:

[6.] att till upprätthållande af bankinspektionens verksamhet uppföra ett reservationsanslag af..... » 47,000: —
att utgå af bankinrättningarnas bidrag till bankinspektionens organisation och verksamhet, under förutsättning tillika att de å dessa bidragsmedel uppkommande öfverskott fortfarande såsom hittills skola efter vederbörligt tillstånd användas uteslutande för det med anslaget afsedda ändamål.

Kontrollstyrelsen:

[7.] att godkänna sådan ändring i den år 1909 för kontrollstyrelsen fastställda aflöningsstat, att lönen för den därå uppförda vaktmästaren förklaras kunna höjas ej blott, såsom staten innehåller, efter 5 år med 100 kronor utan jämväl efter 10 år med ytterligare 100 kronor, äfvensom för tillträde till sålunda medgifven andra aflöningsförhöjning bestämma enahanda villkor, som för tillträde till första aflöningsförhöjning blifvit stadgade.

Mynt- och justeringsverket:

[8.] att, med uteslutande ur riksstaten af det för mynt- och justeringsverket uppförda anslag å 30,650 kronor, till bestridande af de med mynt- och justeringsverkets drift förenade kostnader uppföra ett reservationsanslag å 915,000 kronor att utgå af inkomsterna af verkets verksamhet, under förutsättning tillika att de å dessa inkomster uppkommande öfverskott *tillsvidare* skola efter vederbörligt tillstånd användas uteslutande för det med anslaget afsedda ändamål;

transport kronor 61,000: —

	transport kronor	61,000: —
kommande vid bifall härtill det senare anslaget,		
915,000 kronor, att i förhållande till det förra, 30,650		
kronor, innefatta en förhöjning med.....	»	884,350: —

[9.] att godkänna sådan ändring i den år 1909 för mynt- och justeringsverket fastställda aflöningsstat, att lönen för den därå uppförda vaktmästaren förklaras kunna efter 5 år höjas med 100 kronor äfvensom för tillträde till sålunda medgifven aflöningsförhöjning bestämma enahanda villkor, som för tillträde till första aflöningsförhöjning för befattningshafvare i ämbetsverket förut äro stadgade.

Kammarrätten:

[10.] att godkänna sådan ändring i den år 1908 för kammarrätten fastställda aflöningsstat, att förste vaktmästarens lön förklaras kunna efter 5 år höjas med 100 kronor samt en hvar annan vaktmästares lön kunna höjas ej blott, såsom staten innehåller, efter 5 år med 100 kronor utan jämväl efter 10 år med ytterligare 100 kronor, äfvensom för tillträde till sålunda medgifna aflöningsförhöjningar bestämma enahanda villkor, som för tillträde till första aflöningsförhöjning för vaktmästare förut äro stadgade.

Tullverket:

[11.] ej mindre att, med godkännande af de utaf departementschefen förordade ändringar i tullverkets stater, för år 1912 bestämma anslaget för tullverket till ett mot staternas slutsumma svarande belopp af 5,861,100 kronor, att såsom förslagsanslag utgå, hvarigenom anslaget till tullverket skulle höjas med.....	»	112,150: —
--	---	------------

än äfven medgifva, att för år 1912 till aflöning åt de tjänsteinnehafvare, hvilkas innehafvande befattningar antingen bibehållas i den nya organisationen eller därstädes ersättas med befattningar i lägre tjänstegrad, men hvilka komma att kvarstå å äldre stat, må

transport kronor	1,057,500: —
------------------	--------------

transport kronor 1,057,500: —
 disponeras aflöningarna vid motsvarande befattningar i
 den nya staten, samt

att för år 1912 till aflöning åt tjänstinnehafvare,
 som behöfva förflyttas å indragningsstat, må af de å
 anslaget till tullverket anvisade medel användas så
 stort belopp, som motsvarar deras sammanlagda löner
 enligt 1910 års stat.

Kommerskollegium:

[12.] att höja det i staten för kommerskollegium
 uppförda ordinarie anslag till amanuenser och andra
 extra biträden, grufkartekontoret, vikariatsersättningar,
 renskrifning m. m., nu 37,900 kronor, med.....
 till 41,500 kronor.

» 3,600: —

Patent- och registreringsverket:

[13.] att, med godkännande af det utaf departe-
 mentschefen tillstyrkta förslaget till utgiftsstat för
 patent- och registreringsverket för år 1912 samt
 med förklarande, att det å ämbetsverkets omkostnads-
 stat uppförda förslagsanslag till provisorisk löneregle-
 ring för den å aflöningsstaten upptagna personal må
 för sådant ändamål disponeras i enlighet med de af
 departementschefen tillstyrkta grunder och på af honom
 i öfrigt förordade villkor,

till upprätthållande af patent- och registrerings-
 verkets verksamhet uppföra ett reservationsanslag af
 att utgå af de till patent- och registreringsverket in-
 flytande afgifter dels för patent samt för registrering
 af varumärken äfvensom af mönster och modeller, dels
 ock för registrering af aktiebolag, försäkringsbolag och
 solidariska bankbolag samt för andra uppgifter till de
 hos verket förda bolags- och försäkringsregistren, under
 förutsättning tillika att de å dessa afgifter uppkom-
 mande öfverskott fortfarande såsom hittills skola efter
 vederbörligt tillstånd användas uteslutande för det med
 anslaget afsedda ändamål.

» 395,000: —

transport kronor 1,456,100: —

transport kronor 1,456,100: —

Skrifmaterialier och expenser, ved m. m.:

[14.] att, för jämnande af hufvudtitelns slutsumma, höja förslagsanslaget till skrifmaterialier och expenser, ved m. m., för år 1911 upptaget till 100,043 kronor, med » 66: —
till 100,109 kronor.

Beträffande öfriga ordinarie anslag under sjunde hufvudtiteln föreslår Kungl. Maj:t icke någon förändring.

summa ökning kronor 1,456,166: —

Lägges till förestående ökning de ordinarie anslagens nuvarande slutsumma, » 12,596,543: —
komma sjunde hufvudtitelns ordinarie anslag för år 1912 att uppgå till kronor 14,052,709: —

Extra anslag.

Under åberopande af ofvannämnda protokoll öfver finansärenden för den 13 innevarande januari föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen att under denna hufvudtitel å extra stat för år 1912 bevilja till:

[15.] provisorisk lönereglering för befattningshafvare i finansdepartementet, i enlighet med de i statsrådsprotokollet öfver justitiedepartementsärenden ofvannämnda dag i fråga om provisorisk lönereglering för justitiedepartementet angifna grunder och på de i samma protokoll förordade villkor, ett förslagsanslag af kronor 7,820: —
däraf högst 175 kronor må användas till höjning af vikariatsersättning under semester;

[16.] ersättning för af statskontoret gjorda förskott » 435,003: —

[17.] förstärkning af arbetskrafterna inom statskontoret i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de af departementschefen angifna grunder » 16,500: —

transport kronor 459,323: —

	transport kronor	459,323: —
[18.] provisorisk lönerreglering för befattningshafvare i öfverintendentsämbetet, med undantag af kassören och bokhållaren, i enlighet med de af departementschefen tillstyrkta grunder och på de af honom i öfrigt förordade villkor, ett förslagsanslag af		
däraf högst 145 kronor må användas till höjning af vikariatsersättning under semester;	»	6,550: —
[19.] uppförande af ny byggnad till bostad åt landshöfdingen i Västernorrlands län, i enlighet med hvad öfverintendentsämbetet föreslagit		
med rätt för Kungl. Maj:t att däraf redan under innevarande år disponera 60,000 kronor;	»	175,000: —
[20.] provisorisk lönerreglering för befattningshafvare i kommerskollegium, i enlighet med de af departementschefen tillstyrkta grunder och på de af honom förordade villkor, ett förslagsanslag af		
däraf högst 525 kronor må användas till höjning af vikariatsersättning under semester;	»	16,995: —
Vidare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen att på extra stat för år 1912 anvisa		
[21.] till bestridande af kostnader för handläggning hos kommerskollegium af ärenden rörande svenska fartygs registrering m. m.	»	10,850: —
[22.] till beredande af arfvode åt ett sjötekniskt biträde hos kommerskollegium	»	3,000: —
[23.] till förstärkning af arbetskrafterna å kommerskollegii afdelning för näringsstatistik	»	22,610: —
Än vidare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen		
[24.] att för arbetsstatistiska undersökningar på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af	»	50,775: —
med rätt för Kungl. Maj:t att däraf under innevarande år disponera högst 4,000 kronor;		
[25.] att till anordnande försöksvis inom kommerskollegium af statistiska undersökningar rörande landt- arbetares lefnads- och arbetsförhållanden på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af	»	12,500: —
Ytterligare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen att på extra stat för år 1912 anvisa		
	transport kronor	757,603: —

	transport kronor	757,603: —
[26.] till beredande af arfvode åt en vaktmästare hos kommerskollegium	»	1,175: —
[27.] såsom bidrag till upprätthållande af väfskolan i Borås och aflönande af en andre lärare vid samma skola	»	4,800: —
[28.] såsom bidrag till personlig löneförbättring för föreståndaren och förste läraren vid skolan Arthur Krebs ett belopp af 500 kronor och såsom bidrag till sådan löneförbättring för andre läraren därstädes Sven H. von Schedvin ett belopp af 250 kronor, eller tillhopa	»	750: —
[29.] åt föreningen för svensk hemslöjd såsom bidrag till uppehållande af dess verksamhet under nästkommande år	»	15,000: —
[30.] till understöd åt Göteborgs handelsinstitut och grosshandelssocietetens i Stockholm handelsskola, Frans Schartaus praktiska handelsinstitut, samt Malmö högre handelsinstitut	»	42,000: —
[31.] såsom bidrag till underhållande af handels-högskolan i Stockholm	»	30,000: —
[32.] till exportstipendier, såsom reservationsanslag, ett belopp af	»	20,000: —
[33.] till handelsstudiestipendier, likaledes såsom reservationsanslag, ett belopp af	»	20,000: —
[34.] till Sveriges allmänna exportförening såsom bidrag till föreningens verksamhet under innevarande år ett belopp af	»	16,800: —
med rätt för Kungl. Maj:t att redan under innevarande år disponera detsamma.		
Därjämte föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen		
[35.] att under de villkor, som innefattas i det mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena sidan, samt rederiaktiebolaget Nordstjernan å andra sidan afslutade kontrakt, af det af Riksdagen såsom understöd till rederiaktiebolaget Nordstjernan för uppehållande under åren 1911—1915 af regelbunden ångbåtsförbindelse mellan Sverige samt La Plata-länderna och Brasilien beviljade anslag af 500,000 kronor på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af	»	110,000: —
transport kronor		1,018,128: —

transport kronor 1,018,128: —

[36.] att under de villkor, som innefattas i det mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena, samt aktiebolaget svenska ostasiatiska kompaniet, å andra sidan, afslutade kontrakt, af det utaf Riksdagen såsom understöd till nämnda bolag för uppehållande gemensamt med det danska »östasiatiska kompagni» under en tid af fem år af regelbunden ångbåtsförbindelse mellan Sverige och Danmark, å ena, samt Ostasien, å andra sidan, beviljade förslagsanslag å högst 1,850,000 kronor för gäldande af de utaf det svenska bolaget för dess fartyg erlagda afgifter i Suezkanalen å extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af högst..... »

270,000: —

Vidare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen att på extra stat för år 1912 anvisa

[37.] till bergsskolorna i Filipstad och Falun..... »

23,000: —

[38.] för anordnande af fabriksinspektion »

57,000: —

[39.] till ersättning åt sjömanshusen för dem åliggande bestyr med värnpliktiges inskrifning och redovisning m. m. »

40,000: —

[40.] till provisorisk lönereglering för befattningshafvare i statistiska centralbyrån, i enlighet med de af departementschefen tillstyrkta grunder och på de af honom förordade villkor, ett förslagsanslag af »

7,670: —

däraf högst 225 kronor må användas till höjning af vikariatsersättning under semester;

[41.] till arfvode åt en extra ordinarie tjänsteman i statistiska centralbyrån »

3,900: —

[42.] till förstärkning af det till arfvoden åt tillfälliga biträden hos statistiska centralbyrån samt till vikariatsersättningar därstädes å ordinarie stat anvisade anslag »

21,500: —

Ytterligare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen

[43.] att såsom anslag till dispaschörsväsendet på extra stat för år 1912 anvisa till arfvode åt två dispaschörsassistenten, anställda den ene i Stockholm och den andre i Göteborg, 2,000 kronor år dem hvardera eller tillhopa..... »

4,000: —

transport kronor 1,445,198: —

transport kronor 1,445,198: —

[44.] att till bestridande af kostnaderna för den öfverståthållareämbetet och länsstyrelserna åliggande befattning med registreringar och anmälningar till förenings-, försäkrings- och handelsregistren å extra stat för år 1912 anvisa ett förslagsanslag å » 4,000: — samt medgifva att de till nämnda myndigheter inflytande afgifter för sådanda registreringar och anmälningar må tillföras detta anslag såsom särskilda uppbördsmedel;

[45.] att å extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af » 1,250,000: — att fördelas mellan landsting och städer, som icke deltaga i landsting, efter förhållandet mellan den bevilling af fast egendom samt af inkomst, som debiterats på grund af vederbörande pröfningsnämnds år 1912 verkställda eller fastställda taxeringar inom landstingsområde eller stad, hvarom nu nämnts, och den i samma ordning debiterade bevillingssumman för hela riket;

[46.] att till bestridande af kostnaden för gäldande af årspremier för brandförsäkring af operabyggnaden och dramatiska teaterbyggnaden vid Nybroplanen i Stockholm på extra stat för år 1912 anvisa ett anslag af » 40,175: —

[47.] att till bestridande af kostnaden för gäldande af årspremie för brandförsäkring af staten tillhörig, i operabyggnaden förvarad lös egendom på extra stat för år 1912 anvisa ett anslag af » 3,668: —

[48.] att, till beredande, i enlighet med de i statsrådsprotokollet för den 13 innevarande januari angifna grunder, af extra lönetillägg för innevarande år åt en del tjänstemän och betjante i till finansdepartementet hörande ämbetsverk och kårer, å extra stat för år 1912 såsom förslagsanslag anvisa ett belopp af » 16,000: —

[49.] att, såsom bidrag till bestridande af kostnaderna under år 1912 för den af föreningen för arbetarskydd i Stockholm anordnade permanenta utställningen af skyddsanordningar mot olycksfall och ohälsa i arbetet, på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af » 3,000: —

transport kronor 2,762,041: —

transport kronor 2,762,041: —

Slutligen föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen att på
extra stat för år 1912 bevilja

[50.] såsom bidrag till det mellanfolkliga arbets-		
amtet i Basel	»	750: —
	tillsammans kronor	2,762,791: —

En jämförelse mellan denna hufvudtitel, sådan den finnes i riksstaten för
år 1911 upptagen och sådan den af Kungl. Maj:t nu är föreslagen, utfaller
på följande sätt:

	1911.	1912.	
ordinarie anslag	12,596,543: —	14,052,709: —	således ökning kronor 1,456,166: —
extra »	2,663,957: —	2,762,791: —	» » » 98,834: —
summa kronor	15,260,500: —	16,815,500: —	således ökning kronor 1,555,000: —

Anm. Ökningen af de ordinarie anslagen är väsentligen beroende på den förändrade
uppställningen af riksstaten.

Åttonde hufvudtiteln,

innefattande anslagen till ecklesiastikdepartementet.

I afseende å regleringen af denna hufvudtitel, under hvilken finnes i nu gällande riksstat till årliga eller ständiga utgifter anvisadt:

kontant	kronor 23,330,909: —
indelning och därmed jämförlig anvisning, på förslag:	
friheter	» 2,500: —
ersättningar	» 506,487: —
tillsammans kronor 23,839,896: —	

vill Kungl. Maj:t, i enlighet med de beslut, som innefattas uti bilagda statsrådsprotokoll öfver ecklesiastikärenden den 13 innevarande januari,* föreslå Riksdagen beträffande

Riks- och landsarkiven:

[1.] att godkänna sådan ändring i den år 1909 för riksarkivet fastställda aflöningsstat, att förste vaktmästarens lön förklaras kunna efter 5 år höjas med 100 kronor samt lönen för en hvar af de båda andra vaktmästarna äfvensom för eldaren ej blott efter 5 år med 100 kronor utan jämväl efter 10 år med ytterligare 100 kronor, äfvensom för tillträde till sålunda medgifna aflöningsförhöjningar bestämma enahanda villkor, som för tillträde till förut medgifven sådan förhöjning blifvit stadgade;

[2.] att godkänna sådan ändring i de aflöningsstater, som fastställts år 1909 för landsarkiven i Vadstena, Uppsala och Lund och år 1910 för landsarkivet i Göteborg, att lönen för en hvar af där uppförda vaktmästare förklaras kunna höjas ej blott efter 5 år med 100 kronor utan jämväl efter 10 år med ytterligare 100 kronor, äfvensom för tillträde till sålunda medgifven aflöningsförhöjning bestämma enahanda villkor, som för tillträde till förut medgifven sådan förhöjning blifvit stadgade;

* Se bil. till statsverkspropositionen: "Åttonde hufvudtiteln".

Kungl. biblioteket:

[3.] att godkänna sådan ändring i den år 1909 för kungl. biblioteket fastställda aflöningsstat, att förste vaktmästarens lön förklaras kunna efter 5 år höjas med 100 kronor samt en hvar annan vaktmästares lön ej blott efter 5 år med 100 kronor utan jämväl efter 10 år med ytterligare 100 kronor, äfvensom för tillträde till sålunda medgifna aflöningsförhöjningar bestämma enahanda villkor, som för tillträde till förut medgifven sådan förhöjning blifvit stadgade;

Universitetet i Uppsala:

[4.] att föreskrifva, att från och med den 1 oktober 1915 skall i utgiftsstaten för universitetet i Uppsala vidtagas den ändring, att, med afförande ur staten af den under matematisk-naturvetenskapliga sektionen af filosofiska fakulteten inom afdelningen A) Aflöningar m. m. uppförda professorsbefattningen i fysik med därför upptagna aflöningsförmåner, antalet professurer inom nämnda sektion, för hvilka särskilda ämnen ej äro angifna, ökas från tio till elfva samt den för dessa professurer uppförda aflöning ökas med ett belopp af 7,500 kronor;

[5.] att medgifva, att förste vaktmästaren vid universitetsbiblioteket i Uppsala Lars Erik Lindberg må för erhållande af ålderstillägg å förste vaktmästar-tjänsten under i öfrigt gällande villkor räkna sig till godo den tid af åren 1897—1909, hvarunder han bestridt vaktmästarbefattning vid nämnda bibliotek;

[6.] att öka det i utgiftsstaten för universitetet i Uppsala, afdelningen A) Aflöningar m. m., under rubriken Farmakologiska institutionen upptagna anslaget till städning och uppässning från dess nuvarande belopp, 500 kronor, till 750 kronor samt förty höja det ordinarie anslaget till nämnda universitet med kronor

250: —

[7.] att dels öka det i utgiftsstaten för universitetet i Uppsala, afdelningen A) Aflöningar m. m., under

transport kronor

250: —

transport kronor

250: —

rubriken Geografiska institutionen upptagna anslaget till städning och uppassning från dess nuvarande belopp, 500 kronor, till 750 kronor samt förty höja det ordinarie anslaget till nämnda universitet med ett belopp af

»

250: —

dels ock förklara, att ur omförmälda anslag jämväl skall bestridas kostnaden för städning och uppassning vid seminariet för matematik;

[8.] att medgifva, att af det med ritmästarbefattningen vid universitetet i Uppsala förenade arfvode å 800 kronor ett belopp af 300 kronor för år räknadt må från och med höstterminen 1911 till 1914 års slut utgå till arfvode åt en amanuens vid universitetets konstmuseum samt att återstoden af ritmästararfvodet, eller 500 kronor för år, må under samma tid användas till arfvode åt en lärare, som, i enlighet med af det större akademiska konsistoriet gifna bestämmelser, skall meddela undervisning i utförandet af ritningar för vetenskapligt ändamål;

[9.] att för beredande af höjning af det i utgiftsstaten för universitetet i Uppsala, afdelningen B) Till materiell m. m., under rubriken Museum för nordiska fornsaker upptagna kontanta anslag öka anslaget till nämnda universitet med ett belopp af

»

350: —

[10.] dels att för beredande åt seminariet för klassisk fornkunskap och antikens historia vid universitetet i Uppsala af medel till inköp af böcker och annan undervisningsmateriell äfvensom för tillfälliga utgifter höja anslaget till nämnda universitet med ett belopp af

»

500: —

dels ock att, i stället för det nu i utgiftsstaten för universitetet i Uppsala under afdelningen A) Aflöningar m. m. för vissa seminarier inom humanistiska sektionen af filosofiska fakulteten upptagna anslaget till arfvoden, 1,900 kronor, under ändrad rubrik: Seminarierna för klassiska, nordiska och romanska språk, tyska språket, engelska språket, historia, statskunskap, filosofi, estetik och litteraturhistoria, semitiska och slaviska språk, sanskrit och jämförande indoeuropeisk

transport kronor

1,350: —

transport kronor	1,350: —
språkforskning, klassisk fornkunskap och antikens historia samt statistik, till arfvoden uppföra ett anslag af 2,400 kronor och för detta ändamål höja ordinarie anslaget till nämnda universitet med ett belopp af	
»	500: —

Bifall till hvad under punkterna 4, 5 och 8 föreslagits föranleder icke någon ökning af anslaget till universitetet i Uppsala. Under förutsättning däremot af bifall till hvad under punkterna 6, 7, 9 och 10 föreslagits, kommer anslaget till universitetet i Uppsala, nu 791,586 kronor, att ökas med tillhopa 1,850 kronor eller till 793,436 kronor.

Vidare föreslår Kungl. Maj:t i enlighet med beslut, som innefattas i förenämnda statsrådsprotokoll, Riksdagen beträffande

Universitetet i Lund:

[11.] att godkänna följande förändrade lydelse af utgiftsstaten för universitetet i Lund, afdelningen A) Aflöningar m. m., såvidt angår underafdelningen a) Professorer m. fl. och teologiska fakulteten:
En förste teologie professor, tillika domprost, 3,480: —

Uppbär dessutom:

- 1) Inkomsten af Lunds stads- och landsförsamlingars prebendepastorat med därtill hörande löningsjord i Hardeberga samt predikstolshemmanen $\frac{1}{2}$ mtl. Brönnestad n:r 16, $\frac{1}{2}$ mtl. ibm och $\frac{3}{4}$ mtl. Lilla Bjällerup n:r 9.
- 2) Lösen för kronotionde från Norrhviddinge socken 26,309 hl. råg, 39,268 hl. korn och 20,47 hl. hafre jämte forsellönsersättning 24 kronor 74 öre och kontant 84 öre.
- 3) Ersättning för den till domprosten i Lund från Kristianstads län anslagna, men enligt kungl. förordningen den 23 juli 1869 till statsverket indragna ränta 2 kronor 9 öre samt kronotiondespanninål 164,868 hl., $\frac{1}{2}$ råg och $\frac{1}{2}$ korn, jämte 50 kronor 40 öre forsellönsersättning.

transport kronor	1,850: —
------------------	----------

	transport kronor	1,850: —
En professor	1,200: —	
Uppbär dessutom inkomsten af Västra Kärrstorps och Glostorps församlingars prebendepastorat.		
En professor	840: —	
Uppbär dessutom inkomsten af Stångby och Vall- kärra församlingars prebendepastorat.		
En professor	2,400: —	
Uppbär dessutom inkomsten af Stora Uppåkra och Flackarps församlingars prebendepastorat.		
En professor	1,290: —	
Uppbär dessutom inkomsten af Hellestads, Dalby och Bonderups församlingars prebendepastorat.		
En professor	1,621: —	
Uppbär dessutom inkomsten af Husie och Västra Skreflinge församlingars prebendepastorat.		
För uppehållande af kostnadsfri undervisning och exa- mination i liturgisk sång	800: —	

Anmärkning. Af den teologiska fakultetens 6 professorsbefattningar omfatta 2 hvardera exegetisk teologi och de öfriga 4 hvardera ett af följande ämnesområden: 1) dogmatik och moralteologi, 2) kyrkohistoria och symbolik, 3) praktisk teologi, samt 4) praktisk teologi och moralteologi.

(Se för öfrigt särskilda föreskrifter.)

[12.] att underträdgårdsmästaren vid universitetets i Lund botaniska institution Gustaf Olander Nilsson må för erhållande af ålderstillägg i sin innehavande befattning, under i öfrigt gällande villkor tillgodoräkna sig den tid af åren 1906—1909, hvarunder han vid nämnda institution tjänstgjort såsom äldre trädgårdsdräng med full tjänstgöring;

[13.] att i utgiftsstaten för universitetet i Lund under afdelningen A) Aflöningar m. m. och rubriken Astronomiska observatoriet för anställande af räknebiträden uppföra ett anslag af 1,500 kronor samt att för sådant ändamål höja anslaget till sagda universitet med nämnda belopp

» 1,500: —

[14.] att dels höja den i staten för universitetet i Lund, afdelningen A) Aflöningar m. m., under rubriken

transport kronor 3,350: —

transport kronor

3,350: —

Musikkapellet upptagna aflöningen för kapellmästaren från dess nuvarande belopp, 2,500 kronor, till 3,000 kronor, däraf 2,000 kronor skola utgöra lön och 1,000 kronor tjänstgöringspenningar,

dels medgifva, att kapellmästaren må äga rätt till två ålderstillägg å lönen, hvarterda å 250 kronor, att utgå efter respektive 5 och 10 års tjänstgöring, med rätt för den nuvarande innehafvaren af kapellmästarbefattningen att i fråga om åtnjutande af ålderstillägg räkna sig till godo den tid han efter sitt tillträde till befattningen tjänstgjort i densamma,

dels förklara ej mindre, att de enligt nädiga kungörelsen den 13 juni 1908 stadgade villkor och bestämmelser för åtnjutande af löneförmåner enligt 1908 års lönereglering vid universitetet i Uppsala och Lund samt karolinska mediko-kirurgiska institutet skola från och med år 1912 gälla i fråga om kapellmästarbefattningen, med iakttagande att beträffande rätt för kapellmästaren att med sin ifrågavarande befattning förena annan tjänst å rikets, Riksdagens eller kommuns stat skall gälla hvad som i sådant afseende föreskrifvits i fråga om musikdirektören vid universitetet i Uppsala, än äfven att, därest den nuvarande kapellmästaren ej före viss angifven tidpunkt anmäler, att han underkastar sig de nya aflöningsbestämmelserna, han skall varda bibehållen vid honom hittills tillkommande aflöningsförmåner, äfvensom vid den rätt till pension, som hittills tillkommit honom,

dels ock för beredande af omförmälda löneförhöjning öka anslaget till universitetet i Lund med ett belopp af

» 500: —

[15.] att för beredande åt seminariet för klassisk fornkunskap och antikens historia vid universitetet i Lund af medel till inköp af böcker och annan undervisningsmaterieell samt tillfälliga utgifter höja anslaget till nämnda universitet med ett belopp af

» 500: —

[16.] att för beredande af höjning af det i utgiftsstaten för universitetet i Lund, afdelningen B)

transport kronor

4,350: —

	transport kronor	4,350: —
Till materiell m. m., för historiska museet upptagna anslag öka anslaget till nämnda universitet med ett be- lopp af.....	»	1,500: —
[17.] att för ökande af det i universitetets i Lund stat, afdelningen B) Till materiell m. m., uppförda an- slaget till underhåll och reparationer af universitetets byggnader höja det ordinarie anslaget till nämnda uni- versitet med.....	»	8,000: —
Bifall till hvad under punkterna 11 och 12 före- slagits medför ej någon ökning af anslaget till uni- versitetet i Lund. Bifalles däremot hvad under punk- terna 13—17 föreslagits, kommer härigenom att förorsakas en ökning af anslaget till universitetet i Lund med sammanlagdt 12,000 kronor, eller från 649,791 kronor till 661,791 kronor.		
Ytterligare föreslår Kungl. Maj:t i enlighet med beslut, som innefattas i omförmälda statsrådsprotokoll, Riksdagen i afseende å		
Karolinska mediko-kirurgiska institutet:		
[18.] att å ordinarie stat för karolinska mediko- kirurgiska institutet uppföra en professur i öron-, näs- och halssjukdomar med enahanda aflöningsförmåner, som tillkomma institutets professorer i allmänhet, och med skyldighet för tjänstens innehafvare att vara un- derkastad de för dessa förmånens åtnjutande fastställda villkor och bestämmelser, äfvensom att för ändamålet höja det ordinarie anslaget till institutet med ett be- lopp af.....	»	7,500: —
[19.] att höja det till materiell för den anatomiska institutionen vid karolinska mediko-kirurgiska institutet på ordinarie stat uppförda anslag från 2,000 kronor till 3,500 kronor eller med.....	»	1,500: —
kommande vid bifall till hvad under punkterna 18 och 19 föreslagits anslaget till karolinska mediko- kirurgiska institutet, nu 309,735 kronor (däraf till		
	transport kronor	22,850: —

	transport kronor	22,850: —
--	------------------	-----------

tandläkarinstitutet 31,700 kronor, förslagsanslag högst), att ökas med tillhopa 9,000 kronor eller till 318,735 kronor (däraf till tandläkarinstitutet 31,700 kronor, förslagsanslag högst).

Allmänna läroverken:

[20.] att godkänna sådan ändring i den år 1909 för öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk fastställda aflöningsstaten, att lönen för den i staten uppförda vaktmästaren förklaras kunna höjas ej blott efter 5 år med 100 kronor utan jämväl efter 10 år med ytterligare 100 kronor, äfvensom för tillträde till sålunda medgifven aflöningsförhöjning bestämma enahanda villkor, som blifvit stadgade för tillträde till förut medgifven sådan förhöjning;

[21.] att för beredande af lönefyllnad åt teologie lektorn vid högre allmänna läroverket i Visby höja reservationsanslaget till de allmänna läroverken med.... »

1,072: —

[22.] att medgifva, att terminsafgiften till biblioteks- och materiellkassorna vid de allmänna läroverken må, enligt af Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter, från och med höstterminen 1911 utgå med högst 7 kronor, lägst 4 kronor 50 öre, för lärjunge, som ej därifrån i föreskrifven ordning befrias.

Bifall till hvad under punkterna 20 och 22 föreslagits föranleder icke någon höjning af reservationsanslaget till de allmänna läroverken. Under förutsättning däremot af bifall till hvad under punkt 21 föreslagits kommer reservationsanslaget till de allmänna läroverken, nu 5,716,506 kronor, att ökas med 1,072 kronor eller till 5,717,578 kronor.

Kungl. Maj:t föreslår vidare Riksdagen beträffande

Högre lärarinneseminariet:

[23.] att med godkännande af den af departementschefen i statsrådsprotokollet förordade stat för högre

	transport kronor	23,922: —
--	------------------	-----------

transport kronor	23,922: —
lärarinneseminariet för år 1912 höja det under riksstatsens åttonde hufvudtitel uppförda anslag för denna läroanstalt från dess nuvarande belopp, 73,000 kronor, till 77,250 kronor eller med.....	» 4,250: —

Folkundervisningen:

[24.] att för beredande af anslag till materiell, bränsle och lyse m. m. vid folkskoleseminariet i Luleå höja anslaget till seminarier för folkskollärares bildande med » 11,000: —
 eller från dess nuvarande belopp 589,690 kronor till 600,690 kronor;

kommande vid bifall härtill reservationsanslaget till folkundervisningen, nu 763,940 kronor, att ökas med 11,000 kronor eller till 774,940 kronor,

[25.] att höja förslagsanslaget till befrämjande af folkundervisningen bland de i rikets nordligaste trakter bosatta finnar från 90,000 kronor till 150,000 kronor eller med » 60,000: —

[26.] att höja förslagsanslaget till lönetillskott åt lärare vid folkskolor och småskolor från 10,000,000 kronor till 10,650,000 kronor eller med » 650,000: —

[27.] att höja

dels förslagsanslaget till understöd åt folkhögskolor från 140,000 kronor till 220,000 kronor eller med » 80,000: —

dels förslagsanslaget till understöd för aflönande af lärare vid fortsättningsskolan från 110,000 kronor till 135,000 kronor eller med » 25,000: —

dels förslagsanslaget för anordnande af manlig slöjd i folkskola, mindre folkskola eller särskild slöjdskola från 345,000 kronor till 390,000 kronor eller med » 45,000: —

dels ock förslagsanslaget för anordnande af kvinnlig slöjd i folkskola, mindre folkskola eller särskild slöjdskola från 205,000 kronor till 265,000 kronor eller med » 60,000: —

transport kronor 959,172: —

	transport kronor	959,172: —
[28.] att å åttonde hufvudtiteln under rubriken Folkundervisningen för understödjande, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de af departementschefen i statsrådsprotokollet angifna grunder, af dels folkskolebarns resor till landet under sommarferierna dels ock folkskolebarns studieresor uppföra ett förslagsanslag å.....		
	»	30,000: —
[29.] att ur riksstaten afföra den under åttonde hufvudtiteln anslagsrubrik Folkundervisningen, med förslagsvis 83 kronor uppförda anslagsposten »Folkskolan i Västerlösa, ersättning att utgå enligt hittills gällande grunder».		
Bifall till hvad under punkt 29 föreslagits förorsakar en minskning af anslaget till folkundervisningen med 83 kronor, under det att vid bifall till hvad under punkterna 24—28 föreslagits skulle uppkomma en ökning af samma anslag med tillhopa 961,000 kronor, och skulle sålunda bifall till hvad under samtliga punkterna 24—29 föreslagits medföra, att anslaget till folkundervisningen, nu 12,099,523 kronor, komme att ökas med 960,917 kronor eller till 13,060,440 kronor.		
Ytterligare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen be- träffande		
De tekniska läroverken:		
[30.] att i afbidan på nådig proposition angående, bland annat, omorganisation af tekniska högskolan för genomförande af sagda omorganisation beräkna en ökning af högskolans ordinarie stat från nuvarande beloppet 226,700 kronor till 290,700 kronor eller med		
	»	64,000: —
[31.] att i afbidan på nådig proposition angående, bland annat, lönereglering för lektorer med flera befattningshafvare vid Chalmers tekniska läroanstalt för genomförande af sagda lönereglering beräkna en ökning af anstaltens ordinarie stat från nuvarande beloppet 106,200 kronor till 140,200 kronor eller med		
	»	34,000: —
kommande vid bifall till hvad under punkterna 30 och 31 föreslagits anslaget till de tekniska läro-		
	transport kronor	1,087,172: —

transport kronor 1,087,172: —
 verken att ökas med tillhopa 98,000 kronor eller från
 dess nuvarande belopp, 581,975 kronor, till 679,975
 kronor;

Farmaceutiska institutet:

[32.] att dels godkänna den af departementschefen
 i statsrådsprotokollet förordade stat för farmaceutiska
 institutet jämte i sagda protokoll omförmälda, för åt-
 njutande af i staten upptagna aflöningsförmåner före-
 slagna villkor och bestämmelser,

dels förklara, ej mindre att en hvar, som med
 eller efter ingången af år 1912 tillträder ordinarie
 befattning vid farmaceutiska institutet, skall vara plik-
 tig att underkasta sig förberörda villkor och bestäm-
 melser, samt att de förutvarande innehafvare af ordi-
 narie befattningar vid institutet, hvilka icke före viss
 tidpunkt, som af Kungl. Maj:t bestämmes, anmäla, att
 de vilja öfvergå till den nya aflöningsstaten samt un-
 derkasta sig de för aflöningsstaten stadgade
 villkor och bestämmelser och som icke lagligen kunna
 därtill förbindas, skola varda bibehållna vid dem enligt
 dittills gällande ordinarie stat tillkommande aflönings-
 förmåner äfvensom, i den mån ej annat föranledes af
 bestämmelserna i lagen angående civila tjänstinne-
 hafvares rätt till pension, vid den rätt till pension,
 som dittills tillkommit dem,

dels höja det under rubriken Farmaceutiska in-
 stitutet upptagna anslag med » 23,900: —

dels ock medgifva, ej mindre att de i staten om-
 förmälda ålderstillägg må utgå af det under riksstatens
 åttonde hufvudtitel uppförda förslagsanslaget: ålders-
 tillägg, än äfven att det belopp, hvarmed de stu-
 derandes afgifter kunna komma att öfverskjuta 6,500
 kronor för år, må efter Kungl. Maj:ts pröfning an-
 vändas till förbättring af materiellen vid institutet
 äfvensom till bestridande af förökad undervisning där-
 städes, i fall sådant finnes behöfligt, dock att sådana
 öfverskottsmedel icke få användas till beredande af

transport kronor 1,111,072: —

transport kronor 1,111,072: —

ökad ersättning åt befattningshafvare, för hvilken aflöning finnes uppförd i staten;

kommande vid bifall till i denna punkt framställda förslag det i riksstaten under rubriken Farmaceutiska institutet förefintliga anslag å 34,000 kronor att uppgå till 57,900 kronor;

Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien:

[33.] att godkänna sådan ändring i den år 1909 för vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien fastställda aflöningsstaten, att lönen för de i staten uppförda två vaktmästarna förklaras kunna efter 5 år höjas med 100 kronor, äfvensom för tillträde till sålunda medgifven aflöningsförhöjning bestämma enahanda villkor, som blifvit stadgade för tillträde till första aflöningsförhöjningen vid antikvariebefattning vid akademien;

Akademien för de fria konsterna:

[34.] att i afbidan på nådig proposition angående, bland annat, ordnande af undervisningen i arkitektur vid konsthögskolan för nämnda ändamål beräkna en höjning af anslaget till akademien för de fria konsterna från dess nuvarande belopp, 90,750 kronor, till 103,050 kronor eller med

12,300: —

Uppfostringsanstalter för sinnesslöa barn:

[35.] att höja förslagsanslaget till uppfostringsanstalter för sinnesslöa barn från 185,000 kronor till 255,000 kronor eller med

70,000: —

transport kronor 1,193,372: —

transport kronor 1,193,372: —

Rese- och traktamentspenningar:

[36.] att öka förslagsanslaget till rese- och traktamentspenningar från 6,000 kronor till 15,000 kronor eller med » 9,000: —

Skrifmaterialier och expenser, ved m. m.:

[37.] att, för jämnande af hufvudtitelns slutsumma, förslagsanslaget till *skrifmaterialier och expenser, ved m. m.*, nu utgörande 55,093 kronor, må höjas till 55,120 kronor eller med » 27: —

Summa ökning kronor 1,202,399: —

Afdrages härifrån den under punkten 29 anmärkta minskning af anslaget till folkundervisningen » 83: —

blir ökningen kronor 1,202,316: —

Om till förestående belopp lägges de ordinarie anslagens nuvarande slutsamma » 23,839,896: —

komma åttonde hufvudtitelns ordinarie anslag att uppgå till » 25,042,212: —

Extra anslag.

För behof af tillfällig beskaffenhet, hänförliga under åttonde hufvudtiteln, vill Kungl. Maj:t, på sätt omförmälda statsrådsprotokoll öfver ecklesiastikärenden vidare innehåller, föreslå Riksdagen beträffande

Ecklesiastikdepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli:

[38.] att dels till provisorisk lönereglering för befattningshafvare i ecklesiastikdepartementet, i enlighet med hvad i nämnda statsrådsprotokoll blifvit angifvet, å extra stat för år 1912 bevilja ett förslagsanslag af kronor 12,145: —

transport kronor 12,145: —

	transport kronor	12,145: —
däraf högst 275 kronor må användas till höjning af vikariatsersättning under semester;		
dels ock godkänna de af departementschefen i statsrådsprotokollet förordade villkor för åtnjutande af de provisoriska aflöningstilläggen samt föreskrifter till iakttagande vid utbetalningen af aflöningstilläggen;		
[39.] att för beredande af arfvode å 7,800 kronor, hvaraf 2,500 kronor må anses motsvara tjänstgöringspenningar, åt en extra byråchef inom ecklesiastikdepartementet på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af	»	7,800: —
[40.] att för beredande af arfvode åt en särskild föredragande i ecklesiastikdepartementet m. m. på extra stat för år 1912 bevilja ett belopp af	»	4,500: —
[41.] att till förhöjning af de inom ecklesiastikdepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli anställda amanuensers arfvoden m. m. på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af	»	10,950: —
[42.] att till biträden vid utförande af de inom ecklesiastikdepartementet förekommande statistiska arbetena på extra stat för år 1912 bevilja ett anslag af	»	6,200: —

Riks- och landsarkiven:

[43.] att dels till fortsatt utgifvande i tryck genom riksarkivet af sådana skrifter och handlingar, som äro af vikt för fäderneslandets historia, på extra stat för år 1912 anvisa ett anslag af	»	4,500: —
dels ock medgifva, att för enahanda ändamål må gemensamt disponeras hvad som icke blifvit använt af för år 1911 eller tidigare beviljade anslag för utgifvande genom riksarkivet ej mindre af sådana handlingar, som äro af vikt för fäderneslandets historia, än äfven af Svenska riksdagsakter jämte andra handlingar, som höra till statsförfattningens historia under tiden 1521—1809;		

transport kronor 46,095: —

	transport kronor	46,095: —
[44.] dels att på extra stat för år 1912 anvisa:		
till arfvode åt en amanuens vid landsarkivet i Uppsala.....	»	1,800: —
till arfvode åt en amanuens vid landsarkivet i Vadstena.....	»	1,800: —
till arfvode åt en amanuens vid landsarkivet i Lund.....	»	1,800: —
samt till arfvode åt en amanuens vid landsarkivet i Göteborg.....	»	1,800: —
med rätt för Kungl. Maj:t, hvad angår hvart och ett af dessa belopp, att, om särskilda förhållanden skulle därtill föranleda, bestämma om medlens användande till ersättning åt flera extra biträden vid landsarkivet i fråga,		
dels ock att likaledes på extra stat för år 1912 till ersättning åt extra biträden vid landsarkivet i Lund bevilja ett anslag af.....	»	1,000: —

Kungl. Maj:t föreslår vidare Riksdagen att på extra stat för år 1912 anvisa i afseende å:

Kungl. biblioteket:

[45.] till redigering af den för Sveriges offentliga bibliotek gemensamma accessionskatalogens 26:e årgång, omfattande år 1911, ett belopp af.....	»	1,500: —
[46.] till inbindning af obundna böcker i kungl. bibliotekets äldre samlingar ett belopp af.....	»	10,000: —
och till utarbetande af katalog öfver ofullständigt förtecknade delar af dessa samlingar ett belopp af	»	11,000: —

Nationalmuseum:

[47.] för beredande i enlighet med de af Riksdagen beträffande motsvarande anslag för år 1911 angifna grunder af provisoriska aflöningstillägg att på de af Riksdagen då bestämda villkor och under iakttagande af de utaf Riksdagen för aflöningstilläggens utbetalning

transport kronor 76,795: —

	transport kronor	76,795: —
meddelade föreskrifter utgå till vissa befätningshafvare vid nationalmuseum, ett förslagsanslag af.....	»	4,395: —
däraf högst 25 kronor må användas till höjning af vikariatsersättning under semester;		
[48.] till beredande af ökade ersättningar för bestridande af sekreterar- och kamrerargörörelsen vid nationalmuseum ett anslag af.....		600: —
[49.] till beredande af höjda arfvoden åt extraordinarie tjänstemän vid nationalmuseum ett anslag af	»	3,350: —
[50.] för vård, underhåll och tillökning af statens konstindustriella samlingar ett anslag af.....	»	5,100: —
[51.] för biträde vid vård och tillhandahållande af handtecknings- och gravyrsamlingen i nationalmuseum äfvensom för vetenskaplig bearbetning af museets samlingar ett belopp af.....	»	2,000: —
[52.] för anordnande af nattlig bevakning vid nationalmuseibyggnaden ett anslag af.....	»	3,800: —
[53.] för beredande af tilläggsarfvoden åt extraordinarie vaktmästare vid nationalmuseum för ökad tjänstgöring under år 1912, att utgå under de villkor Kungl. Maj:t kan finna godt föreskrifva, ett anslag af	—	900: —

Lifrustkammaren:

[54.] dels för tillsyn, underhåll och vård af lifrustkammarens samlingar ett belopp af.....	»	6,200: —
dels ock för istandsättande af vissa föremål i nämnda samlingar ett belopp af.....	»	300: —

Domkapitlens expeditioner:

[55.] till förstärkande af ordinarie anslaget till domkapitlens expeditioner ett anslag af.....	»	4,570: —
[56.] för beredande af ökad anslag för år 1912 till vikariatsersättning, extra biträde, renskrifning m. m. vid Stockholms stads konsistorium ett belopp af	»	500: —
	transport kronor	108,510: —

transport kronor 108,510: —

Universitetet i Uppsala:

[57.] till arfvode åt en biträdande lärare i medicin vid universitetet i Uppsala ett anslag af.....	»	3,000: —
[58.] till förstärkande af lärarkrafterna i kirurgi vid universitetet i Uppsala ett anslag af.....	»	2,000: —
[59.] för anordnande vid institutionen för medicinsk och fysiologisk kemi vid universitetet i Uppsala af den i stadgan för medicinska examina föreskrifna undervisningskursen i allmän kemi till arfvode åt en lärare vid kursen 2,500 kronor samt till höjning af institutionens anslag till materiell m. m. 1,000 kronor, eller tillhopa.....	»	3,500: —
[60.] såsom bidrag till arfvode åt en assistent å akademiska sjukhusets i Uppsala röntgenafdelning, med den tjänstgöring, som af Kungl. Maj:t bestämmes, ett anslag af.....	»	1,500: —
med villkor att för ifrågavarande assistents aflöning ett lika stort belopp utgår från akademiska sjukhusets stat;		
[61.] till förhöjning af arfvodet för notarien hos medicinska fakulteten vid universitetet i Uppsala ett anslag af.....	»	400: —
[62.] af redan beviljadt anslag för anställande vid universitetet i Uppsala af lektorer i tyska, franska och engelska språken återstoden.....	»	9,000: —
[63.] till arfvode åt en lärare vid universitetet i Uppsala i nordisk och jämförande fornkunskap med den tjänstgöringsskyldighet, som af Kungl. Maj:t bestämmes, ett anslag af.....	»	3,500: —
att utgå under förutsättning, att fullt lämplig person för ifrågavarande undervisnings meddelande finnes att tillgå samt med villkor att, därest vederbörande lärare är innehafvare af docentsipendium, arfvodet för undervisningen skall minskas, så att det samma jämte stipendiet ej öfverstiger 5,000 kronor;		
[64.] till arfvode åt en lärare vid universitetet i Uppsala med åliggande att biträda vederbörande pro-		

transport kronor 131,410: —

	transport kronor	131,410: —
fessor i estetik samt litteratur- och konsthistoria vid uppehållande af undervisnings- och examinationsskyldigheten i samma ämne, enligt de närmare bestämmelser som af Kungl. Maj:t meddelas, ett belopp af....	»	3,500: —
med villkor att, därest vederbörande lärare är innehafvare af docentstipendium, arfvodet för undervisningen skall minskas, så att detsamma jämte stipendiet ej öfverstiger 5,000 kronor;		
[65.] såsom bidrag till uppehållande af verksamheten vid det pedagogiska seminariet vid universitetet i Uppsala och den med seminariet förbundna öfnings-skolan ett belopp af.....	»	5,000: —
[66.] till uppehållande af öfningarna å institutionen för allmän och analytisk kemi vid universitetet i Uppsala ett anslag af.....	»	1,500: —
[67.] till aflöning åt en assistent vid det meteorologiska observatoriet i Uppsala samt till bestridande af löpande utgifter för de vid observatoriet anordnade seismologiska undersökningarna ett anslag af.....	»	2,000: —
[68.] af redan beviljad anslag till arfvode åt en för biträde vid arbetet med den internationella solarforskningen anställd assistent vid den fysiska institutionen vid universitetet i Uppsala ett belopp af.....	»	1,500: —
[69.] för höjning af arfvodet för notarien hos filosofiska fakulteten vid universitetet i Uppsala ett anslag af.....	»	700: —
[70.] till Uppsala universitets bibliotek ett belopp af.....	»	10,000: —
[71.] för anordnande vid universitetet i Uppsala af undervisning i bokföring enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna godt meddela, ett anslag af.....	»	600: —
[72.] till utgifvande af Uppsala universitets årsskrift ett belopp af.....	»	5,000: —
	transport kronor	161,210: —

transport kronor 161,210: —

Kungl. Maj:t föreslår vidare Riksdagen beträffande

Universitetet i Lund:

[73.] att för uppehållande vid universitetet i Lund af undervisning och examination i teologisk encyklopedi och teologiska prenotationer, enligt de närmare bestämmelser, som af Kungl. Maj:t meddelas, på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af.....	» 5,000: —
[74.] att för anordnande af kostnadsfri propedeutisk undervisning i allmän kirurgi vid universitetet i Lund på extra stat för år 1912 bevilja ett anslag af.....	» 1,500: —
[75.] att såsom bidrag till arfvode åt en assistent å det vid universitetets i Lund kliniker inrättade röntgenlaboratoriet, med den tjänstgöring, som af Kungl. Maj:t bestämmes, på extra stat för år 1912 anvisa ett anslag af.....	» 1,500: —
under villkor att Malmöhus läns landsting med lika stort belopp bidrager till ifrågavarande assistents aflöning;	
[76.] att för anordnande af den i stadgan angående medicinska examina föreskrifna undervisningskursen i allmän kemi vid universitetet i Lund på extra stat för år 1912 uppföra dels till aflöning åt en lärare vid kursen 2,000 kronor dels ock till materiell för densamma 500 kronor, eller tillhopa.....	» 2,500: —
[77.] att för universitetet i Lund på extra stat för år 1912 anvisa till arfvode åt en biträdande lärare i medicin ett belopp af 2,000 kronor samt till höjning af arfvodet för notarien hos medicinska fakulteten ett belopp af 200 kronor, tillhopa.....	» 2,200: —
[78.] att af redan beviljadtt anslag för anställande af lektorer i tyska, franska och engelska språken vid universitetet i Lund på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af.....	» 9,000: —
[79.] att till uppehållande vid universitetet i Lund af undervisning i slaviska språk, företrädesvis ryska, på extra stat för år 1912 bevilja ett anslag af.....	» 2,500: —
[80.] att till arfvode åt en lärare vid universitetet i Lund med åliggande att biträda vederbörande professor	
transport kronor	185,410: —

	transport kronor	185,410: —
i estetik samt litteratur- och konsthistoria vid uppehållande af undervisnings- och examinationsskyldigheten i samma ämne enligt de närmare bestämmelser, som af Kungl. Maj:t meddelas, på extra stat för år 1912 bevilja ett belopp af.....	,	3,500: —
med villkor att, därest vederbörande lärare är innehafvare af docentstipendium, arfvodet för undervisningen skall minskas, så att detsamma jämte stipendiet ej öfverstiger 5,000 kronor;		
[81.] att för aflönande af en föreståndare för universitetets i Lund historiska museum samt mynt- och medaljkabinett med den tjänstgöringsskyldighet, som af Kungl. Maj:t bestämmes, på extra stat för år 1912 bevilja ett anslag af.....	,	4,000: —
[82.] att till arvode åt en amanuens vid universitetets i Lund konstsamlingar på extra stat för år 1912 bevilja ett belopp af.....	,	500: —
[83.] att för erforderlig inredning och utrustning af det geografiska seminariet vid universitetet i Lund på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af.....	,	5,000: —
[84.] att för uppehållande af undervisning i entomologi och vård af de entomologiska samlingarna vid universitetet i Lund på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af.....	,	3,000: —
att utgå under förutsättning, att fullt lämplig person för tjänstgöringens bestridande finnes att tillgå;		
[85.] att dels medgifva, att universitetet i Lund må för vinnande af lämplig plats för en ny byggnad för universitetets botaniska institution med Lunds stadsfullmäktige träffa öfverenskommelse rörande tomtförvärf och jordutbyte i enlighet med hvad stadsfullmäktiges protokoll i ärendet den 17 september 1909 utvisar och på de i protokollet närmare angifna villkor och bestämmelser;		
dels ock för tomtinköpet och därmed i samband stående kostnader samt för uppförande i hufvudsaklig öfverensstämmelse med uppgjorda ritningar och kostnadsförslag af den nya byggnaden äfvensom för an-		
	transport kronor	201,410: —

transport kronor	201,410: —
skaffande af inventarier m. m. därför bevilja ett anslag af 162,000 kronor och däraf på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af	» 62,000: —
[86.] att på extra stat för år 1912 anvisa dels till uppförande i hufvudsaklig öfverensstämmelse med företedd ritning af en nybyggnad för astronomiska observatoriet vid universitetet i Lund ett belopp af 22,000 kronor;	
dels till inredning af ifrågavarande byggnad ett belopp af 2,000 kronor; och	
dels till inköp af räknemaskiner för observatoriets behof ett belopp af 5,000 kronor, eller tillhoppa	29,000: —
[87.] att för höjning af arfvodet för notarien hos filosofiska fakulteten vid universitetet i Lund på extra stat för år 1912 bevilja ett anslag af	» 250: —
[88.] att till materiell m. m. för universitetsbiblioteket i Lund å extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af	» 10,000: —
[89.] att för anordnande vid universitetet i Lund af undervisning i bokföring enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna godt meddela, på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af	» 600: —
[90.] att till materiell för inrättningen för gymnastik och fäktkonst vid universitetet i Lund på extra stat för år 1912 bevilja ett anslag af	» 500: —
[91.] att för utgifvande af Lunds universitets årskrift på extra stat för år 1912 bevilja ett anslag af	» 4,000: —

Kungl. Maj:t föreslår ytterligare Riksdagen att på extra stat för år 1912 anvisa i afseende å

Karolinska mediko-kirurgiska institutet:

[92.] till arfvode åt en amanuens vid institutets gynekologiska klinik å Sabbatsbergs sjukhus ett belopp af	» 900: —
[93.] till arfvode åt en amanuens vid institutets syfilidologiska klinik å sjukhuset S:t Göran ett belopp af	» 900: —
transport kronor	309,560: —

	transport kronor	309,560: —
[94.] för upprätthållande af den institutet åliggande undervisning och sjukvård vid vissa obstetriska och gynekologiska kliniker under den tid af år 1912, hvarunder de ordinarie lärarna vid institutet icke ombesörja nämnda undervisning och sjukvård ett anslag af		
[95.] dels till arfvode åt biträdande lärare i medicin 3,000 kronor, dels till arfvode åt biträdande lärare i kirurgi 3,000 kronor, dels ock till uppehållande af assistenttjänstgöring vid allmänna barnhuset i Stockholm 600 kronor, tillhopa	»	1,500: —
[96.] dels till arfvode åt en föreståndare för röntgeninstitutet å Serafinerlasarettet 3,000 kronor, dels ock till aflöning åt erforderligt biträde åt föreståndaren och till underhåll af röntgeninstrumentariet 2,000 kronor, tillhopa	»	6,600: —
[97.] dels till arfvode åt ett lärarbiträde vid den förberedande kursen i allmän kemi 2,500 kronor, dels ock till materiell vid kemiska institutionen 1,500 kronor, tillhopa	»	5,000: —
[98.] för beredande af tillgång till ett belopp af 2,400 kronor att, lika fördeladt mellan den anatomiska och den histologiska institutionen vid institutet, användas till aflönande af nödigt arbetsbiträde vid en hvar af nämnda institutioner, utöfver de för ändamålet disponibla, å ordinarie stat uppförda aflöningsmedlen för en preparator, 1,650 kronor, ett anslag af	»	4,000: —
[99.] till en pediatrik klinik vid Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn	»	750: —
en poliklinik för barnsjukdomar i Stockholm	»	1,800: —
under villkor, hvad sistnämnda anslag beträffar, att Stockholms stad för polikliniken tillskjuter enahanda belopp för år 1912;	»	3,500: —
[100.] till arfvode åt en amanuens vid institutets klinik för öron-, näs- och halssjukdomar å Sabbatsbergs sjukhus ett belopp af	»	900: —
[101.] till täckande af brist, som uppstått å institutets allmänna materiellanslag under åren 1907, 1908 och 1909, ett afrundadt belopp af	»	4,000: —
	transport kronor	337,610: —

	transport kronor	337,610: —
[102.] till anordnande af elektriskt belysnings- och kraftsystem inom den åt patologisk-anatomiska samt kemiska institutionerna vid institutet upplåtna byggnad, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med uppgjorda ritningar och kostnadsförslag, ett belopp af högst.....	»	7,400: —

Universitetet och karolinska institutet gemensamt:

[103.] till resestipendier åt ordinarie lärare och vissa andra tjänstemän vid rikets universitet samt karolinska mediko-kirurgiska institutet ett anslag af.....	»	10,000: —
--	---	-----------

Undervisning i epidemiologi:

[104.] för anordnande vid epidemisjukhusen i Stockholm, Göteborg, Malmö och Uppsala af klinisk undervisning i epidemiologi åt medicine kandidater, ett anslag af.....	»	6,000: —
att användas enligt af Kungl. Maj:t meddelade bestäm- melser.		

Kungl. Maj:t föreslår vidare Riksdagen beträffande

Allmänna läroverken:

[105.] att till förstärkande af det till öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk utgående anslag för tillfällig adjunktion, vikariatsersättning, hyra för lokal och expenser m. m. med ett belopp af 4,500 kronor för år 1912, på extra stat för nämnda år anvisa ett belopp af.....	»	4,500: —
[106.] att till arfvode åt en amanuens hos öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af.....	»	1,500: —
[107.] att för beredande af medel till gäldande af hyra för ämbetslokal åt öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk under hyresåret 1 oktober 1911—30 september 1912 på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af.....	»	5,000: —

transport kronor 372,010: —

	transport kronor	372,010: —
[108.] att till arfvoden åt extra och vikarierande lärare vid de allmänna läroverken på extra stat för år 1912 bevilja ett anslag af.....		
	»	134,000: —
[109.] att till extra arfvoden åt teckningslärare vid de allmänna läroverken på extra stat för år 1912 bevilja ett anslag af.....		
	»	13,000: —
[110.] att medgifva, att till skolläkare vid allmänna läroverk må såsom ersättning för dem i nämnda egen- skap åliggande göromål, förutom det redan förut af statsmedel och af läroverkets ljus- och vedkassa utgå- ende arfvodet, af statsmedel utgå ytterligare ett be- lopp, motsvarande 1 krona för hvarje under höstter- minen vid läroverket närvarande lärjunge, samt att för detta ändamål på extra stat för år 1912 anvisa ett be- lopp af.....		
	»	23,000: —
[111.] att för upprätthållande under år 1912 vid högre realläroverket i Göteborg af profårskurs för prak- tisk utbildning af blifvande lärare vid de allmänna läroverken på extra stat för år 1912 bevilja ett anslag å.....		
	»	5,100: —

Högre lärarinneseminariet:

[112.] att dels på extra stat för år 1912 anvisa: till förhyrande af lokal för normalskolans lägsta klas- ser.....		
	kronor	3,000: —
» uppehållande af hushållsskolans verksamhet.....	»	6,200: —
» uppehållande af den valfria fjärde årskursen.....	»	3,000: —
» arfvoden åt extra lärarinnor och timlärare m. m.	»	9,100: —
» hyra af nya lokaler för undervis- ningen i biologi och fysik.....	»	3,000: —
» undervisning i träslöjd.....	»	300: —
dels ock bevilja ett anslag af 7,000 kronor till inköp af materiell för undervisningen i biologi och fysik samt därpå på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af 3,500 kronor, alltså tillhopa på extra stat för år 1912.....		
	»	28,100: —
	transport kronor	575,210: —

transport kronor 575,210: —

Enskilda läroanstalter och kommunala mellanskolor:

[113.] att till resestipendier åt lärarpersonalen vid
 enskilda läroanstalter och kommunala mellanskolor,
 under de villkor och bestämmelser Kungl. Maj:t kan
 finna godt föreskrifva, på extra stat för år 1912 be-
 vilja ett anslag af..... » 10,000: —

[114.] att dels till resestipendier dels ock till under-
 stöd vid fortsatta studier åt föreståndarinnor och lära-
 rinnor vid lärarinneutbildningsanstalter i huslig eko-
 nomi äfvensom åt skolkökslärarinnor vid andra läro-
 anstalter, under de villkor och bestämmelser Kungl.
 Maj:t kan finna godt föreskrifva, på extra stat för år
 1912 anvisa ett belopp af..... » 2,000: —

Ytterligare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen be-
 träffande

Folkundervisningen:

[115.] att dels medgifva, att tillfällig löneför-
 bättring må för år 1912 till de ordinarie lärarna och
 lärarinnorna vid folkskoleseminariernas öfningsskolor
 utgå, i Stockholm och Göteborg med 400 kronor för
 lärare och 300 kronor för lärarinna och i öfriga städer
 med 300 kronor för lärare och 200 kronor för lära-
 rinna;

dels ock för bestridande af berörda löneför-
 bättring på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af » 8,200: —

[116.] att af det till uppförande af nybyggnader för
 folkskoleseminariet i Göteborg samt afjämmande af
 därvarande lekplan redan beviljade anslag af 429,000
 kronor på extra stat för år 1912 anvisa återstoden..... » 129,000: —

[117.] att för uppehållande af undervisningen vid
 seminariet i Göteborg i förhyrda lokaler samt anord-
 nande af parallellklasser därstädes på extra stat för
 år 1912 anvisa ett belopp af..... » 27,525: —

[118.] att för inredning och möblering af de nya
 byggnaderna för folkskoleseminariet i Göteborg, för an-

transport kronor 751,935: —

	transport kronor	751,935: —
skaffande af undervisningsmateriell därstädes samt för ordnande af seminariets trädgård på extra stat för år 1912 anvisa ett anslag af	»	78,000: —
[119.] att för inköpande på af stadsfullmäktige i Falun den 29 oktober 1909 och den 14 april 1910 godkända villkor af ett å den Falu stad tillhöriga egendomen Haga beläget område om 40,000 kvadratmeter bevilja ett belopp af 35,000 kronor samt till uppförande å sagda område af nya byggnader för folkskoleseminariet i Falun i hufvudsaklig öfverensstämmelse med för ändamålet af professor E. Lallerstedt uppgjorda ritningar och förslag ytterligare ett belopp af 506,500 kronor eller sålunda tillhoppa 541,500 kronor och däraf på extra stat för år 1912 anvisa	»	150,000: —
[120.] att till arfvode åt läraren i trädgårdsskötsel vid folkskoleseminariet i Luleå samt för undervisning i hygien därstädes på extra stat för år 1912 bevilja ett belopp af	»	700: —
[121.] att för uppehållande af undervisning i folkskolans högre afdelning vid de med folkskoleseminarierna i Kalmar, Landskrona, Strängnäs, Härnösand, Skara, Växjö och Luleå förenade öfningsskolorna på extra stat för år 1912 bevilja ett belopp af	»	19,030: —
[122.] att till anordnande under år 1912 af en för manliga studenter afsedd parallellafdelning till fjärde klassen vid folkskoleseminariet i Växjö äfvensom till undervisning i slöjd uti nämnda parallellafdelning höstterminen 1910 och åren 1911 och 1912 på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af	»	4,520: —
[123.] att till understöd för uppehållande af Stockholms privata folkskollärarinneseminarium under år 1912 på extra stat för samma år bevilja ett anslag af att utgå på de närmare villkor, som af Kungl. Maj:t bestämmas;	»	6,300: —
[124.] att till anordnande, i enlighet med de närmare bestämmelser Kungl. Maj:t kan finna lämpligt föreskrifva, af repetitionskurser i gymnastik för folk-		

transport kronor 1,010,485: —

	transport kronor	1,010,485: —
skollärare och folkskollärarinnor på extra stat för år 1912 anvisa ett anslag af	»	12,900: —
[125.] att till understöd för anordnande under år 1912 vid Adelsnäs trädgårdsskola, i enlighet med de närmare bestämmelser Kungl. Maj:t kan finna lämpligt föreskrifva, af fortbildningskurser i trädgårdsskötsel för folkskollärare äfvensom för lärare i nämnda ämne vid rikets folkskoleseminarier på extra stat för år 1912 anvisa ett anslag af		
	»	1,300: —
[126.] att för beredande af möjlighet till skolgång för fattiga, på längre afstånd från skolorna boende skolpliktiga barn inom Vilhelmina, Risbäcks, Stensele, Tärna, Sorsele, Arjeplogs och Malå församlingar samt, i mån af tillgång, jämväl Fredrika församling på extra stat för år 1912 bevilja ett anslag af		
att användas enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna godt meddela;	»	20,000: —
[127.] att för beredande af möjlighet till skolgång för fattiga, på längre afstånd från skola boende skolpliktiga barn inom Hotagens församling i Jämtlands län på extra stat för år 1912 bevilja ett anslag af		
att användas enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna godt meddela;	»	1,000: —
[128.] att till resestipendier åt rektorer samt öfriga lärare och lärarinnor vid folkskoleseminarierna, under de villkor och bestämmelser Kungl. Maj:t kan finna godt föreskrifva, anvisa på extra stat för år 1912 ett belopp af		
	»	2,000: —
[129.] att till resestipendier åt folkskollärare och folkskollärarinnor, enligt de villkor och bestämmelser Kungl. Maj:t kan finna godt föreskrifva, på extra stat för år 1912 uppföra ett anslag af		
	»	8,000: —
[130.] att till resestipendier åt lärare och lärarinnor vid småskoleseminarier samt mindre folkskolor och småskolor äfvensom biträdande lärare och lärarinnor vid folkskolor, enligt de villkor och bestämmelser Kungl. Maj:t kan finna godt föreskrifva, på extra stat för år 1912 anvisa ett anslag af		
	»	3,000: —
	transport kronor	1,058,685: —

transport kronor 1,058,685: —

Kungl. Maj:t föreslår vidare Riksdagen i afseende å

De tekniska läroverken:

[131.] att i afbidan på nådig proposition angående, bland annat, omorganisation af och nybyggnader för tekniska högskolan för nybyggnader för och ändringar vid högskolan äfvensom till förstärkning af lärarkrafterna vid densamma m. m. beräkna på extra stat för år 1912 ett belopp af

» 323,000: —

[132.] att, i afbidan på nådig proposition angående, bland annat, lönereglering för lektorer med flera befattningshafvare vid Chalmers tekniska läroanstalt äfvensom tillfällig löneförbättring för vissa lärare vid anstalten samt om- och tillbyggnad för densamma, för sagda ändamål beräkna på extra stat för år 1912 ett belopp af

» 154,000: —

[133.] att för beredande af provisorisk lönereglering med 20 % å i stat uppförda aflöningsförmåner åt befattningshafvare vid tekniska skolan i Stockholm, med undantag för skolans föreståndare i hans egenskap af sådan samt såsom föreståndare för högre konstindustriella skolan och öfverlärare inom denna afdelning, på extra stat för år 1912 bevilja ett anslag af med beräknande att till denna lönereglering bidrag lämnas af Sjöstedtska fonden med ett belopp af 480 kronor samt under villkor, att Stockholms stad för ändamålet särskildt tillskjuter ett belopp af 4,600 kronor;

» 4,600: —

[134.] att för uppehållande af verksamheten vid tekniska skolan i Stockholm på extra stat för år 1912 anvisa:

för förhöjning af betjäningens aflöning kronor 446: —

» » » underläraernas » » 9,905: —

» » » anslaget för den extraordinarie undervisningen » 260: —

» » » anslaget till belysning » 750: —

transport kronor 11,361: — kronor 1,540,285: —

transport kronor 11,361: — kronor 1,540,285: —

för förhöjning af anslaget till inven-		
tariers anskaffande		
och underhåll.....	»	1,000: —
» » » anslaget till under-		
visningsmateriell.....	»	1,750: —
» » » anslaget till diverse		
utgifter.....	»	2,050: —

eller således tillhopa » 16,161: —
 under villkor att Stockholms stad för år 1912, utöfver
 förut anslagna medel å 7,500 kronor, för berörda ända-
 mål bidrager med 16,161 kronor;

[135.] att för uppehållande af verksamheten vid
 tekniska elementarskolan i Norrköping på extra stat
 för år 1912 anvisa till undervisning i svenska språket
 200 kronor, till betjäningens aflöning 400 kronor, till
 lyshållning, uppvärmning m. m. 2,000 kronor, till
 assistenter och repetitörer 400 kronor, till undervisning
 i främmande språk 400 kronor, till höjd aflöning åt
 läraren i frihandsteckning 150 kronor, till bibliotek
 och samlingar 300 kronor samt till undervisning i
 verkstadsarbete 400 kronor, tillhopa..... » 4,250: —

[136.] att för uppehållande af verksamheten vid
 tekniska elementarskolan i Malmö på extra stat för
 år 1912 anvisa till betjäningens aflöning 1,000 kronor,
 till lyshållning, uppvärmning m. m. 2,200 kronor, till
 en parallellafdelning i första årskursen 4,500 kronor,
 till en parallellafdelning i andra årskursen 5,000 kronor,
 till en parallellafdelning i tredje årskursen 1,000 kronor
 samt till inköp af undervisningsmateriell 750 kronor,
 eller tillhopa..... » 14,450: —

[137.] att för uppehållande af verksamheten vid
 tekniska elementarskolan i Örebro på extra stat för år
 1912 anvisa till höjda aflöningar åt extra lärarna i
 svenska språket, främmande språk, frihandsteckning
 och modellering 825 kronor, till höjd ersättning för
 bestridande af sekreterar- och kamrerargöromålen 100
 kronor, till arvode åt extra lärare för undervisning i

transport kronor 1,575,146: —

transport kronor 1,575,146: —

parallellklasser 13,075 kronor, till biträden i landtmåteri m. m. 200 kronor, till biträden på verkstaden 1,570 kronor, till betjäningens aflöning 850 kronor samt till lyshållning, uppvärmning m. m. 3,300 kronor, eller tillhopa

» 19,920: —

[138.] att för uppehållande af verksamheten vid tekniska elementarskolan i Borås på extra stat för år 1912 anvisa till undervisning i verkstadsarbete 700 kronor, till undervisning i svenska och främmande språk 500 kronor, till undervisning i frihandsteckning 200 kronor, till betjäningens aflöning 850 kronor samt till lyshållning, uppvärmning m. m. 2,000 kronor, tillhopa

» 4,250: —

[139.] att för uppehållande af verksamheten vid tekniska elementarskolan i Härnösand på extra stat för år 1912 anvisa till undervisning i svenska språket 200 kronor, till undervisning i främmande språk 400 kronor, till lyshållning, uppvärmning m. m. 2,900 kronor, till betjäningens aflöning 850 kronor samt till förhöjning af arfvodet till gymnastiklärare 200 kronor, eller tillhopa

» 4,550: —

[140.] att för beredande af tillfällig löneförbättring åt rektor, ordinarie lärare, tjänstemän och vaktmästare vid tekniska skolan i Eskilstuna på extra stat för år 1912 anvisa ett anslag af under villkor att Eskilstuna stad för nämnda ändamål bidrager med 601 kronor;

» 602: —

[141.] att dels till understöd åt lägre tekniska yrkesskolor på det i statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden för den 13 januari 1906 angifna villkor rörande bidrag från vederbörande kommun, dels ock till bestridande af kostnader för inspektion af dessa skolor på extra stat för år 1912 bevilja ett anslag af

» 95,000: —

[142.] att till resestipendier åt föreståndare och facklärare vid lägre tekniska läroanstalter, under de villkor och bestämmelser Kungl. Maj:t kan finna godt föreskrifva, på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af

» 3,000: —

transport kronor 1,702,468: —

transport kronor 1,702,468: —

[143.] att till understöd för uppehållande af slöjd-föreningens i Göteborg skola på extra stat för år 1912 bevilja ett belopp af

» 30,000: —

att, under villkor att Göteborgs stad för skolan tillskjuter minst lika mycket för år 1912 äfvensom på de öfriga villkor, som Kungl. Maj:t kan finna godt föreskrifva, ställas till styrelsens för skolan förfogande för därmed afsedt ändamål.

Ytterligare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen be-
träffande

Gymnastiska centralinstitutet:

[144.] att dels medgifva, att tillfällig aflöningsförbättring för år 1912 må kunna tillkomma följande befattningshafvare vid gymnastiska centralinstitutet med nedannämnda belopp:

öfverlärare 1,000 kronor, däraf 500 kronor lön och 500 kronor tjänstgöringspenningar;

lärare 1,000 kronor, däraf 500 kronor lön och 500 kronor tjänstgöringspenningar;

lärarinna 500 kronor, däraf 250 kronor lön och 250 kronor tjänstgöringspenningar; samt

vaktmästaren och portvakten hvardera 200 kronor;

dels för bestridande af berörda aflöningsförbättringar på extra stat för år 1912 anvisa ett förslagsanslag af högst

» 8,400: —

dels godkänna följande villkor för åtnjutande af ifrågavarande aflöningsförbättringar,

att tjänstinnehafvare, som erhållit tillstånd att med sin tjänst vid gymnastiska centralinstitutet förena militär beställning, icke må tillgodonjuta aflöningsförbättring, hvarom nu är fråga, samt

att i öfrigt, fränsedt föreningen af föreståndarbefattningen vid institutet med öfverlärartjänst därstädes, tjänstinnehafvare icke må med den tjänst, för hvilken aflöningsförbättring utgår, förena annan tjänstebefattning, allmän eller enskild, såframt ej, hvad angår öfver-

transport kronor 1,740,868: —

transport kronor 1,740,868: —

lärare, Kungl. Maj:t och, hvad angår annan tjänstinnehafvare vid institutet, direktionen, uppå därom gjord framställning och efter pröfning, att ifrågavarande tjänstebefattning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen vid institutet, finner befattningen kunna få tillsvidare mottagas och bibehållas.

[145.] att för uppehållande af gymnastiska centralinstitutets verksamhet under år 1912 anvisa ett anslag på extra stat för samma år af 7,650 kronor att användas med nedanstående belopp till följande ändamål, nämligen:

till förhöjning af anslaget till arfvo-		
den åt extra lärare.....	kronor 5,400: —	
» förhöjning af anslaget till ved,		
ljus, materiell, samlingar m. m.	» 1,450: —	
» aflöning åt extra vaktmästar-		
biträde	» 800: —	
	tillhopa »	7,650: —

Kungl. Maj:t föreslår vidare Riksdagen att på extra stat för år 1912 anvisa beträffande

Barnmorskeundervisningen och barnbördshusen:

[146.] till anordnande af repetitionskurser för äldre barnmorskor och till beredande, så vidt ske kan, af fri bostad eller hyresbidrag åt deltagarinnorna däri under den tid, de genomgå dessa kurser, ett anslag af » 2,000: —

[147.] af förut till uppförande af nya byggnader för allmänna barnbördshuset i Stockholm m. m. beviljadt anslag, 304,640 kronor,..... » 100,000: —

Vetenskapsakademien:

[148.] för inlösen af fullständiga exemplar och enstaka delar af en internationell, fortlöpande katalog öfver naturvetenskaplig litteratur..... » 2,000: —

transport kronor 1,852,518: —

	transport kronor	1,852,518: —
samt för upprätthållande under samma år af den		
för ifrågavarande katalogarbete anordnade regional-		
byrån för Sverige	»	1,600: —
[149.] af förut beviljadtt anslag till bestridande af		
den på Sverige belöpande andelen i kostnaderna för		
den internationella jordmätningen ytterligare	»	1,424: —

Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien:

[150.] till bekostande af åtgärder för konserverande		
af Roma klosterkyrka ett anslag af	»	2,400: —
[151.] för undersökning af en påbyggnad från		
stenåldern vid Alvastra ett anslag af	»	6,000: —

Naturhistoriska riksmuseum:

[152.] till vård, underhåll och förkofran af natur-		
historiska riksmuseets etnografiska afdelning ett anslag af	»	6,500: —
med rätt för Kungl. Maj:t att däraf redan under år		
1911 förskottvis utanordna ett belopp af 300 kronor;		
[153.] för brandförsäkring af naturhistoriska riks-		
museets samlingar och macerationsbyggnaden vid Värtan		
ett anslag af	»	2,428: —
[154.] för beredande af personlig löneförbättring		
åt amanuensen vid naturhistoriska riksmuseets minera-		
logiska afdelning G. Flink och amanuensen vid samma		
museums botaniska afdelning G. A. H. Dahlstedt med		
2,000 kronor till dem hvardera ett anslag af	»	4,000: —

Vidare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen beträffande

Meteorologiska centralanstalten:

[155.] att på extra stat för år 1912 anvisa dels		
till upprätthållande af fullständigt ordnad väderleks-		
tjänst vid meteorologiska centralanstalten	»	10,250: —
hvaraf 1,100 kronor såsom personligt tillägg i arfvode		
åt amanuensen vid anstalten Nils Ekholm samt 3,000		
kronor såsom arfvode åt en andre amanuens med huf-		
vudsaklig uppgift att biträda vid väderlekstjänsten om		

transport kronor 1,887,120: —

transport kronor 1,887,120: —

förmiddagarna under hela året och med skyldighet att, om så påfordras, mot en särskild ersättning af 600 kronor biträda vid väderlekstjänsten om eftermiddagarna under månaderna juli—september, dels ock till upprätthållande af två meteorologiska stationer, den ena i Gällivare och den andra i norra Värmland eller i norra Dalarna

» 600: —

[156.] att till utförande under meteorologiska centralanstaltens ledning och kontroll af vissa meteorologiska observationer för den hydrografiska undersökningen af Sveriges färskvatten på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af

» 13,700: —

[157.] att af såsom bidrag från Sverige för åren 1911—1913 till bekostande af den internationella kommissionens för vetenskaplig luftsegling publikation af undersökningar rörande de högre luftlagren beviljadt anslag å 2,160 kronor på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af

» 720: —

[158.] att af för meteorologiska centralanstaltens förseende med dagliga meteorologiska telegram från Färöarna och Island beviljadt anslag å 144,000 kronor på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af

» 4,320: —

Undervisningsanstalter för döfstumma och blinda:

[159.] att till handtverksskolan i Kristinehamn för blinda på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af

» 20,000: —

[160.] att på extra stat för år 1912 bevilja till tryckning af blindskrifter

» 2,500: —

samt till understöd åt blindlärarelever och reseunderstöd åt blindlärare

» 1,200: —

[161.] att till redestipendier åt föreståndare, lärare och lärarinnor vid rikets abnormskolor (döfstumskolor, blindskolor och sinnesslöanstalter) på de villkor och under de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna skäligt föreskrifva, på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af

» 1,000: —

transport kronor 1,931,160: —

transport kronor 1,931,160: —

[162.] att till understöd åt De blindas förening på extra stat för år 1912 anvisa ett anslag af » 25,000: —
att utgå enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna godt meddela;

Undervisningsanstalter för vanföra:

[163.] att på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af » 30,000: —
att användas dels i öfverensstämmelse med i statsrådsprotokollet angifna grunder till understöd åt de i Göteborg, Hälsingborg och Stockholm af föreningarna för bistånd åt vanföra inrättade undervisningsanstalterna för vanföra, dels ock för bekostande af dessa anstalters inspektion;

Diverse anslag:

[164.] att för beredande af religionsvård åt svenska sjömän i utländska hamnar samt åt andra därstädes sig uppehållande landsmän på extra stat för år 1912 bevilja ett belopp af » 25,000: —

[165.] att till aflöning åt pastor vid svenska Victoriaförsamlingen i Berlin på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af » 6,000: —

[166.] att för anställande under åren 1912—1914 af en extraordinarie prästman vid järnvägslinjen Gällivare—Riksgränsen samt vid järnvägsbyggnaden Gällivare—Porjus bevilja 10,500 kronor och därpå extra stat för år 1912 anvisa » 3,500: —

[167.] att af förut beviljadt anslag dels till fyra kontraktsadjunkter inom Lappmarken dels ock till resekostnadsersättning åt dessa på extra stat för år 1912 anvisa af anslaget till kontraktsadjunkterna » 8,000: —
och af anslaget till resekostnadsersättning åt dessa » 1,300: —

[168.] att på extra stat bevilja:
till anställande af två kontraktsadjunkter inom Norrbottens norra kontrakt samt Juckasjärvi och

transport kronor 2,029,960: —

	transport kronor	2,029,960: —
Karesuando församlingar af Lappmarkens tredje kontrakt 12,000 kronor, däraf på extra stat för år 1912	»	4,000: —
till resekostnadsersättning åt dessa kontraktsadjunkter 1,500 kronor, däraf på extra stat för år 1912	»	500: —
samt till tre stipendier för utbildande vid universitet af präster, förtrogna med finska språket, 6,750 kronor, däraf på extra stat för år 1912	»	2,250: —
med rätt för Kungl. Maj:t att meddela de närmare bestämmelser, som må erfordras rörande anslagens användande;		
[169.] att till resestipendier åt prästmän, under de villkor och bestämmelser Kungl. Maj:t kan finna godt föreskrifva, på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af	»	8,000: —
[170.] att till bestridande af kostnaderna för utredning rörande ecklesiastika boställen på extra stat för år 1912 bevilja ett förslagsanslag å	»	10,000: —
[171.] att af det till uppförande af en svensk kyrka med samlingslokal och pastorsbostad m. m. för svenska församlingen i Paris redan beviljade anslag å 125,000 kronor på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af	»	25,000: —
Vidare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen att på extra stat för år 1912 anvisa:		
[172.] för beredande af arfvodestillökning åt bibliotekarien vid stifts- och läroverksbiblioteket i Linköping ett belopp af	»	1,500: —
att utgå enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna godt föreskrifva;		
[173.] för upprätthållande under tiden den 1 september 1911—den 1 september 1912 af svensk undervisning för svenska barn i Berlin ett belopp af	»	1,600: —
att utgå enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt föreskrifva;		
[174.] för upprätthållande under tiden den 1 juli 1911—den 1 juli 1912 af svensk undervisning för svenska barn i London ett belopp af	»	2,000: —
att utgå enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt föreskrifva;		
	transport kronor	2,084,810: —

transport kronor 2,084,810: —

[175.] till bestridande af utgifter för undersökningar rörande hälsovårdsförhållandena vid folk- och småskolor å Sveriges landsbygd ett anslag af » 5,000: —
att utgå enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna godt meddela;

[176.] till nordiska museet ett belopp af » 70,000: —
att, under villkor att utaf ledamöterna i museets nämnd en är af Kungl. Maj:t förordnad äfvensom på de öfriga villkor, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt föreskrifva, ställas till nämndens förfogande för att enligt dess bestämmande användas för museet tillhörande andamål;

[177.] till kulturhistoriska museet i Lund ett belopp af » 15,000: —
att, under villkor att utaf ledamöterna i styrelsen för kulturhistoriska föreningen för södra Sverige en är af Kungl. Maj:t förordnad samt under de ytterligare villkor, Kungl. Maj:t kan finna skäligt föreskrifva, ställas till styrelsens förfogande för att användas för museets förvaltningskostnader och i främsta rummet till aflöning af två vetenskapligt och fackmässigt utbildade biträden vid museet;

[178.] till befrämjande af föreningen Pietas' verksamhet under åren 1911 och 1912 ett anslag af » 6,000: —
under villkor att föreningen till statens historiska museum med äganderätt öfverlämnar genom föreningens försorg utförda fotografier, register och beskrifningar öfver behandlade föremål;

[179.] till understöd åt musikhistoriska museet ett belopp af » 3,000: —
att utgå på de villkor och under de förbehåll, Kungl. Maj:t kan finna skäligt föreskrifva;

[180.] till svenska fornskriftsällskapet ett belopp af » 2,000: —

[181.] till understöd åt samfundet för utgifvande af handskrifter rörande Skandinavians historia ett belopp af » 1,000: —
under villkor att samfundet till ecklesiastikdeparte-

transport kronor 2,186,810: —

transport kronor 2,186,810: —

mentet aflämnar 50 exemplar af den för anslagsåret afsedda publikationen;

[182.] till understöd för fortsatt utgifvande af tidskriften Nordiskt medicinskt arkiv..... » 5,000: —

dock under villkor att af tidskriften för år 1912 kostnadsfritt öfverlämnas till hvarterdera af universitetsbiblioteken i Uppsala och Lund 10 exemplar samt till karolinska mediko-kirurgiska institutets bibliotek 5 exemplar, af hvilka behöfligt antal i främsta rummet tilldelas vederbörande institutioner och kliniker vid de medicinska undervisningsanstalterna;

[183.] till understöd för fortsatt utgifvande af tidskriften Acta mathematica ett belopp af..... » 3,000: —

[184.] till understöd för fortsatt utgifvande af tidskriften Sfinx ett belopp af..... » 1,200: —

med villkor att dess utgifvare kostnadsfritt öfverlämnar till universitetsbiblioteket i Uppsala 40 exemplar och till universitetsbiblioteket i Lund 20 exemplar af tidskriften för att användas för dessa biblioteks bytesverksamhet med utlandet;

Kungl. Maj:t föreslår vidare Riksdagen:

[185.] att i afbidan på nådig proposition angående understöd för anordnande af populärvetenskapliga föreläsningskurser i folkbildningssyfte för ifrågavarande ändamål å extra stat för år 1912 beräkna ett belopp af..... » 253,300: —

[186.] att såsom bidrag till tackande af kostnaderna för de föreläsningskurser, som från universiteten i Uppsala och Lund varda på begäran vare sig af institution, som ej åtnjuter särskildt till populärvetenskapliga föreläsningskurser i folkbildningssyfte beviljadt statsunderstöd, eller af viss kommun eller enskild person anordnade att under år 1912 eller senare hållas utom universitetsstäderna, på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af..... » 5,500: —

hvaraf 2,500 kronor till Uppsala universitet och 3,000 kronor till Lunds universitet, att utgå under villkor att den, som begärt föreläsning, för tackande af före-

transport kronor 2,454,810: —

transport kronor 2,454,810: —

läsarens resekostnad och arfvode tillskjuter minst lika mycket som staten;

[187.] att såsom bidrag till bestridande af kostnaderna för de föreläsningskurser, som äro afsedda att under somnaren 1912 eller senare vid universitetet i Uppsala anordnas för allmänheten, på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af » 7,000: —

[188.] att af ett till fasta årliga understöd under åren 1911—1913 åt inhemska skönlitterära författare af utmärkt förtjänst redan beviljad anslag å 30,000 kronor på extra stat för år 1912 anvisa ytterligare » 10,000: —

[189.] att på extra stat för år 1912 anvisa ett anslag af » 1,800: —

för att bereda forskare från Sverige tillfälle till vetenskapligt arbete vid en eller flera utländska biologiska stationer;

[190.] att till pedagogiska biblioteket i Stockholm på extra stat för år 1912 bevilja ett anslag af » 5,500: —

[191.] att för understödjande af Svenska skolmuseet på extra stat för år 1912 anvisa ett anslag af » 3,000: —
att på de villkor, Kungl. Maj:t kan finna godt bestämma, för sagda ändamål ställas till centralstyrelsens för Sveriges allmänna folkskollärarförening förfogande;

[192.] att till understöd, under de villkor Kungl. Maj:t kan finna skäligt bestämma, för anordnande af undervisningskurser för utbildande af lärarinnor i hushålls ekonomi på extra stat för år 1912 anvisa åt styrelsen för Uppsala enskilda läroverk 14,000 kronor, åt styrelsen för aktiebolaget Ateneum för flickor i Stockholm 4,000 kronor och åt Göteborgs allmänna folkskolestyrelse 2,500 kronor, tillhopa » 20,500: —

[193.] att för år 1912 ställa till Kungl. Maj:ts förfogande ett extra anslag af » 5,000: —
att på de villkor, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt bestämma, användas till understöd för utgifvande äfven under år 1912 af tidskriften »Nyare bidrag till

transport kronor 2,507,610: —

transport kronor 2,507,610: —

kännedomen om de svenska landsmålen och svenskt folklif»;

[194.] att i afbidan på nådig proposition angående anslag till ortnamnskommittén för dess fortsatta arbete å extra stat för år 1912 beräkna ett belopp af » 9,000: —

[195.] att i afbidan på nådig proposition angående anslag för höjande af musiklifvet i Sverige för ifrågasvarande ändamål å extra stat för år 1912 beräkna ett belopp af..... » 30,000: —

[196.] att af för bearbetning och utgifning af de vetenskapliga resultaten af filosofie doktorn Sven Hedins resa i Centralasien under åren 1906—1908 redan beviljadt anslag af 75,000 kronor på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af..... » 25,000: —

[197.] att till beredande, i enlighet med de i statsrådsprotokollet angifna grunder, af extra lönetillägg för år 1911 åt en del tjänstemän och betjante i vissa till ecklesiastikdepartementet hörande ämbetsverk och kårer på extra stat för år 1912 anvisa, såsom förslagsanslag, ett belopp af..... » 20,000: —

[198.] att för återgäldande af belopp, som af statskontoret förskottsvis utbetalts, på extra stat för år 1912 anvisa » 134,178: —

summa kronor 2,725,788: —

En jämförelse beträffande denna hufvudtitel mellan de i 1911 års rikstat upptagna och de af Kungl. Maj:t nu för år 1912 föreslagna belopp utfaller sålunda:

	1911.	1912.	
ordinarie anslag	23,839,896: —	25,042,212: —	således ökning kronor 1,202,316: —
extra »	2,024,604: —	2,725,788: —	» » » 701,184: —
summa kronor	25,864,500: —	27,768,000: —	således ökning kronor 1,903,500: —

Nionde hufvudtiteln,

innefattande anslagen till jordbruksdepartementet.

I afseende å regleringen af denna hufvudtitel, under hvilken finnes i nu gällande riksstat till årliga eller ständiga utgifter anvisadt:

kontant.....	kronor	8,825,044: —
friheter.....	»	7,730: —
ersättningar.....	»	1,664: —
tillsammans kronor		8,834,438: —

vill Kungl. Maj:t i enlighet med de beslut, som innefattas uti bilagda statsrådsprotokoll öfver jordbruksärenden den 13 januari 1911, föreslå Riksdagen beträffande

Jordbruksdepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli:

[1.] att höja den i staten för jordbruksdepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli upptagna anslagsposten för amanuenser, vikariatsersättning och renskrifning m. m. från dess nuvarande belopp 18,000 kronor till 23,600 kronor eller med..... kronor 5,600: —

Vid bifall härtill kommer anslaget till jordbruksdepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli att undergå motsvarande ökning eller från 53,700 kronor till 59,300 kronor.

transport kronor 5,600: —

transport kronor

5,600: —

Landtbruksstyrelsen:

[2.] att

dels godkänna det i statsrådsprotokollet intagna förslaget till stat för landtbruksstyrelsen att tillämpas från och med år 1912;

dels förklara,

att de villkor och bestämmelser, hvilka i kungl. kungörelsen den 2 oktober 1908 stadgats för åtnjutande af de uti nu gällande stat för landtbruksstyrelsen upptagna aflöningsförmåner, skola tillämpas för åtnjutande af aflöningsförmånerna enligt den nya staten;

att enhvar, som med eller efter ingången af år 1912 tillträder nyinrättad befattning i landtbruksstyrelsen, skall vara skyldig underkasta sig förberörda villkor och bestämmelser, äfvensom

att nuvarande innehafvaren af den veterinära medicinalrådsbefattningen i medicinalstyrelsen, därest han icke före viss af Kungl. Maj:t bestämd dag anmäler, att han vill underkasta sig öfverflyttning till landtbruksstyrelsen, den nya aflöningsstaten därstädes samt nämnda villkor och bestämmelser och han icke lagligen kan därtill förbindas, skall varda bibehållen vid honom dittills tillkommande aflöningsförmåner äfvensom, i den mån ej annat föranledas af bestämmelserna i lagen angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension, vid den rätt till pension, som dittills tillkommit honom;

dels medgifva, att, därest sistnämnda befattningshafvare öfvergår å landtbruksstyrelsens stat, han må för åtnjutande af löneförhöjning räkna sig tillgodo den tid, som dessförinnan förflutit, sedan han utnämndes till medicinalråd;

dels ock höja det i riksstaten uppförda anslaget till landtbruksstyrelsen från 57,600 kronor med 19,400 kronor till 77,000 kronor.

Ökningen utföres med » 19,400: —

transport kronor 25,000: —

transport kronor 25,000: —

Undervisningsanstalter för jordbruk och landtmannanäringar:

[3.] [4.] att

dels godkänna de i statsrådsprotokollet intagna förslagen till nya aflöningsstater för landtbruksinstitutet vid Ultuna samt för landtbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp att tillämpas från och med år 1912;

dels förklara,

att de villkor och förbehåll, hvilka i kungl. kungörelsen den 16 juni 1905 äro stadgade för åtnjutande af de uti nu gällande stater för instituten upptagna aflöningsförmåner, i den mån de fortfarande äga giltighet, skola gälla för åtnjutande af aflöningsförmånerna enligt de nya staterna samt

att enhvar, som med eller efter ingången af år 1912 tillträder befattning å de nya lönestaterna, skall vara skyldig underkasta sig förberörda villkor och förbehåll;

dels bestämma det under anslagstiteln »undervisningsanstalter för jordbruk och landtmannanäringar» uppförda anslag till landtbruksinstitutet vid Ultuna till 64,790 kronor,

dels ock bestämma det under samma anslagstitel uppförda anslag till landtbruks- och mejeriinstitut vid Alnarp till 83,650 kronor,

kommande vid bifall härtill det i anslagstiteln ingående bestämda anslag att undergå höjning med.... »

15,940: —

[5.] att för sin del godkänna vissa i statsrådsprotokollet sammanfattade grunder för med statsmedel understödda landtbruks- och landtmannaskolor att tillämpas å sådana skolor från och med ingången af läsåret 1912—1913.

Bifall till hvad i denna punkt föreslagits föranleder för närvarande icke någon höjning i anslagstitelns slutsumma. Då emellertid den hemställan, som gjorts

transport kronor 40,940: —

transport kronor 40,940: —

under punkterna 3. och 4. häröfvan, förutsätter höjning af det i anslagstiteln ingående bestämda anslaget med 15,940 kronor skulle anslagstiteln i sin helhet komma att erhålla följande utseende:

bestämmdt anslag:

till landtbruksinstitutet m. m. kronor 322,840: —

förslagsanslag:

till understöd åt landtmanna-	
skolor	» 50,000: —

summa kronor 372,840: —

Befrämjande i allmänhet af jordbruk och landtmannanäringar:

[6.] att med godkännande af det i statsrådsprotokollet framlagda förslaget till stat för centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet att gälla från och med ingången af år 1912 samt med förklarande, att de villkor och förbehåll, som nu gälla för åtnjutande af de i staten för centralanstalten upptagna aflöningsförmåner skola tillämpas å samtliga föreståndar- och öfverassistentbefattningar i den nya staten,

höja det under anslagstiteln »befrämjande i allmänhet af jordbruk och landtmannanäringar» uppförda anslag till centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet, nu 108,100 kronor, med » 13,000: —

Under förutsättning af bifall härtill kommer anslagstiteln till »befrämjande i allmänhet af jordbruk och landtmannanäringar» att ökas med 13,000 kronor eller från 290,800 kronor till 303,800 kronor.

transport kronor	53,940: —
------------------	-----------

transport kronor 53,940: —

Fiskerinäringens understöd:

[7.] att, för tillsättande från och med år 1912 af en femte fiskeriintendentsbefattning, höja det under anslagstiteln uppförda anslag till statens fiskeriadministration från 24,000 kronor till 28,000 kronor eller med

4,000: —

samt att, med bifall härtill höja anslaget till fiskerinäringens understöd från 68,000 kronor till 72,000 kronor.

Domänstyrelsen:

[8.] att för sin del besluta, att anslaget till domänstyrelsen, 159,000 kronor, skall från hufvudtitelns stat afföras.

Skogsväsendet:

[9.] att

dels godkänna sådan ändring i gällande aflöningsstat för skogsinstitutet, att lönen för den därå uppförda planteringsvaktaren förklaras kunna höjas ej blott efter 5 år med 100 kronor utan jämväl efter 10 år med ytterligare 100 kronor, äfvensom för tillträde till sålunda medgifven aflöningsförhöjning bestämna enahanda villkor, som för tillträde till förut medgifven sådan förhöjning blifvit stadgade;

dels medgifva att af reservationsanslaget till kronoskogarnas förvaltning och befrämjande af skogsväsendet i allmänhet för år 1911 må disponeras ett belopp af 3,000 kronor till gäldande af vissa extra utgifter för statens skogsförsöksanstalt;

dels ock, med afförande från nionde hufvudtitelns stat af anslaget till skogsväsendet, 4,588,000 kronor, å samma stat under titel »Skogsundervisning och skogshushållning i allmänhet» uppföra ett anslag å 185,000 kronor,

transport kronor 57,940: —

transport kronor	57,940: —
------------------	-----------

börande således anslagstiteln »Skogsundervisning och skogshushållning i allmänhet» här utföras med » 185,000: —, hvaremot i hufvudtitelns ordinarie anslag bör beräknas en minskning med beloppet af det nuvarande anslaget till skogsväsendet eller med 4,588,000 kronor.

Landtmäteristaten:

[10.] att godkänna sådan ändring i den för landtmäteristyrelsen nu gällande aflöningsstat, att förste vaktmästarens lön förklaras kunna efter 5 år höjas med 100 kronor samt den andra i staten uppförda vaktmästarens lön ej blott efter 5 år med 100 kronor utan jämväl efter 10 år med ytterligare 100 kronor, äfvensom för tillträde till sålunda medgifna aflöningsförhöjningar bestämma enahanda villkor, som för tillträde till förut medgifven sådan förhöjning blifvit stadgade.

Sveriges geologiska undersökning:

[11.] att godkänna sådan ändring i den för Sveriges geologiska undersökning nu gällande aflöningsstat, att förste vaktmästarens lön förklaras kunna efter 5 år höjas med 100 kronor samt den andra i staten uppförda vaktmästarens lön ej blott efter 5 år med 100 kronor utan jämväl efter 10 år med ytterligare 100 kronor, äfvensom för tillträde till sålunda medgifna aflöningsförhöjningar bestämma enahanda villkor, som för tillträde till förut medgifven sådan förhöjning blifvit stadgade.

Bidrag till skjutsentreprenader:

[12.] att höja det under denna titel uppförda förslagsanslag från 215,000 kronor med	»	35,000: —
till 250,000 kronor;		

transport kronor	277,940: —
------------------	------------

transport kronor 277,940: —

Bidrag till vägunderhållet på landet:

[13.] att höja det under denna titel uppförda förslagsanslag från 1,000,000 kronor med 150,000: —
till 1,150,000 kronor;

Fattigvården i allmänhet:

[14.] att höja det under denna titel uppförda förslagsanslag från 175,000 kronor med 85,000: —
till 260,000 kronor;

Skrifmaterialier och expenser, ved m. m.:

[15.] att, för utjämnande af hufvudtitelns slutsumma, höja förslagsanslaget till skrifmaterialier och expenser, ved m. m., nu 40,446 kronor, till 40,504 kronor, eller med 58: —
summa kronor 512,998: —

Beträffande öfriga ordinarie anslag, som i riksstaten för innevarande år finnas å nionde hufvudtiteln uppförda, föreslår Kungl. Maj:t icke någon ändring.

Nionde hufvudtitelns ordinarie anslag uppgå för innevarande år till kronor 8,834,438: —

Vid bifall till Kungl. Maj:ts förslag om afförande från hufvudtiteln af anslagen

till domänstyrelsen kr. 159,000

» skogsväsendet » 4,588,000

skulle hufvudtitelns ordinarie anslag minskas med kr. 4,747,000,

men då Kungl. Maj:t tillika föreslår uppförande i staten af anslag

till skogsundervisning och

skogshushållning i all-

mänhet kr. 185,000

transport kr. 185,000 kr. 4,747,000 kronor 8,834,438: —

transport kr. 185,000 kr. 4,747,000 kronor 8,834,438: —

samt höjning i anslagen			
till jordbruksdepartementets			
afdelning af Kungl. Maj:ts			
kansli	»	5,600	
» landtbruksstyrelsen	»	19,400	
» undervisningsanstalter för			
jordbruk och landtmanna-			
näringar	»	15,940	
» befrämjande i allmänhet			
af jordbruk och landt-			
mannanäringar	»	13,000	
» fiskerinäringens understöd	»	4,000	
» bidrag till skjutsentrepren-			
nader	»	35,000	
» bidrag till vägunderhållet			
på landet	»	150,000	
» fattigvården i allmänhet	»	85,000	
» skrifmaterialier och ex-			
penser, ved m. m.	»	58	» 512,998

kommer minskningen i de ordinarie anslagen att utgöra

» 4,234,002

Då minskningen utgör..... kronor 4,234,002: —

skulle de ordinarie anslagen för 1912 uppgå till kronor 4,600,436: —

Extra anslag.

Kungl. Maj:t föreslår vidare, under återopande af ofvannämnda protokoll öfver jordbruksärenden för den 13 innevarande januari, att under nionde hufvudtiteln må å extra stat för år 1912 beviljas:

[16.] till provisorisk lönerereglering för befattningshafvande i jordbruksdepartementet i enlighet med i statsrådsprotokollet angifna grunder och på enahanda villkor som för innevarande år, ett förslagsanslag af kronor 6,660: —

däraf högst 162 kronor 50 öre må användas till höjning af vikariatsersättning under semester.

[17.] för aflönande af en kanslisekreterare inom jordbruksdepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli

däraf 1,600 kronor skola anses såsom tjänstgöringspenningar.

[18.] för beredande af arfvode åt en extra föredragande inom jordbruksdepartementet m. m. ett anslag af

Vidare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen

[19.] att till bestridande af kostnaderna för uppförande af en institutionsbyggnad och två lärarbostäder vid landbruksinstitutet vid Ultuna samt för uppförande af två lärarbostäder och för vissa förändringar i hufvudbyggnaden vid landbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp bevilja ett anslag af 144,000 kronor och däraf på extra stat för år 1912 anvisa

att å extra stat för 1912 anvisa

[20.] till undervisningsmaterieil för landbruks- och mejeriinstitut vid Alnarp ett anslag af

[21.] till understöd åt mindre bemedlade lärjungar vid sådana landtmannaskolor, som åtnjuta bidrag af statsmedel, ett anslag af

att utgå under de villkor, som Kungl. Maj:t kan finna godt föreskrifva

transport kronor 122,710: —

	transport kronor	122,710: —
[22.] för höjning från 4,000 kronor till 6,000 kronor af det till enhvar af de inom Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län inrättade tre landtbruksskolor utgående understöd af statsmedel, ett anslag af		
	»	6,000: —
[23.] till beredande af statsbidrag åt Fredrika-Bremer-förbundets landthushållningsskola vid Rimforsa för utbildande af lärarinnor, ett anslag af		
	»	6,000: —
[24.] såsom bidrag till aflöning åt tolf jordbrukskonsulenter i Dalarna och Norrland samt åt tio jordbrukskonsulenter i södra och mellersta Sverige dels under villkor, att konsulenternas rese- och traktamentsersättning bekostas af landsting, hushållningssällskap eller eljest, och, hvad angår konsulenterna i södra och mellersta Sverige, att vederbörande hushållningssällskap under det år, för hvilket statsbidrag sökes, på egen bekostnad och utan anlitande till någon del af statsbidraget, anställer en eller flera ytterligare jordbrukskonsulenter, dels ock på de villkor i öfrigt, Kungl. Maj:t kan finna godt föreskrifva, ett anslag af		
	»	55,000: —
Vidare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen		
[25.] att — med förklarande att samma stat, som för år 1909 blifvit för veterinärbakteriologiska anstalten af Riksdagen godkänd, skall vara gällande äfven under år 1912 — medgifva, att Kungl. Maj:t må under sistnämnda år för uppehållande af anstaltens verksamhet under år 1912 disponera å extra stat för år 1910 för samma ändamål anvisade medel 21,320 kronor;		
att å extra stat för år 1912 anvisa		
[26.] såsom bidrag till bestridande af kostnaderna för allmänna landtbruksmöten		
	»	7,500: —
samt		
[27.] till prisbelöningar vid allmänna landtbruksmöten		
	»	12,500: —
[28.] till fortsatt uppehållande af de vid landtbruksinstitutet vid Ultuna samt landtbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp inrättade anstalter för profning		
	transport kronor	209,710: —

	transport kronor	209,710: —
af maskiner och redskap för landtbrukets behof ett anslag af	»	17,500: —
med rätt för Kungl. Maj:t att låta utaf nämnda belopp förskottsvis under innevarande år af tillgängliga medel utanordna 5,000 kronor.		
Vidare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen.		
[29.] att å extra stat för år 1912 anvisa såsom bidrag till underhåll af åtta kemiska stationer för jordbrukets och näringarnas behof — inom de orter, där landsting eller hushållningssällskap, hvart för sig eller i förening, förbundit sig att upprätta laboratorium och bekosta ej mindre lokal för detta jämte bostad eller hyresmedel för kemist och assistent än äfven aflöningen till dessa och laboratorietjänaren äfvensom de årliga utgifterna för laboratoriets underhåll samt till inköp af böcker och inventarier för stationens behof — 6,000 kronor för hvarje station eller tillhopa	»	48,000: —
[30.] att såsom bidrag till underhåll af en för öfra Norrland afsedd kemisk-växtbiologisk anstalt inom Norrbottens län — under villkor att från länets landsting och hushållningssällskap eller eljest bidrag lämnas till anstaltens underhåll med sammanlagdt minst 6,750 kronor — på extra stat för år 1912 anvisa ett anslag af	»	11,250: —
[31.] att på extra stat för år 1912 till Kungl. Maj:ts förfogande anvisa ett anslag af	»	10,000: —
för att — med högst 1,000 kronor för hvarje anstalt — användas till understöd åt sådana frökontrollanstalter, som af landsting eller hushållningssällskap, hvart för sig eller i förening, understödjas med minst samma belopp som statsbidraget och hvilka anstalter vilja underkasta sig de villkor och föreskrifter i afseende på analysmetoder och öfriga förhållanden, som af Kungl. Maj:t fastställas.		
[32.] att såsom bidrag till åtgärder för befordrande af den inhemska klöfver- och gräsfröodlingen på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af	»	15,000: —
[33.] att till anställande af en statskonsulent i fröodling på extra stat för år 1912 anvisa ett anslag af	»	6,500: —
	transport kronor	317,960: —

	transport kronor	317,960: —
[34.] att såsom bidrag till uppehållande af Sveriges utsädesföreningens praktiskt vetenskapliga verksamhet på extra stat för år 1912 anvisa ett anslag af		
Ytterligare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen	»	25,000: —
[35.] att till utbildande af en stipendiat i boskaps-skötsel och mejerihushållning på extra stat för år 1912 anvisa ett anslag af		
	»	1,500: —
[36.] att för anställande af en första och en andra torfingenjör samt tre torfassisterter på extra stat för år 1912 anvisa ett anslag af		
	»	25,000: —
[37.] att af det utaf 1907 års riksdag beviljade anslag å 35,000 kronor till upprätthållande af en torfskola under åren 1908—1912 på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af		
	»	7,000: —
[38.] att för vidtagande af sådana åtgärder, som kunna finnas vara ägnade att främja lösningen af frågan angående lämpligaste sättet att tillgodogöra den i landets torfmossar befintliga tillgång på bränntorf, torfströ m. m., på extra stat för år 1912 att i mån af behof användas anvisa ett belopp af		
med rätt därjämte för Kungl. Maj:t att låta utaf nämnda belopp förskottsvis under år 1911 af tillgängliga medel utanordna högst 5,000 kronor samt likaledes i mån af behof under år 1912 för enahanda ändamål disponera hvad vid utgången af år 1911 icke blifvit använt af tidigare för samma ändamål på extra stat beviljade medel.	»	10,000: —
Vidare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen att på extra stat för år 1912 bevilja		
[39.] till understöd åt svenska mosskulturföreningen	»	35,000: —
[40.] till åtgärder för höjande af det mindre jordbruket	»	250,000: —
med rätt för Kungl. Maj:t att under år 1911 för enahanda ändamål disponera, hvad vid utgången af år 1910 möjligen icke blifvit använt af tidigare för ändamålet beviljade anslag;		
[41.] till anställande af en statskonsulent för det mindre jordbruket	»	6,500: —
	transport kronor	677,960: —

	transport kronor	677,960: —
[42.] såsom bidrag till åtgärder för främjande af ordnad bokföring vid mindre jordbruk ett förslagsanslag	»	15,000: —
[43.] dels till ökad statsbidrag till fortgående smörprofningar ett anslag af 10,000 kronor samt dels till anställande i samband med smörprofningarna af särskilda undersökningar af vattenhalten i svenskt exportsmör ett anslag af 6,000 kronor, eller tillhopa	»	16,000: —
[44.] till fjäderfäafvelns befrämjande	»	20,000: —
[45.] såsom bidrag till bildande och upprätthållande af afvelscentra för nötboskap	»	11,000: —
[46.] till främjande af nötboskapsafveln inom Norrbottens län	»	5,000: —
[47.] till åtgärder för höjande af landets svinafvel	»	30,000: —
[48.] för bestridande af kostnad för extra personal vid Flyinge hingstdepå	»	4,630: —
Vidare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen		
[49.] att för år 1912 på extra stat anvisa till anställande af en andra instruktör i husslöjd och såsom personligt ålderstillägg till andra instruktören Jonas Wallander, därest han fortfarande i denna egenskap med godt vitsord tjänstgör,	»	3,500: —
[50.] att till underhålls- och driftkostnad för ett fartyg för hydrografisk-biologiska undersökningar af de Sverige omgifvande hafven samt för tillsyn och bevakning vid Sveriges hafs-fisken under annan tid af året än vintermånaderna på extra stat för år 1912 anvisa ett anslag	»	34,000: —
[51.] att, till bestridande af kostnader för försäkring af fartyget Skagerak på extra stat för år 1912 anvisa	»	5,200: —
[52.] att medgifva, att Kungl. Maj:t måtte för stationerande under vintern 1911—1912 af ett armeradt ångfartyg vid rikets kuster för åstadkommande af ordning och skydd vid fiskets bedrifvande under åren 1911 och 1912 i mån af behof disponera hvad vid utgången af år 1910 icke blifvit användt af de till stationerande af dylikt ångfartyg vid rikets kuster tillförene å extra stat beviljade anslag.		

 transport kronor 822,290: —

	transport kronor	822,290: —
[53.] att till utförande af hydrografisk-biologiska undersökningar af de Sverige omgifvande hafven på extra stat för år 1912 bevilja tillhopa	»	26,100: —
[54.] att såsom bidrag till anordnande af undervisningskurser i navigation för bohuslänska fiskare, på extra stat för år 1912 anvisa ett anslag af	»	2,250: —
med rätt för Kungl. Maj:t ej mindre att, där- est af Göteborgs och Bohus läns hushållningssällskap eller landsting eller eljest för ändamålet tillskjutas minst 1,000 kronor, af det anvisade anslaget använda hälften eller 1,125 kronor, men, därest bidraget från orten uppgår till minst 2,000 kronor, hela beloppet 2,250 kronor, än äfven att under innevarande år förskottsvis af tillgängliga medel utanordna hälften af de belopp, som sålunda må af Kungl. Maj:t användas.		
[55.] att till understöd åt södra Sveriges fiskeriför- ening på extra stat för år 1912 anvisa ett anslag af	»	15,500: —
däraf till upprätthållande af föreningens fiskeriskola 8,500 kronor och såsom bidrag till föreningens försöks- och fiskodlingsverksamhet 7,000 kronor;		
[56.] att för bestridande af underhålls- och driftkost- nader för det för fiskeriadministrationens behof byggda fartyg Eystrasalt på extra stat för år 1912 bevilja ett anslag af	»	8,500: —
[57.] att till anställande af undersökningar öfver möjligheten att genom fiskodling i större skala befrämja fiskets utveckling inom mellersta Sveriges Östersjöområde af det utaf 1909 års Riksdag till landtbruksstyrelsens för- fogande ställda belopp på extra stat för år 1912 anvisa	»	1,900: —
[58.] att till bestridande af kostnader för utför- ande i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de af fiskehamnskommissionen uppgjorda planer af hamn- byggnader vid Träslöf och Glommen i Hallands län, Grundsund och Hönö-Kläfva i Göteborgs och Bohus län, Kivik i Kristianstads län samt Gislöf i Malmöhus län bevilja ett anslag af 1,183,000 kronor samt däraf på extra för år 1912 anvisa ett belopp af	»	198,000: —
	transport kronor	1,074,540: —

transport kronor 1,074,540: —

att enligt de närmare föreskrifter, Kungl. Maj:t må finna godt meddela, för ifrågavarande ändamål användas under villkor,

dels om kostnadsfri upplåtelse ej mindre af själfva området för hamnarna än äfven af det område i land, som med hänsyn till den rörelse, som är afsedd att i hamnarna bedrifvas, bör för det gemensamma behovet afsöndras;

dels ock att vederbörande landsting, under vissa närmare angifna förutsättningar, åtagit sig ansvaret för framtida underhåll af hamnanläggningen;

[59.] att för uppehållande under år 1912 af verksamheten vid hydrografiska byrån med under densamma omedelbart lydande observationsstationer på extra stat för samma år anvisa ett anslag af 50,000 kronor, samt

att för verkställande under år 1912 af hydrogeologiska specialundersökningar på extra stat för samma år anvisa ett anslag af 3,000 kronor, eller tillhopa

» 53,000: —

Ytterligare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen

[60.] att till anställande af extra lärarkrafter vid skogsinstitutet på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af

» 8,000: —

[61.] att till bestridande af kostnaderna för vissa af distriktslandtmätare företagna tjänsteresor å extra stat för år 1912 anvisa ett förslagsanslag

» 30,000: —

[62.] att på extra stat för år 1912 till Kungl. Maj:ts förfogande ställa ett anslag af

» 34,300: —

att användas till landtmäteriundervisningens ordnande och bedrifvande under läsåret 1911—1912 i hufvudsaklig öfverensstämmelse med det af landtmäteristyrelsen den 6 november 1909 framställda, i statsrådsprotokollet för den 6 april 1910 närmare angifna förslag, med rätt för Kungl. Maj:t att utaf sagda belopp under år 1911 af tillgängliga medel förskottsvis för ändamålet utanordna erforderligt belopp;

[63.] att för reparation och renovation af kartor i landtmäterikontoren i länen bevilja å extra stat för år 1912 ett anslag af

» 30,000: —

transport kronor 1,229,840: —

transport kronor 1,229,840: —

med rätt för Kungl. Maj:t att däraf under år 1911 af tillgängliga medel förskottsvis utanordna, hvad som må finnas erforderligt;

[64.] att å extra stat för år 1912 anvisa till utvidgning m.fl. arbeten vid landtmäterikontoren i Malmöhus län 11,500 kronor, i Örebro län 22,000 kronor och i Norrbottens län 9,000 kronor eller sammanlagdt » 42,500: —

Vidare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen att å extra stat för år 1912 anvisa

[65.] till anställande af ökad civil personal vid rikets allmänna kartverk, namngranskning m. m. » 22,100: —

[66.] till höjning af arfvodena åt de vid det ekonomiska kartverket anställda kvinnliga ritare och ritbiträden » 1,000: —

[67.] till anställande af ökad personal m. m. vid rikets allmänna kartverks geodetiska afdelning » 25,950: —

[68.] till anskaffande af instrument och inventarier vid samma afdelning » 16,150: —

Vidare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen

[69.] att till bestridande af kostnaderna under år 1912 för Sveriges geologiska undersöknings fältarbeten och för utgifvande af de på nämnda institutions undersökningar grundade kartor, afhandlingar och uppsatser på extra stat för samma år bevilja » 36,000: —

[70.] att af det utaf 1908 års Riksdag beviljade anslaget å 580,610 kronor för verkställande af nybyggnad för Sveriges geologiska undersökning å extra stat för år 1912 anvisa » 55,500: —

Ytterligare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen att å extra stat för år 1912 anvisa

[71.] för bestridande af statsverkets andel i kostnaden för vägdelningar såsom förslagsanslag » 35,000: —

[72.] till understöd åt synnerligen betungade väghållningsdistrikt » 150,000: —

Vidare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen att

[73.] dels på extra stat för år 1912 till Kungl. Maj:ts förfogande ställa ett anslag af » 85,000: —

 transport kronor 1,699,040: —

transport kronor 1,699,040: —

att användas till förekommande och hämmande af tuberkelsjukdomar hos nötkreaturen,

dels ock medgifva, att hvad vid utgången af år 1911 möjligen icke blifvit användt af tidigare för ändamålet beviljade anslag må under år 1912 användas för enahanda ändamål.

Ytterligare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen att

[74.] *dels* på extra stat för år 1912 ställa till Kungl. Maj:ts förfogande, under benämning norrländska afdikningsanslaget, till understödjande medelst statsbidrag utan återbetalningsskyldighet af myrutdikningar och vattenaftappningar inom Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, vare sig ändamålet med arbetsföretaget är uppodling af till åker eller äng lämplig jord eller minskning af frostländighet för närliggande bygd, ett belopp af » 800,000: —

[75.] *dels* på extra stat för år 1912 ställa till Kungl. Maj:ts förfogande, under benämning allmänna frostminskningssanslaget, till understödjande medelst statsbidrag utan återbetalningsskyldighet af sådana myrutdikningar och vattenaftappningar inom öfriga delen af riket, hvilkas ändamål är att minska frostländigheten för närliggande bygd, ett belopp af » 150,000: —

dels ock besluta sådan ändring i villkoren för erhållande och tillgodonjutande af statsbidrag från norrländska afdikningsanslaget, att bidraget för hvarje företag må bestämmas till högst en tredjedel af beräknade kostnaden;

[76.] medgifva,

dels att under år 1912 inflytande flottningsavgifter må användas till bestridande af kostnader för reglering af flottleder inom riket;

dels ock att de medel, som af föregående års anslag till bestridande af kostnader för reglering af flottleder i de norrländska länen äfvensom i Kopparbergs, Örebro och Västmanlands län vid 1911 års slut må finnas disponibla, må under år 1912 till enahanda ändamål användas utan begränsning till vissa län.

transport kronor 2,649,040: —

transport kronor 2,649,040: —

Ytterligare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen
[77.] att såsom bidrag till bestridande af kostna-
derna för uppehållande af skogsvårdsstyrelsernas verk-
samhet på extra stat för år 1912 anvisa ett an-
slag af.....

» 67,500: —

Vidare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen att å extra
stat för år 1912 anvisa

[78.] för skogsodlingens befrämjande, att ställas
till Kungl. Maj:ts förfogande för att i mån af tillgång
tilldelas antingen skogsvårdsstyrelser, till hvilka lands-
ting eller hushållningssällskap för ändamålet lämnat
bidrag, eller i landstingsområde, där sådan styrelse icke
finnes, landsting eller hushållningssällskap, under iakt-
tagande att i intetdera fallet statsbidrag må till något
landstingsområde utgå med högre belopp än det, hvar-
med landsting och hushållningssällskap tillsammans
eller ettdera af dem till ändamålet bidragit, samt att
landsting eller hushållningssällskap, som undfått dylikt
bidrag, skall vara skyldigt att efter årets utgång till
Kungl. Maj:ts vederbörande befallningshafvande afgifva
redogörelse öfver användningen af de utaf staten samt
af landsting eller hushållningssällskap lämnade bidrag

» 100,000: —

[79.] såsom bidrag till anordnande genom rikets
hushållningssällskap af jordförmedlingsbyråer för egna-
hemslånerörelsen ett anslag af.....

» 20,000: —

Vidare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen

[80.] att i afvaktan på den nådiga proposition an-
gående kreditförhållandena för det mindre jordbruket,
Kungl. Maj:t må komma att aflåta till Riksdagen,
på extra stat för 1912 beräkna ett anslag af.....

» 7,000: —

Ytterligare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen

[81.] att, för lindring af fraktkostnaderna vid
transport å järnväg af kalk, kalkstensmjöl och mangel
för jordbrukets behof, på extra stat för år 1912 anvisa,
såsom förslagsanslag,.....

» 380,000: —

[82.] att i afvaktan på den nådiga proposition
angående anslag att användas till befrämjande af af-
sättningen i främmande länder af alster af svenska

transport kronor 3,223,540: —

	transport kronor	3,223,540: —
landtbruket och dess binäringar äfvensom fiskerinäringen, Kungl. Maj:t må komma att till Riksdagen aflåta, på extra stat för år 1912 beräkna ett anslag af	»	22,000: —
[83.] att, till bestridande af kostnaden för Sveriges deltagande uti internationella landbruksinstitutet i Rom, på extra stat för år 1912 anvisa	»	5,000: —
[84.] att till understöd åt svenska fattigvårds- förbundet på extra stat för år 1912 anvisa ett anslag af	»	11,000: —
Vidare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen att på extra stat för år 1912 bevilja		
[85.] till betäckande af utgifter, som af stats- kontoret förskottsvis bestridts,	»	231,024: —
[86.] till betäckande af vissa af domänstyrelsen förskjutna belopp	»	8,300: —
Slutligen föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen		
[87.] att, till beredande, i enlighet med de i statsrådsprotokollet öfver finansärenden för den 13 januari 1911 angifna grunder, af extra lönetillägg för år 1911 åt en del tjänstemän och betjante vid under jordbruksdepartementet lydande verk och stater, å extra stat för år 1912 anvisa, såsom förslagsanslag, ett belopp af	»	5,000: —
tillsammans kronor		3,505,864: —

En jämförelse mellan denna hufvudtitel, sådan den finnes upptagen i 1911 års riksstat och sådan den nu är föreslagen af Kungl. Maj:t, utfaller på följande sätt:

	1911.	1912.	
ordinarie anslag	8,834,438: —	4,600,436: —	således minskning kr. 4,234,002: —
extra anslag	3,421,162: —	3,505,864: —	» ökning » 84,702: —
summa kronor	12,255,600: —	8,106,300: —	således minskning kr. 4,149,300: —

Anm. Minskningen är beroende på den förändrade uppställningen af riksstaten.

Tionde hufvudtiteln,

innefattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna.

Pensionsstaten:

I afseende å denna stat, för hvilken gällande riksstat upptager kontant 2,598,049 kronor, föreslår Kungl. Maj:t enligt bilagda statsrådsprotokoll*) Riksdagen

[1.] att höja det under riksstatens tionde hufvudtitel å ordinarie stat uppförda anslaget för bidrag till pensionering af änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén,

nu	kronor	119,332: —
med	»	480: —
till	kronor	119,812: —;

[2.] att höja det under riksstatens tionde hufvudtitel å ordinarie stat uppförda anslaget för bidrag till flottans pensionskassas gratialfond,

nu	kronor	24,550: —
med	»	450: —
till	kronor	25,000: —;

[3.] att medgifva, att förre båtsmannen vid Bohus 1:a kompani nr 10 *Samuel Andersson Fager* må tilldelas pension såsom hade han tjänat i tjugu år från tjugu års ålder räknadt;

[4.] dels att för en anstalt, afsedd att bereda pension åt extra provinsialläkare och tilläggspension åt vissa provinsialläkare, godkänna följande hufvudgrunder:

a) Anstalten, hvilken benämnes extra provinsialläkarnas pensionskassa och träder i verksamhet den 1 januari 1912, har till ändamål dels att bereda pension åt extra provinsialläkare, dels ock att bereda tilläggspension åt sådana delägare i kassan, som befordras till provinsialläkare, men som vid afgången från denna befattning icke komma i åtnjutande af hel pension å 4,000 kronor.

b) Delägare i kassan är, så länge han kvarblifver i tjänst, hvar och en som, efter det kassan trädit i verksamhet, blifvit i vederbörlig ordning första gången antagen till extra provinsialläkare i distrikt, där läkarens aflöning helt eller delvis utgår från landsting, och som icke fyllt 45 år.

*) Se bil. till statsverkspropositionen: »Tionde hufvudtiteln».

Delägare i kassan är därjämte hvarje annan extra provinsialläkare, som inom tre år efter det kassan träd i verksamhet eller sedermera, inom ett år efter det anställning första gången tillträds, göra anmälan om inträde.

Delägare, som befordras till provinsialläkare, fortfar att vara delägare i kassan, dock med den begränsning i afseende å skyldigheter och rättigheter, som nedan sägs.

Indrages extra provinsialläkarbefattning, hvilkens innehafvare är delägare i kassan, äger denne, om han så önskar, kvarstå som delägare med de förändrade skyldigheter och rättigheter, som nedan stadgas.

c) Delägare betalar till kassan en ordinarie årsavgift om 200 kronor.

Delägare, hvilkens ålder vid inträdet i kassan öfverstiger 35 år, erlägger därjämte enligt följande tabell en tilläggsavgift, antingen medelst ett belopp en gång för alla eller i kvartårliga poster.

Delägarrens ålder vid inträdet i kassan.	Tilläggsavgif- tens belopp ifall den er- lägges på en gång vid in- trädet.	Tilläggsavgiftens belopp för hvarje kvartal ifall den erlägges		
		under de första		till 62 års ålder.
		5 åren.	10 åren.	
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Fyllda 35 år	290	17	9	5
» 36 »	910	51	28	15
» 37 »	1,540	87	48	27
» 38 »	2,210	125	69	39
» 39 »	2,910	165	91	53
» 40 »	3,640	206	114	69
» 41 »	4,400	249	139	86
» 42 »	5,200	295	164	105
» 43 »	6,030	342	191	126
» 44 »	6,910	392	219	150
» 45 »	7,830	445	249	178
» 46 »	8,790	500	280	209
» 47 »	9,800	558	313	245
» 48 »	10,870	620	348	287
» 49 »	11,990	685	385	337
» 50 »	13,180	753	425	396
» 51 »	14,430	826	467	467
» 52 »	15,750	903	—	554
» 53 »	17,150	985	—	665
» 54 »	18,640	1,073	—	807
» 55 »	20,220	1,167	—	999
» 56 »	21,910	1,268	—	1,268
» 57 »	23,720	—	—	1,674
» 58 »	25,670	—	—	2,353

Delägare, hvilken afgått från sitt delägarskap på grund däraf att hans befattning indragits och hvilken på nytt inträder i kassan genom senare tillträdande af annan befattning, med hvilken följer skyldighet eller rättighet att blifva delägare, erhåller den minskning uti tilläggsafgiften, hvilken af kassans styrelse för hvarje fall bestämmes.

Den, som kvarstår som delägare, oaktadt hans befattning indragits, skall fortfara att till kassan inbetala ordinarie årsafgift och tilläggsafgift samt äger, om han så önskar, därjämte själf inbetala de bidrag, som i öfrigt skolat för honom inbetalas, om befattningen ej blifvit indragen.

d) Vederbörande landsting inbetalar till kassan årligen 200 kronor för hvarje inom landstingsområdet befintlig extra provinsialläkarbefattning, hvilkens innehafvare är delägare i kassan och för hvilken aflöningen utgår från landstinget.

Enahanda årliga afgift om 200 kronor erlägges af staten till kassan för hvarje sådan extra provinsialläkarbefattning, som nyss nämnts.

e) För delägare i kassan, hvilkens aflöning icke utgår från landsting, inbetalar vederbörande kommun (kommuner) eller samhälle årligen till kassan de afgifter, hvilka eljest skolat åligga landstinget och staten, dock att kommunen (kommunerna) eller samhället endast efter till kassans styrelse ingifven skriftlig förbindelse har skyldighet att utgöra dessa afgifter, och äger kommunen (kommunerna) eller samhället rätt att af läkaren godtgöra sig intill 100 kronor årligen af afgifternas belopp.

f) Den, som upphör att vara delägare af orsak att hans befattning indragits, äger återfå de af honom själf till kassan erlagda afgifterna, dock utan ränta.

g) Delägare erhåller vid afgång från tjänsten efter pensionsrättens inträdande hel pension, afkortad pension eller tilläggspension.

h) Berättigad till hel pension å fyra tusen kronor årligen blifver delägare, för hvilken fullgjorts de under c) här förut omnämnda inbetalningar, vid fyllda sextiofem lefnadsår, vid hvilken ålder han ock är skyldig att afgå från tjänsten.

i) Berättigad till afkortad pension till belopp under fyra tusen kronor, motsvarande den i kassan för delägaren afsatta reserven är:

efter uppnådda sextiofem lefnadsår delägare, hvars befattning indragits och som icke är berättigad till hel pension;

vid tjänstens frånträdande och efter uppnådda sextiofem lefnadsår delägare, som brustit i den honom åliggande betalningsskyldighet;

delägare, som på grund af sjukdom eller försvagad hälsa nödgas före sextiofem års ålder afgå från tjänsten; samt

delägare, hvars befattning indragits, innan han uppnått sextiofem lefnadsår, om han styrker sig genom iråkad obotlig sjukdom eller invaliditet icke längre kunna med sitt arbete uppehålla sig.

j) Berättigad att uppbära tilläggspension är till provinsialläkare befordrad delägare, hvilken, enligt lagen angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension, vid tjänstens frånträdande icke kommer i åtnjutande af hel pension å 4,000 kronor; uppgående tilläggspensionen till belopp motsvarande den för delägaren i kassan afsatta reserven, dock högst till sådant belopp att den tillsammans med af staten åtnjuten pension utgör fyra tusen kronor årligen.

k) Kassan förvaltas af direktionen öfver folkskollärarnas pensionsinrättning enligt de närmare föreskrifter, som meddelas af Kungl. Maj:t;

dels medgifva, att extra provinsialläkare, hvilkens lefnadsålder vid den tid, då extra provinsialläkarnas pensionskassa träder i verksamhet, öfverstiger 45 år och icke blir delägare i nämnda pensionskassa samt omedelbart vid uppnådda 65 år eller, därest han vid nyssnämnda tidpunkt redan uppnått sådan ålder, omedelbart därefter afgår från sin tjänst, skall vara berättigad att vid afskedstagandet erhålla en årlig pension af statsmedel till belopp af 1,500 kronor;

dels ock för gäldande af statens andel enligt förenämnda grunder i kostnaden för pensionering af extra provinsialläkare anvisa ett förslagsanslag af 15,000 kronor att årligen utgå från och med år 1912;

[5.] att *dels* medgifva ej mindre att småskoleseminarierna i Haparanda och Murjek må, under iakttagande i tillämpliga delar af föreskrifterna i reglementet för folkskollärarnas pensionsinrättning, för vid seminarierna inrättade föreståndarbefattningar äfvensom hvar och en af de vid seminarierna befintliga lärartjänster, hvilka skola uppehållas af examinerade manliga eller kvinnliga folkskollärare — seminariet i Haparanda dock beträffande föreståndarbefattningen först efter den nuvarande föreståndarens afgang från tjänsten — erhålla delaktighet i nämnda pensionsinrättning efter det högsta lönebelopp, hvaraf den föreståndare eller lärare, som innehar tjänsten, på grund af tjänst-ålder enligt gällande författning äger att komma i åtnjutande, dock att pension för ifrågavarande föreståndare och lärare må bestämmas till högst två tredjedelar af tjänsten åtföljande lön jämte ålderstillägg, än äfven att föreståndaren för seminariet i Haparanda, Emil Lindbäck, må, under iakttagande i tillämpliga delar af föreskrifterna i reglementet för folkskollärarnas änke- och pupillkassa, erhålla delaktighet i nämnda kassa med det högsta lönebelopp, hvaraf han på grund af tjänst-ålder enligt gällande författning äger att komma i åtnjutande,

dels föreskrifva,

att pensionsafgifter för dessa tjänster skola af de för hvarje seminarium anvisade anslag genom föreståndarens försorg i vederbörlig ordning inbetalas till pensionsinrättningen, med rätt för föreståndaren uttaga lärarens afgifter genom afdrag å hans aflöning;

att examinerad folkskollärare, som efter vederbörligt förordnande bestridt eller hädanefter kommer att bestrida lärartjänst, hvarom nu är fråga, må för

åtnjutande af pension från folkskollärarnas pensionsinrättning räkna hela den tid, han tjänstgjort i nämnda egenskap, såsom ordinarie tjänstår;

att med afseende på skyldighet och rättighet att ingå såsom delägare i folkskollärarnas änke- och pupillkassa skall gälla, hvad som är föreskrifvet angående folkskollärare;

att pensionsafgifterna till nämnda kassa årligen skola inom den i reglementet för kassan föreskrifna tid af seminariets föreståndare insändas till direktionen; samt

att det skall åligga föreståndaren att beträffande ifrågavarande tjänster och deras innehafvare lämna direktionen erforderliga uppgifter,

dels öka det under riksstatens tionde hufvudtitel uppförda anslaget »Bidrag till folkskollärares pensionering» med 800 kronor samt det under samma hufvudtitel uppförda anslaget »Bidrag till folkskollärarnas änke- och pupillkassa» med 200 kronor;

[6.] att *dels* medgifva att de med statsmedel understödda sinnesslöanstalterna i riket må, under iakttagande i tillämpliga delar af föreskrifterna i reglementet för döfstumlärnas pensionsanstalt, för härefter omförmälda, vid nämnda anstalter befintliga tjänster vinna delaktighet i nämnda pensionsanstalt enligt följande särskilda villkor och bestämmelser;

att delaktigheten skall afse ordinarie manliga och kvinnliga föreståndare samt ordinarie manliga och kvinnliga lärare, slöjd- och handarbetslärare däri inberäknade;

att med ordinarie manlig eller kvinnlig föreståndare eller lärare förstås sådan, som af vederbörande styrelse antagits för visst antal år i sänder eller tillsvidare med ömsesidig uppsägningsrätt;

att i pensionsafseende manlig föreståndare för annan sinnesslöanstalt än arbetshem betraktas lika med föreståndare för döfstumskola, kvinnlig föreståndare för sådan sinnesslöanstalt äfvensom manlig eller kvinnlig föreståndare för arbetshem lika med lärare vid döfstumskola, samt manlig eller kvinnlig lärare vid sinnesslöanstalt lika med lärarinna vid döfstumskola, dock att för denna sistnämnda delägargrupp lägsta medgifna delaktighetsbeloppet bestämmes till 1,000 kronor;

att nu ifrågavarande tjänstinnehafvare skola, för att erhålla hel pension, hafva under de före afskedstagandet senast förflutna tio tjänståren åtnjutit löneförmåner, värdet af bostad och bränsle eller ersättning därför häri icke inberäknadt, fullt motsvarande det belopp, till hvilket delaktighet i pensionsanstalten för tjänsten bestämts;

att pensionssökande må räkna sig till godo äfven den tid han eller hon tjänstgjort vid vederbörande anstalt, innan nådig kungörelse om delaktighet för ifrågavarande personal trädte i kraft; skolande med afseende å rätt till pension tjänstår beräknas icke blott för tjänstgöring i ordinarie befattning

vid vederbörande anstalt, utan äfven för den tid utöfver fem år, under hvilken den pensionssökande varit anställd såsom extra lärare eller lärarinna vid sådan anstalt;

att för den tid, som infaller efter det döfstumlärarnas pensionsanstalt börjat omfatta äfven lärare vid sinnesslöanstalter, sådan lärare ej må räkna sig ett tjänstår till godo såsom ordinarie, med mindre han under detsamma varit i sådan egenskap anställd å tjänst med delaktighet i pensionsanstalten; samt

att om sinnesslöanstalt samt sådan anstalts styrelse skall gälla hvad i reglementet för döfstumlärarnas pensionsanstalt stadgas om skoldistrikt och distriktsskolstyrelse,

dels medgifva delaktighet i folkskollärarnas änke- och pupillkassa för samma lärarpersonal sålunda, att en hvar manlig föreståndare eller lärare, som, efter det nådig kungörelse i förevarande ämne trädtt i kraft, tillträdtt tjänst, hvarmed följer delaktighet i döfstumlärarnas pensionsanstalt, skall vara skyldig till delaktighet jämväl i folkskollärarnas änke- och pupillkassa, att rättighet att vara delägare i kassan skall tillkomma kvinnliga tjänstinnehafvare, samt i öfrigt en hvar manlig tjänstinnehafvare som vid den tid, då kungörelsen träder i kraft, innehar tjänst, för hvilken vederbörande styrelse vinner delaktighet i pensionsanstalten, under villkor att anmälan om delaktighet sker hos kassans direktion inom utgången af det år, hvarunder styrelse för tjänsten vunnit delaktighet i pensionsanstalten, äfvensom att för denna nya grupp af delägare i folkskollärarnas änke- och pupillkassa pensionsafgifter och pensionsbelopp skola utgå i förhållande till de belopp, efter hvilka vederbörande styrelse för ifrågavarande tjänster vunnit delaktighet i döfstumlärarnas pensionsanstalt, samt i öfrigt reglementet för nämnda änke- och pupillkassa äga motsvarande tillämpning, dock med iakttagande däraf att den i § 2 omförmälda anmälan skall ske hos vederbörande styrelse och att nämnda anmälan jämte den i samma paragraf anbefallda uppgift skall af styrelsen insändas till direktionen öfver folkskollärarnas pensionsinrättning samt att det i § 24 sista stycket omtalade intyg skall afgifvas af vederbörande styrelses ordförande,

dels ock, för beredande af ifrågavarande delaktighet i folkskollärarnas änke- och pupillkassa, öka det såsom bidrag till berörda kassa å riksstatens tionde hufvudtitel uppförda anslag med 860 kronor;

[7.] att för ombildning af lärarnas vid elementarläroverken änke- och pupillkassa i hufvudsaklig öfverensstämmelse med det af öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk framlagda förslag — under förutsättning att den rätt till tjänstår, som enligt prästerskapets privilegier tillkommer stärbhus efter ämneslärare vid de allmänna läroverken, blifver i vederbörlig ordning upphäfd — höja det såsom bidrag till pensionering af änkor och barn efter

lärare vid allmänna läroverk, pedagogier, seminarier m. m. uppförda anslaget, nu 115,965 kronor, med 26,889 kronor, eller till 142,854 kronor;

[8.] att i riksstaten under tionde hufvudtiteln uppföra ett förslagsanslag å 5,000 kronor till bestridande af de statsverket på grund af lagen angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete den 5 juli 1901 åliggande utgifter för lifräntor m. m., som ej på grund af särskilda bestämmelser annorledes gäldas.

Förevarande stat skulle således enligt Kungl. Maj:ts förslag komma att ökas med följande belopp:

höjning af bidraget till pensionering af änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén	kronor	480: —
höjning af anslaget för bidrag till flottans pensionskassas gratialfond	»	450: —
bidrag till pensionering af extra provinsialläkare...	»	15,000: —
höjning af bidraget till folkskollärarnas pensionering.....	»	800: —
höjning af bidraget till folkskollärarnas änke- och pupillkassa.....	»	1,060: —
höjning af bidraget till pensionering af änkor och barn efter lärare vid allmänna läroverk, pedagogier, seminarier m. m.	»	26,889: —
anslag till bestridande af de statsverket på grund af lagen angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete den 5 juli 1901 åliggande utgifter för lifräntor m. m., som ej på grund af särskilda bestämmelser annorledes gäldas	»	5,000: —
	kronor	49,679: —

Vid bifall till de, enligt hvad ofvan nämnts, framställda förslag komma således de ordinarie anslagen till pensionsstaten, i nu gällande riksstat upptagna till sammanlagdt.....

kronor 2,598,049: —

att sluta å ett belopp af..... kronor 2,647,728: —

Allmänna indragningsstaten:

För allmänna indragningsstaten är i nu gällande riksstat anvisadt konstant 2,614,079 kronor.

Beträffande denna stat föreslår Kungl. Maj:t:

[9.] att bestämma att den lön, förre kamreraren vid centralfängelset å Nya varfvet *August Wilhelm Gotthard Sundberg*, under stadgadt villkor, äger att under sin återstående lifstid uppbära å allmänna indragningsstaten, skall från och med år 1912 höjas till 4,350 kronor;

[10.] att bevakningsbefälhafvaren vid kronohäktet i Svanesund *Gustaf Henrik von Tell* må från och med månaden näst efter den, hvarunder han erhåller afsked från sin befattning, under sin återstående lifstid åtnjuta från allmänna indragningsstaten en årlig pension af 1,000 kronor;

[11.] att generalkonsul Richard Bagges änka fru *Lily Bagge*, född Schwartz, må från och med år 1911, så länge hon i sitt nuvarande änkestånd förblifver, å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af 800 kronor;

[12.] att sergeanten af första klassen vid Kronobergs regemente *Ernst Hugo Gustaf Octavus Wickström* må å allmänna indragningsstaten uppbära en pension af 900 kronor årligen under sin återstående lifstid från och med månaden näst efter den, hvarunder han erhåller afsked från innehafvande beställning;

[13.] att förre fästningsbyggnadsarbetaren *August Johansson* må under sin återstående lifstid åtnjuta en årlig pension af tre hundra kronor å allmänna indragningsstaten att utgå från 1911 års början;

[14.] att förre fästningsbyggnadsarbetaren *Gustaf Gustafsson* må under sin återstående lifstid åtnjuta en årlig pension af tre hundra kronor å allmänna indragningsstaten att utgå från och med år 1911;

[15.] att förre fästningsbyggnadsarbetaren *Carl August Kärrman* må under sin återstående lifstid åtnjuta en årlig pension af tre hundra kronor å allmänna indragningsstaten att utgå från och med år 1911;

[16.] att sergeanten af första klassen vid Hallands regemente *Carl Frithiof Stråle* må å allmänna indragningsstaten uppbära en pension af 900 kronor årligen under sin återstående lifstid från och med månaden näst efter den, hvarunder han erhåller afsked ur tjänsten;

[17.] att sergeanten af första klassen vid Hälsinge regemente *Olof Trönnander* må å allmänna indragningsstaten uppbära en pension af 900 kronor årligen under sin återstående lifstid från och med månaden näst efter den, hvarunder han erhåller afsked från nu innehafvande beställning;

[18.] att läraren i franska språket vid krigshögskolan m. m. *Ferdinand Paul Schulthess* må från och med månaden näst efter den, hvarunder han afgår från sin lärarbefattning vid krigshögskolan, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära, utöfver honom författningsenligt tillkommande pension å 1,200 kronor, en tilläggspension af 800 kronor årligen;

[19.] att förre fortifikationsarbetaren *Johan Fredrik Svensson-Norrbom* må under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension af 221 kronor att utgå från och med den 1 januari 1911;

[20.] att enhvar af arbetarna *Frans Vilhelm Karlsson, Johan Nilsson, Anders Petter Svensson, Karl Oskar Bäckman, Sven Johan Kjellberg, Per Gustaf Andersson, Johan Gustaf Lindqvist* och *Jöns Ingvartsen* må från och med månaden näst efter den, hvarunder han entledigas eller entledigats från anställning vid statens järnvägar, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta årlig pension till belopp af 300 kronor, dock med villkor att, därest pensionstagare framdeles skulle erhålla anställning mot aflöning af statsmedel, uppgående till det för en hvar beräknade årliga medelinkomstbelopp af 900 kronor eller därutöver, pensionen skall, så länge anställningen varar, upphöra att utgå samt vid sådan aflönings uppbärande i öfrigt, minskas, så att densamma jämte aflöningen icke uppgår till högre belopp än nämnda medelinkomst;

[21.] att vaktmästaren vid nationalmusei konstafdelning *Carl Johan Johanssons* änka *Sara Kristina Johansson*, född *Svensson*, må under sin återstående lifstid, så länge hon förblifver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension å 200 kronor att utgå från början af år 1910;

[22.] att öfverläraren vid tekniska skolan i Stockholm, f. d. professorn *Olof Per Ulrik Arborelius* må från och med månaden näst efter den, hvarunder afsked från öfverlärarbefattningarna varder honom beviljad, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension till belopp af 500 kronor;

[23.] att för år 1912 å allmänna indragningsstaten anvisa ett anslag å 3,600 kronor, att enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna godt meddela, användas till understöd af högst 400 kronor åt sådana äldre behöfvande folkskollärare, hvilka oförvitligt skött sin tjänst, men därifrån erhållit afsked före år 1867;

[24.] att för år 1912 å allmänna indragningsstaten anvisa och till Kungl. Maj:ts disposition ställa ett anslag af 20,550 kronor för beredande af ålderdomsunderstöd åt sådana lärare och lärarinnor vid småskola eller mindre folkskola samt biträdande och extra ordinarie lärare och lärarinnor vid folkskola, hvilka, efter att hafva i minst femton års tid oförvitligen tjänstgjort, afgått från tjänsten utan att erhålla understöd enligt nådiga reglementet den 22 juni 1892, samt under enahanda villkor och bestämmelser i öfrigt, som beträffande det för år 1911 uti förevarande afseende beviljade anslag blifvit af Riksdagen stadgade, nämligen

att lärares och lärarinnas tjänstgöring afslutas så tidigt, att ålderdomsunderstöd enligt nyssnämnda nådiga reglemente icke kunnat honom eller henne beviljas, eller före utgången af år 1891:

att sådan från tjänsten afgången lärare eller lärarinna uppnått en lefnadsålder af minst femtiofem år;

att han eller hon styrkes befinna sig i behöfvande omständigheter;

att det belopp, hvartill understöd högst må meddelas, bestämmes till 150 kronor årligen; samt att Kungl. Maj:t må äga att meddela de närmare föreskrifter i ämnet, hvilka befinnas erforderliga;

[25.] att för år 1912 å allmänna indragningsstaten anvisa ett anslag å 4,000 kronor att enligt de grunder, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt meddela, användas till understöd af högst 50 kronor till sådan äldre behöfvande lärare och lärarinna vid småskola eller mindre folkskola samt biträdande och extra ordinarie lärare och lärarinna vid folkskola, som efter oförvitlig tjänstgöring erhållit understöd från småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt enligt nådiga reglementet den 22 juni 1892, men erhållit afsked före utgången af år 1900, dock att understödet tillsammans med det från nämnda ålderdomsunderstödsanstalt utgående må komma att utgöra högst 150 kronor;

[26.] att docenten i grekiska språket vid universitetet i Lund *Sven Linde* må, sedan han uppnått 65 års ålder, från och med månaden näst efter den, i hvilken entledigande från docenturen varder honom beviljadt, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära understöd till belopp af 1,500 kronor årligen;

[27.] att instruktören i husslöjd *Anders Wilhelm Nordin* må äga att vid uppnådda 67 års ålder från och med månaden näst efter den, då han erhåller afsked från sin befattning, uppbära pension å allmänna indragningsstaten till belopp af tretusen kronor, dock med skyldighet för Nordin att från tjänsten afgå i enlighet med bestämmelserna i 6 § b) i lagen angående civila tjänst-innehafvares rätt till pension den 11 oktober 1907 samt att vidkännas sådant afdrag å pensionsbeloppet, som i 7 § af samma lag sägs;

[28.] att skrifbiträdet *Elisabeth Vilhelmina Nordendahl* må från och med månaden näst efter den, då hennes anställning såsom skrifbiträde hos domänstyrelsen kan komma att upphöra, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension till belopp af 1,000 kronor;

[29.] att amanuensen friherre *Johan Gustaf Ridderstolpe* må från och med månaden näst efter den, hvarunder han entledigas från sin anställning hos domänstyrelsen, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension af 2,000 kronor;

[30.] att anslaget till allmänna indragningsstaten måtte minskas med 148,505 kronor eller från 2,614,079 kronor till kronor 2,465,574: —

Lägges härtill anslaget till pensionsstaten » 2,647,728: —

skulle slutsumman af tionde hufvudtitelns ordinarie
anslag blifva » 5,113,302: —

Extra anslag.

Beträffande extra anslag under denna hufvudtitel föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen

[31.] att å extra stat för år 1912 anvisa ett förslagsanslag af 2,850,000 kronor, att användas såväl till upprätthållande af arméns pensionskassas egen pensionering med fastställda pensionsbelopp, mot skyldighet för pensionskassan att afstå de för året densamma tillkommande vederlag för de till statsverket indragna rusthållsafgifterna, som ock till fyllnadspensioner i enlighet med fastställda grunder för sådana pensioners utgående;

[32.] att till förstärkande af det i 1911 års riksstat uppförda anslaget för bidrag till pensionering af änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén å extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af 480 kronor;

[33.] att för utdelande af tillfälliga understöd åt afskedade underoffice-rare och vederlikar vid armén i enlighet med de af Kungl. Maj:t med 1907 års Riksdag bestämda grunder å extra stat under tionde hufvudtiteln för år 1912 uppföra ett förslagsanslag af 26,231 kronor;

[34.] att till förstärkande af det i 1911 års riksstat uppförda anslaget för bidrag till flottans pensionskassas gratialfond å extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af 450 kronor;

[35.] att dels medgifva att, enligt de närmare bestämmelser Kungl. Maj:t kan finna lämpligt meddela, äldre behöfvande folkskollärare och folkskollärarinnor, hvilka före år 1907 erhållit afsked med pension från folkskollärarnas pensionsinrättning, må för år 1912 tillerkännas understöd till så stort belopp, att detsamma tillsammans med pensionsbeloppet uppgår till 525 kronor;

dels ock för ändamålet på extra stat under tionde hufvudtiteln för år 1912 anvisa ett belopp af 36,637 kronor;

[36.] att för bestridande af de extra pensionsafgifter, hvilka på grund af § 8 i reglementet för folkskollärarnas pensionsinrättning nu utgå eller till följd af de af 1906 och 1907 årens Riksdagar beslutade ändrade bestämmelser om delaktighetsbeloppen i nämnda inrättning komma att utgå, på extra stat för år 1912 under riksstatens tionde hufvudtitel bevilja ett förslagsanslag å 20,000 kronor;

[37.] att på extra stat under tionde hufvudtiteln för år 1912 uppföra ett förslagsanslag af 4,000 kronor för utdelande af tillfälliga understöd åt pensionerade kronojägare, under villkor att understöd ej må tilldelas annan än den, som styrker sig vara i behöfvande omständigheter och antingen er-

hållit afsked med pension från allmänna indragningsstaten till belopp, understigande 500 kronor, eller ock under år 1908 erhållit afsked med afkortad pension från anslaget till pensionering af civila tjänstinnehafvare, samt att i afseende å understödets storlek iakttages, att detsamma jämte den utgående pensionen icke må tillsammans öfverstiga 500 kronor;

[38.] att till förbättring af pensioneringen från handelsflottans pensionsanstalt å extra stat för år 1912 under rikstatens tionde hufvudtitel bevilja ett förslagsanslag å 31,000 kronor;

hvarigenom summan af tionde hufvudtitelns extra anslag för år 1912 komme att utgöra 2,968,798 kronor.

En jämförelse mellan denna hufvudtitel, sådan den finnes i riksstaten för år 1910 upptagen och sådan den af Kungl. Maj:t nu är föreslagen, utfaller på följande sätt:

	1911.	1912.	
ordinarie anslag	5,212,128:—	5,113,302:—	således minskning kronor 98,826:—
extra »	2,478,172:—	2,968,798:—	» ökning » 490,626:—
summa kronor	7,690,300:—	8,082,100:—	således ökning kronor 391,800:—

Riksdags- och revisionskostnader.

Räntor å statsskulden.

I enlighet med de beslut, som innefattas i bilagda statsrådsprotokoll öfver finansärenden för den 13 i nevarande januari, *) vill Kungl. Maj:t föreslå Riksdagen att

dels för bestridande af riksdags- och revisionskostnader m. m. för år 1912 anvisa ett förslagsanslag å.....	kronor 1,392,000: —
dels ock för betalning af räntor å statsskulden m. m. för samma år anvisa likaledes ett förslagsanslag å.....	» 22,044,700: —
tillsammans	kronor 23,436,700: —

*) Se bil. till statsverkspropositionen: "Riksdags- och revisionskostnader. Räntor å statsskulden".

Utgifter för kapitalökning.

Statens affärsverksamhet:

I afseende å utgifterna för statens affärsverksamhet föreslår Kungl. Maj:t enligt bilagda statsrådsprotokoll* Riksdagen:

Postverket.

[1.] dels att för inköp af inventarier för postverkets behof för år 1912 anvisa ett anslag af ..	kronor	125,000: —
dels att för inköp af två tomter i Västervik och för uppförande därå af ett post- och telegrafhus anvisa ett anslag för år 1912 å ..	»	173,400: —
dels ock att medgifva, att för sistnämnda ändamål må, utöfver berörda anslag, användas ett belopp af 26,625 kronor, som tidigare reserverats för anskaffande af lokaler för postverkets behof;		

Telegrafverket.

[2.] dels att medgifva,
att för stationsbyggnaden i Lund må användas ett belopp af 50,000 kronor utöfver förut anvisade 300,000 kronor;
att den tomt, å hvilken telegrafverkets telefonstationsbyggnad i Orsa är uppförd, må för telegrafverkets räkning inköpas för en köpeskilling af 2,000 kronor; samt

transport kronor 298,400: —

* Se bil. till statsverkspropositionen: "Utgifter för kapitalökning".

	transport kronor	298,400: —
att å telegrafverket tillhörig tomt i Borås må uppföras en telegrafstationsbyggnad, inrymmande jämväl lokaler för postkontoret i staden, för en kostnad, ej öfverstigande 400,000 kronor;		
dels att för år 1912 anvisa till inköp och bebyggande af fastigheter för telegrafverkets räkning ett anslag af.....	»	873,000: —
samt för inköp af stationsinventarier ett anslag af.....	»	100,000: —
med rätt för Kungl. Maj:t att af dessa belopp redan under år 1911 förskottsvis af tillgängliga medel utanordna 200,000 kronor;		
dels att medgifva att, därest telegrafverkets öfverskottsmedel skulle för åren 1910 och 1911 uppgå till högre belopp än för år 1910 1,200,000 kronor och för år 1911 1,130,000 kronor, öfverskjutande belopp må innehållas för att öka det nu till 900,000 kronor bestämda kassaförlaget för telegrafverket;		
dels ock att för enahanda ändamål för år 1912 anvisa ett anslag af.....	»	150,000: —
[3.] att för fortsatt utveckling af statens telefonväsende för år 1912 anvisa, att utgå af lånemedel, ett anslag å.....	»	4,000,000: —
med rätt för Kungl. Maj:t att förskottsvis redan under år 1911 af tillgängliga medel utanordna beloppet;		

Statens järnvägar.

[4.] att till utförande af nya byggnader och anläggningar vid statens redan trafikerade järnvägar för år 1912 anvisa ett belopp af.....		
med rätt för Kungl. Maj:t att låta förskottsvis redan under år 1911 af tillgängliga medel utanordna 550,000 kronor;	»	2,662,219: —
[5.] att för fullbordande af arbetet med uppförande af en byggnad för vissa kontor inom järnvägsstyrelsen vid Tomtebodas för år 1912 anvisa ett belopp af.....		
[6.] att för fullbordande af arbetet med uppförande af ny bro öfver Stångån vid Linköping för år 1912 bevilja ett anslag af.....	»	500,000: —
	»	175,000: —
	transport kronor	8,758,619: —

transport kronor 8,758,619: —

[7.] att för fullföljande af vissa åtgärder för underlättande af arméns strategiska uppmarsch för år 1912 bevilja ett anslag af » 100,000: —

[8.] att till betäckande af vissa af statskontoret förskottsvis bestridda utgifter anvisa ett anslag för år 1912 af » 51,681: —

[9.] att för nya inventarier och ökadt förlag vid statens järnvägar anvisa ett anslag för år 1912 af » 2,000,000: —

[10.] att för år 1912 till anskaffande af ny rörlig materiel vid statens redan trafikerade järnvägar bevilja ett anslag, att utgå af lånemedel, af » 3,250,000: —

[11.] att för fortsättande af arbetet med utläggning af ytterligare ett järnvägsspår mellan Rönninge och Järna stationer m. m. för år 1912 anvisa ett anslag, att utgå af lånemedel, af » 1,500,000: —

[12.] att för år 1912 anvisa, att utgå af lånemedel, dels till fullbordande af statsbanan från Bastuträsk till Skellefteå och vidare till Kallholmsfjärden ett anslag af » 1,028,000: —

dels ock till fullbordande af statsbanan från Östersund till Ströms vattudal (Ulriksfors) jämte bispår ett anslag af » 1,400,000: —

[13.] dels att medgifva, att å statsbanan från Järna öfver Vagnhärad och Nyköping förbi Lunda till Norrköping må anläggas stationer vid Västerljungs kyrka, Braken, Enstaberga och Löfsjön, en håll-, last- och mötesplats vid Långgrufvan samt hållplatser vid Torskär och Hammaren äfvensom vid Åby anordnas en för ifrågavarande järnväg och östra stambanan gemensam station;

dels ock att till fortsättning af statsbanan Järna —Norrköping för år 1912 anvisa ett anslag, att utgå af lånemedel, af » 4,000,000: —

med rätt för Kungl. Maj:t att däraf redan under år 1911 af tillgängliga medel förskottsvis utanordna 500,000 kronor;

[14.] att i afvaktan på den nådiga proposition, som kan komma att aflåtas rörande anläggande af

transport kronor 22,088,300: —

transport kronor 22,088,300: —

statsbana mellan Ströms vattudal (Ulriksfors) och Ångermanälven (Volgsjön), för ändamålet beräkna ett anslag för år 1912, att utgå af lånemedel, af » 900,000: —
 med rätt för Kungl. Maj:t att redan under år 1911 af tillgängliga medel förskottsvis utanordna 200,000 kronor;

[15.] att, i afvaktan på den nådiga proposition, som kan komma att aflätas rörande fortsättning af Norra stambanan från Veittijärvi, för ändamålet beräkna ett anslag för år 1912, att utgå af lånemedel, af » 900,000: —
 med rätt för Kungl. Maj:t att redan under år 1911 af tillgängliga medel förskottsvis utanordna 200,000 kronor;

[16.] att för utförande af nödiga kompletteringsarbeten å järnvägslinjen Kiruna—Svartön för år 1912 bevilja ett anslag, att utgå af lånemedel, af » 1,070,000: —
 med rätt för Kungl. Maj:t att af detta belopp redan under år 1911 af tillgängliga medel förskottsvis utanordna 200,000 kronor;

[17.] att för utläggning af ytterligare ett järnvägsspår mellan Göteborg och Alingsås och utförande af därmed sammanhängande arbeten bevilja ett anslag af 5,100,000 kronor samt däraf för år 1912 anvisa ett belopp, att utgå af lånemedel, af » 650,000: —
 med rätt för Kungl. Maj:t att redan under år 1911 af tillgängliga medel förskottsvis utanordna 250,000 kronor;

[18.] att såsom tilläggsanslag för redan utförda anläggningar vid Trälleborgs ångfärjestation för år 1912 anvisa ett belopp, att utgå af lånemedel, af » 204,400: —

[19.] att för inköp af mark, som erfordras i och för ordnande af Stockholms bangårdsförhållanden samt för utvidgning af andra järnvägsstationer, för år 1912 anvisa ett anslag, att utgå af lånemedel, af » 2,000,000: —
 med rätt för Kungl. Maj:t att låta redan under år 1911 af tillgängliga medel förskottsvis utanordna 500,000 kronor;

transport kronor 27,812,700: —

transport kronor 27,812,700: —

Statens vattenfallsverk.

[20.] att af det utaf Riksdagen för anläggning af en ny farled mellan Vänersborg och Göteborg beviljade anslaget å 22,800,000 kronor för år 1912 anvisa ett belopp, att utgå af lånemedel, af..... » 5,000,000: —
med rätt för Kungl. Maj:t att låta redan under år 1911 af tillgängliga medel förskottsvis utanordna 500,000 kronor;

[21.] att för år 1912 anvisa ett belopp, att utgå af lånemedel, af..... » 1,500,000: —
att enligt de närmare föreskrifter, Kungl. Maj:t meddelar, användas för anläggning af ledningar, afsedda att distribuera elektrisk energi från statens kraftverk vid Trollhättan, samt därmed sammanhängande arbeten, med rätt för Kungl. Maj:t att låta redan under år 1911 af tillgängliga medel förskottsvis utanordna 500,000 kronor;

[22.] att till ökande af Trollhätte fastighetsförvaltnings rörelsekapital för år 1912 anvisa ett anslag af » 150,000: —

[23.] att utaf det af Riksdagen för uppförande af en elektrisk kraftstation vid Porjusfallen i Stora Luleå och i sammanhang därmed anläggning af järnväg mellan Gällivare och Porjus samt för öfriga erforderliga åtgärder i och för införande af elektrisk drift å bandelen Kiruna—Riksgränsen beviljade anslaget å 21,500,000 kronor för år 1912 anvisa ett belopp, att utgå af lånemedel, af..... » 4,000,000: —

[24.] att, i afvaktan på den nådiga proposition, som kan komma att aflåtas angående anläggande af ett statens kraftverk vid Älfkarleby, för ändamålet beräkna ett anslag för år 1912, att utgå af lånemedel, af » 3,450,000: —
med rätt för Kungl. Maj:t att redan under år 1911 af tillgängliga medel förskottsvis utanordna 1,650,000 kronor.

Summa kronor 41,912,700: —

Statens utlåningsfonder:

Beträffande dessa fonder föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen:

Nya odlingslånefonden.

[25.] att i afbidan på nådig proposition i ämnet såsom kapitalökning under år 1912 tillsvidare beräkna för nya odlingslånefonden, att utgå af lånemedel kronor 524,000: —

Rederilånefonden.

[26.] att till ökning af lånefondens för rederi-näringens understödjande kapital för år 1912 anvisa ett anslag af » 2,000,000: —

Egnahemslåne-, fiskerilåne-, norrländska nyodlings- och jordförmedlingsfonderna.

[27—30.] att, i afbidan på de nådiga propositioner angående den för en hvar af nedannämnda fonder under år 1912 erforderliga kapitalökning, Kungl. Maj:t må komma att framlägga för Riksdagen, såsom kapitalökning under år 1912 tillsvidare beräkna, att utgå af lånemedel,

för egnahemslånefonden	»	5,000,000: —
» fiskerilånefonden	»	116,000: —
» norrländska nyodlingsfonden	»	210,000: —
» jordförmedlingsfonden	»	800,000: —

Handtverkslånefonden.

[31.] dels att till ökning af fondens för befräm-jande af handtverk och därmed jämförlig mindre in-dustri kapital för år 1912 anvisa ett anslag, att utgå af lånemedel, af » 75,000: —

dels ock besluta, att af inflytande räntor å de från fonden utlämnade lån skall från och med samma

transport kronor 8,725,000: —

transport kronor 8,725,000: —
 år det belopp, som må återstå, sedan kostnaderna för
 fondens förvaltning blifvit från räntorna bestridda, till-
 föras statsverket;

Fond för bibanor i vissa delar af riket.

[32.] att, i afvaktan på den nådiga proposition,
 som kan komma att aflåtas angående inrättande af en
 lånefond för åstadkommande af bibanor inom vissa
 delar af riket, för ändamålet beräkna ett anslag för
 år 1912, att utgå af lånemedel, af » 1,000,000: —

Järnväglånefonden.

[33.] att för afsättning till järnväglånefonden i
 riksstaten för år 1912 upptaga ett belopp, att utgå
 af lånemedel, af » 1,500,000: —
 Summa kronor 11,225,000: —

Vidare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen, i afseende å

Arbetsförsäkringsfonden:

[34.] att till ökning af denna fonds kapital för
 år 1912 anvisa ett anslag af » 2,525,000: —

samt beträffande de medel, som för nu ifrågava-
 rande statsregleringsperiod böra utgå

för afbetalning å statsskulden:

[35.] att för år 1912 anvisa ett anslag, att till-
 handahållas riksgäldskontoret för nämnda ändamål, å » 5,820,000: —

Slutsumman af utgifterna för kapitalökning vid ifrågavarande stats-
 reglering skulle således uppgå till 61,482,700 kronor, däraf 41,912,700 kronor
 belöpa sig på statens affärsverksamhet, 11,225,000 kronor på statens utlånings-
 fonder, 2,525,000 kronor på arbetsförsäkringsfonden och 5,820,000 kronor
 äro afsedda för afbetalning å statsskulden.

De för år 1912 åskade anslag utgöra, sammanförda i grupper enligt de i bilagda statsrådsprotokoll öfver finansärenden för den 30 december 1910 *) angifna grunder, sålunda:

Verkliga utgifter

	Ordinarie.		Extra.		Summa.		Kronor.
1 Hufvudtiteln	1,493,000	—	100,000	—	1,593,000	—	
2 »	5,158,949	—	714,051	—	5,873,000	—	
3 »	1,483,604	—	271,896	—	1,755,500	—	
4 »	50,115,186	—	7,062,814	—	57,178,000	—	
5 »	19,962,882	—	7,140,218	—	27,103,100	—	
6 »	11,630,859	—	6,439,241	—	18,070,100	—	
7 »	14,052,709	—	2,762,791	—	16,815,500	—	
8 »	25,042,212	—	2,725,788	—	27,768,000	—	
9 »	4,600,436	—	3,505,864	—	8,106,300	—	
10 »	5,113,302	—	2,968,798	—	8,082,100	—	
Säger	138,653,139	—	33,691,461	—	172,344,600	—	
Riksdags- och revisionskostnader m. m.	—	—	—	—	1,392,000	—	
Räntor å statsskulden m. m. . . .	—	—	—	—	22,044,700	—	195,781,300
Utgifter för kapitalökning							
	att täckas af			Summa.			
	låne-medel.		andra stats- inkomster.				
Statens affärsverksamhet:							
Statens järnvägar	16,902,400	—	5,488,900	—	22,391,300	—	
Postverket	—	—	298,400	—	298,400	—	
Telegrafverket	4,000,000	—	1,123,000	—	5,123,000	—	
Transport	20,902,400	—	6,910,300	—	27,812,700	—	
Transport	—	—	—	—	—	—	195,781,300

*) Se bil. till statsverkspropositionen: "Riksstatens uppställning."

	att täckas af		Summa.	Kronor.
	lånemedel.	andra stats- inkomster.		
Transport	—	—	—	195,781,300
Transport	20,902,400	6,910,300	27,812,700	
Statens vattenfallsverk:				
Trollhätte kanals ombyggnad .	5,000,000	—	5,000,000	
Trollhätte kraftverk	1,500,000	—	1,500,000	
Trollhätte fastighetsförvaltning	—	150,000	150,000	
Porjus kraftverk	4,000,000	—	4,000,000	
Älfkarleby kraftverk	3,450,000	—	3,450,000	41,912,700
Säger vattenfallsverket:				
af lånemedel . . 13,950,000: —				
» andra statsin- komster . . 150,000: —				
Summa 14,100,000: —				
Statens utlåningsfonder:				
Nya odlingslånefonden	524,000	—	524,000	
Rederilånefonden	—	2,000,000	2,000,000	
Egnahemslånefonden	5,000,000	—	5,000,000	
Fiskerilånefonden	116,000	—	116,000	
Norrländska nyodlingsfonden . .	210,000	—	210,000	
Jordförmedlingsfonden	800,000	—	800,000	
Handtverkslånefonden	75,000	—	75,000	
Fonden för bibanor i vissa delar af riket	1,000,000	—	1,000,000	
Järnvägslånefonden	1,500,000	—	1,500,000	11,225,000
Arbetsförsäkringsfonden	—	2,525,000	—	2,525,000
För afbetalning å statsskulden . .	—	5,820,000	—	5,820,000
Säger utgifter för kapitalökning . . 61,482,700: —	44,077,400	17,405,300	—	
Summa	—	—	—	257,264,000

som utgör totalsiffran af de i riksstaten förekommande utgifter, hvilka sålunda uppgå till enahanda belopp, hvartill statsverkets tillgångar för år 1912 här ofvan beräknats; och erhåller riksstaten följande utseende:

Riksstat

		Kronor.
Inkomster.		
A. Egentliga statsinkomster:		
Skatter:		
Mantalspenningar	825,000: —	
Skatt på inkomst, förmögenhet och rörelse	49,550,000: —	
Tullar och acciser	109,000,000: —	159,375,000: —
Uppbörd i statens verksamhet	5,245,000: —	164,620,000 —
B. Inkomster af statens produktiva fonder:		
Statens affärsverksamhet	32,801,000: —	
Statens aktier	1,500,000: —	
Statens utlåningsfonder	3,886,600: —	
Arbetsförsäkringsfonden	1,300,000: —	39,487,600 —
C. Andel i riksbankens vinst för år 1910		6,399,000 —
D. I anspråk tagna kapitaltillgångar		2,680,000 —
E. Lånemedel		44,077,400 —
Summa		257,264,000 —

för år 1912.

				K r o n o r.	
Utgifter.					
<i>Verkliga utgifter.</i>					
	Ordinarie anslag.	Extra anslag.	Summa.		
Till 1 hufvudtiteln	1,493,000	100,000	1,593,000		
» 2 »	5,158,949	714,051	5,873,000		
» 3 »	1,483,604	271,896	1,755,500		
» 4 »	50,115,186	7,062,814	57,178,000		
» 5 »	19,962,882	7,140,218	27,103,100		
» 6 »	11,630,859	6,439,241	18,070,100		
» 7 »	14,052,709	2,762,791	16,815,500		
» 8 »	25,042,212	2,725,788	27,768,000		
» 9 »	4,600,436	3,505,864	8,106,300		
» 10 »	5,113,302	2,968,798	8,082,100		
Säger	138,653,139	33,691,461	172,344,600		
Riksdags- och revisionskostnader m. m.			1,392,000		
Räntor å statsskulden m. m.			22,044,700	195,781,300	—
<i>Utgifter för kapitalökning:</i>					
	Att täckas af				
	lånemedel.	andra statsin- komster.	Summa.		
Statens affärsverksamhet	34,852,400	7,060,300	41,912,700		
Statens utlåningsfonder	9,225,000	2,000,000	11,225,000		
Arbetsförsäkringsfonden	—	2,525,000	2,525,000		
För afbetalning af statsskul- den	—	5,820,000	5,820,000		
Säger	44,077,400	17,405,300	61,482,700	61,482,700	—
Summa kronor	—	—	—	257,264,000	—

Kungl. Maj:t föreslår i sammanhang härmed enligt beslut, som innefattas i bilagda statsrådsprotokoll öfver finansärenden för den 13 innevarande januari angående utgifterna, att Riksdagen må medgifva, att vid statsregleringen för år 1912 de i Rikets Ständers skrifvelse den 12 maj 1841 angifna grunder i afseende å dispositionen af besparingarna å hufvudtitlarna fortfarande må blifva gällande, dock att behållningar, som å anslag till nyinrättade tjänstebefattningar uppstå, innan dessa första gången tillsättas, skola till ett följande års statsreglering reserveras.

Samtliga de i denna proposition åberopade eller för öfrigt med statsregleringen sammanhang ägande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

CARL SWARTZ.

Bilagor

till

Kungl. Maj:ts

nådiga proposition

om statsverket år 1911.

Riksstatens uppställning.

Inkomsterna.

Utgifterna.

Propositionens justering.

Riksstatens uppställning.

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 30 december
1910.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve TAUBE,
Statsråden: PETERSSON,
 HEDERSTIERNA,
 SWARTZ,
 grefve HAMILTON,
 MALM,
 LINDSTRÖM,
 NYLANDER,
 VON SYDOW,
 VON KRUSENSTIERNA.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Swartz anmälde ett af särskildt tillkallade sakkunnige inom finansdepartementet utarbetadt förslag rörande riksstatens uppställning jämte därmed sammanhängande ämnen och anförde i underdånighet följande:

»Innan jag redogör för innehållet af föreliggande förslag anhåller jag att få erinra om mitt anförande till statsrådsprotokollet den 18 september 1909. Jag framhöll då de mångahanda brister, som vidlåda den nuvarande uppställningen af riksstaten och i följd däraf budgetbehandlingen i allmänhet, samt angaf vissa riktlinjer, hvilka enligt mitt förmenande borde följas vid en reform i detta hänseende.

Riksstaten borde blifva uttömmande, till sin uppställning klar och lätt öfversiktlig. I budgeten borde om möjligt ingå alla de medel och alla de anslag, som för ett gifvet år anvisats. De borde upptagas i en systematisk, af rådande skatte- eller andra förhållanden påkallad ordning.

De två särskilda finanstablåer, som hittills betingats af den centrala finansförvaltningens tudelning på två särskilda ämbetsverk: riksgäldskontoret och statskontoret, borde sammanställas till en enda. En fullständig bild af rikets alla inkomster och utgifter kunde man icke erhålla annorledes än genom en sådan sammanställning. Den nuvarande gränsskillnaden mellan statsverkets och riksgäldsverkets stater vore i visst afseende rent formell. Icke ändamålet med ett anslag, utan sättet för anskaffande af medel till bestridande af anslaget bestämde om och i hvad mån anslaget skulle upptagas i den ena eller den andra staten. Jag uttalade, att om man å ifrågavarande område ville vidtaga en radikal reform, fotad på fullt rationella grunder, torde densamma komma att utmynna däri, att alla af Riksdagen beviljade anslag utan något som helst undantag passerade riksstaten. Jag ansåg, att under alla förhållanden de medel, som riksgäldskontoret upplånade i syfte att användas till anslag för något statsverkets direkta ändamål, till sin natur hörde till riksstaten. Men undersökas borde också om icke jämnväl sådana medel, som riksgäldskontoret upplånade att användas till vidare utlåning, borde uppföras i budgeten.

Öfverskådligheten i finanstablån borde tillgodoses därigenom att poster af likartad eller närbesläktad beskaffenhet sammanfördes i grupper under sina särskilda rubriker. I fråga om de egentliga inkomsterna vore släktskapen dem emellan väl i regel att söka i inkomstkällornas likartade natur. I stort sedt torde man sålunda kunna till en gemensam grupp sammanföra alla inkomster, som härflyta ur skattekällor, och till en annan grupp de inkomster, hvilka äro att anse såsom afkastning af statens egendom eller företag. Hvad angår utgifterna åter, torde ändamålet med desamma blifva bestämmande för grupperingen. I afseende å vissa utgifter blefve sålunda hufvudtitlarne en lämplig och fullt naturlig indelningsgrund. Jag framhöll, att en dylik artskillnad mellan de olika inkomst- och utgiftsgrupperna otvifvelaktigt också varit vägledande vid uppställningen af riksstaten i dess nuvarande skick. Men den form, som

blifvit bestämmande för uppställningen, hade icke anpassat sig efter den med tidsutvecklingen förändrade allmänna uppfattningen af de skilda posternas inbördes samband och släktskap. Särskildt påpekade jag, hurusom statens på senare tider tillkomna stora inkomster af självverksamhet på grund af samma uppställning blifvit splittrade på skilda inkomstgrupper. Jag syftade här på den nuvarande grupperingen af inkomsterna i »ordinarie inkomster» och »bevillningar», hvilken i en finanstablå verkar synnerligen formell samt i mer än ett hänseende föråldrad.

Denna indelning af inkomsterna vore uppenbarligen betingad af en strängt formell tillämpning af grundlagens bestämmelser rörande ordinarie inkomster och bevillningar. Men äfven om riksstatens nuvarande uppställning i förevarande delar på en tid, då de s k. ordinarie inkomsterna voro af långt större betydelse än nu samt skillnaden mellan ordinarie inkomster och bevillningar af större reell innebörd, än för närvarande faktiskt är fallet, kunde det icke, för att taga ett exempel, betraktas annorlunda än såsom en stor oegentlighet, att, under det att telegrafmedlen och järnvägstrafikmedlen uppfördes som ordinarie inkomster, postmedlen återfunnes i en annan grupp, nämligen bland bevillningarna. Till denna och andra oegentligheter i afseende å inkomsternas formella uppdelning i ordinarie inkomster och bevillningar kunde läggas, att med nuvarande ordning en ny inkomstitel komme att stå helt utanför inkomsternas bägge hufvudgrupper och till följd däraf måste till men för öfverskådligheten införas i riksstaten själfständigt för sig. I sådant afseende framhöll jag, hurusom statens afkastning af aktierna i Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag, en afkastning, som hade organiskt samband med afkastningen af statens öfriga egendom såsom arrendemedlen, skogsmedlen m. m., saknade rum hos båda ifrågavarande grupper.

Vidare erinrade jag därom, att oegentligheterna vid inkomsternas gruppering i ordinarie inkomster och bevillningar under åtskilliga år tillbaka föranledt vederbörande föredragande att vid redogörelsen för de delar af statsregleringen, som rörde statsverkets tillgångar för de behof, hvilka vid statsregleringen borde fyllas, göra en särskild gruppering af inkomsterna, »som bättre än den sedvanliga uppställningen lämnar en öfversikt af dessa inkomsters olika natur ur finansiell synpunkt och närmare sammanför inkomster af närsläktad art». Denna särskilda gruppering, hvilken icke trängt utanför statsrådsprotokollet, hade då upptagit *dels* under *inkomster*, som *ej utgöra skatter*: arrendemedel, skogsmedel, järnvägstrafikmedel, postmedel, telegrafmedel, bötesmedel, terminsafgifter från läroverken och extra uppbörd, och *dels* under *skatter* a) all-

männa: tullmedel, brännvinstillverkningsskatt, punschskatt, maltskatt, sockerskatt, stämpelmedel, mantalspenningar, bevillning af fast egendom samt af inkomst, inkomstskatt och extra inkomstskatt, b) *särskilda afgifter*: fyr- och båkmedel, kontrollstämpelmedel samt bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter.

Denna underhandsindelning af inkomsterna, som i och för sig ju vore en förbättring af den officiella uppställningen, bekräftade emellertid ytterligare, att den åskådning, som år 1809 gjort sig gällande med afseende å inkomsternas gruppering, ej längre vore bärande. Till följd häraf och då på grund af tidsomständigheterna den indelning, som följdes, inkräktade på riksstatens åskådlighet, borde man, obunden af rådande praxis, söka vinna en ny ur såväl statsfinansiell som allmän affärsmässig synpunkt praktisk grund för inkomsternas gruppering.

Den naturliga ordningen vore, att inkomster, som vore närbesläktade eller i allt fall ägde ett visst finansiellt sammanhang, sammanfördes i grupper. Såge man frågan i denna belysning, erbjöde sig själfmant en uppställning, som harmonierade med hela finanspolitikens utveckling. Denna utveckling tenderade å ena sidan att alltmera vidga gränserna för statens själfverksamhet och därmed öka inkomsterna af statens egna företag och afkastningen af statens eget kapital samt å andra sidan att genom en systematiskt genomförd skattepolitik fördela de summor, som måste anskaffas i skatteväg, mellan skattetitlar, som i form af tullar och acciser — visserligen äfven för annat än finansiellt ändamål — innefattade beskattning af importerade eller producerade varor, indirekt beskattning, samt skattetitlar, som i en eller annan form hade sina källor i inkomst och kapital, den direkta beskattningen. De inkomster, som vore att söka under andra än nu nämnda inkomstrubriker, vore, finansiellt sedt, äfven sammanlagdt, så litet betydande, att de utan olägenhet torde kunna sammanföras i en grupp.

Det vore naturligen för såväl öfverskådlighetens som fullständighetens skull af stor vikt, att i fråga om inkomster de skilda posterna inginge med fullt jämförliga värden. Om nämligen i ett fall netto-behållningen af inkomstkällan, men i andra fall bruttoinkomsterna infördes i riksstaten, blefve staten i dess helhet i viss mån, åtminstone för en stor allmänhet, missvisande. Att en sådan oegentlighet, särskildt i fråga om inkomsterna af statens själfverksamhet, vidlådde den nuvarande riksstaten, hade icke undgått Kungl. Maj:ts eller Riksdagens uppmärksamhet. Jag syftade närmast på järnvägstrafikmedlen, som upptoges till netto-behållningen å driften, medan inkomsterna af post och telegraf inginge

i riksstaten utan afdrag för driftkostnaderna. Denna motsägelse syntes mig böra på ett eller annat sätt undanröjas; och då det icke lämpligen kunde ifrågakomma att i fall, där nu ett företags bruttoinkomster upptoges i riksstaten, därutinnan göra någon ändring, torde, hvad statens järnvägar beträffar, järnvägarnas inkomster böra till hela sitt belopp ingå bland inkomstposterna, eller ock, om man icke skulle finna en sådan åtgärd behöflig, bruttoinkomster och driftkostnader föras inom linjen och såsom hittills allenast öfverskottet upptagas såsom det för riksstaten beräkneliga belopp.

Slutligen anförde jag, att de anmärkningar liksom de förslag, jag i afseende å riksstatens uppställning framställt, i ingen mån afsåge att vara uttömmande eller afgörande för frågans lösning. Ämnet vore alltför omfattande för att jag skulle vilja, innan en mer ingående undersökning ägt rum, uttala någon bestämd mening om lämpligaste ordningen för riksstatens uppställning. Jag hade härtill en alldeles särskild anledning i det förhållandet, att riksstatens nuvarande uppställning i mer än ett hänseende otvifvelaktigt anslöte sig till vissa konstitutionella stadganden, särskildt i fråga om de egentliga inkomsternas gruppering. Det vore naturligtvis icke min mening, att den af praktiska skäl påkallade ändrade uppställningen af riksstaten skulle innebära eller medföra någon som helst saklig ändring i statsmakternas maktförhållanden i afseende å statsregleringen; och jag kunde ej heller finna annat, än att riksstatens form borde kunna bestämmas oberoende af hvad grundlagen i nämnda afseende stadgade.

På grund af hvad jag sålunda anført hemställde jag i underdånighet, att Eders Kungl. Maj:t måtte bemyndiga chefen för finansdepartementet att tillkalla högst fyra sakkunniga personer för att inom departementet uppgöra förslag till förändrad uppställning af riksstaten.

Efter det Eders Kungl. Maj:t behagat bifalla denna hemställan, tillkallade jag ordföranden hos fullmäktige i riksgäldskontoret juris doktor Per Axel Henrik Cavalli, professorn Karl Gustaf Cassel, statskommissarien Christian Leonard Tenow och fullmäktigen i riksbanken, filosofie doktorn Henrik Ragnar Törnebladh att fullgöra nämnda uppdrag; och anmodade jag tillika juris doktorn Cavalli att i egenskap af ordförande leda arbetet.

Med skrifvelse den 4 sistlidne oktober hafva nu dessa kommitterade, med förmälan att uppdraget fullgjorts, öfverlämnat utlåtande med förslag i ämnet.

Detta förslag har blifvit till trycket befordradt och anhåller jag att under den redogörelse för dess innehåll, som jag nu går att i underdånighet framlägga, få gång efter annan hänvisa till de sidor i utlåtandet, som synas böra uppmärksammas, utan att direkt i min framställning citeras.

Kommitterades förslag innebär i sina hufvuddrag följande:

1:o) att göra riksstaten, och därmed budgetredovisningen, till en åtminstone i det väsentliga fullständig sammanställning af statens inkomster och utgifter under budgetåret. Detta är, säga kommitterade å sid. 19, »en nödvändig förutsättning för att de olika grenarne af statens finansiella verksamhet skola kunna öfverblickas i ett sammanhang och för att man skall få en rätt blick på de särskilda utgiftsanslagens och inkomstkategoriernas relativa betydelse i vårt finanssystem».

I detta syfte föreslå kommitterade i främsta rummet upptagande i riksstaten af å ena sidan de för året beräknade lånemedlen och å andra sidan de anslag, som anvisas att utgå af dessa lånemedel. Af kommittébetänkandet framgår, såsom jag senare blir i tillfälle visa, att detta inryckande i budgeten af lånestaten medför konsekvenser och möjliggör förändrade anordningar i afseende å budgeten, hvilka hvar och en för sig äro önskvärda, ehuru de knappast därförutan kunna genomföras.

I fullständighetens intresse är det ock som kommitterade föreslå, att följande ämbetsverk och myndigheter, hvilka hittills saknats i riksstaten, skola där inrymmas, nämligen:

- a) patent- och registreringsverket,
- b) bankinspektionen,
- c) försäkringsinspektionen,
- d) riksförsäkringsanstalten och
- e) mynt- och justeringsverket.

Förslaget innebär vidare

2:o) att ordna de affärdrifvande verkens ställning till statens finansväsen. För närvarande äro statens järnvägar, såsom redan är antydt, ställda såsom en fristående affärdrift utanför den egentliga statsförvaltningen och aflämna endast sitt nettoöfverskott till de gemensamma statsutgifterna, under det att de principiellt likställda affärgrenarna: postverket, telegrafverket och statens domäner ingå i riksstat och budgetredovisning som delar af statsförvaltningen såsom sådan och till såväl inkomster som utgifter behandlas brutto.

Kommitterade föreslå nu en enhetlig behandling af alla statens

affärsdrifvande verk, så att de skola, på sätt nu sker med statens järnvägar, behandlas såsom i viss mån stående utanför den egentliga statsförvaltningen. Till affärsverken böra också räknas statens vattenfallsverk.

Genom denna anordning af de affärsdrifvande verken skall det också lyckas att

3:o) i riksstat och budgetredovisning afskilja de egentliga statsinkomsterna från inkomsterna af statens produktiva fonder. De särskilda grenarna af statens affärsverksamhet betraktas nämligen såsom afskilda, i de olika affärsföretagen placerade fonder, eller delar af statskapitalet, hvilka lämna sin nettoafkastning till den gemensamma budgeten.

Och

4:o) då jämväl statens utlåningsrörelse till understödjande af handel, industri och näringar måste på sätt och vis betraktas innefatta en placering af statskapital i enskildas affärer, hvilken lämnar en viss afkastning, så ha kommitterade föreslagit, att de fonder, det statskapital, från hvilket denna utlåningsrörelse besörjes (egnahemslånefonden, torflånefonden, odlingslånefonden, rederilånefonden etc.), skola i budgethänseende behandlas såsom produktiva fonder.

Af samma skäl föreslå också kommitterade

5:o) att statens aktiebesittning skall betraktas som en produktiv fond, och

6:o) att arbetareförsäkringsfonden, som tillsvidare är en fond för samling af kapital, hvilket förräntas, skall inordnas bland statens produktiva fonder och dess ränteafkastning tillföras de allmänna statsinkomsterna, under det att den kapitalökning, som statsmakterna afse åt denna fond, skall uppföras på riksstaten bland de allmänna statsutgifterna. Det kommer därigenom att direkt af budgeten framgå, hur stort belopp, som i verkligheten hvarje år af de allmänna statsinkomsterna afsättes till denna fond.

Genom ett sådant särskiljande af inkomsterna af statens produktiva fonder från de egentliga statsinkomsterna har kommittén ernått:

7:o) att få en fast grund för redovisningen af statens verkliga kapital, så att i rikshufvudboken kan uppläggas och sammanbindas konton för de olika delarna af statskapitalet, de olika statsfonderna, och uppvisas huru stort detta kapital i själfva verket är, hvilket hittills icke kunnat ske annat än efter en tidsödande utredning.

Detta har i sin ordning ledt kommitterade in på frågan om hvad rikshufvudboken bör innehålla. Här föreslå kommitterade en begränsning så till vida, att den blir en redovisning för budgeten och för de statsfonder, det statskapital, som har omedelbart inflytande på budgeten. För närvarande redovisas i rikshufvudboken och sammanknytas där med redovisningarne för delar af statskapitalet och budgetredovisningen en massa andra fonder, som icke ha annat gemensamt med budgeten och statskapitalet än att de förvaltas, helt eller delvis, af statskontoret.

Vidare ha kommitterade föreslagit, att

8:o) de utgifter, som afse kapitalökning, resp. afbetalning å skuld, vid riksstatens uppställning skola skiljas från statens verkliga utgifter. Detta sammanhänger nära med länstatens inryckande i riksstaten, då ju statens gäld plägar åsamkas enbart i och för kapitalökning för produktiva ändamål, under det att statens verkliga utgifter uteslutande bestridas af verkliga statsinkomster. Genom en sammanställning mellan upplåning och kapitalökning erhålles en riktig föreställning om statens finansiella läge. Särskiljandet af utgifter för kapitalökning från verkliga utgifter, hvilket icke kan i riksstaten genomföras med mindre länbudgeten där inrymmas, sammanhänger också med frågan om de affärsdrifvande verkens, utlåningsfondernas och öfverhufvud allt produktivt statskapitals ställning till budgeten.

9:o) Såsom en konsekvens af förslaget om länbudgetens införande i riksstaten föreslå kommitterade vidare en förändring i riksgäldskontorets ställning, så till vida att dess befattning med de utgifter, som äro afsedda att täckas genom upplåning, skulle inskränkas till att sörja för den nödiga upplåningen och tillhandahålla statsverket medlen. Härigenom skulle från riksgäldskontoret till statskontoret öfverflyttas den lånerörelse, som afser understöd åt enskilda järnvägar, byggnadslån åt kyrkor och skolor, kanal- och slussanläggningar etc. Vidare skulle utbetalningen af å lånemedel anvisade anslag till statens egna verk och fonder ske genom statskontoret och icke som nu i stor utsträckning direkt från riksgäldskontoret.

10:o) Kommitterade syfta också till en ny rationell klassificering af inkomsterna ur finansiella synpunkter. Här ha emellertid mött de svårigheter, som bero af den af § 60 regeringsformen betingade uppdelningen i »ordinarie inkomster» och »bevillningar». Denna svårighet ha kommitterade löst genom sitt förslag, att i den nya grupperingen skall efter

hvarje särskild inkomsttitel angifvas dess natur af ordinarie inkomst eller bevillning.

11:o) En betydelsefull förändring ifrågasätta kommitterade i sitt förslag till en förändrad behandling af statsregleringens öfverskott och brist. De påyrka, att fonden för reserverade medel skall principiellt och konsekvent reserveras för sitt egentliga ändamål att vara en utjämningsfond för eventuella brister i statsregleringarna och att man alltså afstår från att taga fondens medel i anspråk vid riksstatens uppgörande. »Om man konsekvent genomförde den principen att i riksstaten icke upptaga något bidrag från fonden för reserverade medel, men å andra sidan också beräknade riksstatens inkomster och utgifter så nära som möjligt i anslutning till verkligheten, komme väl ändock statsregleringen under goda konjunkturer att lämna öfverskott, men under dåliga brist. Öfverskotten skulle under en följd af goda år samlas till en måhända rätt betydande behållning å fonden för reserverade medel. Då de dåliga åren komme, skulle denna reserv tagas i anspråk för fyllande af brister i statsregleringarna. Något särskildt anslag till täckande af sådan brist behöfde då icke förekomma. Kommitterade syfta härmed till att motverka det hittills brukliga användandet af statens kapitaltillgångar till fyllnad i budgeten för löpande statsutgifters bestridande, hvilket de icke anse vara berättigadt. Ett upptagande i riksstaten af sådana tillgångar bör, enligt kommitterades mening, icke få ske annat än när det motiveras af motsvarande, särskilda utgifter till kapitalökning.

12:o) I sammanhang härmed föreslå kommitterade ett sammanförande af fonden för reserverade medel med kassaförslagsfonden. Den senare, 15,000,000 kronor, är enligt hvad erfarenheten gifvit vid handen för ringa för behofvet och kräfver med nödvändighet förstärkning. Efter den föreslagna omläggningen komme emellertid fonden för reserverade medel att fylla samma ändamål. Det är därför onödigt att komplicera räkenskaperna och därmed öfversiktligheten med två fonder, hvilka båda tjäna hufvudsakligen samma ändamål. Åt den nya sammanslagna fonden vilja kommitterade gifva namnet: »statsverkets kassafond».

Kommitterades förslag till riksstat har följande utseende:

Riksstat

	Kronor
Inkomster. A. Egentliga statsinkomster: Skatter: Mantalspengar Skatt på inkomst, förmögenhet och rörelse Tullar och acciser..... Uppbörd i statens verksamhet B. Inkomster af statens produktiva fonder: Statens affärsverksamhet Statens aktier Statens utlåningsfonder Arbetsförsäkringsfonden C. Andel i riksbankens vinst för år D. I anspråk tagna kapitaltillgångar E. Från riksgäldsverket: Lånemedel Summa kronor	

för år .

				Kronor
Utgifter.				
<i>Verkliga utgifter:</i>				
	Ordinarie anslag	Extra anslag	Summa	
Till 1 hufvudtiteln				
” 2 ”				
” 3 ”				
” 4 ”				
” 5 ”				
” 6 ”				
” 7 ”				
” 8 ”				
” 9 ”				
” 10 ”				
Säger				
Till riksgäldsverket:				
riksdags- och revisionskostnader m. m.				
räntor å statsskulden m. m.				
<i>Utgifter för kapitalökning:</i>				
Statens affärsverksamhet				
(däraf lånemedel			)	
Statens aktier				
Statens utlåningsfonder				
(däraf lånemedel			)	
Arbetsförsäkringsfonden				
Till riksgäldsverket för afbetalning å statsskulden				
Summa kronor				

Specifikation af statens inkomster.

		Kronor
A. Egentliga statsinkomster.		
Skatter:		
Mantalspengar		
<i>Skatt på inkomst, förmögenhet och rörelse:</i>		
Inkomst- och förmögenhetsskatt, <i>bevillning</i>		
Bevillning af fast egendom samt af inkomst, <i>bevillning</i>		
Näringskatt af utlänningar, <i>bevillning</i>		
Arfsskatt, <i>bevillning</i>		
Öfriga stämpelmedel, <i>bevillning</i>		
<i>Tullar och acciser:</i>		
Tullmedel, <i>bevillning</i>		
Brännvinstillverkningskatt, <i>bevillning</i>		
Sockerskatt, <i>bevillning</i>		
Punschskatt, <i>bevillning</i>		
Maltskatt, <i>bevillning</i>		
Uppbörd i statens verksamhet:		
Fyr- och båkmedel		
Inkomster af myntning och justering		
Patent- och varumärkes- samt registreringsafgifter		
Bidrag till bankinspektionen		
Bidrag till försäkringsinspektionen		
Terminsafgifter från läroverken		
Diverse inkomster		
Transport		

		Kronor
Transport		
B. Inkomster af statens produktiva fonder.		
Statens affärsverksamhet:		
Statens järnvägar:	inkomster	
	driftkostnad	
	öfverskott	
Postverket:	inkomster, <i>bevillning</i>	
	driftkostnad	
	öfverskott	
Telegrafverket:	inkomster	
	driftkostnad	
	öfverskott	
Statens vattenverk:	inkomster	
	driftkostnad	
	öfverskott	
Statens domäner:	inkomster	
	driftkostnad	
	öfverskott	
Statens aktier:		
Utdelning i Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag		
Statens utlåningsfonder (öfverskott):		
Manufakturförlagslånefonden		
Äldre odlingslånefonden		
Nya odlingslånefonden		
Torfindustrilånefonden		
Rederilånefonden		
Egnahemslånefonden		
Fiskerilånefonden		
Norrländska nyodlingsfonden		
Jordförmedlingsfonden		
Handtverkslånefonden		
Trollhätte egnahemslånefond		
Järnvägslånefonden		
Allmänna byggnadslånefonden		
Arbetsförsäkringsfonden		
C. Andel i riksbankens vinst för år		
D. I anspråk tagna kapitaltillgångar		
E. Från riksgäldsverket: lånemedel		
Summa kronor		

Efter denna allmänna öfversikt af det hufvudsakliga i kommitterades förslag anhåller jag att få öfvergå till dess detaljer och i sammanhang därmed redogöra för respektive ämbetsverks yttranden i anledning däraf.

Det första af de önskemål, för hvilkas vinnande kommitterade hade att framställa förslag, afsåg **riksstatens fullständigande med de grenar af statens verksamhet, som för närvarande där saknas.**

Här möter först, såsom det framför allt annat väsentliga, förslaget om länestatens inrymmande i riksstaten.

Då emellertid frågan härom, såsom jag redan antydtt, på det intimaste sammanhänger med åtskilliga delar af föreliggande reformförslag, för hvilka jag skall senare i ett sammanhang redogöra, anhåller jag att först få uppehålla mig vid de kraf, som kommittén framställt i fråga om riksstatens fullständigande med vissa verk och myndigheter, som nu där alldeles saknas. Dessa äro patent- och registreringsverket, bankinspektionen, försäkringsinspektionen äfvensom riksförsäkringsanstalten samt mynt- och justeringsverket.

*Kommit-
terades
förslag.*

Patent- och registreringsverket. Efter att hafva erinrat om att inkomsterna af patent- och registreringsverksamheten ingå till en under statskontorets förvaltning stående fond, »patent- och varumärkes- samt registreringsavgifternas fond», från hvilken jämväl utgifterna bestridas, yttra kommitterade, att en hel verksamhetsgren, som utan tvifvel utgör en del af den egentliga statsförvaltningen, på detta sätt ställes utanför riksstaten, synes mindre lämpligt. Riksstaten förfelar därigenom sin uppgift att vara en fullständig öfversikt af statens verksamhet från finansiell synpunkt. Icke heller är det förenligt med de principer, som i öfrigt göras gällande för statshushållningen, att öfverskott, som uppstå i en gren af statsförvaltningen, hopsamlas till en särskild fond. Någon anledning att låta patent- och registreringsverket bibehålla en sådan särställning synes icke förefinnas. Riksdagen fastställer redan nu utgiftsstat för verket och denna stat omfattar två hufvudafdelningar, nämligen »aflöningar» och »omkostnader», af hvilka den senare uttryckligen betecknas som förslagsanslag. Enligt kommitterades mening borde dessa anslag upptagas på riksstaten bland statsverkets utgifter under sjunde hufvudtiteln. Å andra sidan borde då patent- och varumärkesavgifterna samt registreringsavgifterna uppföras som tillgång bland statsverkets inkomster. Anses det önskvärdt, att dessa avgifter hållas inom den gräns, att de ungefärligen täcka utgifterna för patent- och registreringsverksamheten, borde detta syfte minst lika väl kunna uppnås med den nämnda anordningen som med den nuvarande. I hvarje fall skulle, enligt kommitterades

mening, eventuella öfverskott icke längre läggas till någon fond. Den nuvarande fonden borde därför upphöra och dess behållning med undantag för verkets fasta egendom (nr 6 i kvarteret Rännilen i Stockholm) öfverföras till fonden för reserverade medel.

Bankinspektionen. I fråga om bankinspektionen erinra kommitterade, att kostnaderna därför bestridas helt och hållet genom bidrag från bankerna. Enligt gällande bestämmelser skall bankbolag årligen till kostnaderna för bankinspektionen erlägga bidrag till belopp, motsvarande högst $\frac{1}{100}$ procent af bankens egna fonder. För närvarande utgår bidraget enligt Kungl. Maj:ts föreskrift med $\frac{7}{1000}$ procent. Af dessa medel, som ingå till statskontoret och där bokföras separat, betalas utgifterna för bankinspektionen enligt fastställd stat. Bidraget är så afvägdt, att inkomster och utgifter ungefär täcka hvarandra. Syftet med denna anordning har tydligen varit, att bankerna själfva skulle bekosta bankinspektionen, men att å andra sidan högre bidrag icke skulle utkräfras af bankerna, än som behöfdes för ändamålet. Kommitterade framhålla, att det emellertid synes vara oberättigadt att häraf dra den slutsatsen, att bankinspektionens utgifter och inkomster borde uteslutas ur riksstaten. Bankinspektionen är naturligtvis en del af statsförvaltningen, och dess utgifter böra därför återfinnas bland statsverkets utgifter. Å andra sidan utgöra bankernas bidrag till bankinspektionen statsinkomster, som visserligen äro anslagna till ett speciellt ändamål, men som ingalunda därför böra uteslutas från riksstatens sammanställning af statsverkets inkomster. Om ett helt verk, på sätt som sker med bankinspektionen, ställes utanför riksstaten, blir följden icke allenast att riksstaten kommer att lida af en viss ofullständighet, utan också att verket kommer att saknas i rikshufvudbokens redovisning af statens inkomster och utgifter. En dylik lucka bör icke få finnas i den sammanfattande kontrollen af statens finanser. Någon olägenhet af att uppföra bankinspektionen på riksstaten synes icke heller behöfva befaras. Under en sådan ordning kunde man naturligtvis lika väl som med den nuvarande vaka däröfver, att bankernas bidragsprocent fastställdes så nära som möjligt till det belopp, som behöfdes för att täcka utgifterna.

Efter denna motivering föreslå kommitterade (sid 33), att bankernas bidrag till bankinspektionen upptagas som tillgång å riksstatens inkomstsida och att å utgiftssidan under sjunde hufvudtiteln uppföres ett anslag till uppehållande af bankinspektionen.

Försäkringsinspektionen. Dennas finansiella ställning är analog med bankinspektionens. Försäkringsbolag är enligt lagen om försäkringsrörelse skyldigt att årligen till kostnaden för försäkringsinspektionen erlägga

bidrag till belopp motsvarande högst 2 pro mille af premieinkomsten. För närvarande utgår detta bidrag enligt Kungl. Maj:ts föreskrift med 1 pro mille. Afgifterna inflyta till statskontoret, där de särskildt bokföras, och från den sålunda bildade fonden utbetalar statskontoret till försäkringsinspektionen de belopp, som enligt af Kungl. Maj:t fastställt stat skola utgå till inspektionens uppehållande. Försäkringsinspektionen saknas emellertid i riksstaten och därför äfven i rikshufvudbokens budgetredovisning. Till afhjälpan af denna olägenhet föreslå kommitterade (sid. 34) på hufvudsakligen samma grunder, som ifråga om bankinspektionen anförts, att försäkringsbolagens ifrågavarande bidrag upptagas som tillgång å riksstatens inkomstsida och att å utgiftssidan under sjätte hufvudtiteln uppföres ett anslag till uppehållande af försäkringsinspektionen.

Statskontoret.

I fråga om kommitterades nu omförmälda förslag beträffande upptagandet i riksstaten af patent- och registreringsverket, bankinspektionen och försäkringsinspektionen anför statskontoret uti underdånigt utlåtande den 15 sistlidne november, att det icke kunde förnekas, att dessa statens verksamhetsgrenar utgöra delar af den egentliga statsverksamheten, och att de medel, som i anledning af denna verksamhet inflyta, och de utgifter, som däraf bestridas, tillhöra området för statsförvaltningen. Därigenom att de för närvarande helt och hållet stå utanför riksstaten förfelar denna — såsom de sakkunniga riktigt annärka — sin uppgift att vara en fullständig öfversikt af statens verksamhet från finansiell synpunkt.

Emellertid äro i alla dessa tre verksamhetsgrenar statens utgifter afsedda att bestridas af afgifter, som skola erläggas af dem, för hvilka verksamheten utöfvas, och dessa afgifter böra icke utgå med högre belopp än som är nödigt för verksamhetens uppehållande utan särskilda tillskott af statsverket. Detta synes betinga, att dessa afgifter och utgifter upptagas i riksstaten och redovisas i rikshufvudboken på ett sådant sätt, att berörda förhållande kommer att mera direkt framträda än hvad fallet blir om de sakkunnigas förslag oförändradt antages. Statskontoret, som delar de sakkunnigas mening, att dessa ämbetsverk böra till såväl inkomster som utgifter upptagas i riksstaten, hemställer, att detta må ske i närmaste öfverensstämmelse med hvad fallet är med utgifterna för lots- och fyrinrättningen och dess uppbörd af fyr- och båkmedel. Dessa medel upptagas å riksstatens inkomstsida med det belopp, hvartill de beräknas inflyta, och å utgiftssidan uppföres ett reservationsanslag till lots- och fyrinrättningen med samma belopp. Därest inkomstiteln

lämnar öfverskott, tillgodoföres detta utgiftsanslaget, hvars reservationer därigenom ökas och stå till förfogande. Om däremot under en följd af år utgifterna komma att öfverskrida inkomsterna och reservationerna därigenom minskas, blir detta fullt synligt i riksstatsredovisningen, och tiden är då inne att fatta beslut om höjning af de afgifter, hvilka äro afsedda att uppehålla verkets drift.

De betänkligheter, som kunna resas mot de sakkunnigas förslag på den grund att dylika afgifter icke böra få disponeras för andra statsutgifter än dem, för hvilka de äro speciellt upptagna, bortfalla därest dessa statens verksamhetsgrenar införas i riksstaten på sådant sätt, som statskontoret nu föreslagit.

Hvad särskildt patent- och registreringsverket beträffar, måste emellertid uppmärksammas, att de afgifter, som tillflyta patent- och varumärkes- samt registreringsavgifters fond, icke uteslutande afse patent- och registreringsverkets ämbetsområde. Uteslutande till detta höra nämligen endast patent- och varumärkesavgifterna, under det att en del af registreringsavgifterna erläggas för den registreringsverksamhet, som utöfvas af länsstyrelserna och öfverståthållareämbetet, samt disponeras af dessa myndigheter för utgifter i anledning af samma, af patent- och registreringsverket fullkomligt oberoende verksamhet. Till detta senare ämbetsverk erlägges däremot de afgifter, som afse registrering af aktiebolag. Det vill synas statskontoret, som om de registreringsavgifter, hvilka icke hänföra sig till patent- och registreringsverkets ämbetsområde, böra fränkiljas de afgifter, hvilka skola i riksstaten uppföras såsom speciell tillgång till nämnda verks utgifter. I sådant fall borde de hos länsstyrelserna och öfverståthållareämbetet inflytande registreringsavgifterna å riksstatens inkomstsida upptagas såsom särskild inkomsttitel, medan å sjunde hufvudtiteln skulle uppföras ett reservationsanslag till omkostnader för denna registreringsverksamhet. Om man emellertid anser, att dessa registreringsavgifters jämförelsevis ringa belopp — omkring 30,000 kronor — icke betinga deras införande i riksstaten såsom särskild inkomsttitel, kunna de antingen uppföras under »diverse inkomster» eller ock såsom särskilda uppbördsmedel tillföras det förslagsanslag, som bör för ändamålet uppföras bland utgifterna under sjunde hufvudtiteln. Mot sistnämnda förslag skulle möjligen kunna anföras de skäl, som af de sakkunniga (sid. 26) framhållits beträffande utgiftstitlarnas särskilda uppbördsmedel i allmänhet, därest nu ifrågavarande afgifter verkligen uppginge till något i budgethänseende afsevärdt belopp. Då emellertid detta icke är fallet, vill det synas statskontoret, som om det vore lämpligast, att sedan å riksstaten uppförts ett förslagsanslag till omkostnader

för den länsstyrelserna och öfverståthållareämbetet åliggande registreringsverksamhet, de därför afsedda registreringsavgifter tillfördes detta anslag som särskilda uppbördsmedel.

I anslutning till hvad sålunda föreslagits hemställer statskontoret, att de behållningar, som nu finnas å patent- och varumärkes- samt registreringsavgifters fond äfvensom bankinspektionens och försäkringsinspektionens hos statskontoret reserverade medel från och med det år, då riksstaten erhåller den af de sakkunniga föreslagna förändrade uppställningen, må tillgodoföras de respektive anslag, som komma att uppföras å riksstaten för ifrågakomna verk.

Därvid bör emellertid uppmärksammas, att å patent- och varumärkes- samt registreringsavgifters fond för närvarande bokföres såsom tillgång fasta egendomen N:o 6 i kvarteret Rännilen i Stockholm med ett belopp af 630,000 kronor efter afdrag af en intill år 1922 uppsägbar, i fastigheten intecknad skuld å 300,000 kronor. Denna skuld förräntas tillfullo af inflytande hyresmedel. Egendomen torde böra vid den förestående omläggningen afskrifvas och nettoinkomsten af egendomen tillföras reservationsanslaget såsom särskilda uppbördsmedel. Af reservationerna bör dock ett belopp af 300,000 kronor särskildt bokföras och bibehållas som tillgång till inlösande af omförmälda inteckning.

Tillika torde, därest hvad nu föreslagits vinner afseende, statskontoret undfå nådig befallning att intill tiden för nämnda omläggnings genomförande hafva realiserat de fondens tillgångar, som nu förräntas genom utlåning, samt öfverföra dem till patent- och registreringsverkets reserverade medel, hvilka därefter komma att inestå för verkets räkning å statsverkets giroräkning i riksbanken och tillsvidare utgöra en förstärkning i statsverkets kassaförlag.

De synpunkter, statskontoret sålunda framhållit i fråga om nödvändigheten att i budgeten hålla nu ifrågavarande, för särskilda statsändamål upptagna avgifter strängt afskilda, framhäfvas ännu skarpare af de ämbetsverk och myndigheter, som saken närmast rör.

*Patent- och
registrerings-
verket.*

Uti underdånigt utlåtande den 2 innevarande månad erinrar patent- och registreringsverket till en början om att de avgifter, som inflyta till verket, utgöras af: avgifter för patentansökningar, årsavgifter för patent, avgifter för ansökningar om registrering af varumärken, för ansökningar om registrering rörande aktie-, försäkrings- och bankbolag, för ansökningar om förnyad registrering af varumärken samt för ansökningar om registrering af vissa mönster och modeller, och framhåller därefter, att samtliga nu nämnda avgifter hafva, enligt hvad vid

de olika författningarnas tillkomst uttryckligen framhållits, uteslutande pålagts för täckande af de kostnader, som af samma författningars tillämpning nödvändiggöras, och hafva deras belopp jämväl endast med hänsyn till denna deras uppgift beräknats och fastställts.

Med ingången af år 1894 hade patentafgiften också nedsatts från 50 kronor till 20 kronor; och detta skedde efter en utredning, som förelades 1893 års riksdag, hvarigenom ådagalades såväl önskvärdheten af en minskning af den afgift, som patentsökanden hade att erlägga som ock möjligheten att utan våda för patentbyråns ekonomi nedsätta denna afgift; och Riksdagen hade vid bifall till den nådiga propositionen i ämnet uttalat, att patentbyråns ekonomi torde vara betryggad äfven med den lägre afgiften.

Ämbetsverket framhåller vidare, att öfverskotten å till patent- och registreringsverket influtna afgifter emellertid äro afsedda ej endast att trygga ämbetsverkets ekonomi, utan man har äfven beräknat att med dem bestrida kostnaderna för tjänstepersonalens pensionering, i den mån sådan skall ske med allmänna medel. Vid samtliga de tillfällen, då personalens pensionsfråga varit föremål för statsmakternas behandling har denna uppfattning uttalats; och, bland annat i syfte att bereda trygghet i detta hänseende hade, efter förslag af statskontoret, Kungl. Maj:t enligt nådigt bref den 14 juni 1901 förordnat, att öfverskotten å patent- och varumärkesafgifterna samt registreringsafgifterna skulle hos statskontoret sammanföras till en gemensam fond, som skulle bokföras under benämning »Patent- och varumärkesafgifters samt registreringsafgifters fond». De nämnda fond tillhöriga medel skulle göras fruktbärande i enlighet med vissa bestämmelser och med iakttagande att fonden skulle förräntas särskildt från öfriga under statskontorets vård ställda fonder, samt att, därest det skulle finnas vara för fonden fördelaktigt, densamma tillhörande medel finge i afbidan på annan placering insättas i bankinrättning med af Kungl. Maj:t fastställd bolagsordning. Därjämte har uti nådigt bref den 13 januari 1906 angående inköp af fastighet för beredande af ämbetslokal åt ämbetsverket förklarats, att medel tillhöriga fonden finge placeras i fastighet.

Tillika erinrar ämbetsverket därom, att enligt nådiga kungörelsen den 11 oktober 1907 förordnats, att de pensioner, som med tillämpning af lagen angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension komma att beviljas till tjänstinnehafvare å patent- och registreringsverkets stat skola utgå från patent- och varumärkesafgifters samt registreringsafgifters fond, samt att den fond, från hvilken pensionerna sålunda utbetalts, skall beredas godtgörelse från den i 11 § af förenämnda lag omförmälda fond för pensionering af civila tjänstinnehafvare med belopp svarande mot

pensionsfondens, efter den fördelningsgrund som af Kungl. Maj:t varder fastställd, uträknade andel i pensionsutgifterna.

I detta sammanhang erinrar ämbetsverket vidare, att dess verksamhetsområde är af sådan art, att en ständig ökning af göromålen är att förvänta och att följaktligen en ökning af den ordinarie tjänstepersonalen inom jämförelsevis korta mellantider kan finnas erforderlig. Till betänkligt stor del bestrides nu arbetet inom verket af extra ordinarie tjänstemän, af hvilka vid en förestående omorganisation af verket ett flertal kan förväntas böra uppföras å ordinarie stat. Att detta förhållande kan komma att utöfva stort inflytande med afseende å den framtida kostnaden för personalens pensionering, är uppenbart. För närvarande äro endast chefen och en byråingenjör, hvilka utnämnts å sina befattningar i verket efter ingången af år 1908, underkastade pensionslagens bestämmelser. Utredning rörande behovet af omorganisation af verket och däraf föranledd lönereglering har uppdragits åt en den 6 mars 1908 tillsatt kommitté. I nära samband därmed står ock frågan om anskaffande af en tillräckligt rymlig och lämplig ämbetslokal åt verket. Äfven dessa frågor lösning kommer säkerligen att kräfva betydande kostnader, för hvilkas bestridande medel från patent- och varumärkesavgifternas samt registreringsavgifternas fond lämpligen synas böra hållas tillgängliga. Genom ett godkännande af kommitterades förslag skulle den synpunkt, som vid bestämmandet af beloppen å de till patent- och registreringsverket inflytande avgifterna och sedermera alltjämt varit gällande, nämligen att dessa avgifter icke borde utgå med högre belopp än som vore nödigt för verksamhetens uppehållande utan särskilda tillskott af statsverket, åsidosättas.

Ämbetsverket finner det därför ur synpunkten af dess verksamhet synnerligen önskligt, att fonden bibehålles och förräntas på sätt nu sker, och kan följaktligen icke biträda hvad kommitterade föreslagit i fråga om riksstatens uppställning hvad angår patent- och registreringsverket.

Skulle emellertid af finansiell hänsyn det ej låta sig göra, att nuvarande anordning af fonden bibehålles oförändrad, finner ämbetsverket den anordning, som, enligt hvad patent- och registreringsverket inhämtat, föreslagits af statskontoret, nämligen, att den behållning, som finnes å patent- och varumärkes- samt registreringsavgifternas fond, från och med det år, då riksstaten erhåller den af kommitterade föreslagna förändrade uppställningen, må såsom reservation tillgodoföras det anslag, som kommer att uppföras å riksstaten för ämbetsverket, vara vida att föredraga framför kommitterades förslag.

Därigenom skulle ofvanberörda olägenhet, att till patent- och registre-

ringsverket inflytande afgifter komme att disponeras för andra ändamål än dem, för hvilka de äro upptagna, förebyggas. Skulle detta statskontorets förslag vinna godkännande, synas för framtiden de registreringsavgifter, som numera erläggas för den registreringsverksamhet, som utöfas af öfverståthållareämbetet och länsstyrelserna, och hvilka nu sammanföras med de till patent- och registreringsverket inflytande afgifterna för bolagsregistreringen, böra fränkiljas de afgifter, hvilka skola i rikstaten uppföras såsom tillgång till verkets utgifter.

Numera ökas fonden årligen såväl genom inlevererade öfverskott å influtna afgifter som genom influtna räntor å de fonderade medlen. Enligt statskontorets förslag torde ränta å de reserverade medlen ej tillgodogöras desamma. Huruvida, vid sådant förhållande, inflytande afgifter jämte patent- och registreringsverkets reserverade medel komma att för framtiden visa sig tillräckliga till pensionering af tjänstepersonalen tilltror patent- och registreringsverket sig ej att nu bedöma. Vid en ändring af nådiga kungörelsen den 11 oktober 1907, som i allt fall enligt ämbetsverkets uppfattning blifver erforderlig, därest fonden kommer att upphävas, torde det därför blifva af vikt, att sådana bestämmelser meddelas, att pensionernas behöriga utgående säkerställes.

Jämväl bankinspektionen gör energiska invändningar mot kommitterades förslag. I sitt den 25 nästlidne november i ärendet afgifna underdåniga utlåtande anför densamma, att uppkomna öfverskott å bankbolagens bidrag uppgingo vid 1909 års slut till kronor 18,190: 53. Då i förslaget icke särskildt bestämmes, hvart nämnda öfverskottsmedel skola föras, lär man häraf böra draga den slutsatsen, att de äro afsedda att öfverföras till »statsverkets kassafond» samt sålunda skulle komma att användas till täckande af eventuella brister i statsregleringarna. Och äfven för framtiden skulle den del af bankernas bidrag, som icke erfordrades för uppehållande af bankinspektionens verksamhet, tagas i anspråk för andra statsverkets behof. Men i gällande banklagstiftning föreskrifves, att bidragen skola användas »till bestridande af kostnaden för bankinspektionens organisation och verksamhet». Det synes därför bankinspektionen uppenbart, att dessa öfverskott, som framdeles kunna väl behövas, till exempel i händelse af en utvidgning af bankinspektionen, böra hållas särskildt fonderade för bankinspektionens räkning.

I Riksdagens skrifvelse den 24 maj 1906, uttalas, att genom det i samma skrifvelse innefattade bifall till Kungl. Maj:ts förslag angående bankinspektionens organisation och verksamhet Riksdagen

*Bank-
inspektionen.*

jämväl medgifvit, att Kungl. Maj:t må disponera bankernas bidrag för det ändamål, hvartill de äro afsedda. Och Eders Kungl. Maj:t har också enligt skrifvelse till bankspektionen den 13 november 1908 utan Riksdagens hörande medgifvit en förhöjning af assistenternas arfvoden. Men om nu, såsom här föreslagits, på riksstaten under sjunde hufvudtiteln uppföres ett visst anslag för uppehållande af bankspektionen, torde detta innebära, att den enligt 1906 års Riksdags beslut Kungl. Maj:t tillkommande dispositionsrätt öfver bankernas bidrag inskränktes, hvilket synes mindre önskvärdt.

Om bankspektionen riktigt uppfattat innebörden af ofvannämnda förslag, som till synes afser blott en formell anordning, skulle detsamma sålunda leda till konsekvenser, som efter inspektionens uppfattning dels strida emot lag och dels innebära en icke önskvärd förändring af ett bestående förhållande. I anledning häraf hemställer bankspektionen i underdånighet, att förslaget icke må vinna bifall.

*Svenska
bank-
föreningen.*

Tillika har svenska bankföreningen i en till mig ställd skrift den 27 innevarande månad, på hufvudsakligen enahanda skäl, anhållit, att vid eventuell förändring af riksstatens uppställning sådan anordning måtte vidtagas, att de medel, hvilka af bankerna inbetalats såsom bidrag till kostnaden för bankspektionens organisation och verksamhet, icke måtte kunna användas till annat ändamål än det, för hvilket de enligt lag af statsverket uppburits.

*Försäkrings-
inspektionen.*

I nära anslutning härtill framhåller försäkringsinspektionen uti underdånigt utlåtande den 15 nästlidne november, att den af kommitterade föreslagna anordningen icke skulle stå i öfverensstämmelse med lagen om försäkringsrörelse den 24 juli 1903. I 133 § af nämnda lag stadgas nämligen, att till bestridande af kostnaden för försäkringsinspektionens organisation och verksamhet skall försäkringsbolag årligen erlägga bidrag enligt bestämmelser, som af Konungen meddelas. Detta bidrag må icke i något fall öfverstiga en femtedels procent af bolagets hela inkomst af afgifter för nästföregående kalenderår för försäkringar, som tillhöra bolagets rörelse här i riket. Detta stadgande, jämfördt med Riksdagens uti dess skrifvelse nr 135 vid 1903 års riksdag gjorda uttalande, att försäkringsbolagens bidrag tillsvidare finge af Kungl. Maj:t användas till bestridande af aflöningar till försäkringsinspektionens tjänstemän och betjante samt expenser vid densamma, synes otvetydigt gifva vid handen, att bidragen skola användas allenast till bestridande af kostnaden för försäkringsinspektionen, samt att Riksdagen afstått från

förfogandet öfver desamma och öfverlämnat åt Kungl. Maj:t att använda dem till därför afsedt ändamål.

Förslaget skulle dessutom kunna innebära ett fördyrande för bolagen af kostnaderna för försäkringsinspektionen, enär vid beräkningen af den procent — för närvarande en tiondedels procent — å inkomsten, som bolagen skola erlägga, man tvingas att icke räkna för knappt i händelse icke någon fond för ifrågavarande ändamål finnes att tillgå, om inkomsterna ej skulle förslå till utgifterna.

Äfven från en annan synpunkt skulle ett borttagande af den nu samlade fonden vara synnerligen olämpligt. På grund af försäkringslagens stadganden om särskild administration i vissa fall af lifförsäkringsbolag kunna nämligen utgifterna för försäkringsinspektionen komma att under administrationstiden högst afsevärdt ökas, och vore det för dylika oförutsedda utgifter högeligen önskvärdt att kunna för ändamålet disponera en af bidragen bildad fond.

I likhet med kommitterade och statskontoret anser jag det vara uppenbart, att ur synpunkten af budgetens fullständighet sådana grenar af statsverksamheten som patent- och registreringsverket, bankinspektionen och försäkringsinspektionen, icke böra saknas i den sammanfattande tablå öfver statens inkomster och utgifter, som för hvarje finansår förelägges Riksdagen i statsverkspropositionen och finner sitt slutgiltiga uttryck i riksstaten och budgetredovisningen. Och oegentligt måste det anses vara att, på sätt nu sker med bidragen till bankinspektionen och försäkringsinspektionen, medel för ett visst statsändamål inflyta och användas samt besparingar därå uppkomma och fonderas, utan att detta kommer till synes i de publikationer, genom hvilka resultaten af statens verksamhet ur finansiell synpunkt belysas. Jag anser alltså, att ifrågavarande tre ämbetsverk böra till såväl inkomst som utgift beredas plats i riksstat och budgetredovisning. Den omläggning som vidtages får emellertid icke ske på ett sådant sätt, att, då enskilda personer eller institutioner, på grund af lag eller eljes i vederbörlig ordning tillkomna bestämmelser, fått sig ålagdt att bidraga till en viss bestämd statsverksamhet, de i följd däraf inflytande afgifterna komma att till äfventyrs användas till jämväl andra statsändamål än de, till hvilka de blifvit såsom bidrag lämnade. Då emellertid kommittéförslaget innebär, att besparingar å ifrågavarande afgifter skola komma till användning för andra statsutgifter än de, som hänföra sig till den speciella statsverksamhet, för hvilken de erlagts, kan jag icke biträda kommitterades förslag i denna del. Däremot anser jag hvad statskontoret i frågan anført vara af beskaffenhet att böra läggas till grund

*Departements-
chefen.*

för dess lösning på ett för de enskilda intressena betryggande och jämväl för statsverksamheten på dessa speciella områden för framtiden tillfredsställande sätt. Man får nämligen icke förbise, att många af de utgifter, som betingas af ifrågavarande verksamhet, kunna fördela sig synnerligen ojämnt på olika år. Försäkringsinspektionen har härutinnan erinrat om försäkringslagens stadganden om särskild administration i vissa fall af lifförsäkringsbolag, i följd hvaraf det kunde inträffa, att försäkringsinspektionens verksamhet komme att under administrations-tiden högst afsevärdt ökas och att det för dylika oförutsedda utgifter vore högeligen önskvärdt att kunna för ändamålet disponera en af bidragen bildad fond. Och bankinspektionen har erinrat om eventuellt behof af ökade arbetskrafter. Mest i ögonen fallande framträder behofvet af verklig fondering af öfverskotten å patent- och varumärkes-samt registreringsavgifterna. Så länge det är fastslaget, att de som använda sig af statens patent- och registreringsverksamhet skola genom afgifter bestrida kostnaderna för denna verksamhet, är det också riktigt, att man ordnar så, att oförutsedda eller icke regelbundet återkommande utgifter för verksamheten kunna utgå från samma afgifter. Frågan om anskaffande af utvidgade lokaler för patentverket lär icke länge kunna undanskjutas, då dess verksamhet med hvarje år utvidgas, och, därest kommitterades förslag vunne afseende, skulle man i sådant fall vara nödsakad att betunga budgeten med utgifterna för nybyggnad.

Genom det af statskontoret framställda förslaget att i budgeten behandla patent- och registreringsverket samt bankinspektionen och försäkringsinspektionen på enahanda sätt som lots- och fyrinrättningen, vinner man emellertid fördelarna af en fondering på samma gång som dessa verksamhetsgrenar blifva representerade i riksstaten. Hvad särskildt patent- och registreringsverket beträffar, innebär visserligen detta förslag den materiella förändringen, att ränta å dithörande reservationer icke vidare komma att öka deras belopp, men i öfrigt föranleder detta förslags genomförande icke någon materiell ändring i bestående förhållanden. Dessa afgifter kunna dock icke, sedan de en gång tillflutit statskassan — visserligen endast för ett speciellt statsändamål — skäligen från-kännas naturen af statsmedel; och det har icke med afseende å andra reserverade statsmedel varit brukligt, att de särskildt förräntats och där-igenom undandragits den medelbara förräntning, som är riksbanken för-behållen i och genom den allmänna bestämmelsen, att allmänna verks och inrättningars kontanta, för löpande utgifter icke behöfliga behåll-ningar skola insättas i riksbanken. Jag anser, att anledning saknas att i detta hänseende längre bibehålla en särställning för patent- och regi-

streringsverket, helst jag icke finner det sannolikt, att därigenom äfventyras tryggheten, att patentverkets reserverade medel skola vara tillräckliga att möta oförutsedda och på olika år ojämnt fallande utgifter; hvarvid jag dock bortser ifrån sådana utgifter, som betingas af att verksamheten varder utvidgad af anledningar, som i hvarje händelse borde följdriktigt medföra förhöjning i afgifterna. Häraf följer, att jag icke heller hyser några betänkligheter af den art, som patent- och registreringsverket uttalar i fråga om pensioneringen af verkets personal. Hvad beträffar den af verket ifrågakämda ändringen af nådiga kungörelsen den 11 oktober 1907 med föreskrifter angående de medel, af hvilka pensioner, som jämlikt lagen angående civila tjänsteinnehafvares rätt till pension komma att beviljas, skola utgå m. m., synes en sådan ändring vara erforderlig af formella skäl, men i realiteten har den föga att betyda, då äfven efter omläggningen, sådan jag i anslutning till statskontorets hemställan förordar densamma, »patent- och varumärkesavgifternas samt registreringsavgifternas fond» kommer att för framtiden bibehållas, ehuru under den förändrade benämningen af »reservationer å anslaget till patent- och registreringsverket» och sålunda såsom en fortfarande fullt afskild fond inom statsregleringsfonden, och torde jag senare få förelägga Eders Kungl. Maj:t förslag till nådig proposition till Riksdagen angående ändring af nämnda kungörelse i angifna hänseende.

Därest, mot förmodan, reservationerna i framtiden komma att nedgå i sådan grad, att det kan befaras, att de icke skola förslå till bestridande af nämnda pensionsutgifter, inträder det förhållandet, som jämväl skulle kunna inträffa, om dessa öfverskottsmedel fortfarande fonderades under den form nu äger rum *vid sidan af* statsregleringsfonden, nämligen att inkomsterna för patent- och registreringsverket måste förstärkas genom höjda afgifter för patent och registrering.

På grund af hvad jag sålunda anfört finner jag mig böra i underdånighet förorda det af statskontoret framställda förslaget i fråga om uppförande i riksstaten af ett reservationsanslag till patent- och registreringsverket med det belopp, hvartill dess stat för året bör fastställas. Vid detta anslag bör i anslutning till statskontorets förslag fogas den bestämmelsen, att detsamma skall utgå af till verket inflytande patent- och varumärkes- samt registreringsavgifter, för hvilka å riksstaten samtidigt uppföres en inkomstitel med enahanda belopp, hvartill utgiftsanslaget beräknats; och har jag för afsikt att, därest hvad jag nu anfört vinner Eders Kungl. Maj:ts godkännande, i dessa hänseenden framställa detaljeradt förslag, då jag har att anmäla de frågor, som angå

beräkningen af statsverkets inkomster samt regleringen af riksstatsens sjunde hufvudtitel för år 1912.

På de af statskontoret anförda skäl anser jag tillika, att de afgifter, som inflyta hos de lokala registreringsmyndigheterna, öfverståthållarämbetet och länsstyrelserna, (d. v. s. afgifter för registrering och kungöranden om anmälningar till registret angående föreningar för ekonomisk verksamhet och till försäkringsregistret samt om firma), och hvilka uteslutande afse att bestrida kostnaderna för denna af de lokala myndigheterna omhänderhafda registrering icke vidare böra sammanföras med de afgifter, som afse uppehållet af patent- och registreringsverkets verksamhet. Vid valet mellan de båda alternativ, statskontoret framställt i fråga om dessa inkomsters och utgifters budgettekniska behandling, finner jag det visserligen vara angeläget att så mycket som möjligt nedbringa den hittills, ofta i allt för stor utsträckning använda posten »utgiftsanslagens särskilda uppbördsmedel», men då det här, såsom jag vid frågans behandling vid regleringen af sjunde hufvudtiteln skall visa, endast rör sig om i budgethänseende föga betydande belopp, finner jag det vara olägligt att för detta slag af registreringsavgifter afse en särskild inkomsttitel, utan ansluter jag mig till statskontorets andra alternativ, enligt hvilket å riksstaten skall uppföras ett förslagsanslag till omkostnader för den länsstyrelserna och öfverståthållarämbetet åliggande registreringsverksamheten, under det att de därför afsedda registreringsavgifterna tillföras detta anslag som särskilda uppbördsmedel.

I anslutning till statskontorets förslag kommer jag senare att vid förnyad föredragning hemställa, att Eders Kungl. Maj:t tacktes i särskild proposition föreslå Riksdagen medgifva, att behållningen vid 1911 års slut å patent- och varumärkesavgifters fond — sedan statskontoret realiserat dess tillgångar, i mån de icke utgöras af kontanta medel, och den fonden tillhöriga fasta egendomen nr 6 i kvarteret Rännilen i Stockholm, i öfverensstämmelse med hvad som plägar ske med andra ämbetslokaler, i räkenskaperna afskrifvits — må tillföras reservationsanslaget till patent- och registreringsverket såsom tillgång; och torde för framtiden ej mindre den årliga nettoinkomsten af egendomen än äfven köpeskillingen för densamma, därest försäljning ifrågakommer, få tillföras samma anslag såsom särskilda uppbördsmedel.

Slutligen torde Eders Kungl. Maj:t vilja, först efter det föreliggande ärende blifvit af Riksdagen behandladt, upptaga till pröfning statskontorets i sammanhang härmed framställda underdåniga förslag därom, att af reservationerna å ifrågavarande anslag skall särskildt bokföras så-

som tillgång till inlösen af den å berörda fastighet hvilande, intill år 1922 uppsägbara skuld ett belopp af 300,000 kronor.

I anslutning till hvad jag anfört om bankinspektionen och försäkringsinspektionen torde vidare vid uppgörande af förslag till statsreglering för år 1912 dels under sjätte hufvudtiteln för försäkringsinspektionen och dels under sjunde hufvudtiteln för bankinspektionen få uppföras reservationsanslag till uppehållande af dessa inspektioners verksamhet med de slutbelopp, som de för dessa myndigheter fastställda stater utvisa, med angifvande tillika, att dessa utgifter skola utgå af de till statsverket inflytande afgifter till inspektionernas uppehållande, och för hvilka i riksstaten samtidigt uppföres en inkomstitel, beräknad till samma belopp som motsvarande utgiftsanslag, och torde Eders Kungl. Maj:t sedermera vilja, uppå särskild framställning, förordna därom, att bankinspektionens och försäkringsinspektionens hos statskontoret vid 1912 års ingång reserverade medel skola tillgodoföras vederbörliga anslag.

I detta sammanhang anser jag mig slutligen böra med styrka framhålla, att då jag nu i underdånighet hemställt om patent- och registreringsverkets, bankinspektionens och försäkringsinspektionens uppförande i riksstaten till inkomster och utgifter på enahanda sätt som lots- och fyrinrättningen sedan gammalt är där uppförd, så har detta skett under den bestämda förutsättningen, att liksom hittills aldrig ifrågasatts, än mindre förekommit, att reservationer å anslaget till lots- och fyrinrättningen tagits i anspråk till andra statsutgifter än dem, för hvilkas bestridande motsvarande afgifter uppburits, sådant icke heller skall förekomma i afseende å dessa i riksstaten nytillkomna anslag. De å afgifterna uppkommande öfverskott skola fortfarande som hittills användas för det med utgiftsanslaget afsedda ändamål. Detta får emellertid gifvetvis icke anses innefatta någon rätt för ämbetsverket att fritt förfoga öfver öfverskotten. Förekommer anledning, att det för ämbetsverket anvisade anslag behöfver användas för andra verksamheten afseende ändamål, än dem, som äro i utgiftsstaten upptagna, bör verket alltså därom göra framställning hos Kungl. Maj:t.

Riksförsäkringsanstalten. Kommitterade erinra, att kostnaderna för *Kommitterade.* riksförsäkringsanstalten täckas genom anslag från arbetareförsäkringsfondens afkastning. Då denna afkastning icke upptages bland statsinkomsterna, blir riksförsäkringsanstalten helt och hållet eliminerad ur riksstaten. Kommitterade anse det emellertid vara olämpligt, att inkomsterna af en fond, hvars ändamål tillsvidare är inskränkt till att samla kapital, alldeles saknas å riksstaten och, i öfverensstämmelse med

de allmänna principer, som legat till grund för deras reformförslag, hafva kommitterade, på sätt jag redan antydtt och sedermera får tillfälle att i sammanhang med frågan om upptagandet i riksstaten af afkastningen af statens produktiva kapital närmare utveckla, hemställt om upptagande på riksstatens inkomstsida af arbetareförsäkringsfondens afkastning. Såsom följd häraf kunna då också kostnaderna för riks-försäkringsanstalten uppföras på riksstatens utgiftssida. Därigenom mister bidraget till riks-försäkringsanstalten sin karaktär af speciellt bidrag från arbetareförsäkringsfonden och kommer i stället att framstå i sin rätta dager, nämligen som en statsverkets utgift till uppehållande af en viss gren af statsförvaltningen. Statsregleringen behöfver emellertid icke genom denna formella förändring bli på något sätt betungad. Ty till riksstaten skulle ingå hela afkastningen af arbetareförsäkringsfonden med ett belopp, som för närvarande ej obetydligt öfverstiger en miljon kronor.

Ämbetsverken. I afgifvet yttrande den 29 nästlidne november har riks-försäkringsanstalten förklarat sig icke ha något att erinra mot bifall till kommitterades förslag, hvilket jämväl blifvit tillstyrkt af statskontoret.

Departementschefen. Jag har för afsikt att i underdånighet förorda kommitterades förslag om arbetareförsäkringsfonden, till hvilket jag anhåller att senare få återkomma, och har chefen för civildepartementet, meddelat, att han kommer att i fråga om regleringen af riksstatens sjätte hufvudtitel för år 1912 hemställa, att erforderliga anslag må uppföras för riks-försäkringsanstalten och för de öfriga ändamål, som för närvarande tillgodoses genom medel från arbetareförsäkringsfonden.

Kommitterade. *Mynt- och justeringsverket.* I fullständighetens intresse är det ock, som kommitterade föreslagit mynt- och justeringsverkets upptagande i riksstaten till såväl inkomst som utgift samt jämväl — med hänsyn till detta ämbetsverks befattning med kontrollmedlens indrifvande — ifrågasatt denna inkomstitels sammanförande med inkomsterna af myntning och justering. En särskild fond är afsatt att utgöra driftkapital för myntverket. Detta kapital, stort 400,000 kronor, bokföres under sjunde hufvudtiteln allmänna besparingar och benämnes »för myntverket reserverade medel». Då genom myntningsverksamheten vinst uppstår, föres denna öfver denna fond, utan att passera riksstaten, direkt till fonden för reserverade medel, under det att, då förlust å verksamheten uppstår, nästa års resultat pläгат afvaktas. Kommitterade erinra, att som någon motsvarande inkomstpost

öfverhufvud icke är upptagen i riksstaten, kommer öfverskottet icke att ingå i beräkningen af statsregleringens öfverskott eller brist. För att erhålla en öfverblick öfver finansläget måste man alltså till statsregleringens öfverskott lägga myntverkets. Visar statsregleringen en brist, måste från densamma dragas myntverkets vinst. Att räkenskaperna sålunda icke omedelbart utvisa årets finansiella resultat, finna kommitterade vara en olägenhet. Det måste också anses mindre lämpligt, att en så betydande inkomstpost, som här är fråga om, helt och hållet utelämnas i riksstaten. Därigenom komma räkenskaperna alldeles onödigtvis att afvika från riksstaten.

Kommitterade erinra tillika därom, att enligt 1909 års Riksdags beslut sammanslogs kontrollverket med myntverket och öfverflyttades öfverinseendet öfver justeringsväsendet i riket till det nya verket, som erhöll namnet »mynt- och justeringsverket». För detta verk uppfördes på riksstaten ett ordinarie anslag å 30,650 kronor. Samtidigt medgaf Riksdagen, att alla för mynt- och justeringsverkets verksamhet erforderliga omkostnader må bestridas af de inkomster, som uppstå i sammanhang med myntnings- och justeringsverksamheten, och uteslöt ur riksstaten det förut å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget å 15,000 kronor med titel »omkostnader för kontrollverket». Af mynt- och justeringsverkets inkomster upptagas på riksstaten numera endast kontrollstämpelmedel. Hufvudposterna af inkomsterna, det egentliga myntverkets inkomster, saknas fortfarande i riksstaten.

Då kommitterade anse, att en förändring i dessa förhållanden är önskvärd för åstadkommande af en rationell uppställning af riksstaten, hafva de föreslagit (sid. 29), att den i den nuvarande riksstaten förekommande titeln »kontrollstämpelmedel» uteslutes och i stället mynt- och justeringsverkets samtliga inkomster i en post upptagas som en tillgång på riksstaten under titeln: »inkomster af myntning och justering», samt att på ordinarie stat under sjunde hufvudtiteln uppföres ett förslagsanslag till täckande af omkostnader för mynt- och justeringsverket.

Detta kommitterades förslag har af statskontoret tillstyrkts.

Statskontoret.

Däremot har myntdirektören i den 5 innevarande månad däröfver afgifvet underdånigt utlåtande gjort vissa erinringar, för hvilka jag nu anhåller att få närmare redogöra. Någon sannolikhet funnes icke för ett riktigt beräkande på förhand af verkets inkomster och utgifter. Visserligen kunde ett program uppföras för arbetet på myntet för ett kommande år och en budget uppställas därför, men i flertalet fall kunde

*Myntdirek-
tören.*

ett sådant program icke genomföras. I detta hänseende återopade han erfarenheten från Norge, där budgeten bestämmes på förhand:

Norska myntverket.

Finansår.	Inkomster.		Utgifter.	
	Budget.	Räkenskap.	Budget.	Räkenskap.
1905—06	360: —	432: —	15,300: —	15,393: 41
1906—07	740,470: —	362,693: 18	436,300: —	262,471: 62
1907—08	700,460: —	65,587: 22	363,778: 88	60,254: 07
1908—09	1,035,476: 84	1,035,774: 24	536,178: 12	540,065: 02

Finansåret 1905—06 utfördes intet arbete och året 1908—09 lyckades man verkligen utföra det uppgjorda programmet. För de båda öfriga åren visa däremot budgeten och de verkliga inkomst- och utgiftssiffrorna högst betydliga skiljaktigheter.

Vidare anför myntdirektören, att det enligt instruktionen för myntverket, 24 §, åligger honom att vidtaga nödiga åtgärder för bibehållande af verkets utväxlingskassa vid den för skiljemynsutväxlingen erforderliga storleken. Från denna utväxlingskassa äger hvem som helst rätt att tillväxla sig huru stora belopp som helst i vissa odelbara poster. Och det olika behovet af skiljemynt har visat sig vara en synnerligen känslig mätare på goda och dåliga konjunkturer, hvilket framhållits på många ställen i myntdirektörens berättelser och skrivelser, särskildt till Eders Kungl. Maj:t den 27 januari 1908. Och detta olika behof af växelmynt framgår ock af efterföljande tablåer, af hvilka den första anger de utväxlade beloppen och den andra de totala inkomsterna och utgifterna samt nettovinsten af myntets verksamhet under de fyra senaste åren, allt i kronor.

År.	Silfverskiljemynt		Bronsskiljemynt	
	till riksbanken.	till andra.	till riksbanken.	till andra.
1906	290,000	4,337,500	20,000	111,100
1907	882,000	4,633,200	13,500	130,200
1908	775,000	3,151,000	6,000	88,500
1909	150,000	3,470,200	32,000	87,100

Myntverkets inkomster, utgifter och nettovinst:

År.	Inkomster.	Utgifter.	Nettovinst.
1906	974,391: 73	820,614: 46	340,757: 92
1907	2,904,974: 25	1,234,732: 09	1,315,005: 79
1908	1,505,514: 45	912,195: 60	669,318: 59
1909	611,107: —	526,170: 93	202,545: 10

För att således kunna utföra ett framställt program för myntets verksamhet fordras, att de ekonomiska konjunkturerna under ett år verkligen blifva de, som man vid uppgörande af programmet tagit för gifna, och detta är förvisso ett antagande, som erfarenheten jäfvar.

För sin industriella verksamhet på myntet behöfver mynt- och justeringsverket ett betydande rörelsekapital, som med den anordning för detsammans anskaffande, som nu är vidtagen, uppgick i kronor till följande belopp vid början af följande år:

År.	Rörelsekapital.
1906	1,481,778: 32
1907	1,084,719: 48
1908	2,055,763: 71
1909	2,388,335: 85
1910	1,278,988: 04

Detta rörelsekapital fördelar sig på posterna: kontant, utväxlingskassa, giroräkning i riksbanken och varor (d. v. s. omyntadt guld och silfver, koppar, andra metaller, bränsle, deglar och guldsmedsarbeten; öfriga inventarier och myntets fastighet äro med den nu använda bokföringen ej upptagna i behållningen).

År.	Kontant.	Utväxlingskassa.	Giro i riksbanken.	Varor.
1906	3,677: 91	438,050: —	271,076: 29	768,974: 12
1907	1,057: 86	275,300: —	90,223: 61	718,138: 01
1908	3,991: 28	405,450: —	1,283,420: 79	362,901: 64
1909	6,442: 08	483,100: —	1,455,880: 92	442,912: 85
1910	8,319: 93	271,000: —	436,033: 35	563,634: 76

Rörelsekapitalet har erhållits på det sätt, att mynt- och justeringsverket, enligt nådiga brefvet den 26 februari 1904, tillsvidare äger att såsom rörelsekapital disponera hela behållningen från det föregående året samt att inlevereringen till statskontoret af det belopp, hvarmed nyssnämnda behållning öfverstiger 400,000 kronor, icke behöfver äga rum förr än i slutet af nästkommande året. Med dessa anordningar har det visat sig möjligt att uppehålla rörelsekapitalet i erforderlig storlek, hvilket ej var möjligt med den anordning, som genom nådiga brefvet den 5 maj 1882 bestämdes, nämligen att myntverket skulle äga att tillsvidare årligen af behållningen från föregående år såsom rörelsekapital disponera högst 400,000 kronor, samt att inleverering till statskontoret af det ut-

öfver nämnda rörelsekapital befintliga öfverskottet skulle äga rum senast den 1 juli påföljande år.

Efter att hafva afstyrkt de sakkunnigas förslag med undantag af hvad det afser kontrollstämpelmedlens sammansläende med inkomsten af myntning och justering, uttalar myntdirektören, att mynt- och justeringsverket borde i budgethänseende upptagas i den kategori af ämbetsverk, som i kommitterades förslag sammanföras under rubriken »statens affärsverk». Till stöd för denna sin uppfattning anför han, att den bland myntverkets uppgifter, som intager den största betydelsen i ekonomiskt afseende, är tillverkningen af mynt och medaljer och är sålunda ett rent industriellt verksamhetsområde. För denna industriella verksamhet har myntverket ock till sitt förfogande en särskild fastighet, i hvilken mynt- och justeringsverket har sin ämbetslokal. Verkets öfriga åligganden, nämligen probering, kontrollstämpling och justering, äro i ekonomiskt afseende af ringa betydelse i jämförelse med verksamheten på myntverkstäderna, hvilket belyses af följande sammanställning för de senaste fyra åren öfver inkomster i kronor:

År.	Verksamhet på myntverkstäderna.	Probering.	Kontrollstämpling.	Justering.
1906	974,391: 73	1,051: 25	86,541: 10	2,235: 98
1907	2,904,974: 25	1,025: —	94,298: 24	2,822: 37
1908	1,505,514: 45	1,031: 50	85,546: 10	2,543: 04
1909	611,107: —	1,063: 50	89,976: 73	2,350: 80

Uppgifterna äro hämtade från myntverkets, kontrollverkets och justeringsstyrelsens räkenskaper samt kontrollverkets journal för s. k. enskilda proberingar.

En blick på ofvanstående tablå visar till fullo den dominerande betydelsen af verksamheten på myntverkstäderna, och detta dominerande inflytande anser myntdirektören vara ett fullt tillräckligt skäl för att mynt- och justeringsverket, ekonomiskt sedt, bör föras till de affärsdrifvande verken.

Följden af att mynt- och justeringsverket fördes till de affärsdrifvande verken blefve, att ett särskildt konto för detsamma finge uppläggas i rikshufvudboken och att verkets inkomster och utgifter, till hvilka då äfven skulle föras de på verkets stat uppförda, upptagas inom linjen i riksstaten och endast nettobehållningen beräknas som en tillgång för riksstaten.

Af hänsyn till det uppvisade behovet af rörelsekapital samt svårig-

heten att på förhand beräkna nettobehållningens storlek anser emellertid myntdirektören, att detta affärsverk bör beredas en undantagsställning så till vida, att nämnda behållning icke i riksstaten upptages för det år, då den intjänas, utan först tre år därefter.

I likhet med kommitterade finner jag det vara en brist, som bör afhjälpas, att mynt- och justeringsverket saknas i riksstaten. Men jag anser, att detta införande bör ske på ett sådant sätt, att de svårigheter, som, enligt hvad myntdirektören påpekat och erfarenheten gifvit vid handen, äro förknippade med beräklandet på förhand af detta verks inkomster och utgifter samt öfverskott, icke komma att medföra olägenheter, som verka missledande vid budgetförslagets uppgörande. Visserligen är det sant, att äfven åtskilliga andra statsinkomster, som svårigen låta sig på förhand beräknas, måste upptagas på riksstaten. Men erfarenheten har till fullo visat, att myntningsinkomsternas beräklande medför alldeles särskilda vanskligheter. I detta hänseende torde vara tillräckligt att åberopa, att öfverskotten under femårsperioden 1905—1909 belöpte sig till: år 1905: 52,810: 12; år 1906: 340,757: 72; år 1907: 1,314,995: 79; år 1908: 669,318: 59 samt 1909: 202,545: 10.

Däremot kan jag icke dela myntdirektörens uppfattning, att myntverket är ett affärsdrifvande verk, åtminstone icke i den bemärkelsen, som i föreliggande förslag till budgetbehandling med denna term afses. Det i myntverket af staten nedlagda kapitalet är icke en del af statens produktiva kapital, afsedt att bringa staten en inkomst af privatekonomisk art. Det åligger staten att verkställa myntningen, men syftet med denna verksamhet är icke att därigenom bereda staten en inkomst i väsentligen högre grad, än som är nödvändigt, för att de med myntningen förenade kostnader skola betäckas. Mynt- och justeringsverket tillhör därför närmast den grupp af ämbetsverk, hvilka enligt kommittéförslaget äga »uppbörd i statens verksamhet»; och jag anser det med hänsyn härtill vara riktigast, att det i budgethänseende behandlas på hufvudsakligen enahanda sätt som dessa. Härtill föranledes jag också af hvad myntdirektören anført i fråga om behovet af rörelsekapital för myntverket.

Därest myntverkets utgifter uppföras med ett reservationsanslag under riksstatens sjunde hufvudtitel och angifvas att utgå af verkets inkomster, som å riksstatens inkomstsida uppföras med enahanda belopp, kommer ingen olägenhet att uppstå för statsregleringen däraf, att verkets inkomster och utgifter kunna vara svåra att för ett visst år på förhand beräkna, enär öfverskott å inkomstsidan komma att täcka eventuella brister å utgiftssidan och tvärtom. Och genom de reservationer, som tid efter annan

*Departements-
chefen.*

uppstå, vinner verket det rörelsekapital, som, enligt hvad myntdirektören påvisat, är oundgängligen erforderligt, utan att detta behöfver ske genom sådana anordningar, som de, hvilka måst vidtagas genom Kungl. Maj:ts beslut den 26 februari 1904.

Därest reservationerna, genom under en följd af år samlade öfverskott, komma att uppgå till belopp, som öfverstiga det normala behofvet af rörelsekapital för myntverket, kunna dessa kapitaltillgångar tagas i anspråk för statsverkets utgifter till kapitalökning antingen genom placering i statens produktiva fonder eller till afbetalning å statsskulden, på liknande sätt som jämväl innevarande år torde komma att föreslås i afseende å vissa reservationer å åttonde hufvudtiteln anslag till allmänna läroverken. I fråga om ett sådant användande af uppkommna reservationer å anslaget till mynt- och justeringsverket läser icke kunna göras sådana erinringar som de, hvilka jag själf nyss anförde mot ett användande af uppkommande reservationer å anslagen till lots- och fyrinrättningen, patent- och registreringsverket samt bankinspektionen och försäkringsinspektionen, hvilka hvila på helt andra förutsättningar än öfverskotten på myntningsverksamheten. Dessa senare hafva, tvärt emot hvad fallet principenligt varit med de förra, hittills alltid med fullt fog tagits i anspråk för den allmänna statsregleringen.

Med den inpassning i riksstaten af mynt- och justeringsverket, som jag sålunda tänkt mig, är det emellertid icke erforderligt, att, på sätt kommitterade föreslagit, utesluta den i den nuvarande riksstaten förkommande titeln »kontrollstämpelmedel», hvars förhållande till mynt- och justeringsverket så sent som vid 1909 års Riksdag blifvit af statsmakterna bestämdt, och hvarutinnan jag icke anser det vara lämpligt att redan nu göra ändring.

Genom det af mig nu föreslagna sättet för den budgettekniska behandlingen af mynt- och justeringsverkets inkomster och utgifter vinnes i sak samma fördelar som de, hvilka kommitterade afsett: verket kommer att till såväl inkomst som utgift varda representeradt i riksstaten och budgetredovisningen, och öfverskotten å såväl inkomst- som utgiftssidan komma att tjänstgöra såsom kassaförlag för statsverket, intill dess de nå en sådan storlek, att de kunna såsom kapitaltillgångar tagas i anspråk för utgifter för kapitalökning. Enligt kommitterades förslag skulle de reserveras å kassafonden, under det att de enligt mitt nu framställda förslag komma att reserveras särskildt under anslagets titel. Men i båda fallen komma de att tjäna samma ändamål.

På grund af hvad jag sålunda anført har jag för afsikt att vid föredragning af de frågor, som röra regleringen af sjunde hufvudtiteln, föreslå mynt- och justeringsverkets uppförande med ett reservationsan-

slag, att utgå af verkets inkomster, för hvilka jag vid bestämmandet af riksstatens inkomstsida kommer att föreslå enahanda belopp.

Det utan tvifvel viktigaste och mest ingripande förslaget till åstadkommande af en fullständig och enhetlig budget är det, som afser **lånebudgetens inryckande i riksstaten**. Endast därigenom kommer riksstaten att framträda såsom en sammanfattande finansplan för statens hela verksamhet, omfattande utom den egentliga statsförvaltningen jämväl förvaltningen af statens produktiva kapital och statsskuldsförvaltningen.

Till följd af det intima sambandet mellan statens produktiva kapital och statsskulden, anhåller jag att först få redogöra för kommitterades förslag rörande den budgettekniska behandlingen af detta kapital. Statens produktiva kapital,

Statens produktiva kapital är bundet *dels* i de affärdrivande verken, *dels* i utlåningsfonderna, *dels* i statens aktiebesittning och *dels* i arbetareförsäkringsfonden.

Kommitterades förslag går ut på, att alla statens produktiva fonder skola betraktas såsom särskilda på visst sätt utanför den egentliga statsförvaltningen stående specialförvaltningar, och att afkastningen af det kapital, som blifvit bundet i en hvar af dessa fonder, skall tillföras riksstaten, d. v. s. statsregleringen, med sitt netto för att i främsta rummet tjäna till förräntning af statsskulden, som ju i allmänhet uppkommit, för att staten skulle kunna binda produktivt kapital. Nettobudget.

Därigenom kommer detta kapitals verkliga nettoafkastning att framträda: beräknadt i riksstaten och med sitt verkliga belopp i budgetredovisningen.

En följd af denna nettobehandling blir, att nytt kapital för produktiva statsändamål, för så vidt som det härflyter från de allmänna statsinkomsterna och lånemedlen, icke får afsättas annat än i form af anslag på riksstaten, så att man af denna och af riksstatsredovisningen kan direkt inhämta, hur mycket staten för hvarje år binder för produktiva ändamål. I samband härmed skall det kapital, som för sådant ändamål *upplånas*, föras till riksstaten, d. v. s. statsregleringen, på dess inkomstsida.

Härigenom vinnes, att lånebudgeten på ett naturligt sätt blir inpassad i riksstaten, och att man kan direkt af denna och budgetredovisningen se, hur det upplånta kapitalet disponerats.

För ett riktigt bedömande af vårt lands finansiella ställning anse kommitterade, att det är af synnerlig vikt att veta, huruvida kostnaden för förräntning, och jag vill tillägga jämväl amortering, af statslånen täckes af de inkomster, som för detta ändamål i främsta rummet böra påräknas, nämligen nettobehållningen af statens affärsverksamhet, statens

aktiebesittning och statens utlåningsrörelse. Om så är förhållandet, kräfva förräntningen och amorteringen af statsskulden ingen särskild belastning af de skattdragande. I motsatt fall måste skattemedel i viss utsträckning påräknas för rikets gäld. Att veta hvilketdera som är fallet bör intressera icke blott oss själfva, utan naturligtvis också i mycket hög grad våra långifvare. Därför är det önskvärdt, att riksstaten ger omedelbart besked i denna fråga. En förutsättning härför är, att nettobehållningen af de produktiva fonderna finnes uppförd på riksstatens inkomstsida.

Affärsverken. Vid tillämpning af nettoprincipen bör man emellertid strängt fasthålla vid, att endast verkliga driftkostnader afdragas från bruttoinkomsterna, så att hela det verkliga öfverskottet utföres som tillgång i riksstaten. I staterna för våra affärsdrifvande verk sammanföras regelbundet med driftkostnaderna vissa utgifter, som faktiskt innebära en kapitalökning. Därigenom kommer öfverskottet att synas mindre än det i verkligheten är. Genom en sådan sammanblandning skulle man förfela nettosystemets egentliga syfte, som ju är att låta det verkliga öfverskott, som af någon gren af statens affärsverksamhet kan påräknas, komma till synes i riksstaten. Ett nettosystem föranleder naturligen en skarp åtskillnad mellan utgifter för drift och utgifter för kapitalökning. Medan de förra afdragas från inkomsterna, ha de senare sin plats på riksstatens utgiftssida. Om någon statens verksamhetsgren i riksstaten upptages med sin nettobehållning, så följer däraf, att denna verksamhetsgren i rikshufvudboken kommer att behandlas såsom på visst sätt stående utanför det egentliga statsverket. För att rikshufvudboken skall kunna redovisa för såväl inkomster som utgifter i en sådan verksamhetsgren, betraktas densamma såsom en särskild fond och upplägges för densamma ett särskildt konto, från hvilket endast nettobehållningen omföres till det konto, där statsverkets inkomster och utgifter redovisas, nämligen statsregleringsfondens. Det är äfven ur andra synpunkter särdeles önskvärdt, att hvart och ett af statens affärsdrifvande verk i rikshufvudboken företrädes af en sådan särskild fond, som ger en samlad öfverblick öfver verkets ekonomiska ställning. Kontot för en dylik fond måste ju nämligen utvisa såväl fondens hela kapital vid årets början och slut som dess nettobehållning för året. Följdes i öfrigt vid beräkningen af kapital och nettobehållning fullt rationella principer, skulle rikshufvudbokens konto för hvarje särskildt affärsdrifvande verk innehålla alla väsentliga data för bedömande af verkets finansiella resultat.

Enligt kommitterades mening böra i riksstaten för hvart och ett af de affärsdrifvande verken inkomster och utgifter föras inom linjen och öfverskottet utföras som tillgång. Den omständigheten, att verkets inkomster införas netto i riksstaten, behöfver alltså icke innebära någon

materiell förändring i afseende å Riksdagens befogenhet att fastställa inkomst- och utgiftsstat för verket. För statens järnvägar fastställas visserligen lönestaten af Riksdagen, men det definitiva fastställandet af utgiftsstaten är öfverlämnadt åt Kungl. Maj:t. Anledningen härtill är, att man ansett, att utgiftsstaten för en så omfattande och af konjunkturerna beroende affärsverksamhet icke kunde fastställas så långt i förväg, som fallet blefve, om Riksdagen skulle fylla denna funktion. Emellertid måste ju nettobehållningen förslagsvis beräknas i riksstaten. Detta förutsätter en förslagsberäkning såväl af inkomster som af utgifter. Om denna beräkning, som nu utföres af järnvägsstyrelsen och ingår i statskontorets beräkning af statsverkets inkomster, upptoges inom linjen i riksstaten, skulle ju därmed ingen materiell förändring inträda i afseende å sättet för fastställandet af statsjärnvägarnas stat.

Som statens affärsdrifvande verk böra enligt kommitterades mening räknas följande verk, nämligen under civildepartementet: postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenverk; samt under jordbruksdepartementet: statens domäner.

På grund af hvad sålunda anförts, föreslå kommitterade (sid. 25), att för postverket, telegrafverket, statens järnvägar och de vattenfallsstyrelsen underlydande verken samt för statens domäner, inkomster och utgifter upptagas inom linjen i riksstaten och endast nettobehållningen beräknas som en tillgång för riksstaten; samt att, liksom för närvarande sker för statens järnvägars fond, ett särskildt konto upplägges i rikshufvudboken för hvar och en af de fonder, som motsvara nu nämnda affärsdrifvande verk.

Kapitalökningen inom statens affärsdrifvande verk sker för närvarande hufvudsakligen under fyra olika former:

1. Verket behåller medel af öfverskottet på rörelsen;
2. Anslag lämnas på riksstaten af statsverkets medel;
3. Anslag anvisas att utgå från riksgäldskontoret af lånta medel;
4. Lån lämnas från riksgäldskontoret af lånta medel.

Till följd af denna söndersplittring medför det ett afsevärdt besvär att få reda på den sammanlagda kapitalökning, som för ett visst verk beräknas för det kommande finansåret. Då därtill formerna för kapitalökning under tidernas lopp växlat högst betydligt och i synnerhet i äldre tider varit tämligen godtyckliga, är det ingen lätt sak att få reda på det totala statskapital, som verket under tidernas lopp fått under sin disposition. En tillförlitlig siffra angående detta kapital har hittills icke för något af statens affärsverk stått att få. Bäst har man varit ställd

i fråga om statens järnvägar, hvilka alltsedan 1876 i rikshufvudboken varit representerade af en särskild fond.

Af riksstaten i dess nuvarande uppställning framgår icke heller, åtminstone icke omedelbart, till hur stort belopp driftöfverskottet beräknas i de särskilda verken. Ty det öfverskott, som kommer statsverket till godo, är icke det verkliga öfverskottet, då en del öfverskottsmedel reserveras för verket.

På grund af dessa förhållanden har det hittills varit så godt som omöjligt att få en säker kännedom om, hur de olika affärsdrifvande verken förräntat de i dem nedlagda statskapitalen. Man har saknat de allra väsentligaste data för ett omdöme om dessa verks ekonomiska ställning och betydelse för statens finanser. Då de olika verken därtill finansierats efter mycket olika principer, har det mött än större svårigheter att göra en tillförlitlig jämförelse mellan deras finansiella resultat.

Det torde på grund af hvad nu anförts få anses såsom af behovet synnerligen påkalladt, att möjligast enkla och likformiga grunder bestämmas för den finansiella behandlingen af statens affärsdrifvande verk.

Nettobehåll-
ningen af
affärsverken.

Om emellertid i riksstaten som en statsverkets tillgång upptages den beräknade nettobehållningen af rörelsen inom hvar särskildt affärsdrifvande verk, måste vissa allmänna grunder fastställas för nettobehållningens beräkning. I detta afseende föreslå kommitterade (sid. 45), att för hvar och ett af statens affärsdrifvande verk den nettobehållning, som under titeln »öfverskott» tillföres riksstaten, beräknas som skillnaden mellan verkets bruttoinkomst och driftkostnad; att bland driftkostnader upptages endast hvad som erfordras för verkets drift jämte sådant underhåll, som kräfves för att all verkets egendom skall uppehållas i sitt fulla värde; att såsom underhåll må anses afskrifning af slofade anläggningar eller materiel äfvensom afsättning till förnyelsefond, där sådan anses erforderlig; men att däremot i driftkostnad i intet fall inbegripes tillökning i det af verket disponerade kapitalet.

I fråga om sättet för beräkning af den nettobehållning, som tillföres riksstaten, skiljer sig kommitterades förslag väsentligen från nuvarande praxis. Det är, som ofvan framhållits, för närvarande brukligt, att verket tillåtes behålla en del af sina öfverskottsmedel till ökning af sitt kapital. Öfverskottet kommer därför att synas mindre, än det i verkligheten är. Enligt kommitterades mening bör detta icke vidare förekomma, utan öfverskottet, beräknadt efter nu angifna grunder, i sin helhet tillföras statsverket och sålunda upptagas som en tillgång i riksstaten. Däraf följer då å andra sidan, att den kapitalökning, som för

närvarande åstadkommes genom kapitalisering af öfverskottsmedel, för framtiden skulle erhållas genom anslag på riksstaten.

Med denna anordning vinnes för det första den fördelen, att riksstaten omedelbart kommer att utvisa den verkliga nettobehållning, som hvart och ett af de affärsdrifvande verken beräknas komma att ge, och därmed också hvad staten sammanlagdt kan påräkna i afkastning af sin affärsverksamhet. Det kommer då också att af riksstaten synas, hvilket bidrag denna afkastning beräknas lämna till förräntning af statsskulden.

Med den föreslagna förändringen är emellertid också första steget taget till att på ett ställe samla hela den kapitalökning, som staten beviljar hvart och ett af sina affärsverk för finansåret. Detta mål kommer fullständigt att vinnas, om, såsom kommitterade föreslagit, såväl anslag som lån, som för närvarande anvisas till utgående från riksgäldskontoret, i stället uppföras som anslag på riksstaten. Därmed skulle hela den för ett visst verk afsedda kapitalökningen få sin plats i riksstaten under en enda anslagspost. Detta hindrar naturligtvis icke, att i särskilda partialsummor under denna anslagspost anges, hur stor del af anslaget var afsedd att täckas genom statsverkets tillgångar och hur stor del genom lånemedel. En sådan fördelning är önskvärd, särskildt ur den synpunkten, att man må kunna få en lätt öfverblick af den skuld, staten under tidernas lopp iklädt sig för hvarje särskildt verk.

Kommitterade föreslå alltså (sid. 47), att för hvart och ett af statens affärsdrifvande verk hela den för året afsedda kapitalökningen upptages i riksstaten såsom anslag, dock så att särskildt anges, hur stor del af detta anslag är afsedd att täckas med lånemedel.

Fördelen af detta förslag ligger i öppen dag. Riksstaten kommer att för hvarje särskildt affärsverk utvisa den totala kapitalökning, som är afsedd att under finansåret äga rum. Det kommer således också att framgå, till hvilket belopp den sammanlagda kapitalökningen i statens hela affärsverksamhet beräknas. Därmed blir det möjligt att i tablån öfver riksstaten i en särskild post sammanfatta alla utgifter, som representera kapitalökning (resp. skuldminskning). Denna siffra är naturligtvis af väsentlig betydelse för bedömandet af budgetens finansiella styrka. Särskildt bör det ha sitt intresse att jämföra den med beloppet af den för året erforderliga upplåningen, hvilket belopp ju också direkt kommer till synes i riksstaten, om denna får den af kommitterade föreslagna omfattningen. En sådan jämförelse skulle låta vår budget framstå i en icke oväsentligt gynnsammare dager än den nu brukliga, föga öfver-skådliga uppställningen skänker densamma.

Kapital-
ökningen för
affärsverken.

Lån utbytas
mot anslag.

Den föreslagna principen upphäver också fullständigt den sönder-splittring af formerna för kapitalökningen inom statens affärsdrifvande verk, som nyss kritiserats. Förslaget innebär nämligen också den reformen, att anslag i form af lån icke vidare komma att lämnas till affärsdrifvande verk. För närvarande förekomma sådana anslag endast för telegrafverket. Den sträfvan att ersätta anslagen till statens affärsdrifvande verk med lån, som på senare tid stundom gjort sig gällande, förklaras däraf, att man så att säga velat ha svart på hvitt på, huruvida verket bar sig som affär, en sak hvarom den gamla uppställningen af riksstaten och räkenskaperna icke lämnade klart besked. Det är emellertid tydligt, att detta syfte icke på den vägen nås, då verket, såsom förhållandet särskildt varit med telegrafverket, erhållit och kanske fortfarande erhåller anslag utan återbetalningsskyldighet eller tillåtes att öka sitt kapital genom att behålla öfverskottsmedel.

Synnerligen belysande i detta hänseende är just förhållandet med telegrafverket. Af hela det kapital, som detta verk disponerade vid ingången af år 1908, hade, såsom kommitterade i en särskild tablå visa, endast omkring hälften anskaffats genom lån från riksgäldskontoret. På dessa lån hade så mycket afbetalats, att återstående skulden endast utgjorde 12,321,000 kronor, hvilket belopp motsvarade knappt en fjärdedel af hela det disponerade kapitalet. Medel till dessa afbetalningar ha anskaffats därigenom, att telegrafverket för sig behållit hela eller största delen af vinsten. Men att ett företag, som sålunda icke behöfver förränta mer än en fjärdedel af sitt kapital och detta högst efter 4 procent, därutöfver förmår att göra betydande afbetalningar på denna fjärdedel, det bevisar ju icke i och för sig, att företaget bär sig. Om alltså ett statens verk, som disponerar betydande statskapital utan skyldighet att erlægga ränta, betalar ränta på något annat som lån utlämnadt kapital, så är detta snarast ägnadt att vilseleda den allmänna uppfattningen. Hvad telegrafverket beträffar, har man hittills icke vetat, huruvida detta verk i sin helhet lönade sig. Att verket kunde förränta och amortera sina lån bevisade ju icke, att det förmådde förränta hela det i verket nedlagda kapitalet. Detta har nu genom den af kommitterade föranstaltade utredningen visat sig vara fallet. För år 1908 uppgick telegrafverkets vinst till ungefär $6\frac{1}{2}$ procent af hela det af verket i genomsnitt under året disponerade kapitalet. Telegrafverket lämnar alltså en afkastning, som ingalunda öfverstiger, hvad man af ett storindustriellt företag af denna art bör vänta. Denna enda siffra säger ju i själfva verket ofantligt mycket mera om telegrafverkets ekonomiska ställning än några

uppgifter om förräntning och amortering af verkets lån. Bedömandet af telegrafverket som affär underlättas alltså i väsentlig grad, om hela vinsten utan afdrag för några räntor eller amorteringar får ingå till statsverket och sålunda beräknas som en tillgång i riksstaten. Det nuvarande systemet, enligt hvilket telegrafverket endast behöfver betala ränta och amortering på sina lån, föranleder också direkt den föreställning hos allmänheten, att verket gärna kunde sänka sina taxor betydligt. Äfven ur denna synpunkt är det fördelaktigare, att man får en samlad uppgift om hela det i telegrafverket nedlagda kapitalet och om den afkastning detta kapital lämnar. Då skall denna afkastning icke synas oskäligt stor.

En verklig inblick i ett företags ekonomiska bärkraft kan endast vinnas därigenom att man sammanställer dess totala afkastning med hela det af verket disponerade kapitalet. Göres detta, såsom kommitterade föreslå, efter likformiga grunder för alla statens affärsdrifvande verk, får man en säker utgångspunkt för bedömande af deras räntabilitet. Därmed vinnes tydligen på ett mycket fullständigare sätt det syfte, man velat vinna genom att utlämna en del anslag i form af räntebärande lån.

Då för hvart och ett af de affärsdrifvande verken endast netto-behållningen upptages som tillgång i riksstaten, följer, såsom nyss framhållits, att dessa verk i räkenskapshänseende komma att i rikshufvudboken representeras af särskilda fonder. Kontot för hvar och en af dessa fonder kommer att i en hufvudpost utvisa hela den verkliga kapitalökningen under räkenskapsåret och likaledes i en hufvudpost den verkliga nettoafkastningen. Då ett sådant konto ju också måste utvisa hela det vid årets början disponerade kapitalet, har man här alla data för bedömandet af det finansiella resultatet. Det säger sig själf, att verkets årsberättelse och preliminära rapporter måste följa samma grunder för framställningen af verkets ekonomiska ställning. Det kommer således årligen att ges ett tillfälle både för statsmakterna och för allmänheten att få en inblick i denna ställning och att anställa jämförelse mellan de olika verken.

Till frågan om hvad som inom hvart och ett af statens affärsdrifvande verk skall anses som driftkostnad samt till vissa detaljer af kommitterades förslag, särskildt de statistiska tablåer öfver den finansiella ställningen, som böra dels ingå i årsberättelserna och dels preliminärt och summariskt tidigare afgifvas, men hvilka icke äga omedelbart sam-

Affärsverkens
konto i rika-
hufvudboken.

band med lånebudgetens införande i riksstaten, skall jag senare återkomma.

På i hufvudsak enahanda sätt som det produktiva kapital, hvilket är bundet hos affärsverken, skulle, såsom jag förut omförmält, jämväl öfrigt produktivt kapital behandlas i dess relationer till budgeten.

Statens aktiebesittning.

Så statens aktiebesittning. Inkomsten af statens aktier har sin naturliga plats i riksstaten vid sidan af inkomsten af statens affärsverksamhet. Skulle utgifter för ökning af statens aktiebesittning ifrågakomma, böra dessa uppföras på riksstaten i sammanhang med utgifterna för kapitalökning i statens affärsverksamhet. I rikshufvudboken bör också statens aktiebesittning representeras af en särskild fond, på samma sätt som föreslagits för statens olika affärsverk. Till denna fond böra emellertid endast föras aktier, som omedelbart ägas af statsverket, f. n. aktier i Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag. Aktier tillhörande särskilda affärsverk, t. ex. »statens vattenfallsverk», böra fortfarande bokföras under verkets fond. Kommitterade föreslå (sid. 83), att statens omedelbara aktiebesittning betraktas som en särskild fond, »fonden för statens aktier», hvilken i allo behandlas på samma sätt som de affärsdrifvande verkens fonder.

Statens utlåningsfonder.

Så ock statens utlåningsfonder. Dessa fonder ligga dels under statskontorets, dels under vattenfallsstyrelsens och dels under riksgäldskontorets förvaltning. De hafva alla det gemensamt, att de äro afsedda att genom lån understödja handel, industri och näringar, samt att de i största utsträckning förses med kapital därigenom att riksgäldskontoret för ändamålet upplånar medel, för hvilka fonden, om den ligger under statskontorets och vattenfallsstyrelsens förvaltning, står i skuld för såväl kapital som ränta till riksgäldsverket. Ett par fonder, nämligen nya odlingslånefonden (i synnerhet genom äldre odlingslånefonden, hvilken så småningom uppgår i den nya) samt fiskerilånefonden hafva dock betydande egna kapitaltillgångar.

Under statskontorets förvaltning stående utlåningsfonder.

Efter att hafva (å sid. 84—87) redogjort för de under statskontorets förvaltning stående utlåningsfonder och skildrat, hurusom dessa fonder få till riksgäldskontoret betala en för olika fonder olika ränta, hur understundom kapitalafbetalningarne läggas till fonden för att användas till ny utlåning, men ibland gå till riksgäldskontoret, under det att nytt kapital utom

riksstaten i form af lån tillföres fonden från riksgäldskontoret, samt hur den på fondens konto i rikshufvudboken balanserade tillgången motsvaras af en skuld till riksgäldskontoret, för hvars räkning i samma hufvudbok å riksgäldsverkets fond balanseras en tillgång i form af fordran hos fonden, framhålla kommitterade, hur olämpligt det är, att på riksgäldsverkets fond såsom tillgångar upptagas fordringar af andra statsfonder, för hvilka det t. o. m. understundom, såsom fallet är exempelvis med egnahemslånefonden, kan inträffa, att valuta faktiskt icke är för handen, nämligen för den händelse fondernas kapitalfordringar måst afskrifvas eller af annan anledning, exempelvis att räntan till riksgäldskontoret är större, än den fonden uppbär af låntagarna.

En genomgripande reform af statens utlåningsfonders statsfinansiella ställning synes alltså i och för sig vara i hög grad påkallad. Men en sådan reform betingas jämväl af den allmänna omgestaltning af budgeten, hvartill kommitterade angifvit grundlinjerna, och i hvilken ett hufvudmoment skulle vara budgetens fullständigande genom lånestatens inryckande i riksstaten.

Ett konsekvent genomförande af detta program kräfver, såsom redan framhållits, att för framtiden medel till kapitalökning för statens utlåningsfonder anslås på riksstaten. Fonderna böra erhålla dessa medel såsom verkliga anslag, icke såsom lån. I den mån det anses lämpligt att täcka dessa anslag genom upplåning, bör ett motsvarande belopp upptagas i den summa lånta medel, som riksgäldskontoret enligt Riksdagens beslut för året skall tillhandahålla statsverket.

Denna förändring i sättet för tillförsel af kapital till statens utlåningsfonder är af väsentlig betydelse, för att riksstaten skall kunna utbildas till att bli en enhetlig och fullständig budget. Några betänkligheter af praktisk art kunna icke resas mot ett fullständigt öfverflyttande af denna utlåningsrörelse från riksgäldskontoret till statskontoret. Ty då förvaltningen af de ifrågavarande utlåningsfonderna redan nu helt och hållet tillkommer statskontoret, innebär förslaget i fråga om fördelningen af administrationsarbetet ingenting nytt. Låntagarna komma framdeles såsom hittills att lyfta sina lån i statskontoret, liksom också att dit inbetala sina räntor och amorteringar. Reformen berör i själfva verket endast statskontorets förhållande till riksgäldskontoret i afseende å fondernas finansiering.

Då utlåningsfonderna för framtiden skulle erhålla sitt kapital i form af anslag, skulle ju för detta nya kapital ingen ränta betalas till riksgäldskontoret. I stället måste då tydligen afkastningen af detta

kapital tillföras riksstaten, som ju komme att belastas med en motsvarande utgift för statsskuldens förräntning.

Reformen innebär alltså i princip, att kapital skall tillföras statens utlåningsfonder i form af anslag och att utlåningsfondernas afkastning skall upptagas som tillgång i riksstaten. Man kunde nu tänka sig, att denna princip tillämpades endast i fråga om det kapital, som framgent tillfördes utlåningsfonderna, och i fråga om afkastningen af detta kapital. Men tydligt är, att en sådan lösning af frågan skulle komma att visa sig mycket litet tillfredsställande. Man skulle ha kvar alla olägenheter, som redan uppkommit på grund däraf att medel till utlåningsfonderna anvisats i form af lån. Och i systemet för utlåningsfondernas finansiering skulle man ha infört en dubbelhet, som i hög grad måste försvåra öfverblicken af fondernas verkliga ställning.

Reformen torde alltså i sina konsekvenser få anses kräfvä, att allt det kapital, som statens utlåningsfonder för närvarande disponera, bokföres som dessa fonders tillhörighet och att sålunda ingen del af detta kapital i form af fordringar upptages såsom en tillgång för riksgäldsverkets fond. Däraf skulle då följa, att all direkt räntebetalning från fonderna till riksgäldskontoret upphörde och att fondernas behållna afkastning i stället tillfördes statsverket och med sitt beräknade belopp upptoges som en tillgång i riksstaten.

Genom en sådan åtgärd komme naturligtvis den bokförda behållningen på riksgäldsverkets fond att undergå en viss minskning. Men å andra sidan komme utlåningsfonderna att i rikshufvudbokens balanskonto upptagas med hela beloppet af sina tillgångar och den egnahems-länefondens skuld, som nu föres särskildt bland den utgående balansens skulder, komme att försvinna. »Kapitalkontot för tillgång» skulle alltså icke ändras genom den sålunda ifrågasatta omflyttningen, hvilket ju är helt naturligt, då statens förmögenhetsställning icke kan förändras genom en åtgärd af denna formella art. Däremot vinnes i räkenskapshänseende den fördelen, att balanskontots tablå öfver statens tillgångar omedelbart kommer att utvisa det kapital, som disponeras af hvar och en af statens utlåningsfonder, att de för fonderna angifna behållningarna bli fullt jämförbara med hvarandra, då egnahemsfondens nuvarande särställning försvinner, samt att några skulder till riksgäldskontoret icke behöfva upptagas på balanskontots creditsida.

Först om reformen genomföres med den konsekvens, som nu angifvits, blir det möjligt att helt aflägsna alla de betänkliga olägenheter, som, enligt hvad nyss är visadt, vidlåda det nuvarande systemet för utlåningsfondernas finansiering, särskildt att riksgäldskontoret kan komma

att äga fordringar på en utlåningsfond, öfverstigande fondens tillgångar, och att en fond, för att betala ränta till riksgäldskontoret, nödgas anlita sina kapitaltillgångar.

Men äfven i budgettekniskt afseende nås de med reformen afsedda fördelarna fullständigt, endast om reformen genomföres med full konsekvens. Man bör med fog af riksstaten begära, att den i en enda post utvisar hela den afkastning, som staten kan påräkna af sitt i utlåningsfonderna nedlagda kapital. Detta skulle omöjliggöras, därest allt framgent en del af afkastningen skulle direkt inbetalas till riksgäldskontoret i form af ränta. Då afkastningen af det nya kapital, som kan komma att anslås till statens utlåningsfonder, skall uppföras som en tillgång på riksstaten, fordrar enhetligheten, att öfverhufvud hela afkastningen af det i fonderna placerade kapitalet upptages i riksstaten. För öfrigt torde det bli omöjligt att genomföra en rationell skillnad mellan räntan på det gamla kapitalet och afkastningen af det nya, särskildt i de fall då räntebetalningarna till riksgäldskontoret till dels skulle behöfva täckas af det nytillförda kapitalets afkastning.

Så länge riksgäldskontoret direkt disponerar vissa statsverkets inkomster, kommer anslaget till riksgäldskontoret för statsskuldens förräntning att kunna nedsättas under det belopp, som i verkligheten för ändamålet erfordras. Från synpunkten af en rationell uppställning af budgeten är det emellertid af vikt, att det belopp, som kräfvades för statsskuldens förräntning, i sin helhet upptages som en utgift i riksstaten.

För de utlåningsfonder, som sedan gammalt ha ett eget kapital, sker kapitalökning för närvarande jämväl under den formen, att den behållna afkastningen af detta egna kapital lägges till fonden. Gifvetvis fordrar konsekvensen och krafvet på öfverskådlighet, att äfven denna form för kapitalökning försvinner och ersättes med den för alla fonderna gemensamma formen: anslag på riksstaten. Alltså bör äfven för detta fall den principen genomföras, att fondens hela afkastning tillföres statsverket och upptages som en tillgång på riksstaten. Först därigenom kommer riksstaten att utvisa såväl den totala afkastning, staten kan påräkna af allt sitt i utlåningsfonderna nedlagda kapital, som ock å andra sidan hela den för utlåningsfonderna erforderliga kapitalökningen.

Då all räntebetalning från statens utlåningsfonder till riksgäldskontoret skulle upphöra, kräfdes naturligtvis en motsvarande höjning i riksstatens anslag till riksgäldskontoret för förräntning af statsskulden. Men å andra sidan skulle ju medel härtill också beredas därigenom, att utlåningsfondernas hela afkastning tillfördes riksstaten. I själfva verket skulle ju det tillskott, som riksstaten sålunda erhöle, afsevärdt öfverstiga

den nödiga höjningen i anslaget till riksgäldskontoret. För en fond, som har en större egen kapitalbehållning, uppstår för närvarande ett årligt öfverskott, hvilket som sagdt enligt nu gällande regler lägges till fonden. För framtiden skulle emellertid dessa räntemedel i likhet med fondens hela öfriga afkastning ingå till statsverket och beräknas som tillgång i riksstaten.

Skall emellertid ingen sänkning äga rum i utlåningsfondernas kapitalökning, måste anslagen för detta ändamål höjas med just det belopp, hvartill fondernas egen kapitalökning förut uppgått.

Till ytterligare belysning af frågan om lånebudgetens inryckande i riksstaten och hvad därmed äger samband anhåller jag att få redogöra för hvad kommitterade anfört å sidd. 39 och följande:

Efter att hafva lämnat en kortfattad historik öfver de reformer, som tid efter annan vidtagits i syfte att öfverföra delar af statsförvaltningen från riksgäldsverket till statsverket för att inom det senare allt mera fullständigt samla statens hela finansförvaltning, framhålla kommitterade, att statsverket numera utgör den egentliga kärnan af nämnda förvaltning.

Från riksgäldskontoret utgående anslag och lån.

Emellertid har för riksgäldskontoret förbehållits en viktig del häraf. På riksgäldskontoret anvisas direkt sådana anslag, som äro afsedda att täckas genom upplåning. Likaledes ingå vissa räntor och afbetalningar på af staten utlämnade lån äfvensom vissa andra statsinkomster till riksgäldskontoret. Utom sin egentliga uppgift att tillhandahålla statsverket upplånade medel och med de af statsverket för ändamålet mottagna medlen förränta och amortera rikets gäld har riksgäldskontoret sålunda jämväl den funktionen att af lånemedel direkt verkställa vissa statsutgifter och att direkt mottaga vissa statsinkomster.

Till följd häraf består ännu alltjämt i vår finansförvaltning en tudelning, som medför olägenheter. Reformsträfvandena ha icke nått sin afslutning. Riksstaten är ännu icke fullt hvad den borde vara, en fullständig framställning af statens beräknade inkomster och utgifter under finansåret. Det är därför alltid för den oinvigde förenadt med afsevärda svårigheter att förskaffa sig en samlad öfverblick öfver statsfinansernas verkliga ställning. Det framgår ej af riksstaten, till hvilket totalbelopp statens utgifter sammanlagdt uppgå, ej heller hur stor del af statens utgifter är afsedd att täckas genom lån, eller hur summan af de statsutgifter, som kunna anses representera en kapitalökning, förhåller sig till upplåningen. Lika litet ger riksstaten en fullständig öfversikt af statens inkomster. Visserligen kan man ur riksgäldskontorets reglemente hopsamla vissa

uppgifter angående dessa frågor, men detta reglemente anger icke alltid i siffror de på riksgäldskontoret anvisade utgifterna, och utvägen att på nämnda sätt bilda sig en föreställning om budgetens verkliga innehåll är i öfrigt allt för obekvämt, för att icke bristen på en sammanfattande finanstablå skulle visa sig mycket kännbar. Motsvarande olägenheter visa sig också i statsverkspropositionen. Visserligen brukar Kungl. Maj:t där upptaga vissa anslagskraf, som äro afsedda att täckas genom lån, under rubriken »utgifter utom riksstaten». Men denna sammanställning innehåller ingen fullständig tablå öfver de utgifter, som under finansåret böra täckas genom lån. Den måste kompletteras med vissa anslagskraf, som Kungl. Maj:t framställer först under riksdagens lopp samt dessutom också med utgifter, som för det ifrågavarande året beslutats af föregående riksdagar, och om hvilka uppgifter återfinnas i riksgäldsfullmäktiges förslagsberäkning öfver riksgäldskontorets inkomster och utgifter under finansåret.

Gifvetvis måste denna brist på enhetlighet i budgetens uppställning återverka på budgetredovisningen och göra denna onödigt komplicerad och svårbegriplig. I sådant afseende klagas ju ock öfver rikshufvudboken. Med den nuvarande uppställningen af riksstaten skall man emellertid förgäfvast af rikshufvudboken vänta den fullständiga och klara öfversikt af statsfinanserna, som ur många synpunkter, icke minst ur kontrollens, är så önskvärd.

Själftva tudelningen af finansförvaltningen medför också olägenheter, som alldeles särskildt framträda i fråga om de grenar af statsförvaltningen, hvilkas finansiering är delad mellan statskontoret och riksgäldskontoret, alltså i fråga om telegrafverket, statens järnvägar och de vattenfallsstyrelsen underlydande verken, delvis äfven i fråga om statens domänförvaltning.

Det torde under sådana förhållanden få anses som särdeles önskvärdt, att det arbete för en mera enhetlig finansförvaltning, som fått sitt uttryck i här skildrade reformer, fortsättes och får sin naturliga afslutning. Detta arbete har, såsom af föregående framställning synes, resulterat i att statens finansväsen allt mera samlats till en enhet, medan området för riksgäldskontorets separata finansförvaltning inskränkts. Den vägen måste reformarbetet gå till slut. Enheten i statens finansväsen skall då komma att representeras af en riksstat, som utgör en fullständig plan för rikets finanser, samt af en rikshufvudbok, som med samma fullständighet redovisar för, hur denna finansplan genomförts. Riksgäldskontorets finansiella uppgift blir inskränkt till förvaltningen af rikets gäld samt till att tillhandahålla statsverket upplånade medel.

Det gäller nu alltså närmast att till riksstaten öfverflytta de utgifter, som ännu anvisas till utgående från riksgäldskontoret. Ifrågavarande utgifter ha, som nämndt, det gemensamt, att medel till dem beredas genom upplåning. Men i öfrigt äro de af rätt olika karaktär. Man kan dela dem i tre grupper.

Den första gruppen bildas af *verkliga anslag* till statens affärsdrifvande verk. Sådana anslag äro exempelvis de på riksgäldskontoret anvisade byggnadsmedlen för statens järnvägar, för Trollhätte kraftverk och kanalbyggnad m. m. Då det här är fråga om verkliga anslag, synes ingen tvekan kunna råda därom, att dessa anslag böra uppföras på riksstaten, som just är ämnad att vara en tablå öfver statens samtliga inkomster och utgifter.

Den andra gruppen bildas af *lån*, som riksgäldskontoret har att utlämna *till statens verk eller fonder*. Sådana lån ha på senare åren i stor utsträckning gifvits till telegrafverket samt till de under statskontorets förvaltning ställda utlåningsfonderna. Beträffande dessa lån kan i allmänhet anmärkas, att det a priori synes olämpligt, att staten lämnar anslag till sina särskilda förvaltningsgrenar i form af lån. En närmare undersökning af detta system har ledt kommitterade till det resultat, att denna form af anslag till statens verk eller utlåningsfonder bör fullständigt afskaffas och ersättas med verkliga anslag af samma karaktär som de anslag, som här hänförs till första gruppen. Nu ifrågavarande anslag skulle alltså äfven de komma att uppföras i riksstaten.

Den tredje gruppen bildas af de *lån*, som anvisas till utgående från riksgäldskontoret *till andra låntagare än statens verk och fonder*, alltså till kommuner och enskilda. De viktigaste af dessa lån äro lånen till enskilda järnvägsanläggningar. Det är här fråga om en utlåning, som direkt administreras af riksgäldskontoret. Vill man jämväl för denna utlåning uppföra anslag på riksstaten, bör man tydligen ge den samma ställning som statens öfriga utlåningsrörelse. Detta innebär en administrativ förändring, bestående däri, att förvaltningen af ifrågavarande utlåning öfverflyttas från riksgäldskontoret till statskontoret. Mot en sådan åtgärd skulle man möjligen kunna göra gällande vissa praktiska betänkligheter, men dessa böra näppeligen tillmätas den vikt, att man för deras skull bör uppge den eftersträfvansvärda enhetlighet i vårt budgetväsen, som endast kan nås därigenom, att alla statens utgifter upptagas i riksstaten. Kommitterade ha därför beträffande administrationen af ifrågavarande utlåningsrörelse ansett sig böra föreslå en förändring i angifven riktning. Därmed vunnes då, att äfven den tredje

gruppen af utgifter, som för närvarande anvisas att utgå från riksgäldskontoret, för framtiden skulle komma att upptagas i riksstaten.

Ett sådant fullständigt öfverflyttande till riksstaten af de utgifter, som täckas genom upplåning, innebär ock, att de inkomster, som beredas genom upplåning, upptagas i riksstaten. Detta föranleder ingen som helst ändring i den befattning med rikets gäld, som grundlagsenligt tillkommer riksgäldskontoret, hvilket alltjämt skulle sörja för behöflig upplåning. Endast i den mån riksstaten föreskref, skulle lånemedlen ställas till förfogande för statsverket, som sedan hade att disponera öfver dessa medel i enlighet med riksstatens bestämmelser.

Riksgäldskontorets utlåning till statens verk och utlåningsfonder bör, som nämnt, enligt kommitterades förslag upphöra. Skall man emellertid vinna den fulla fördelen med denna reform, är det nödvändigt, att de fordringar på ifrågavarande verk och fonder, som riksgäldsverket genom sin utlåning hittills förvärfvat, icke vidare bokföras såsom tillgångar på riksgäldsverkets fond, utan inom ramen för den i rikshufvudboken upptagna balans för statens samtliga där redovisade tillgångar, däribland jämväl riksgäldsverkets, omflyttas till vederbörande affärsverks eller utlåningsrörelses fond. Den sålunda ifrågasatta omflyttningen komme att på det mest naturliga sätt ske därigenom, att det kapital, dessa verk och fonder disponera, i sin helhet komme att bokföras såsom en deras tillgång. Den årliga afkastningen skulle då också i sin helhet komma att tillföras statsverket och till sitt beräknade belopp upptagas i riksstaten, medan ränte- och kapitalbetalningar till riksgäldskontoret, i stället för att såsom nu gå direkt från det affärsdrifvande verket eller utlåningsfonden till riksgäldskontoret, skulle utgöras af statsverket i form af en erforderlig ökning i det till riksgäldskontoret utgående riksstatsanslaget till räntor å statsskulden m. m.

Vid öfverflyttandet till statskontoret af riksgäldskontorets öfriga utlåning böra tydligen riksgäldsverkets på grund af denna utlåning tidigare förvärfvade fordringar öfverflyttas på statsverket, så att ifrågavarande utlåningsrörelse i sin helhet samlas hos statskontoret. Däraf skulle då följa, att för framtiden alla räntor och afbetalningar å alla från staten utlämnade lån skulle ingå till statskontoret. Den ränteinkomst, som sålunda tillfördes statsverket, komme naturligtvis att upptagas som en inkomst i riksstaten.

Till följd af dessa förändringar komme riksgäldskontoret att mista de inkomster, som nu dit direkt ingå i form af räntor och afbetalningar på af staten utlämnade lån. Å andra sidan komme det belopp, riksgälds-

kontoret behöfde till förräntning och amortering af statsskulden, i sin helhet att upptagas i riksstaten såsom ett anslag till riksgäldskontoret, hvars nuvarande funktion att direkt mottaga vissa statsinkomster alltså skulle upphöra samtidigt med dess befattnings med statens utgifter.

Efter anförande häraf föreslå kommitterade (sid. 43), att utgifter, som äro afsedda att täckas genom lånemedel, icke vidare anvisas på riksgäldskontoret, utan upptagas i riksstaten; att sålunda riksgäldskontorets befattnings med dessa utgifter inskränkes till att sörja för den nödiga upplåningen och tillhandahålla statsverket medlen; samt att på riksstatens inkomstsida under rubriken: »från riksgäldsverket: lånemedel» upptages det belopp, som riksgäldskontoret sålunda har att tillhandahålla statsverket.

I direkt anslutning härtill hemställa kommitterade vidare (sid. 65), att riksgäldskontorets fordringar för äldre till telegrafverket utlämnade låneanslag öfvertagas af statsverket och att för deras förräntning och amortering det till riksgäldskontoret utgående anslaget till räntor å statskulden m. m. i erforderlig mån förhöjes; samt vidare (sid. 91), att nödig kapitalökning för statens under statskontorets förvaltning liggande utlåningsfonder för framtiden anvisas som anslag på riksstaten att täckas vare sig genom upplåning eller af statsinkomster; att riksgäldskontorets fordringar på dessa fonder icke vidare bokföras som tillgång för riksgäldsverkets fond; samt att fondernas behållna afkastning tillföres statsverket och till sitt beräknade belopp uppföres som tillgång i riksstaten, äfvensom (sid. 93) att anslag till täckande af utlåningsfondernas löpande utgifter icke uppföras på riksstaten, men att i stället afkastningen af ifrågakvarande fonder i riksstaten upptages med sitt nettobelopp.

Samma förslag göra kommitterade (sid. 95) i afseende å Trollhätte egnahemslånefond, som ligger under vattenfallsstyrelsens förvaltning, och hvars kapitaltillgång motsvaras af en skuld till riksgäldskontoret.

**Riksgäldskontorets
lånefonder.**

Bland statskontorets utlåningsfonder vilja också kommitterade, såsom redan är antydtt, upptaga riksgäldskontorets utlåning till andra låntagare än statens verk och fonder. I detta hänseende framhålla kommitterade, att de ojämförligt viktigaste af dessa lån äro lånen till enskilda järnvägar. Riksgäldskontorets fordringar på sådana lån utgjorde vid slutet af 1908 kronor 50,610,486. Vid samma tid hade riksgäldskontoret att fordra på byggnadslån (till kyrkor och skolor) kronor 271,164, på tomt-

regleringslån (till städer, som härjats af eld) kronor 920,162 samt på lån för kanal- och slussanläggningar (till Kinda kanal) kronor 325,432.

Räntor och afbetalningar å dessa lån ingå till riksgäldskontoret och bilda där en inkomstpost, som direkt användes till statsskuldens förräntning och amortering. Afbetalningarna reserveras alltså icke för en fortsatt utlåning för samma ändamål, såsom fallet är vid utlåning från en utlåningsfond. Statskontorets ofvan behandlade utlåningsrörelse är genomgående organiserad i sådana utlåningsfonder. Så är icke fallet med riksgäldskontorets utlåning.

Detta hindrar icke, att ett större anslag på en gång kan ställas till disposition för utlåning till ett visst ändamål. Sålunda beviljade 1906 års Riksdag till låneunderstöd för enskilda järnvägar ett extra anslag å riksgäldskontoret af 7,500,000 kronor, att utgå under 5 år från och med år 1907 med 1,500,000 kronor årligen, dock så att belopp, som ej blifvit till utgående under ett af dessa år af Kungl. Maj:t anvisadt, må för ett efterföljande år af samma femårsperiod disponeras.

För att riksstaten skall bli en fullständig budget, omfattande jämväl lånemedlen, fordras tydligen, att låneanslag af nu ifrågavarande karaktär icke längre anvisas på riksgäldskontoret, utan upptagas i riksstaten. Enligt kommitterades mening borde däraf följa, att lånen utlämnades genom statskontoret, som också skulle ha att mottaga räntor och kapitalbetalningar. Därmed skulle ytterligare vinnas, att sådana betalningar icke längre komme att direkt ingå till riksgäldskontoret, hvilket ju borde erhålla hela sin utgift för statsskuldens räkning betäckt genom ett anslag på riksstaten.

Äfven i detta fall borde öfverflyttningen af lånerörelsen till statskontoret göras så fullständig, att jämväl riksgäldskontorets redan förefintliga fordringar öfverfördes på statskontoret. Eljes skulle räntor och kapitalbetalningar på dessa fordringar allt framgent ingå till riksgäldskontoret, som sålunda i strid mot reformens princip, sådan kommitterade utvecklat den, komme att direkt disponera vissa statsinkomster.

Medel för ifrågavarande utlåningsrörelse borde anskaffas genom upplåning och sålunda i likhet med öfriga lånemedel tillhandahållas statsverket af riksgäldskontoret. I öfrigt syntes det lämpligt, att medlen anvisas under samma former, som gälla för statskontorets öfriga utlåning, d. v. s. läggas till vissa fonder. Under statskontorets förvaltning borde sålunda, enligt kommitterades mening, upprättas en »järnvägslånefond» för lån till enskilda järnvägsanläggningar. Till denna fond skulle till en början läggas riksgäldskontorets fordringar för järnvägslån samt därefter alla anslag, som beviljas till kapitalökning för fonden. Men till

fonden borde dessutom föras alla ingående kapitalbetalningar, vare sig å äldre eller å nya, från fonden utlämnade järnvägs lån. Räntorna på fonden däremot skulle, efter afdrag för omkostnader och förluster, tillföras statsverket såsom en dess inkomst, som beräknas som tillgång i riksstaten. Fonden erhöles alltså i allo samma ställning, som kommitterade föreslagit för statsens nuvarande utlåningsfonder.

På liknande sätt borde förfaras med riksgäldskontorets byggnadslån, tomtregleringslån och lån för kanal- och slussanläggningar. Lämpligen kunde man för dem upprätta en gemensam lånefond, exempelvis under benämningen »allmänna byggnadslånefonden».

Genom att på detta sätt förlägga statsens hela utlåningsrörelse till vissa utlåningsfonder skulle man på detta område vinna största möjliga likformighet. Den behållna inkomsten af utlåningsrörelsen komme att, beräknad efter likformiga grunder, i sin helhet tillföras statsverket och i en särskild post upptagas som tillgång i riksstaten. De till hvar särskild fond ingående kapitalbetalningarna lades till fonden, hvar igenom fonden i allmänhet — fransedt nya anslag och eventuella kapitalförluster — bibehölles vid oförändradt belopp. Anslag till utlåning skulle ges allenast i form af anslag på riksstaten till kapitalökning för någon redan befintlig utlåningsfond eller till kapital för en nyinrättad fond. Att medel för sådana anslag i regel komme att beredas genom upplåning ligger i sakens natur.

Denna likformighet i den budgettekniska behandlingen af statsens utlåningsrörelse är i formellt afseende af stor betydelse. Den konsekvent genomförda fondering af statsens utlåning, som kommitterade förordade, har emellertid också en materiell innebörd, som torde böra något närmare belysas.

Att en utlåningsrörelse grundas på fondering innebär, såsom redan är framhållet, att låntagarnas kapitalbetalningar läggas till en fond och sålunda reserveras till fortsatt användning för samma utlåningsrörelse. Det motsatta förfarandet består däri, att kapitalbetalningar å lån från staten återgå till staten för att användas för allmänna statsändamål. Om medlen, såsom i regel är fallet, faktiskt fortfarande behövas för den ifrågavarande utlåningsrörelsen, ligger däri naturligtvis ett viktigt skäl till förmån för den förra metoden. För densamma och mot den senare talar också den omständigheten, att om kapitalbetalningarna återgå till staten, de lätt komma att sammanföras med räntorna å de utlämnade lånen i en summa, som bokföres som en statsens inkomst. Så sker för närvarande, då kapitalbetalningar till riksgäldskontoret behandlas på samma sätt som räntebetalningar. I riksgäldsfullmäktiges förslagsberäkningar angående

riksgäldskontorets inkomster och utgifter för det kommande budgetåret ha dessa intäkter till och med pläгат sammanföras i en enda inkomstpost. Härutinnan har visserligen i förslagsberäkningen för 1911 vidtagits den förbättringen, att kapitalbetalningarna och räntebetalningarna angifvits i skilda poster. Men kapitalbetalningarna ingå dock allt fortfarande bland de riksgäldsverkets inkomster, som få bidra till täckning af riksgäldsverkets utgifter för statsskulden. Om kapitalbetalningarna i likhet med räntebetalningarna för framtiden tillfördes statsverket, är fara värdt, att de på liknande sätt komme att behandlas som en statsverkets löpande inkomst. Nu är det emellertid af stor betydelse, att de kapitaltillgångar, som eventuellt disponeras för statsverkets löpande behof, bestämdt skiljas från statsverkets verkliga inkomster, liksom ock att utgifter, som tjäna kapitalökning, skiljas från verkliga utgifter. De kapitalbetalningar, som ingå från statens låntagare, representera ju utan tvifvel för staten kapitaltillgångar, icke verkliga inkomster. Dessa kapitalbetalningar få alltså i budgeten icke sammanblandas med statens löpande inkomster. Säkraste sättet att förekomma en sådan sammanblandning är tydligen att föra kapitalbetalningarna till deras särskilda fonder. Det är naturligtvis icke otänkbart, att beräknade kapitalbetalningar i vissa grenar af statens utlåningsrörelse kunde uppföras i riksstaten såsom en för året disponerad kapitaltillgång utanför de egentliga riksstatsinkomsterna. Men de kapitalbetalningar, för hvilka ett dylikt förfaringssätt skäligen kunde ifrågakomma, skulle säkerligen visa sig allt för små för att beredas en sådan särställning i riksstaten. I hvarje fall är det uppenbart, att, om alla kapitalbetalningar i statens utlåningsrörelse föras till den fond, dit de höra, därigenom tydligast markeras, att de äro att betrakta såsom beståndsdelar af ett statens kapital. Skulle det i en viss utlåningsfond nedlagda kapitalet helt eller delvis visa sig obehöfligt för sitt ändamål, bör naturligtvis det sålunda ledigblifna kapitalet på annat sätt disponeras.

Fondering af statens utlåning är, som ofvan visats, regel i fråga om den utlåning, som administreras af statskontoret. Den motsatta metoden tillämpas för den utlåning, som direkt skötes af riksgäldskontoret. I sin den 9 december 1909 dagtecknade, statsverkspropositionen för 1910 bilagda skrifvelse beräkna riksgäldsfullmäktige de kapitalbetalningar, som under år 1911 ansåges komma att inflyta af nu ifråga varande utlåningsrörelse, till 758,500 kronor. Under nu rådande ordning ingår detta belopp i de riksgäldskontorets tillgångar, som direkt användas till statsskuldens förräntning och amortering. Med den af kommitterade föreslagna ordningen skulle de nämnda kapitalbetalningarna

reserveras för de särskilda fonderna. Det bidrag till statsskuldens förräntning och amortering, som för år 1911 kunde påräknas från statens utlåningsrörelse, skulle alltså ha minskats med ofvannämnda belopp 758,500 kronor. Riksstaten hade alltså blifvit belastad med en motsvarande höjning i anslaget till räntor och afbetalningar å statsskulden. Å andra sidan hade behovet af upplåning för ifrågavarande utlåningsrörelse minskats.

Skillnaden i dessa båda metoder för finansiering af statens utlåningsrörelse framstår kanske tydligast genom en jämförelse mellan exempelvis järnvägslånen och rederilånen. I fråga om de senare ingå kapitalbetalningarna till en fond, så att det kapital, som står till förfogande för utlåning, förblir oförändradt. I fråga om järnvägslånen åter tas kapitalbetalningarna i anspråk för ett annat statsändamål, nämligen statsskuldens amortering. Staten drar alltså tillbaka kapital, som en gång anslagits för denna utlåningsrörelse, och använder det för minskning af statsskulden. I stället utfylles utlåningsrörelsens kapitalbehof genom ny upplåning. I förra fallet lämnas statens kapitalbehållning i den ifrågavarande verksamhetsgrenen orörd, så länge den för sitt ändamål behöfs. I det senare fallet förbrukas en del af denna kapitalbehållning för en afbetalning af statsskulden, en afbetalning, som emellertid motväges af en samtidig upplåning, hvarigenom medel beredas att åter höja kapitalbehållningen till dess förra belopp. Kommitterade anse knappast att det kan råda någon tvekan därom, att denna senare metod är mindre rationell och därför bör vika för den förstnämnda, då det gäller att genomföra full likformighet i finansieringen af statens utlåningsrörelse.

Kommitterade föreslå därför (sid. 102), att för tillgodoseendet af de enskilda järnvägarnas lånebehof en särskild »järnvägslånefond» inrättas att förvaltas af statskontoret; att till denna fond föras ej mindre riksgäldskontorets fordringar å utlämnade lån för enskilda järnvägsanläggningar samt anslag, som äro eller kunna varda anvisade för samma ändamål, än äfven alla från låntagarna framdeles ingående kapitalbetalningar; att desslikes under statskontorets förvaltning inrättas en »allmän byggnadslånefond», till hvilken föras riksgäldskontorets fordringar å utlämnade byggnadslån, tomtregleringslån och lån för kanal- och slussanläggningar samt ingående kapitalbetalningar å dessa eller framdeles från fonden utlämnade lån; samt att dessa utlåningsfonder i öfrigt erhålla samma ställning, som kommitterade föreslagit för statens redan nu under statskontorets förvaltning liggande utlåningsfonder.

Såsom kommitterade redan i sitt allmänna yttrande om låne-

budgetens inryckande i riksstaten anmärkt, medför en öfverflyttning från riksgäldskontoret till statskontoret af nu ifrågavarande grupp af anslag en administrativ förändring, mot hvilken möjligen vissa betänkligheter skulle kunna göras gällande. Hvad man då närmast har att se till är väl, huruvida statskontoret genom den ifrågasatta förändringen skulle komma att belastas med en alltför stor arbetsbörda. I detta afseende framhålla kommitterade, att den löpande administrationen af ifrågavarande utlåningsrörelse är jämförelsevis enkel, då den endast består i mottagande och bokföring af bestämda annuiteter. För bedömandet af, huruvida fastställda villkor för låns utlämnande äro uppfyllda, fordras visserligen mera omdöme. Men i dylika frågors handläggning har ju statskontoret speciell erfarenhet. Höga fordringar i afseende å klokhet och skicklighet ställas utan tvifvel vid behandlingen af sådana fall, då en låntagare blir oförmögen att fullgöra honom åliggande betalningar. Under ogynnsamma förhållanden skulle ju statskontorets arbetsbörda i detta afseende kunna afsevärdt ökas genom den föreslagna förändringen, utan att dock detta ämbetsverk därigenom ställdes inför uppgifter af annan art, än det redan inom sitt nuvarande verksamhetsområde möter. I öfrigt vill det synas kommitterade, som om förändringen i administrativt hänseende icke skulle komma att medföra några afsevärda svårigheter.

Men äfven om man ville uppskatta de administrativa svårigheterna något högre, har det likväl syntts kommitterade, som om sådana betänkligheter icke borde få stå hindrande i vägen för en reform, som afser ett så väsentligt mål som riksstatens uppställande efter enhetliga och rationella principer.

Bland de icke minst viktiga konsekvenserna af lånebudgetens inryckande i riksstaten är, såsom af det anförda redan torde hafva framgått, äfven den, att det medgifver en uppställning af riksstaten, hvarigenom densamma kommer att framträda såsom en sammanfattande finansplan för statens hela verksamhet, omfattande utom den egentliga statsförvaltningen jämväl förvaltningen af statens produktiva fonder och statsskuldsförvaltningen. På sådant sätt blir riksstaten i stånd att uppvisa det finansiella sambandet emellan de nämnda hufvudgrenarna af förvaltningen, på samma gång som den genom sin fullständighet fyller det kraf, som redan dess namn ställer på den: att vara en rikets stat.

Därigenom vinnes också, att de i riksstaten ingående inkomstitlarna och utgiftsanslagen kunna i stort sedt erhålla en fullt rationell gruppering.

Liksom i den enskildes ekonomi en väsentlig skillnad består mellan

**Utgifternas
och in-
komsternas
gruppering.**

utgifter och kapitalplaceringar, så förefinnes också i statshushållningen en djupgående olikhet mellan verkliga utgifter och utgifter, som representera en kapitalökning. Denna olikhet bör i riksstaten liksom i räkenskaperna framträda så skarpt markerad som möjligt.

För detta ändamål är det först och främst nödvändigt att bestämma, hvilka slag af utgifter, som skola anses representera en kapitalökning.

Frågan behöfver icke skärskådas ur allmän nationalekonomisk synpunkt. Det gäller här endast att afgöra, när utgifter, som upptagas på riksstaten, skola betraktas som en kapitalökning. Den frågan måste ses helt och hållet ur riksstatens synpunkt.

Från denna synpunkt böra tydligen utgifter till ökning af sådant statskapital, hvaraf en inkomst tillflyter statsverket, på riksstaten uppföras under rubriken »utgifter för kapitalökning». Ty då är fråga om en verklig kapitalplacering, af hvilken kommande riksstater kunna påräkna en inkomst.

I det föregående ha kommitterade föreslagit, att de olika grenarna af statens affärsverksamhet äfvensom statens aktiebesittning och statens utlåningsfonder skulle upptagas såsom särskilda fonder i rikshufvudboken. Från dessa fonder skulle den årliga nettoafkastningen ingå till statsverket. Detsamma borde gälla om arbetarförsäkringsfonden. Dessa fonder skulle alltså från riksstatens synpunkt vara att betrakta som inkomstgifvande och kunde med ett gemensamt namn betecknas som »statens produktiva fonder». Anslag till dessa fonder skulle, enligt hvad kommitterade föreslagit, endast ges, då det gällde en kapitalökning. Följaktligen borde alla anslag till dem uppföras under rubriken »utgifter för kapitalökning».

Under denna rubrik höra också anslagen till afbetalning å statskulden. En minskning af statsskulden är ju likvärdig med en ökning af statens inkomstgifvande kapital. För riksstaten vinnes i båda fallen en ökning af det nettotillskott, som statens produktiva fonder förmå lämna till statsverkets inkomster.

En liknande uppdelning bör göras af riksstatens inkomstposter.

Riksstatens verkliga inkomster böra bestämdt åtskiljas från sådana intäkter, som innebära en kapitalminskning, alltså dels dispositioner af statskapital, dels statens upplåning.

I regeln skulle inkomstsidan endast upptaga verkliga inkomster och upplåning. Riksstaten skulle alltså omedelbart utvisa, hur upplåningen förhålle sig till de utgifter, som representera kapitalökning. Detta förhållande är ju i väsentlig grad afgörande för styrkan af en

budget. Öfverstiger upplåningen nämnda utgifter, så innebär detta att statens löpande, verkliga utgifter till någon del täckas genom upplåning. Ett sådant förhållande förekommer, som bekant, numera icke i den svenska statshushållningen, där tvärtom de utgifter, som representera kapitalökning, i allmänhet väsentligen öfverstiga upplåningen. Det är naturligtvis särdeles önskvärdt, att detta faktum med fullständig klarhet framträder redan i riksstaten.

Det kunde ju synas principiellt riktigt, att alla utgifter, som afse kapitalökning, täcktes genom upplåning. Men då, såsom hos oss plägar vara fallet, åtskilliga af dessa nominellt produktiva utgifter göras för ändamål, som faktiskt lämna ingen eller mycket ringa afkastning, är det särdeles lämpligt, att »utgifter för kapitalökning» i viss omfattning täckas af verkliga inkomster. Det bör alltså för våra förhållanden anses normalt, att posten »utgifter för kapitalökning» afsevärdt öfverstiger posten »upplåning».

Om man i en efter nu angifna grunder uppställd riksstat från »utgifter för kapitalökning» drager de för året i anspråk tagna lånemedlen samt eventuellt beräknad tillgång af statens kapital, framgår nettobeloppet af den kapitalökning, som riksstaten afsett att åstadkomma. Denna kapitalökning kan ju sedan vid riksstatens genomförande komma att ökas eller minskas, allt eftersom statsregleringen avslutas med öfverskott eller brist.

Riksstatens inkomster från statens produktiva fonder äro naturligtvis verkliga inkomster, men böra lämpligen beredas en särställning, så att de lätt skiljas från de egentliga statsinkomsterna. Därigenom kommer riksstaten att utvisa, hvilket bidrag statens produktiva fonder sammanlagdt lämna, alltså hvilken afkastning statsverket har af sitt inkomstgifvande kapital.

Genom den uppställning af riksstaten, som sålunda i sina hufvuddrag angifvits, komma statens produktiva fonder att i budgethänseende intaga en särställning. Riksstaten upptager för statsverket i allmänhet såväl inkomster som utgifter, men beträffande de produktiva fonderna nettointkomsten. De egentliga statsutgifterna uppföras samtliga som »verkliga utgifter», medan riksstatens utgifter för statens produktiva fonder utan undantag äro utgifter för kapitalökning. För riksgäldsverket finnas på grund af sakens natur såväl »utgifter för kapitalökning», nämligen afbetalning å statsskulden, som »verkliga utgifter», nämligen räntor å statsskulden. Till dessa riksgäldsverkets verkliga utgifter måste också föras utgifterna för riksdags- och revisionskostnader m. m.

Budgetredovisningen.

Men lånebudgetens inrymmande i riksstaten, på sätt kommitterade föreslagit, medför också *konsekvenser i fråga om budgetredovisningen*, som i och för sig äro önskvärda och från olika synpunkter helt eller delvis påyrkade, utan att de hittills kunnat genomföras.

I denna fråga framhålla kommitterade följande:

Den uppdelning af riksstatens inkomster och utgifter, som nu angifvits, bör naturligtvis återfinnas i rikshufvudboken. Rikshufvudbokens egentliga uppgift är ju att vara en budgetredovisning. Denna redovisning sker närmast på statsregleringsfondens konto, som redovisar för riksstatens samtliga inkomster och utgifter. Skulle riksstatens uppställning här följas, borde statsverkets »verkliga utgifter» redovisas under en hufvudpost — den som i räkenskaperna upptages under namn af »kapitalutgifters konto» — medan utgifterna för kapitalökning skulle omföras till de särskilda fonder, hvartill anslagen gifvits. På samma sätt borde på inkomstsidan lånemedlen upptagas som en omföring från riksgäldsverkets konto, afkastningen af statens produktiva fonder som omföringar från de respektive fonderna, men de öfriga egentliga statsinkomsterna sammanföras under titeln »kapitalinkomsters konto». Om statsregleringen lämnat öfverskott, borde detta omföras på utgiftssidan till »statsverkets kassafond». En brist borde däremot täckas genom en omföring på inkomstsidan från »statsverkets kassafond».

För en budgetredovisning efter detta system fordras, att rikshufvudboken upptar alla de fonder, som stå i ett omedelbart samband med statsregleringen, men inga andra. Om exempelvis ett statens affärsverk icke i rikshufvudboken representeras af en särskild fond, så måste anslag till kapitalökning för detta verk föras bland statsverkets utgifter under »kapitalutgifters konto». Å andra sidan kommer anslag, som i riksstaten upptagits bland statsverkets verkliga utgifter, men som går till någon i rikshufvudboken särskildt upptagen fond, att bokföras utanför statsverkets utgifter såsom en omföring till fonden. Så t. ex. ingå för närvarande riksstatens anslag till invalidhusfonden, Vadstena krigsmanshusfond och pensionsfonden till civila tjänsteinnehafvare i rikshufvudbokens redovisning af statsregleringen icke bland statsverkets utgifter, utan omföras under särskilda rubriker till sina respektive konton. Statens järnvägar ha ett särskildt konto i rikshufvudboken och dit omföras anslagen till statens järnvägar, äfven om de i riksstaten upptagits bland statsverkets utgifter under sjätte hufvudtiteln. Formen för rikshufvudbokens budgetredovisning bestämmes alltså för närvarande icke af riksstaten, utan af den tillfälliga omständigheten att vissa ändamål, för hvilka anslag ges på riksstaten, i rikshufvudboken representeras af särskilda fonder, andra icke.

Samma förhållande framträder på inkomstsidan af statsregleringsfondens konto. Där upptages inkomsten af statens järnvägar under en särskild post, trots det att denna inkomst i riksstaten är uppförd bland statsverkets ordinarie inkomster. I räkenskaperna ha alltså begreppet »ordinarie inkomster» icke alls samma betydelse som i riksstaten. På samma sätt är en liten inkomst, som i riksstaten bör anses inbegripen bland arrendemedlen och således bland statsverkets ordinarie inkomster, i räkenskaperna särskildt upptagen som en omföring från förenade mötespassevolanskassornas fond.

Det torde häraf framgå, att en budgetredovisning i anslutning till riksstaten förutsätter en reform af rikshufvudboken. Frågan hvilka särskilda räkningar, som skola uppläggas i rikshufvudboken, måste afgöras uteslutande med hänsyn till riksstatens uppställning. Denna synpunkt har hittills icke varit bestämmande. Rikshufvudboken har haft den dubbla uppgiften att vara en budgetredovisning på samma gång som en redovisning för under statskontorets förvaltning ställda fonder. Detta sammanhänger därmed, att uppgiften att kontrollera statsregleringen och uppvisa dess resultat tillfallit ett ämbetsverk, som samtidigt i stor utsträckning är ett förvaltande verk. Till följd häraf ha alla kapitaltillgångar, som förvaltas af statskontoret, blifvit redovisade i rikshufvudboken. En fullständig redovisning för statens hela förmögenhet har som bekant därigenom ändå icke erhållits. Denna dubbelhet i rikshufvudbokens uppgift bör nu vika för den principen, att rikshufvudboken uteslutande skall vara en budgetredovisning, som redovisar statens kapital, endast i den omfattning som budgetredovisningen det kräver.

Om rikshufvudbokens uppgift sålunda begränsas till att vara en redovisning af statsregleringen, bör rikshufvudboken, under förutsättning att kommitterades i det föregående afgifna, statsregleringen berörande förslag godkännas, upptaga följande fonder:

- Statsregleringsfonden,
- Statsverkets kassafond,
- Riksgäldsverkets fond,
- Fonderade statslånen och deras amorteringsfond,
- Fonden för extra amortering af statsskulden,
- Statens affärdrifvande verks fonder,
- Fonden för statens aktier,
- Statens utlåningsfonder,
- Arbetsförsäkringsfonden.

Statsregleringsfonden innehåller den egentliga redovisningen för statsregleringen och synes därför böra ställas först bland fonderna, så

att genast framgår att denna redovisning är rikshufvudbokens ändamål. I närmaste samband med statsregleringsfonden står »statsverkets kassafond», hvilken på sätt senare skall utvecklas, skulle tjäna som en reserv till trygghet af statsregleringens genomförande i enlighet med riksstaten. Från statsregleringsfonden omföres de utgifter, som afse kapitalökning, till sina särskilda fonder. Af detta skäl bör rikshufvudboken upptaga statens affärdrifvande verks fonder, statens utlåningsfonder och arbetarförsäkringsfonden. Från dessa fonder omföres årets nettoöfverskott till statsregleringsfonden. Detsamma gäller för fonden för statens aktier, som alltså äfvenledes har sin plats i rikshufvudboken. Mot den kapitaltillgång, som representeras af nu nämnda fonder, står statsskulden. För att balanskontot skall uppvisa den verkliga kapitalbehållningen måste alltså äfven statsskuldens båda fonder ingå i rikshufvudboken. Någon tvekan kunde möjligen råda därom, huruvida en särskild fond för riksgäldsverket bör upptagas i rikshufvudboken. Riksstakens anslag till statsskuldens amortering omföres för närvarande i rikshufvudboken först till riksgäldsverkets fond och därifrån till amorteringsfonderna. Denna omgång kan synas onödig. Från budgetredovisningens synpunkt vore det enklare att direkt omföra ifrågavarande anslag till amorteringsfonderna. Anslagen till riksdags- och revisionskostnader etc., som nu omföres till riksgäldsverkets fond, borde hellre, i likhet med alla verkliga statsutgifter, direkt afföras på statsregleringsfondens konto. Emellertid finnas också skäl, som tala för att bibehålla riksgäldsverkets fond i rikshufvudboken. Bland dem hafva kommitterade endast framhållit de afgörande, nämligen för det första att denna fonds kapitalbehållning icke lämpligen kan skiljas från det öfriga statskapital, som skulle redovisas i rikshufvudboken. Riksgäldskontorets »tills vidare förräntade medel» bilda nämligen en tillgång, som ovillkorligen måste balanseras mot statsskulden. För det andra kan posten »lånemedel», som skall förekomma på statsregleringsfondens inkomstsida, icke direkt omföres från statsskuldens fond. Ty till följd af kapitalrabatter och andra omkostnader för statslånen kommer denna inkomstpost icke fullt upp mot den motsvarande ökningen i statsskulden. Af dessa skäl blir det äfven framgent nödvändigt att i rikshufvudboken äga en särskild räkning under titeln »riksgäldsverkets fond».

På grund af den särställning riksbanken intager i statens finansväsen kan någon fond för riksbanken icke upptagas i rikshufvudboken. Budgetredovisningen måste nämligen genomgående afse budgetåret, medan riksbanksvinsten upptages för ett föregående år.

Alla nu ej nämnda, för närvarande i rikshufvudboken upptagna fonder böra ur densamma uteslutas. För dessa fonder bör väl statskontoret, såsom förvaltande myndighet, afgifva årlig redogörelse. Men denna redogörelse bör hållas fullständigt skild från budgetredovisningen.

Om rikshufvudbokens omfattning bestämmes på sätt nu är sagdt, kommer kapitalkontots balans att motsvara en viss, strängt begränsad del af statens förmögenhet. Mot det kapitalbegrepp, som sålunda skulle bestämma rikshufvudbokens omfång, korresponderar begreppet kapitalökning, sådant det förut definierats. Ett anslag, som enligt kommitterades förslag skulle upptagas på riksstaten såsom utgift för kapitalökning, komme alltid att medföra en motsvarande ökning af det kapital, för hvilket rikshufvudboken redovisar. Öfriga anslag skulle däremot redovisas såsom verkliga utgifter, som i rikshufvudboken omedelbart afföras på statsregleringsfondens konto. Äfven om ett sådant anslag från en allmänna synpunkt kunde anses medföra en ökning af statens förmögenhet, komme det ändå icke att omföras till någon i rikshufvudboken upptagen fond och således icke heller att ingå i kapitalkontots balans. Detta förhållande kan också uttryckas så, att staten i sina räkenskaper omedelbart afskrifver alla tillgångar, som möjligen förvärfvas genom anslagen, så framt icke dessa anslag enligt gifna regler uttryckligen upptagits som anslag till kapitalökning. Om staten exempelvis bygger ett pansarfartyg, så kan detta fartyg ju anses representera ett visst statskapital. Men från rikshufvudbokens synpunkt är det icke att betrakta såsom kapital. Rikshufvudboken har icke någon fond för marineus fartyg, och ett anslag till anskaffande af fartyg måste därför föras under statsverkets verkliga utgifter. Dessa utgifter afföras i rikshufvudboken definitivt och kunna således icke medföra någon ökning af det kapital, för hvilket rikshufvudboken redovisar. I enlighet härmed skulle också ett sådant anslag på riksstaten upptagas under verkliga utgifter, icke under utgifter för kapitalökning.

Man ser här af hvilken betydelse åtskillnaden mellan »verkliga utgifter» och »utgifter för kapitalökning» har. Med denna distinktion äro i själfva verket budgetredovisningens kapitalbegrepp och därmed rikshufvudbokens omfång gifna. Från de fonder, som i rikshufvudboken upptagas såsom »produktiva fonder», ingå nettoöfverskotten till statsverket, under det statsverkets öfriga inkomster räknas brutto. Denna skillnad är i sin ordning af afgörande betydelse för riksstatens uppställning.

En efter nu angifna grunder uppställd rikshufvudbok ger naturligtvis icke någon fullständig öfversikt öfver svenska statens tillgångar. En

sådan öfversikt kan, enligt hvad ofvan anförts, icke lämpligen åstadkommas i samband med en framställning af statsregleringens resultat, utan torde, om den öfverhufvud anses behöflig, böra gifvas i en fristående tablå.

Beträffande denna fråga yttrade 1908 års statsrevisorer följande:

»Med hänsyn till det betydande anlåtande af utländsk kredit för statens räkning, som under senaste åren ägt rum och framdeles än vidare kan ifrågakomma, hafva revisorerna funnit önskvärdt, att kännedom om svenska statens tillgångar må blifva lättare tillgänglig och mera allmänt spridd än hvad för närvarande torde vara fallet.

Visserligen afgifver statskontoret hvarjtionde år räknadt från år 1868 en mycket detaljerad redogörelse för det mesta af statens egendom; men denna redogörelse offentliggöres endast uti ett af statsutskottet afgifvet memorial och lär vara för de flesta och framför allt för utlandet obekant. Alltsedan år 1888 har i statsrevisorernas berättelse angående statsverket såsom inledning intagits en öfversikt af statsverkets finansiella ställning vid slutet af revisionsåret. Denna redogörelse torde dock vara föga uppmärksammas. Likaså förekommer sedan 1901 i »Sammandrag af Sveriges officiella statistik» en kortfattad tabell öfver statens tillgångar och skulder, men äfven denna är säkerligen icke så känd, som önskligt vore. Fastmer är att befara, att utlandets bankirer och börsmän företrädesvis i »Kapitalkonto till Rikshufvudboken» söka upplysning i detta ämne, därtill föranledda icke minst af själfva titeln på detta sammandrag af statsverkets räkenskaper.

Som bekant upptager emellertid kapitalkontot till rikshufvudboken blott vissa slag af statens egendom. Andra knappt mindre betydande poster saknas fullständigt, så t. ex. det bokförda värdet af telegrafverkets egendom samt taxeringsvärdet å de under domänstyrelsens förvaltning stående kronoegendomar och kronoparker m. m. Däremot upptagas bland tillgångarna flera fonder, som icke tillhöra staten och som därför synas böra redovisas utan sammanblandning med statens egendom.

Ett önskemål vore, enligt revisorernas mening, att ändring i nu berörda afseende kunde ske i rikshufvudboken samt därigenom i »Kapitalkontot till rikshufvudboken», så att denna publikation mera än hvad nu är fallet komme att motsvara sin titel.

På grund af kungl. brefvet den 30 december 1874 fanns vid kapitalkonto till rikshufvudboken för åren 1873, 1874 och 1875 fogad en öfversikt af svenska statens finansiella ställning, hvilken sammanfattning af statens tillgångar och skulder dock var mycket summarisk och ofullständig. Efter nämnda tid och enligt föreskrift i kungl. brefvet den

12 april 1878 har någon sådan öfversikt icke vidare bilagts det tryckta kapitalkontot. Denna öfversikt upphörde nämligen i sammanhang därmed att på grund af sistnämnda kungl. bref från och med år 1876 den ändring vidtogs i rikshufvudboken, att statens tillgångar i järnvägsanläggningar med därtill hörande byggnader, rörlig materiel samt förråd af materialier och inventarier m. m. i densamma redovisades och upptogs under rubrik »Statens järnvägar med därtill hörande materiel och förlag». En sådan fristående öfversikt torde också vara öfverflödig, därest åt rikshufvudboken beredes erforderlig fullständighet; och lämpligast torde vara, att just från denna räkenskap må kunna inhämtas alla erforderliga upplysningar om statens finansiella ställning. Ett sådant syfte synes kunna vinnas, om i rikshufvudboken införes ej mindre en räkning eller s. k. fond för statens telegraf och telefoner med därtill hörande materiel och förlag på sätt beträffande järnvägarne redan äger rum, än äfven, på enahanda sätt, de under domänstyrelsens förvaltning ställda jordbruksdomäner och skogsfastigheter samt vattenfall jämte annan egendom äfvensom riksbankens fonder i likhet med hvad nu sker i fråga om riksgäldsverkets fonder.

Med afseende å vikten däraf, att den kreditgifvande allmänheten, särskildt utlandets, må äga tillgång till en för landets kredit betydelsefull öfversikt af dess tillgångar, hafva revisorerna velat uttala önskvärdenheten af att rikshufvudboken må varda i angifna hänseenden fullständig och rättad samt att följaktligen dess kapitalkonto, som årligen till trycket befordras, må erhålla de uttömmande och tillförlitliga uppgifter, som af en sådan publikation måste förväntas.»

Med anledning af detta statsrevisorernas uttalande gjorde 1909 års Riksdag i skrifvelse till Eders Kungl. Maj:t följande framställning:

»Då det måste betraktas som en afsevärd brist hos rikshufvudboken i dess nuvarande skick, att af densamma icke kan erhållas fullständig kännedom om statsverkets finansiella ställning, har Riksdagen med anledning af revisorernas förevarande framställning ansett sig böra hos Eders Kungl. Maj:t anhålla, att Eders Kungl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, huruvida icke i afseende å rikshufvudbokens innehåll och uppställning må vidtagas sådan förändring, att i densamma kommer att intagas en fullständig sammanfattning af statsverkets samtliga tillgångar och skulder.»

Det önskemål, som statsrevisorerna med det anförda uttalandet velat framföra, har tydligen i främsta rummet varit att statens inkomstgifvande kapital skulle redovisas i rikshufvudboken. Detta önskemål blir, om man bortser från riksbankens fonder, genom kommitterades

förslag fullständigt tillgodosedt, då ju i öfrigt statens alla »produktiva fonder» komme att upptagas i rikshufvudboken. Under detta begrepp falla särskildt de affärsverk, som i statsrevisorernas uttalande speciellt framhållas. Ser man frågan från den synpunkt, som statsrevisorerna utgått från, nämligen hänsynen till statens kredit, torde också kommitterades förslag få anses innebära hela det fullständigande af riksstaten, som af omständigheterna påkallas.

Vid sidan af, eller möjligen som bilaga till, en budgetredovisning enligt kommitterades förslag kan man naturligtvis utge en öfversikt af statens samtliga tillgångar. En sådan öfversikt skulle då som främsta post upptaga rikshufvudbokens kapitalbehållning. Det föll icke inom ramen för kommitterades uppdrag att angifva hvilka tillgångar, som i öfrigt skulle upptagas. Men kommitterade hafva dock fäst uppmärksamheten på, hur obestämd och godtycklig begränsningen af innehållet i en sådan tablå är och måste vara.

Kommitterade (sid. 131) föreslå alltså, att den tryckta redogörelse, som nu afgifves under titeln »Kapitalkonto till rikshufvudboken», göres till en verklig budgetredovisning, där statsregleringens resultat framställles genom en räkenskapsmässig redovisning för följande fonder, nämligen:

Statsregleringsfonden,
 Statsverkets kassafond,
 Riksgäldsverkets fond,
 Fonderade statslånen och deras amorteringsfond,
 Fonden för extra amortering af statsskulden,
 Statens affärsdrifvande verks fonder,
 Fonden för statens aktier,
 Statens utlåningsfonder,
 Arbetarförsäkringsfonden;

och att där, i likhet med hvad för närvarande är fallet, särskilda specialredogörelser lämnas för statsverkets inkomster och utgifter; men att öfriga af statskontoret förvaltade fonder uteslutas ur rikshufvudboken.

Innan jag i vidare mån, än som redan skett, ingår på detaljerna i kommitterades förslag och de beslut, som däraf i särskilda punkter påkallas, anhåller jag nu att få redogöra för hvad riksgäldsfullmäktige, statskontoret och öfriga i ärendet hörda ämbetsverk anført i de delar af kommitténs betänkande, hvilka jag nu framlagt.

Fullmäktige i riksgäldskontoret yttra i underdånigt utlåtande den 24 nästlidne november följande: »Kommitterade hafva framhållit, huru-
som den mest i ögonen fallande ofullständigheten i den svenska riksstaten
torde vara den, att lånebudgeten helt och hållet är utesluten ur densamma.
Då det emellertid måste anses vara af särskild vikt, att riksstaten blir
en i det väsentliga fullständig sammanställning af statens beräknade in-
komster och utgifter under finansåret, hafva kommitterade framställt för-
slag om upptagande i riksstaten af såväl de utgifter, som äro afsedda att
täckas genom upplåning, som ock de inkomster, som genom upplåning
beredas. Med afseende härå dela fullmäktige helt och hållet kommitterades
mening. Kommitterade hafva emellertid i detta sammanhang tillika föreslagit,
att ifrågavarande utgifter icke vidare skulle anvisas till utgående från riks-
gäldskontoret och att sålunda riksgäldskontorets befattning med dessa
utgifter skulle inskränkas till att sörja för den nödiga upplåningen och
att tillhandahålla statsverket medlen. Häremot hafva fullmäktige funnit
sig hafva skäl att framställa vissa erinringar.

*Riksgäldsfull-
mäktige.*

Den nuvarande ordningen, vid hvilken anslag, som skola be-
stridas af upplånta medel, utbetalas af riksgäldskontoret direkt till de
verk, som hafva att använda samma anslag, medför den beaktansvärda
fördelen att fullmäktige få omedelbar kännning af vederbörandes behof
af att disponera ifrågavarande medel och i följd därpå kunna tillnärmel-
sevis beräkna de belopp, som å skilda tider måste hållas för ändamålet
tillgängliga. För fullmäktige är detta af stort värde vid bedömande af
tidpunkten för upptagande af lån liksom ock med afseende å placeringen
af redan upplånta medel. Detta intresse torde icke kunna i samma grad
tillgodoses om, såsom nu föreslagits, utbetalningen af ifrågavarande an-
slag skulle verkställas af statskontoret. Man synes knappast kunna be-
gära att sistnämnda ämbetsverk, som har att bestrida utbetalningar jäm-
väl å alla andra statsanslag, skulle åt låneanslagen ägna den särskilda
uppmärksamhet, som erfordras för att kunna i förväg beräkna och på
skilda terminer fördela behofvet af upplånta medel. Gifvet är i allt fall,
att sådana beräkningar lättare kunna komma till stånd under nuvarande
förhållanden, då låneanslagen, skilda från den öfriga mängden af anslag,
äro sammanförda hos det verk, som har att anskaffa medel till deras
bestridande.

I anledning härpå vore det enligt fullmäktiges mening önskvärdt,
om de utgifter, som skola bestridas med upplånta medel, fortfarande
komme att anvisas till utbetalning från riksgäldskontoret. Bibehållandet
af denna anordning synes fullmäktige icke kunna utgöra något hinder
för vinnande af det viktiga mål, kommitterade med sina förslag åsyfta,

nämligen att få riksstaten till en fullständig plan för rikets finanser och rikshufvudboken till en lika fullständig redovisning för det sätt, på hvilket denna finansplan genomförts. Att i riksstaten bör upptagas såväl de inkomster, som beräknas inflyta genom upplåning, som ock de utgifter, som med den skola täckas, hafva fullmäktige redan häröfvan tillstyrkt. Och äfven om låneanslagen fortfarande utbetalas af riksgäldskontoret direkt till vederbörande verk, synes det kunna så ordnas, att utbetalningarna å dessa anslag liksom ock de af riksgäldskontoret upplånta medlen komma att inflyta i rikshufvudboken. I och med det att en inkomsttitel eller ett utgiftsanslag uppföres å riksstaten, följer nämligen, att denna inkomsttitel och detta anslag blifva redovisade å statsregleringsfondens konto i rikshufvudboken. För vinnande af det angifna syftet skulle då enligt fullmäktiges tanke endast erfordras, att i riksgäldskontorets hufvudbok upplägges ett särskildt konto för statsregleringsfonden, å hvilket skulle redovisas den del af riksstaten, som förvaltas af riksgäldskontoret, och blefve det därefter riksbokslutsbyråns sak att vid upprättandet af rikshufvudboken till ett gemensamt konto sammanföra riksgäldskontorets konto för statsregleringsfonden med motsvarande konto hos statskontoret. För att utmärka de delar af riksstaten, som förvaltas af riksgäldskontoret, bör i riksstaten vid alla sådana inkomsttitlar och utgiftsanslag angifvas, att de, till skillnad från öfriga inkomsttitlar och utgiftsanslag, tillhöra riksgäldskontoret. Tillika synes det fullmäktige vara önskvärdt, att samtliga låneanslagen å riksstatens sammanfattande tablå angifvas i en summa för att sålunda åskådligt framställa, huru stor del af riksstatens anslag, som är afsedd att bestridas med upplånta medel.

Under de senare åren har, såsom kommitterade framhållit, i stor utsträckning tillämpats systemet att till affärsdrifvande statsinstitutioner samt till utlåningsfonder lämna anslag i form af lån. Sådana lån hafva från riksgäldskontoret utlämnats till telegrafverket äfvensom till den under vattenfallsstyrelsens förvaltning stående Trollhätte egnahemslånefond och till åtskilliga af statskontoret förvaltade fonder. Härjämte har den af riksgäldskontoret erlagda köpeskillingen för Trollhätte kanalverk, jämlikt Riksdagens beslut, betraktats såsom ett utlämnadt lån, hvarå riksgäldskontoret äger att af kanalverkets inkomster åtnjuta ränta.

Kommitterade hafva nu underkastat omförmälda system en ingående granskning och därvid kommit till det resultat, att den använda låneformen icke kan anses vara lämplig för tillgodoseende af kapitalbehofvet för statens verk och utlåningsfonder, utan att för framtiden verkliga anslag böra för ändamålet anvisas. Beträffande de redan ut-

lämnade lånen anse kommitterade, att ränte- och kapitalbetalning å dem skulle upphöra och att fordringar för dessa lån icke vidare skulle bokföras såsom en tillgång för riksgäldskontoret. I stället skulle för framtiden den behållna afkastningen af de förut med lån understödda verken och fonderna tillföras statsverket. Då för närvarande de till riksgäldskontoret ingående ränte- och kapitalbetalningarna å förberörda lån användas såsom bidrag för bestridande af utgifterna för ränta och amortering å statsskulden, måste å andra sidan med upphörandet af denna riksgäldskontorets inkomst de till riksgäldskontoret utgående anslagen för nyssnämnda ändamål ökas med motsvarande belopp.

Mot hvad af kommitterade i omförmälda hänseenden föreslagits hafva fullmäktige ej något att erinra.

Kommitterade hafva vidare föreslagit, att till statskontorets förvaltning skulle öfverlämnas de lån, som af riksgäldskontoret från vissa af Riksdagen anvisade anslag utlämnats till andra låntagare än statens verk och fonder, samt att statskontoret äfven skulle öfvertaga framdeles ifrågakommande utlåning för hithörande ändamål.

Den viktigaste gruppen af ofvan omförmälda lån utgöras af lånen till enskilda järnvägsanläggningar, å hvilka lån vid 1909 års slut återstod ett kapital af öfver 52 miljoner kronor. Under en lång följd af år hafva anslag för detta ändamål varit af Riksdagen anvisade; och senast innevarande år beviljades sådant anslag å 7,500,000 kronor för femårsperioden 1912—1916. Enligt kommitterades mening borde de nu nämnda lånen bokföras såsom en fond, benämnd »järnvägslånefonden», under det att de öfriga lånen i fråga skulle sammanföras till en fond med benämning »allmänna byggnadslånefonden». Sistberörda lån utgöras af följande grupper: a) byggnadslån (för kyrko- och skolbyggnader), b) tomtregleringslån (till städer, som härjats af eldsvåda) samt c) lån till kanal- slussanläggningar (numera endast ett lån till Kinda kanalaktiebolag). De till dessa tre grupper hörande lånen äro nästan alla utlämnade för längre tid sedan, och efter år 1902 har något sådant lån icke blifvit af Riksdagen beviljadt. För samtliga dessa lån uppgick kapitalåterstoden vid 1909 års slut till något mer än 1,400,000 kronor.

Förslaget om öfverflyttning till statskontoret af ifrågavarande lånerörelse har af kommitterade framställts hufvudsakligen i syfte att få statens inkomster af densamma upptagna i riksstaten samt därvid genomfördt, att ränteinbetalningarna å lånen hållas skilda från och erhålla annan användning än kapitalbetalningarna å desamma. De senare böra nämligen, såsom kommitterade med rätta framhållit, icke disponeras för statens löpande behof, utan antingen fonderas eller ock tagas i anspråk

för utgifter, som bereda staten en kapitalökning, eller, hvilket härmed är liktydigt, en minskning i statsskulden. Dessa syften kunna emellertid, på sätt fullmäktige nedan vilja påvisa, utan svårighet vinnas äfven om riksgäldskontoret fortfarande bibehåller förvaltningen af ifrågakvarande lån.

Kommitterade hafva förordat, att inflytande kapitalbetalningar å lånen skulle läggas till de lånefonder, som enligt kommitterades ofvan omförmälda förslag borde bildas, och att dessa medel sålunda skulle reserveras till fortsatt användning för samma lånerörelse. En sådan anordning synes emellertid fullmäktige i förevarande fall vara mindre lämplig. Hvad särskildt angår de lån, som enligt kommitterades förslag skulle sammanföras till »allmänna byggnadslånefonden», har, såsom fullmäktige ofvan meddelat, någon utlåning för hithörande ändamål icke under de senare åren skett, och man torde hafva skäl antaga, att äfven framdeles sådan utlåning endast undantagsvis skall ifrågakomma. Hvad beträffar utlåningen till enskilda järnvägsanläggningar ställa sig visserligen för närvarande förhållandena annorlunda, men i fråga om dessa lån bör man icke lämna obeaktadt, att inflytande kapitalbetalningar å dem uppgå till så pass stora belopp — för närvarande omkring 500,000 kronor årligen — att det för budgetens upprättande icke kan anses sakna betydelse, om dessa belopp, hvilka hittills tagits i anspråk för statsregleringen, hädanefter skulle genom fondering undandragas densamma. Under sådana förhållanden synes en fondering af kapitalbetalningarna icke vara att förorda, utan anse fullmäktige lämpligare, att desamma användas för bestridande af utgifterna för amortering af statsskulden, en användning som på sätt ofvan anförts, måste anses fullt rationell.

I enlighet härmed och för tillgodoseende af kommitterades syften i öfrigt beträffande riksstatens fullständighet, hafva fullmäktige tänkt sig att, vid bibehållande af riksgäldskontorets förvaltning af ifrågakvarande lån, inflytande annuiteter å dessa skulle i riksstaten och i följd däraf äfven å statsregleringsfondens konto upptagas på följande sätt. Å *inkomstsidan* upptagas räntebetalningarna under »statens utlåningsfonder» och amorteringarna under »i anspråk tagna kapitaltillgångar» och å *utgiftsidan* afföras räntorna under titel »räntor å statsskulden m. m.» och amorteringarna under titel »afbetalning å statsskulden», och bör, i öfverensstämmelse med hvad af fullmäktige förut föreslagits, vid hvar och en af dessa poster särskildt angifvas, att medlen tillhöra riksgäldskontorets förvaltning.

På detta sätt torde från budgetväsendets synpunkt förhållandena kunna tillfredsställande ordnas utan öfverflyttning till statskontoret af

ifrågavarande lönerörelse. Någon reel fördel med afseende å lånens förvaltning synes ej heller vara att vinna genom en sådan öfverflyttning.

Med hänsyn däremot till de ändamål, för hvilka ifrågavarande låneunderstöd beviljats, och de omständigheter, som särskildt med afseende å sådana lån äro att taga i beaktande vid behandlingen af fall, då låntagaren icke är i stånd att fullgöra sin betalningsskyldighet, föreställa sig fullmäktige, att det är mer öfverensstämmande med Riksdagens önskan, att dess fullmäktige handhafva förvaltningen af dessa lån och i följd häraf berörda förvaltning mera omedelbart kommer under kontroll af Riksdagen samt dess revisorer och vederbörande utskott. Såsom af det anförda framgår, anse sig fullmäktige icke hafva skäl tillstyrka kommitterades förslag om öfverflyttning till statskontoret af omförmälda lånerörelse.»

Efter att hafva i korthet redogjort för kommitterades förslag att utgifter, som äro afsedda att täckas genom upplåning icke vidare anvisas på riksgäldskontoret, utan upptagas i riksstaten, därvid riksgäldskontorets befattning med dessa utgifter skulle inskränkas till att sörja för den nödiga upplåningen och tillhandahålla statsverket medlen, yttrar statskontoret följande: Vid framställandet af dessa förslag hafva de sakkunniga utgått ifrån det förhållandet, att då vid föregående tillfällen vissa grupper af statsinkomster eller statsutgifter från riksgäldskontorets reglemente öfverflyttats till riksstaten, hafva dessa inkomster och utgifter på samma gång i förvaltningshänseende öfverflyttats från riksgäldskontoret till statskontoret. Riksstaten har hittills alltid varit en statsverkets stat, under det att riksgäldskontorets reglemente innefattat riksgäldswerkets stat, i hvilket historiska förhållande de sakkunniga icke afsett någon rubbning.

Statskontoret.

Det vill emellertid synas statskontoret, som om ett inrymmande i riksstaten af lånebudgeten icke skulle med nödvändighet påkalla öfverflyttandet från riksgäldskontoret till statskontoret af samtliga låneanslags distribuerande och alla statens utlåningsfonders förvaltning, om än detta onekligen skulle bäst öfverensstämma med den historiska utvecklingen och jämväl leda till en viss enkelhet och reda i bokföringshänseende samt tillika samla hela statens finansförvaltning hos ett enda ämbetsverk. Då emellertid en sådan öfverflyttning, såsom statskontoret här nedan skall visa, icke skulle kunna genomföras utan betydande förändringar inom och utvidgning af detta ämbetsverk, har statskontoret ansett sig böra undersöka, huruvida riksstatens uppställande på sätt de sakkunniga

föreslagit — hvilket synes statskontoret eftersträfvansvärdt med hänsyn till önskvärdheten af öfverskådlighet och reda — icke skulle kunna realiseras utan den ifrågasatta öfverflyttningen i hela den utsträckning de sakkunniga föreslagit.

Därvid förekommer till en början, att de förslag, som de sakkunniga framställt i afseende å behandlingen af statens redan nu under statskontorets förvaltning liggande utlåningsfonder, måste erkännas leda till verklig förenkling i administrativt hänseende på samma gång som de medföra enkelhet och reda i budgethänseende. Statskontoret har alltså intet att erinra mot hvad de sakkunniga i dessa punkter hemställt.

Hvad därefter angår de sakkunnigas förslag beträffande de lån, som hittills utgått från riksgäldskontoret till speciellt telegrafverket, delar statskontoret de sakkunnigas uppfattning därom, att denna form af anslag till kapitalökning för statens verk — liksom till utlåningsfonderna — bör afskaffas och ersättas med verkliga anslag af samma karaktär, som de direkta anslag till affärdrifvande verk, hvilka jämväl plägat utgå vid sidan af lånen, exempelvis de på riksgäldskontoret anvisade byggnadsmedlen för statens järnvägar, för Trollhätte kraftverk och kanalbyggnad med mera.

Men själfva utbetalningen af dessa medel till statens affärdrifvande verk synes icke nödvändigtvis behöfva verkställas genom statskontoret, utan lärer, såsom här nedan skall närmare utvecklas, kunna, ehuru de i full öfverensstämmelse med de sakkunnigas förslag uppföras på rikstaten, anordnas direkt från riksgäldskontoret, i den mån de äro afsedda att täckas genom lån.

Statskontoret tillstyrker alltså de sakkunnigas förslag så till vida, att de utgifter, som äro afsedda att täckas genom lån, upptagas i rikstaten.

I fråga om den föreslagna öfverflyttningen från riksgäldskontoret till statskontoret af förvaltningen af lånen till andra låntagare än statens verk och fonder, erkänner statskontoret, att det icke torde kunna förnekas, att denna administrativa förändring, såsom statskontoret redan antydtt, skulle konsekvent befordra den enhetlighet i statens finansförvaltning, som de sakkunniga åsyftat.

Men mot denna öfverflyttning af lånen till enskilda järnvägsanläggningar, byggnadslånen till kyrkor och skolor äfvensom tomtregleringslånen till städer, som härjats af eld, samt lånen till kanal- och slussanläggningar resa sig emellertid praktiska svårigheter, som statskontoret måste tillmäta större betydelse än hvad de sakkunniga gjort. Statskontorets arbetsbörda är nämligen för närvarande, särskildt å den

byrå, som närmast skulle öfvertaga riksgäldskontorets befattning med ifrågavarande utlåningsrörelse, redan förut så tung, att densamma i och för sig och oafsedt eventuell förökning däraf, påkallar en förstärkning af ämbetsverkets arbetskrafter; och statskontoret kan därför icke påtaga sig ansvaret för denna nya för dess verksamhet hittills främmande lånerörelse utan en väsentlig ökning af sin personal, eventuellt en omreglering af ämbetsverket.

Därest dessa lån, i öfverensstämmelse med de allmänna principer, som underligga de sakkunnigas förslag, hos riksgäldskontoret sammanföras till tvenne särskilda utlåningsfonder, »järnvägslånefonden» och »allmänna byggnadslånefonden», hvilka med sitt kapital komme att ingå bland statens tillgångar och budgettekniskt behandlades på enahanda sätt som de sakkunniga föreslagit och statskontoret här ofvan tillstyrkt afseende å de under statskontorets förvaltning liggande utlåningsfonder, synes intet afgörande hinder böra möta för deras uppförande i riksstaten såväl till afkastning som kapitalisering, utan att denna lånerörelses administrerande fränhändes riksgäldskontoret.

Liksom Trollhätte cgnahemslånefond kan, på sätt de sakkunniga föreslagit, administreras af vattenfallsstyrelsen, ehuru densamma i riksstat och budgetredovisning uppföres till såväl afkastning som kapitalökningsanslag vid sidan af statens öfriga, af statskontoret förvaltade utlåningsfonder, så lärer jämväl »järnvägslånefonden» och »allmänna byggnadslånefonden» kunna alltjämt administreras af riksgäldskontoret och i riksstat och budgetredovisning uppföras vid sidan af och behandlas på enahanda sätt som statens öfriga utlåningsfonder, blott några därtill syftande smärre ändringar vidtagas i de sakkunnigas förslag till riksstatens uppställning och vissa däraf betingade anordningar genomföras inom riksgäldskontorets bokföring.

Enär afkomsten af de af riksgäldskontoret administrerade fonderna komme att inflyta direkt till detta ämbetsverk, måste den del af riksstatsanslaget till räntor å statsskulden med mera, som, enligt de sakkunnigas förslag, skulle täckas af afkastningen från berörda tvenne fonder, afskiljas från anslaget och uppföras särskildt, på det att å statsregleringsfondens konto, som bör omfatta en fullständig redovisning post för post af riksstaten, må klart framgå hela förhållandet jämväl med den del af budgeten, som sålunda komme att administreras af riksgäldskontoret. De sakkunniga hafva förutsatt, att inflytande amorteringar å dessa, liksom å öfriga statens utlåningfonder, skulle kapitaliseras för fonderna. Därest emellertid detta icke anses lämpligt, hvarom stats-

kontoret saknar anledning att uttala sig, torde amorteringarna komma att afses för afbetalning å statsskulden. Dessa amorteringar böra då å riksstatens inkomstsida upptagas under rubriken: »I anspråk tagna kapitaltillgångar» och å dess utgiftssida afföras under rubriken: »För afbetalning å statsskulden».

Vid den undersökning, statskontoret i förevarande hänseende verkställt, har ämbetsverket alltså funnit, att den öfverskådlighet, som vinnes genom lånebudgetens införande i riksstaten, på sätt de sakkunniga föreslagit, icke i afsevärd mån rubbas genom bibehållandet åt riksgäldskontoret af det direkta utbetalandet af alla för de affärdrifvande verkens kapitalökning afsedda, å riksstaten uppförda anslag, hvartill medel anskaffats genom upplåning. Icke heller är det för tillgodoseende af denna öfverskådlighet nödvändigt att till statskontoret öfverflytta förvaltningen af de medel, som enligt de sakkunnigas förslag skulle tillhöra »järnvägs-lånefonden» och »allmänna byggnadslånefonden», om blott vissa smärre förändringar vidtagas i de sakkunnigas förslag till uppställning af riksstaten och dess bilagor samt tillika riksgäldskontoret låter i sin hufvudbok upplägga ett särskildt konto till redovisning af de af riksgäldskontoret förvaltrade delar af riksstaten.

Det af de sakkunniga uppgjorda formuläret till den sammanfattande tablån öfver riksstaten behöfver icke undergå annan förändring än att å inkomstsidan under E.) orden: »Från riksgäldskontoret» framför »låne-medel» och å utgiftssidan orden: »Till riksgäldsverket» framför »riksdags- och revisionskostnader m. m.» och »räntor å statsskulden m. m.» böra utgå.

Specifikationen af statens inkomster bör fullständigas därutinnan, att »statens utlåningsfonder» grupperas sålunda:

Hos statskontoret:

Äldre odlingslånefonden,
Nya odlingslånefonden,
Torfindustrilånefonden,
Rederilånefonden,
Egnahemslånefonden,
Fiskerilånefonden,
Norrländska nyodlingsfonden,
Jordförmedlingslånefonden,
Handtverkslånefonden,

Hos vattenfallsstyrelsen:

Trollhätte egnahemslånefond.

Hos riksgäldskontoret:
 Järnvägslånefonden,
 Allmänna byggnadslånefonden.

I specifikationen af statens inkomster bör vidare under »D) I anspråk tagna kapitaltillgångar» den fond angifvas, från hvilken kapitaltillgången tages, exempelvis järnvägslånefonden, därest de dit ingående kapitalbetalningarna afses att tagas i anspråk för afbetalning å statskulden eller användas till kapitalökning.

Därest man hos riksgäldskontoret bibehåller distribuerandet af de anslag till kapitalökning, hvilka beredas genom upplåning, samt förvaltningen af »järnvägslånefonden» och »allmänna byggnadslånefonden», måste specifikationen af utgifterna angifva, hvilka anslag, som skola utbetalas från riksgäldskontoret, till skillnad från det stora öfvervägande antalet anslag, som, där annat icke är å specifikationen angifvet, skola utgå från statskontoret. Detta angifvande sker enklast genom att vid hvarje af de förstnämnda anslagen fogas följande tillägg: »att utgå från riksgäldskontoret».

Därjämte påkallar bibehållandet hos riksgäldskontoret af ifrågavarande statsmedelsförvaltning, att i riksgäldskontorets hufvudbok uppläggas ett särskildt konto för statsregleringsfonden till redovisning af de å riksstaten uppförda inkomster och utgifter, hvilka inflyta till och utgå ifrån riksgäldskontoret. Detta konto i riksgäldskontorets hufvudbok skulle därefter jämte motsvarande konto hos statskontoret ligga till grund för den sammanställning af statsregleringsfonden, som skall ingå i rikshufvudboken och innehålla den egentliga redovisningen för statsregleringen i dess helhet.

I afseende å hvad de sakkunniga föreslagit beträffande de affärsdrifvande verkens upptagande i riksstaten och deras fonder redovisning i rikshufvudboken ifrågasätter statskontoret ingen annan förändring än den, som påkallas af hvad ämbetsverket här ofvan anført i fråga om bibehållandet åt riksgäldskontoret af utbetalningen till dessa verk af de å riksstaten uppförda anslag, som äro afsedda att täckas af upplånta medel.

Järnvägsstyrelsen har i sitt öfver kommitterades förslag afgifna underdåniga utlåtande den 1 innevarande månad icke framställt någon erinran mot förslaget hufvudprinciper. Till hvad styrelsen anført i fråga om driftkostnadernas beräkning och uppställningen af vissa statistiska tablåer skall jag senare återkomma.

*Järnvägs-
styrelsen.*

Generalpoststyrelsen har i underdånigt utlåtande den 18 nästlidne november förklarat sig anse förslaget hvilat på rationella grunder, hvilkas

*Generalpost-
styrelsen.*

tillämpande på sätt styrelsen föreslagit i vissa afscenden, för hvilka jag inom kort får tillfälle att närmare redogöra, skulle medföra, att svenska statens tillgångar blefve i rikshufvudboken mera exakt angifna, än hvad hittills varit fallet. Särskildt förklarar sig styrelsen fullkomligt dela kommitterades uppfattning, att de utgifter, som afse kapitalökning, böra skiljas från de utgifter, som äro att hänföra till driftkostnader.

*Telegraf-
styrelsen.*

Telegrafstyrelsen förmäler sig i underdånigt utlåtande den 6 innevarande månad icke hafva någon erinran att göra mot de sakkunnigas sålunda framställda förslag, utan finner sig böra, under vissa angifna förutsättningar, till alla delar tillstyrka desamma.

Viktigast af dessa förslag är ur telegrafverkets synpunkt utan tvifvel det, som afser utbytandet för framtiden af de nu brukliga låneanslagen till telegrafverket för telefonväsendets utveckling m. m. mot verkliga anslag och de befintliga lånens öfverflyttande från riksgäldskontoret till statsverket. Vid 1910 års utgång kommer telegrafverkets skuld till riksgäldskontoret att belöpa sig till 23,895,000 kronor och det äldsta då återstående lånet är från år 1906. Dessutom har 1908 års Riksdag för stationsbyggnader i Stockholm och Göteborg anvisat af styrelsen ännu ej lyftadt lån å 1,280,000 kronor, hvarjämte styrelsen i underdånig skrifvelse den 19 november 1910 anhållit om beredande af ytterligare lån för telefonväsendets utveckling under år 1911 till belopp af 4,000,000 kronor. Då det ur statsverkets synpunkt måste vara till gagn, om de sakkunnigas reformprogram kan helt genomföras, anser sig telegrafstyrelsen jämväl på de af de sakkunniga i öfrigt anförda skäl böra tillstyrka låneformens utbytande för framtiden mot anslagsformen.

Detta tillstyrkande sker emellertid under förutsättning, dels att styrelsen icke skall behöfva på förhand angifva de särskilda telefonanläggningar, för hvilka anslag äskas, dels att anslagen anvisas såsom förslagsanslag. Till hvad telegrafstyrelsen i dessa hänseenden yttrat och hemställt, torde jag senare få återkomma.

*Vattenfalls-
styrelsen.*

Vattenfallsstyrelsen har i underdånigt utlåtande den 15 innevarande månad förmäلت sig icke hafva något att i hufvudsak erinra mot de allmänna principer, som kommitterade uppställt och lagt till grund för sitt arbete. På de skäl, som af kommitterade anförts, anser äfven vattenfallsstyrelsen det afgjort vara att föredraga, att budgeten, hvad beträffar statens affärsverksamhet, uppställas som nettobudget. Efter att hafva erinrat, att Riksdagen icke för närvarande fastställer inkomst- och utgiftsstat

för Trollhätte kanal- och vattenverk, men att aflönings- och pensionsstaten för tjänstemännen vid kanalverket däremot varit föremål för Riksdagens pröfning, medan Eders Kungl. Maj:t fastställt utgiftsstaten i dess helhet, framhåller vattenfallsstyrelsen vidare, att statens vattenfallsverk, i likhet med statens järnvägar, utgör ett så omfattande och af konjunkturerna beroende affärsföretag, att detaljeradt förslag till utgiftsstat för detsamma icke lämpligen kan afgifvas så långt i förväg, som erforderligt vore, i fall Riksdagen skulle fastställa densamma. Vattenfallsstyrelsen uttalar därför såsom sin åsikt, att det definitiva fastställandet af utgiftsstaten för statens vattenfallsverk allt framgent bör öfverlämnas åt Eders Kungl. Maj:t. Detta behöfver ej hindra, att inom linjen i riksstaten uppföres i rund summa ett förslagsvis beräknadt, approximativt belopp såsom vattenfallsverkets driftkostnad. I fråga om kommitterades förslag, att anslag i form af lån icke vidare skulle komma att lämnas till affärsdrifvande verk, uttalar vattenfallsstyrelsen, att det syfte, man genom låneformen velat ernå, nämligen att få en inblick i företagets ekonomiska bärkraft, skulle på ett fullständigare sätt kunna vinnas därigenom, att man sammanställer verkets totala afkastning med hela det disponerade kapitalet. Då genom användande af låneformen för kapitalökningar inom statens affärsverk den enhetlighet och öferskådlighet, som är budgetreformens förnämsta syfte, skulle i väsentlig grad gå förlorad, finner sig vattenfallsstyrelsen böra instämma med kommitterade i denna punkt.

Jag återkommer senare till en utförligare behandling af vattenfallsverkens ställning till budgetreformen.

Domänstyrelsen har i underdånigt utlåtande den 5 innevarande december, under framhållande i mera allmänna ordalag af vissa omständigheter, som, enligt styrelsens förmenande, gjorde det svårare att inpassa styrelsens finanser inom ramen för den föreslagna uppställningen, uttalat, att då emellertid dessa svårigheter icke synas styrelsen vara af oöfvervinnelig art och då förslagets genomförande ovedersägligen komme att medföra fördelar för det allmänna, så anser styrelsen de af de sakkunniga följda allmänna principerna böra vinna tillämpning.

*Domän-
styrelsen.*

Då man skärskådar det förslag till budgetreform, som kommitterade efter den nu i hufvudsakliga delar angifna motiveringen framställt och

*Departements-
chefen.*

som fått sitt uttryck i de förut omförmälda formulären till riksstat och specifikation af statsverkets inkomster, framträder såsom för systemet utmärkande, att å inkomstsidan de egentliga statsinkomsterna, d. v. s. sådana som uttagas af medborgarna och härflyta af skatter och afgifter för tjänstbarheter, äfvensom inkomster af mera tillfällig natur, äro skarpt åtskilda från inkomster af statens produktiva kapital och lånemedlen, samt att å utgiftssidan verkliga utgifter, d. v. s. sådana som äro oupplösligt förenade med statsverksamhetens uppehållande, äro skilda från utgifter för kapitalökning.

Kommitterade hafva, såsom jag i det föregående visat, utförligt och öfvertygande motiverat betydelsen af denna gruppering å såväl inkomst- som utgiftssidan; och af de ämbetsverk och myndigheter, som blifvit hörda öfver föreliggande förslag, är det ingen, som framställt någon erinran mot principerna för denna gruppering. Tvärtom hafva såväl statskontoret som fullmäktige i riksgäldskontoret, generalpoststyrelsen, telegrafstyrelsen och vattenfallsstyrelsen samt domänstyrelsen uttalat sin tillslutning till förslagets allmänna grundlinjer.

Och för min del har jag funnit dessa grundlinjer innebära en lycklig lösning af frågan om en rationellt uppställd riksstat.

Det för en riktig uppfattning af statens finansläge värdefullaste i det föreliggande förslaget, torde vara den möjlighet detsamma bereder till en samlad inblick i de olika inkomst- och utgiftskategoriernas relativa betydelse för budgeten, äfvensom den jämförelse, som genom densamma kan utan omgång verkställas mellan utgifterna för kapitalökning och de för året upplånade medlen. Af utomordentlig betydelse är också att på ett ställe återfinna hvad statens produktiva kapital beräknas afkasta under finansåret, hvilket möjliggöres genom nettobudgetens konsekventa etablerande för de affärsdrifvande verken och utlåningsfonderna, äfvensom att kunna efter likformiga linjer följa de olika inkomst- och utgiftsgruppernas utveckling år efter år.

Ikke mindre viktiga och eftersträfvansvärda äro de konsekvenser, som denna uppställning af riksstaten medför för rikshufvudboken och därmed för en ingående kännedom om statens verkliga kapitaltillgångar samt om resultatet af icke blott statsförvaltningen i egentlig bemärkelse (de egentliga inkomsterna och de verkliga utgifterna), utan äfven förvaltningen af de produktiva fonderna (affärsverken, aktiebesittningen och utlåningsrörelsen).

De praktiska olägenheter, som man i några fall trott sig kunna påvisa, torde lätt nog kunna öfvervinnas, utan att rubbning sker i de uppdragna grundlinjerna för reformen. Särskildt synes den öfverflyttning

från riksgäldskontoret till statskontoret af utbetalningar af beviljade anslag, hvilka skola täckas genom lånemedel, äfvensom af administrationen af lånerörelsen till understöd åt enskilda järnvägar m. fl., som kommitterade föreslagit, icke vara en oundgänglig förutsättning för budgetreformens ändamålsenliga genomförande, sedan fullmäktige i riksgäldskontoret anvisat för denna fråga en teknisk lösning, som jämväl vunnit statskontorets anslutning. Genom hvad därutinnan förekommit, finner jag det vara tillförlitligen ådagalagdt, att länestatens införande i riksstaten kan ske utan andra än rent formella förfoganden.

Det enda hänseende, i hvilket betänkligheter möjligen torde möta, är kommitterades af hela systemet för budgetbehandlingen beroende förslag, att anslag i form af lån icke vidare skola förekomma till vare sig statens verk eller dess fonder. Denna förändring är emellertid, såsom af kommitterades hela framställning med full tydlighet framgår, oundgängligen påkallad af det förändrade systemet för budgetens uppställning. Därest man vill införa lånebudgeten i riksstaten och därmed vinna en uttömmande indelning i verkliga utgifter och utgifter för kapitalökning, liksom i egentliga statsinkomster, inkomster af statens produktiva fonder och inkomster genom upplåning, samt om man tillika, hvilket är det icke minst viktiga, vill ernå en sådan redovisning af statskapitalet, som kommitterade föreslagit genom uppläggande i rikshufvudboken af särskilda konton för de olika statsfonderna, så måste man också afstå ifrån den form af kapitalökning för dessa fonder, som bestått i att statens affärsverk och utlåningsfonder undfått lån från riksgäldskontoret med direkt förräntnings- och återbetalningsskyldighet.

Men härtill kommer, att denna förändring, såsom kommitterade utförligt visat, äfven af andra skäl måste anses eftersträfvansvärd; och i likhet med fullmäktige i riksgäldskontoret och statskontoret finner jag kommitterades kritik i detta hänseende äfvensom deras motivering för den föreslagna förändringen i allo öfvertygande, äfven i de delar den icke grundar sig på det nyss angifna förhållandet, att det nya systemets genomförande i och för sig kräfver en förändring i denna riktning.

På grund af hvad sålunda förekommit, ansluter jag mig till kommitterades förslag med de modifikation, som betingas af statskontorets och fullmäktiges i riksgäldskontoret erinringar i fråga om den statens utlåningsrörelse, som för närvarande bedrifves genom riksgäldskontoret.

Jag håller alltså före, att för postverket, telegrafverket, statens järnvägar och de vattenfallsstyrelsen underlydande verken samt för statens domäner inkomster och utgifter, hvilka senare endast må utgöras af verkliga driftkostnader och bland hvilka alltså i intet fall må

inbegripas tillökning i det af verket disponerade kapitalet, böra upptagas inom linjen i riksstaten och endast nettobehållningen beräknas som tillgång för statsregleringen; och torde Eders Kungl. Maj:t vilja, efter det 1912 års riksstat blifvit af Riksdagen fastställd, meddela erforderliga föreskrifter därom, att, liksom för närvarande sker för statens järnvägar, ett särskildt konto upplägges i rikshufvudboken för hvar och en af de fonder, som motsvara nu nämnda affärsdrifvande verk.

Vidare anser jag, att för hvart och ett af statens affärsdrifvande verk hela den för året afsedda kapitalökningen bör upptagas i riksstaten såsom anslag, dock med den inskränkning, som betingas däraf att kapitalökning kan för ett verk uppkomma jämväl annorledes än genom statsanslag i egentlig mening.

I afseende å inkomst af statens aktier delar jag den af kommitterade uttalade meningen, att statens aktiebesittning bör betraktas såsom en särskild fond, hvilken i riksstat och budgetredovisning behandlas på enahanda sätt som de affärsdrifvande verkens fonder.

Hvad därefter angår statens utlåningsrörelse, anser jag, att för den kapitalökning, som kan ifrågakomma för de under statskontorets förvaltning stående utlåningsfonder, böra på riksstaten uppföras anslag att täckas vare sig genom upplåning, hvilket i sådant fall bör för hvarje fond angifvas, genom i anspråk tagna kapitaltillgångar eller af allmänna statsinkomster; samt att fondernas behållna afkastning tillföres statsverket och till sitt beräknade belopp uppföres som tillgång i riksstaten; och torde Eders Kungl. Maj:t vilja sedermera, uppå särskilda framställningar af vederbörande departementschefer, fatta beslut dels om uppförande å 1912 års riksstat under anslagsgruppen »utgifter för kapitalökning» af de anslag, som finnas erforderliga för respektive fonder, dels ock om de ändringar, som kunna af den förändrade budgetbehandlingen påkallas i nu gällande bestämmelser om lånerörelsen.

Jag anser tillika, att i det förslag till riksstat för år 1912, som skall föreläggas 1911 års Riksdag, bör upptagas å utgiftssidan i särskild kolumn, under gruppen: »utgifter för kapitalökning» och till densamma hörande utgiftskategorier, de anslagsbelopp, som äro afsedda att täckas genom upplåning, och å inkomstsidan under titel »lånemedel» det sammanlagda belopp, som för sådant ändamål skall af riksgäldskontoret upplånas.

Däremot synes det icke vara erforderligt att — på sätt ifrågasatts — i specifikationerna af riksstaten angifva hvilka inkomsttitlar och utgiftsanslag, som skola af riksgäldskontoret förvaltas, då erforderliga bestämmelser därom fortfarande som hittills torde komma att in-

föras i riksgäldskontorets reglemente och ett införande i själfva riksstaten af en sådan ytterligare indelningsgrund onödigtvis skulle verka störande för öfverblicken. Till frågan om anordningsförfarandet med och bokföringen af de till riksgäldskontorets förvaltning hörande delar af riksstaten skall jag senare återkomma.

I detta sammanhang anser jag mig tillika böra framhålla, att anslag till kapitalökning till sin natur böra vara sådana, att de väl under alla förhållanden till hela sitt belopp under budgetåret stå till vederbörande affärsverks eller fonds förfogande, men icke få öfverskridas. De böra vara så afvägda, att de gifva ett uttryck för storleken af det belopp, som statsmakterna afsett såsom kapitalplacering under året hos det beträffande verket eller fonden. Skulle däremot hela beloppet icke komma att uttagas, så uppstår ett öfverskott i statsregleringen, som emellertid, när dessa anslag väl i allmänhet komma att täckas af lånemedel, samtidigt uppväges af ett motsvarande underskott å lånemedelstiteln, hvilken beräknats till samma belopp som kapitalökningsanslaget, men till följd af nyssangifna förhållande kommer att utgå endast med det belopp, som till verket eller fonden i verkligheten levererats.

Skulle verket eller fonden hafva uttagit större belopp af beviljad kapitalökningsanslag, än som under året åtgått, komme öfverskjutande beloppet att reserveras hos verket eller fonden såsom tillgång till enahanda ändamål under följande år; och lär det sålunda — åtminstone i vissa fall — kunna väntas nedbringa verkets eller fondens behof af kapitalökning under det följande året.

Därest öfverskott uppstår å ett kapitalökningsanslag, som icke är afsedt att täckas af lånemedel, kommer detsamma att öfverföras till fonden för reserverade medel eller den fond, som enligt kommitterades förslag må komma att ersätta denna.

På det att vederbörande styrelse eller fondförvaltare icke må lockas att hos verket eller fonden af beviljade kapitalökningsanslag anhopa och reservera större belopp än som, oafsedt hvad i riksstaten beviljats, af behofvet verkligen påkallas, är det af vikt, att de statistiska redogörelser, hvilka kommitterade föreslagit och till hvilka jag inom kort skall återkomma, varda så uppställda och i så god tid afgifna, att däraf en riktig uppfattning om verkets eller fondens förvaltning vinnes, så att statsmakterna må kunna öfva vederbörlig kontroll och anslagen till kapitalökning vid riksstatens uppgörande afvägas i möjligaste mån efter det verkliga behofvet.

Kommitterade hafva föreslagit (sid. 90), att riksgäldskontorets fordringar på de under statskontorets förvaltning liggande utlåningsfonder

icke vidare skola bokföras som tillgång på riksgäldsverkets fond. Denna bokföringsfråga sammanhänger intimt med själfva kärnan i den föreliggande budgetreformen. Dessa fordringar, hvilka utgöras af den del af statskapitalet, som placerats i vederbörande utlåningsfonder, äro nu bokförda såsom en stats tillgång på riksgäldsverkets fonds konto i rikshufvudboken, men skulle efter reformens genomförande komma att balanseras med fullt enahanda belopp såsom en stats tillgång på den utlåningsfonds konto, dit de i själfva verket höra och från hvilket de tillföras stats allmänna balanskonto för tillgångar. Till denna rent formella angelägenhet anhåller jag att få återkomma, sedan Eders Kungl. Maj:t och Riksdagen fattat beslut om budgetreformens genomförande.

I fråga därefter om den budgettekniska behandlingen af den stats lånerörelse, som bedrifves af riksgäldskontoret, ansluter jag mig, såsom af det föregående framgår, till de af statskontoret och fullmäktige i riksgäldskontoret framställda förslagen; och läser frågan därom i dess nuvarande läge icke böra blifva föremål för Eders Kungl. Maj:ts omsorg i vidare mån, än att i förslaget till riksstat för år 1912 upptagas å inkomstsidan ej mindre under inkomstgruppen: »Stats utlåningsfonder (öfverskott)» och titlarna: »Järnvägslånefonden» och »Allmänna byggnadslånefonden» de räntemedel, som för från dessa fonder utlämnade lån belöpa för år 1912, än äfven under inkomstgruppen: »I anspråk tagna kapitaltillgångar» och titlarna: »Af Järnvägslånefonden» och »Af Allmänna byggnadslånefonden» de amorteringar, som afse från samma fonder utlämnade lån, under det att dessa amorteringar komma att å utgiftssidan öka afbetalningarna å statsskulden.

I detta hänseende hafva fullmäktige i riksgäldskontoret uti skrifvelse den 8 innevarande månad meddelat, att berörda räntemedel kunna beräknas inflyta med: för Järnvägslånefonden 1,775,400 kronor och för Allmänna byggnadslånefonden 39,600 kronor, under det att amorteringarna väntas belöpa sig till: för Järnvägslånefonden 542,000 kronor och för Allmänna byggnadslånefonden 38,000 kronor.

Kommitterade hafva (sid. 65) föreslagit, att riksgäldskontorets fordringar för äldre till telegrafverket utlämnade låneanslag öfvertagas af statsverket och att för deras förräntning och amortering det till riksgäldskontoret utgående anslaget till räntor å statsskulden m. m. i erforderlig mån förhöjes.

Detta förslag sammanhänger, på enahanda sätt som motsvarande förslag beträffande riksgäldskontorets fordringar å vissa under statskontorets förvaltning stående utlåningsfonder, omedelbart med själfva kärnan i den föreliggande reformen eller lånebudgetens införande i riks-

staten samt de hittills brukliga låneanslagens utbytande mot å riksstaten uppförda anslag till kapitalökning. Efter att hafva (å sid. 56—63) ingående skildrat den nuvarande söndersplittringen af telegrafverkets finansiering, för hvilken jag nyss redogjort, anförda kommitterade, att därest telegrafverket för framtiden erhåller alla kapitaltillskott i form af riksstatsanslag, och låneformen icke vidare användes, måste det anses oegentligt, att de förut i form af lån från riksgäldskontoret erhållna anslagen fortfarande i telegrafverkets och riksgäldskontorets räkenskaper behandlas som skulder till riksgäldskontoret, hvilka det skulle åligga telegrafverket att direkt till riksgäldskontoret förränta och amortera. Ett sådant förfaringssätt skulle försvåra öfverblicken af den finansiella ställningen och fortfarande nödvändig göra en mer eller mindre godtycklig delning af telegrafverkets öfverskottsmedel mellan räntor, amorteringar och statsverket behållna telegrafmedel. Med den af kommitterade föreslagna omläggningen är en sådan fortfarande amortering och förräntning direkt från telegrafverket till riksgäldskontoret ändamålslös, enär statsverket öfvertager telegrafverkets skyldigheter till riksgäldskontoret. Telegrafverkets öfverskottsmedel skola nämligen enligt detta förslag levereras oafkortade till statsverket och upptagas å riksstatens inkomstsida, under det att å riksstatens utgiftssida uppföras erforderliga anslag ej blott till den för året nödiga kapitalförstärkningen åt telegrafverket utan ock till förräntning och amortering af hela statsskulden, däri inräknadt den skuld, hvilken riksgäldskontoret fått ikläda sig i och för de till telegrafverket utlämnade lånen.

Statsverkets öfvertagande af riksgäldsverkets fordringar för äldre till telegrafverket utlämnade låneanslag innebär i realiteten intet annat än en öfverflyttning mellan tvenne olika statsfonder (riksgäldsverkets fond och telegrafverkets fond) af ett staten tillhörigt kapital. Till denna bokföringsfråga anhåller jag att senare få återkomma, sedan beslut om budgetreformens genomförande blifvit af Eders Kungl. Maj:t och Riksdagen beslutad.

Jag tillåter mig nu att öfvergå till ett skärskådande af, hur reformen kan hos de affärsdrifvande verken och i afseende å utlåningsfonderna genomföras i vissa detaljer, som jag förut förbigått.

I fråga om hvad som inom hvar och ett af statens affärsdrifvande verk rätteligen skall anses såsom driftkostnad hafva kommitterade (sid. 45) föreslagit, att bland driftkostnader må upptagas endast hvad som erfordras för verkets drift jämte sådant underhåll, som kräfves för att all verkets egendom skall uppehållas i sitt fulla värde, och att som underhåll

Driftkostnaderna för affärsdrifvande verk. Kommitterade.

må anses afskrifning af slopade anläggningar eller materiel äfvensom afsättning till förnyelsefond, där sådan anses erforderlig, men att däremot i driftkostnad i intet fall inbegripes tillökning i det af verket disponerade kapitalet. Härom yttra kommitterade vidare, att detta förslag befunne sig i full öfverensstämmelse med numera rådande praxis. Inom telegrafverket t. ex. förekommer ingen årlig afskrifning för de olika anläggningarna. Men i stället underhållas dessa, eventuellt ombyggas i mån af behof. Kostnaderna härför täckas af trafikmedel. På detta sätt uppehålls verkets egendom ständigt vid sitt fulla värde. Någon anledning, hvarför man skulle amortera det i verket nedlagda kapitalet, finnes då icke. I statens järnvägsdrift måste årligen en del af den rullande materielen slopas. Därvid afskrifves denna materiels bokförda värde, men motsvarande belopp tages af trafikmedlen och tillföres en fond för 'slopningsmedel', som användes till inköp af ny rullande materiel. På detta sätt uppehålls alltså den rullande materielen i sitt fulla värde och någon amortering af det i densamma nedlagda kapitalet behöfves icke.

För mycket stora verk, där underhåll och slopning förekomma årligen i icke alltför olika omfattning, är denna princip enligt kommitterades mening fullt rationell. Däremot kan det ifrågasättas, huruvida det icke vore lämpligt, att vid en anläggning, sådan som Trollhätte kraftverk, där reparationer eller ombyggnader till följd af någon särskild olycka under ett år kunna få en extraordinär omfattning, en särskild, verket tillhörig förnyelsefond upplades, till hvilken årliga afsättningar efter viss plan gjordes, och som användes för att möta sådana extraordinära utgifter. I ett sådant förfarande ligger ju ingen väsentlig afvikelse från den allmänna princip, kommitterade önska fasthålla med hänsyn till afskrifningar inom statens affärsverksamhet. Någon amortering af det i verket nedlagda statskapitalet skulle ju i intet fall ifrågakomma.

*Statens järn-
vägar.*

Hvad särskildt *statens järnvägar* beträffar, erinra kommitterade, att icke blott det enligt gällande grunder af trafikmedlen utgående bidraget till pensionsinrättning för personalen, utan jämväl det särskilda bidrag till pensionering af personalen, som under de senaste åren skolat till statskontoret inbetalas, bör inräknas i driftkostnaderna, då såväl det ena som det andra är att betrakta som en del af järnvägarnas aflöningskostnader. I anledning häraf genmäler järnvägsstyrelsen i sitt öfverförslaget afgifna underdåniga utlåtande den 1 innevarande månad, att på grund af den nya pensionslagens för statens järnvägars personal ikraftträdande den 1 januari 1911 sistnämnda afsättning komme att

upphöra med utgången af innevarande år, samt att beträffande den af 1910 års Riksdag beslutade öfverföringen år 1911 till den af statskontoret förvaltade pensionsfonden af ett belopp af 500,000 kronor af trafikmedel styrelsen icke ifrågasatt annat än att nämnda belopp skulle — liksom all annan af trafikmedlen utgående kostnad för bestridande af personalens pensionering — inräknas i driftkostnaderna. Järnvägsstyrelsen anför vidare, att en sund affärsdrift kräfver, att företagets tillgångar icke äro bokförda högre, än de verkligen äro värda, eller om det bokförda värdet är högre än det verkliga, att skillnadsbeloppet finnes afsatt till en eller flera förnyelsefonder. Vid statens järnvägar hafva årligen i omkostnadsstaten upptagits afsevärda belopp under olika underhållsrubriker för ersättning af försliten materiel, utbyte af räler, förstärkningar af broar och ombyggnad af hus. Under 10-årsperioden 1901—1910 hafva dessa belopp uppgått till:

för broar och viadukter	kr. 2,800,000
„ räler och rälstillbehör	„ 7,200,000
„ husbyggnader	„ 5,750,000
„ rullande materiel	„ 10,870,000
Summa kr. 26,620,000	

eller i medeltal för år 2,662,000 kronor. Under senare åren hafva emellertid de belopp, som i omkostnadsstaten upptagits för omförmälda ändamål, efterhand ökats. Sålunda förekomma i styrelsens förslag till omkostnadsstat för år 1911 följande poster:

för broar och viadukter	kr. 700,000
„ räler och rälstillbehör	„ 1,000,000
„ husbyggnader	„ 1,000,000
„ rullande materiel	„ 1,500,000
Summa kr. 4,200,000.	

Visserligen har, på sätt framgår af nedanstående utredning, detta sätt att genom förnyelse upprätthålla anläggningens värde icke varit fullt effektivt, om också, såsom de ofvan ur omkostnadsstaten för år 1911 anförda siffrorna utvisa, en förbättring härutinnan inträdt. Beträffande nu anförda förhållandes inverkan på statsbanornas bokförda värde kan dock utan tvekan sägas, att detsamma icke är högre än det verkliga, med hänsyn dels därtill, att under årens lopp uti de löpande underhållskostnaderna ingått betydande belopp för arbeten, hvilka i själfva verket varit af samma natur som verkliga förnyelsearbeten, dels

ock till de betydliga tillskott i mark och penningar, som influtit från landsting, kommuner och enskilda personer, hvilka tillskotts värde icke bokförts å kapitalkontot.

I allt fall lider emellertid det hittills tillämpade förfaringssättet, som är afsedt att motsvara afskrifningarna enligt vanligt affärsbruk, af väsentliga brister. Den ena af dessa brister är den, att det icke utan vidare klart framgår ur räkenskaperna, att verkligen förnyelsearbetena bedrivas i sådant omfång, att desamma lämna tillräcklig ersättning för den värdeminskning, som uppstår genom ålder och slitning. Det kräfvades med nuvarande förfaringssätt särskilda undersökningar för att utröna, huru härmed förhåller sig och för att vinna en god öfverblick öfver statsbaneaffären i förevarande hänseende. Erfarenheten visar också, att detta föranledt oriktiga föreställningar om det verkliga värdet af statsbanornas tillgångar. En annan olägenhet är den, att med det nuvarande förfaringssättet utgifterna för behöfliga förnyelsearbeten komma att drabba kostnaderna för drift och underhåll ganska ojämnt från år till år. Större rälsutbyten, ombyggnad af större broar, nybyggnad af otidsenliga stationshus etc. fördela sig icke lika på det ena året efter det andra. Följden häraf blir antingen den, att driftkostnaderna kunna komma att fluktuera — skenbart omotiveradt — ganska mycket från år till år, eller också att behöfliga förnyelsearbeten icke vidtagas vid den rätta tidpunkten, emedan man vill undvika dylika fluktuationer.

Dessa olägenheter skulle undvikas, om årligen efter vissa grunder bestämda afsättningar till en eller flera förnyelsefonder ägde rum, och erforderliga förnyelsearbeten bekostades af dessa fonder. Härigenom vunnas, dels att utan svårighet kunde bedömas, huruvida de gjorda afsättningar äro skäligen i förhållande till den årliga värdeminskningen, dels att större, till sin omfattning starkt växlande förnyelsearbeten kunde utföras vid lämpligaste tidpunkt utan att föranleda en ojämn belastning af driftkostnadernas konto. De delar af statsbanans egendom, som företrädesvis äro utsatta för värdeminskning genom förslitning och genom ålder, äro räler, broar, husbyggnader, rullande materiel och sjöfartsmateriel. Hvad angår själfva banbyggnaden, så underhålles denna år efter år på sådant sätt, att ingen värdeminskning hos densamma uppstår. Broar och viadukter hafva under en följd af år dels erhållit alldeles ny öfverbyggnad, dels väsentligen förstärkt sådan, på det att de skola motsvara de ökade påkänningarna i följd af större hastighet och större hjultryck. Värdet af räler, broar och husbyggnader vid de trafikerade statsbanorna är icke bokfördt i särskilda poster, hvilket däremot är fallet med den rullande materielen och sjöfartsmaterielen. En

utredning har därför behöft verkställas för bestämmandet af värdet af räler, broar och husbyggnader. Värdet vid 1910 års slut utgör enligt denna utredning och enligt böckerna, därvid dock icke beräknats räntor under byggnadstiden, enär dessa belopp icke äro för järnvägsstyrelsen kända:

broars och viadukters öfverbyggnad	kronor	10,000,000
räler med tillbehör, växlar, vändskifvor och vågar	„	52,000,000
husbyggnader	„	45,000,000
verkstäder och deras fasta inredning	„	10,000,000
rullande materiel	„	136,000,000
sjöfartmateriel med landningsbroar	„	6,000,000

Summa kronor 259,000,000.

Beträffande förestående värdeuppgifter får styrelsen framhålla, att vissa af dem endast grunda sig å en öfverslagsberäkning, enär tiden icke medgifvit en detaljerad utredning härutinnan.

Den årliga värdeminskningen har järnvägsstyrelsen efter verkställd utredning ansett sig kunna angifva i procent af det bokförda värdet på följande sätt:

broars och viadukters öfverbyggnad 1,5 procent	kronor	150,000
räler med tillbehör, växlar, vändskifvor och vågar 1,5 procent	„	780,000
husbyggnader 2,0 procent	„	900,000
verkstäder och deras fasta inredning 3,0 procent	„	300,000
rullande materiel 2,5 procent	„	3,400,000
sjöfartsmateriel 5,0 procent	„	300,000

Summa kronor 5,830,000

eller i genomsnitt 2,25 procent å anläggningsvärdet. Häraf framgår, att afsättningsbeloppet efter nuvarande anläggningsvärde bort vara mer än dubbelt mot det belopp, som i medeltal under de 10 senaste åren nedlagts på förnyelsearbeten.

För att den af järnvägsstyrelsen förvaltrade egendomen icke skall undergå någon värdeminskning, bör sålunda årligen af trafikmedel afsättas belopp, motsvarande den med ledning af ofvanstående beräknade värdeminskningen. Dessa belopp böra lämpligen afsättas till en för

ofvan angifna egendomsgrupper gemensam förnyelsefond. Då förnyelsearbeten eller nyanskaffningar företagas för ersättning af det förslitna, bestridas kostnaderna härför ur nämnda fond. Emellertid kunna ofvanstående procenttal icke göra anspråk på att vara fullt riktigt träffade, utan böra de korrigeras, sedan erfarenhet vunnits i denna fråga.

Med stöd af det anförda hemställer järnvägsstyrelsen, att Eders Kungl. Maj:t tacktes medgifva, det järnvägsstyrelsen hädanefter vid afgifvandet af förslag till specificerade omkostnadsstater för statens trafikerade järnvägar, sålunda första gången vid afgifvandet under november 1911 af sådan stat för år 1912, får bland utgifterna för drift och underhåll upptaga i hufvudsak enligt ofvan angifna grunder beräknade afsättningar till en förnyelsefond, och att ur denna fond skola bestridas kostnaderna för sådana förnyelsearbeten och nyanskaffningar, som äro afsedda att ersätta genom förslitning och ålder åstadkommen värdeminskning af statens järnvägars egendom.

*Departements-
chefen.*

Då omkostnadsstaten för år 1912 icke föreligger till fastställelse förr än i slutet af år 1911, läser Eders Kungl. Maj:t icke vilja redan nu upptaga till pröfning frågan om särskilda poster i denna stat. Emellertid får jag erinra därom, att järnvägsstyrelsen uti underdånig skrifvelse den 30 nästlidne november afgifvit förslag till beräkning af inkomsterna af statens järnvägar år 1912 och därvid hemställt, att bruttoinkomsterna måtte beräknas till 80,000,000 kronor och utgifterna för drift och underhåll till 63,429,000 kronor, hvadan öfverskottet kunde antagas för nämnda år uppgå till i afrundadt tal 16,500,000 kronor. Och då jag från järnvägsstyrelsen inhemtat, att någon ändring i denna beräkning icke påkallas af hvad järnvägsstyrelsen i sitt nyss citerade underdåniga utlåtande öfver kommitterades föreliggande förslag till förändrad uppställning af riksstaten anført om vissa utgifter för drift och underhåll, har jag för afsikt att vid föredragning af frågan om statsverkets inkomster för år 1912 ansluta mig till nämnda beräkning.

Postverket.

Hvad angår *postverkets* driftkostnader, har hittills i den omkostnadsstat, som af Riksdagen årligen för detta verk fastställts, pläгат förekomma ett anslag till »inköp och underhåll af inventarier». Kommitterade erinra (sid. 53), att detta anslag utgör till dels en kapitalökning och är så till vida icke i egentlig mening en löpande omkostnad för året; och generalpoststyrelsen har i sitt underdåniga utlåtande den 18 nästl. november framhållit, att då underhållet af inventarierna borde

i allmänhet belasta driftkostnaderna, berörda anslag borde uppdelas i två: »inköp af inventarier» under riksstatens utgiftsgrupp kapitalökning och »underhåll af inventarier» bland driftkostnaderna.

I och för bestämmandet af det belopp, som i riksstaten för år 1912 skall uppföras såsom nettoafkastning af postverket, har jag af chefen för civildepartementet inhämtat, att han kommer att i underdånighet hemställa om driftkostnadernas för postverket beräkning för år 1912 till 22,400,000 att utgå direkt af postmedlen, däri underhållet af inventarierna inräknats med 100,000 kronor, under det att, enligt hvad bemäld departementschef tillika meddelat, anslag till inköp af inventarier kommer att äskas under den å riksstaten uppförda anslagsgruppen: »utgifter för kapitalökning».

Till frågan om hvad som skall betraktas såsom driftkostnad hänför sig också hvad generalpoststyrelsen i sitt åberopade underdåniga utlåtande anført om uppehållandet af värdet å postverkets lösa och fasta egendom. Det vore väl sant, att om för postverkets räkning och behof uppföres en byggnad, postverkets tillgångar till följd däraf blifvit ökade med fastighetens värde, men detta värde kunde och borde, enligt generalpoststyrelsens förmenande, i vissa fall nedsättas. »Om en postverkets byggnad», säger generalpoststyrelsen, »på grund af densamma öfvergången eldsvåda eller dylikt gått förlorad, så minskas ju därigenom statens tillgångar med byggnadens värde. Och om, i motsatt fall, en större ombyggnad af en dylik fastighet skett, sedan nödiga medel därför anvisats, så erhåller fastigheten därigenom ett högre värde än det förut angifna. För att det i räkenskaperna upptagna värdet af statens fasta egendomar skall något så när motsvara det verkliga värdet af desamma, torde det vara nödigt, att fastigheternas värde må kunna i förra fallet nedskrifvas och i senare fallet förhöjas. Då afsedt är att genom rikhufvudboken erhålla en fullständig och tillförlitlig sammanställning af statsverkets samtliga tillgångar, bör enligt generalpoststyrelsens förmenande därmed förstås, att tillgångarna, jämväl i afseende å fastigheterna, skola motsvaras af ett reelt underlag, d. v. s. af fastigheternas verkliga värde vid räkenskapsårets slut, och att i följd däraf värdet af desamma icke bör bestämmas allenast efter det å egendomarna nedlagda kapitalet. Däremot bör, såsom de sakkunniga äfven förmena, själfva underhållet af fastigheten, äfvensom mindre förändringar af densamma, hvilka kunna finnas nödiga för poströrelsens behof, icke medföra någon förändring i egendomens värde såsom kapitaltillgång. Värdet af postverkets fasta egendomar synes således generalpoststyrelsen böra i postverkets hufvudbok upptagas med det belopp, som husen jämte tomterna

därtill kunna anses vid en eventuell försäljning betinga, eller som de på annat sätt kunde beräknas äga. Ungefär detsamma är förhållandet beträffande de för postverkets räkning anskaffade inventarier. När ett nytt postkontor inrättas, måste kontoret förses med en uppsättning af möbler och inventarier, hvilkas kostnad ökar det disponerade kapitalet. Men värdet af dessa liksom af postverkets öfriga inventarier minskas gifvetvis år för år, och den kostnad, som inventarierna ursprungligen betingat, utgör icke deras verkliga värde vid en senare tidpunkt. Då postverket nu skulle i riksstaten inrangeras såsom ett affärsdrifvande verk, borde verket i afseende på dess inventarier, hvilka representera ett så afsevärdt belopp som omkring 1,675,000 kronor, äfven få förfara på sätt som enskilda affärsföretag göra, nämligen att årligen afskrifva en viss procent på inventariernas bokförda värde. Eller ock borde inventarierna efter vissa tidsperioder, t. ex. hvar tredje eller femte år, värderas och det då framkomna värdet upptagas i hufvudboken. Detta verkliga värde af samtliga inom postverkets egendomar eller vid distriktsförvaltningarna och postkontoren befintliga möbler och inventarier bör sedan upptagas bland driftkapitalet. Däremot bör i allmänhet underhållet af dessa inventarier belasta driftkostnaderna. Vill man emellertid, på sätt de sakkunnige synas anse lämpligt, hålla fast vid att ingen amortering af värdet å inventarierna skulle äga rum, torde det blifva nödigt, att postverket, i likhet med statens järnvägar, får af postmedlen disponera ett visst belopp att tillföras en fond för slopningsmedel att användas till anskaffning af nya inventarier, transportåkdon, postkupéinredningar o. d., i den mån som gammal materiel måste kasseras.

*Departements-
chefen.*

Den uppfattning generalpoststyrelsen sålunda uttalat synes icke till alla delar öfverensstämma med de principer, som underligga kommitterades förslag. Dessa utgå nämligen därifrån, att af det konto i rikshufvudboken, som skall uppläggas för postverkets fond, bör direkt framgå storleken af det kapital, som staten tid efter annan placerat i denna fond, detta bland annat i det viktiga syftet, att man skall kunna vid en jämförelse mellan nettoafkastningen och det nedlagda kapitalet bedöma hur driften lönat sig. Värdet å byggnader och inventarier kan under sådana förhållanden icke nedskrifvas, utan måste genom underhåll uppehållas. Däremot är, enligt denna åskådning, underhållskostnader för såväl hus som inventarier att anse som en driftkostnad, som icke får betraktas som kapitalökning och belasta fondens kapital. För att förekomma underhållskostnadernas allt för ojämna tryck anser jag därför en årlig afsättning från de inflytande trafikinkomsterna till en förnyelse-

fond kunna ifrågasättas. Att en sådan afsättning äger rum med vissa bestämda procent å olika slag af hus och inventarier finner jag vara synnerligen lämpligt. Emellertid lär det, enligt hvad jag inhämtat af chefen för civildepartementet, icke vara erforderligt att lämna särskildt medgifvande därtill i den stat för driftkostnader år 1912, som skall föreläggas 1911 års riksdag till fastställelse; men lär bemälda departementschef anse sig böra sedermera hemställa, att generalpoststyrelsen undfår nådig befallning att vid afgifvande af förslag till omkostnadsstat för år 1913 förebringa erforderlig utredning i berörda hänseende.

Den af Riksdagen för hvarje år vid behandlingen af sjätte hufvudtiteln fastställda utgiftsstaten för telegrafverket har hittills innefattat A) aflöningsstat, B) pensions- och understödsstater, C) omkostnadsstat, D) ränta och amortering å lånen från riksgäldskontoret, E) inköp och bebyggande af fastigheter samt F) telegraflinjebyggnader, äfvensom G) öfvergångsstat och H) indragningsstat. I öfverensstämmelse med det af kommitterade framställda förslaget skulle till driftkostnader hänföras alla de utgifter, som förekomma under A), B), G) och H) äfvensom de under C) upptagna med undantag af hvad som afses till inköp af inventarier. Ränta och amortering å lånen från riksgäldskontoret skulle, såsom redan är omförmäldt, icke vidare utgöras af telegrafverket, utan det därtill erforderliga beloppet uppföras på riksstaten tillsammans med öfriga anslag till förräntning och amortering af statsskulden; och anslagen till inköp och bebyggande af fastigheter samt till telegrafliniebyggnader jämte de under C) hittills upptagna posterna till inköp af inventarier hänföras till gruppen: anslag för kapitalökning.

I sitt åberopade underdåniga utlåtande öfver kommitterades förslag anför telegrafstyrelsen, att det kan vara föremål för tvekan, huruvida under rubriken »utgifter för kapitalökning» jämväl bör uppföras anslaget för inköp af verktygsinventarier och om alltså verktygens värde bör redovisas såsom en kapitaltillgång för telegrafverket. Då emellertid verktyg hafva så kort varaktighet, att de till och med i enskilda företag anses böra afskrifvas på två å tre år, synes det styrelsen ej föreligga skäl att anse inköp af verktyg medföra en kapitalökning.

Styrelsen har också i sitt förslag till stat för 1912 upptagit anslaget till verkstadsinventarier under omkostnadsstaten, men däremot fört anslaget till inköp af inventarier i öfrigt till utgiftsgruppen för kapitalökning. Styrelsen framhåller vidare, att då genom planmässigt ordnad, periodvis återkommande underhålls- och ombyggnadsarbete, därför kostnaden bestrides från de under omkostnadsstaten uppförda anslag, alla

*Telegraf-
verket.*

telegrafverkets anläggningar kunna anses städse uppehållas i sitt fulla värde, någon konstant afskrifning eller afsättning till förnyelsefond näppeligen är för telegrafverket behöflig. Inom telegrafverket förekommer också endast afskrifning af slopade anläggningar och kasserad materiel. Möjligen skulle det kunna anses lämpligt, att en förnyelsefond för stationers inredning borde bildas, emedan nyinredning af stationer icke är en regelbundet återkommande utgift. Men då kostnaden för en stations nyinredning, om den går till mera afsevärdt belopp, oftast torde kunna fördelas på ett par år, synes det icke nödvändigt, att i afseende å en, i förhållande till telegrafverkets årliga utgifter så liten post frångå den hittills tillämpade och äfven af kommitterade såsom riktig angifna principen. En särställning intager emellertid i nu förevarande hänseende telegrafverkets verkstad. En sund verkstadsdrift förutsätter ovillkorligen, att årlig afskrifning å maskiner, inredning m. m. göres enligt bestämda normer. Hittills har afskrifning ägt rum endast i samma omfattning som inom telegrafverket i öfrigt, men är det styrelsens afsikt att inom närmaste tiden fastställa grunder för årlig afskrifning å verkstadens kapitaltillgångar. Verkstaden har betraktats såsom en särskild gren af telegrafverkets rörelse, hvarur telegrafstyrelsen under vissa år tillförts vinst, som dock i realiteten bestått allenast af till telegrafstyrelsen återburna medel, hvilka af styrelsen förut utbetalts till verkstaden för utfördt arbete. Då telegrafverket är verkstadens enda afnämare, bör härutinnan för framtiden ändring ske så, att — jämte det att af verkstadens egen bokföring bör framgå, huruvida och i hvad mån det är för telegrafverket lönande att drifva egen verkstad — telegrafstyrelsen tillhandahåller verkstaden erforderligt rörelsekapital, men icke tillgodogör sig någon vinst af verkstaden. Verkstadens utgifter skulle i analogi med hvad hittills skett — bestridas af medel från telegrafverkets anslag under omkostnadsstaten och för nyanläggningar, i riktiga proportioner, hvarjämte på riksstaten skulle uppföras ett särskildt anslag för erforderlig kapitalökning vid verkstaden, från hvilket anslag skulle bestridas utgifter, som nu i sista hand drabba låneanslagen för nyanläggningar.

*Departements-
chefen.*

Enligt hvad jag inhämtat slutar den stat för telegrafverkets driftkostnader under år 1912, som chefen för civildepartementet har för afsikt tillstyrka Eders Kungl. Maj:t att förelägga Riksdagen till godkännande, på ett belopp af 10,475,000 kronor, däri inberäknadt anslaget till inköp af verkstadsinventarier, men i öfrigt innefattande endast sådana poster, som kommitterade, enligt hvad nyss är omförmäldt, ansett böra som driftkostnader betraktas. Vid den beräkning af telegrafverkets netto-

afkastning, som jag har att vid afgifvande af förslag till beräkning af statsverkets inkomster år 1912 för Eders Kungl. Maj:t framlägga, kommer jag att upptaga driftkostnaderna för telegrafverket till enahanda belopp.

Vattenfallsstyrelsen förklarar sig kunna i stort sedt ansluta sig till kommitterades åsikt, att då ett affärsdrifvande verks egendom genom vederbörligt underhåll, hvori inbegripes afskrifning af slojade anläggningar eller materiel samt eventuell afsättning till förnyelsefond, ständigt uppehålls i sitt fulla värde, det icke finnes någon anledning att amortera det i verket nedlagda kapitalet. »Visserligen skulle man kunna tänka sig det fallet, att exempelvis ett kraftverk helt och hållet måste nedläggas. En naturrevolution kan afleda vattnet åt annat håll, nya uppfinningar kunna åstadkomma billigare drifkraft med mera dylikt. Sannolikheten för dylik fullständig slopning af ett kraftverk måste dock anses så pass liten, att staten kan stå risken därför, utan att genom årlig amortering åstadkomma ett kontant kapital, som motsvarar naturkraftens värde jämte kostnaderna för de delar af anläggningen, hvilka äro af ett bestående värde, om de väl underhållas. Annorlunda ställer sig spörsmålet rörande speciella delar af ett kraftverk, såsom turbiner, generatorer, instrumentering, lyftkranar, dammluckor, isgrindar m. m., som äfven vid bästa underhåll gifvetvis med tiden försämrats och måste utbytas vare sig till följd däraf eller på grund af nya uppfinningar eller af andra skäl. Utbyte af mindre dyrbara delar skulle ju kunna bekostas af årets inkomster, utan att kontinuiteten mellan de årliga driftöfverskotten förtryckes, men då det blir fråga om utbyte af en del, för hvilken kostnaden är betydlig i förhållande till årsinkomsterna, böra medel härtill finnas tillgängliga i form af förnyelsefond. Afsättningar till dylika förnyelsefonder böra gifvetvis bokföras under rubriken driftkostnader på sätt de sakkunniga definierat dessa. Hvad beträffar afsättningens lämpliga storlek måste densamma göras beroende af arten och beskaffenheten af de olika verken.

*Vattenfalls-
verket.*

I fråga om kraftverk, som afse distribution till enskilda af elektrisk energi, är det af vikt att, till mötande af föreviselser om illojal konkurrens med angränsande enskilda kraftnät, icke allenast ränta på nedlagdt kapital och vattenkraftens värde, utan äfven affärsmässiga afskrifningar af anläggningskapitalet inberäknas i själfkostnaderna vid bestämmande af försäljningsprisen för den elektriska energien. Om dessa afskrifningar få minska det bokförda värdet och tillföras en fond, blir denna snart nog tillräcklig att jämväl kunna användas till förnyelser af ofvan angifvet slag. Vid sådant förhållande anser styrelsen lämpligt att å de

till vattenfallsverket hörande anläggningarna så vidt möjligt företagas affärsmässiga afskrifningar motsvarande den årliga värdeminskningen, och att häremot svarande belopp afsättas till afskrifnings- och förnyelsefonder.

Med den ofvan anförda tolkningen af uttrycken »afskrifning» och »förnyelsefond» finner sig vattenfallsstyrelsen kunna förorda kommitterades förslag i fråga om hvad som skall anses såsom driftkostnad.

Departements-
chefen.

Af chefen för civildepartementet har jag inhämtat, att han, i anslutning till hvad vattenfallsstyrelsen sålunda yttrat, kommer att föreslå till uppförande i staten för driftkostnaderna för Trollhätte kanalverk och Trollhätte kraftverk särskilda belopp för afsättning till förnyelse- och afskrifningsfonder; och kommer jag att i det förslag till beräkning af afkastningen af statens vattenfallsverk, som jag har att senare framlägga i samband med frågan om uppförandet i riksstaten af statsverkets inkomster för år 1912, inberäkna dessa afsättningar bland driftkostnaderna. Chefen för civildepartementet har tillika meddelat, att han har för afsikt att, innan stater för dessa verk för år 1912 föreläggas Eders Kungl. Maj:t till fastställelse, från vattenfallsstyrelsen infordra förslag till grunder för sådana afsättningar.

Domänför-
valtningen.

Hvad slutligen angår driftkostnaderna för *statens domäner*, har jag, efter samråd med chefen för jordbruksdepartementet, kommit till den uppfattningen, att efter budgetreformens genomförande icke samtliga de anslag till skogsförvaltningen, som nu finnas under nionde hufvudtiteln uppförda, kunna betraktas såsom driftkostnader för domänernas skötsel.

Domän-
styrelsen.

I detta hänseende har domänstyrelsen särskildt framhållit, att styrelsens verksamhet i mångt och mycket berör sådant, som alls icke tillhör förvaltning och vård af statens egendom. Särskildt erinrar styrelsen om sådana skogspersonalens göromål på enskildas skogar, för hvilka intet vederlag tillgodoföres statsverket, men hvilka göromål äro ganska omfattande. I detta afseende omnämner styrelsen särskildt föreskrifterna i 2 § af lagen den 24 juli 1903 angående vård af enskildas skogar, lagen af samma dag angående skyddsskogar samt nådiga förordningen af samma dag angående åtgärder till förekommande af öfverdrifven afverkning af ungskog inom Västerbottens och Norrbottens län. Skogspersonalens af statsmedel utgående aflöning kan sålunda icke i sin helhet anses såsom driftkostnad för statens domäner.

Jämväl kommitterade hafva härutinnan framhållit, att domänstyrelsen, som enligt det nya förslaget skall förvalta domänfonden, jämväl har sig anförtrodda vissa andra statsuppgifter, nämligen uppehållandet af skogsundervisningen samt skogsstatens befattning med enskilda skogar. Enligt kommitterades mening kan emellertid denna omständighet icke lägga hinder i vägen för anordningen af domänförvaltningen såsom ett affärsdrifvande verk. För skogsundervisningen böra nämligen kunna å riksstaten under nionde hufvudtiteln uppföras särskilda anslag, hvilka få för sina respektive ändamål disponeras och hvilka utan sammanblandning med de medel, som tillhöra statens domäners fond, kunna redovisas under rubriken »verkliga utgifter» på statsregleringsfondens konto. Och hvad beträffar den ersättning, som till domänstyrelsen inflyter för skogsstatens befattning med andra skogar än statens, hafva kommitterade framhållit, att densamma följdriktigt alltjämt bör tillgodoföras domänfonden såsom en tillgång, då skogsstatens löner och omkostnaderna för dess handhavande af nämnda skogar komma att bokföras såsom utgifter för domänfonden och för öfrigt ofta icke lära kunna särskiljas från skogsstatens öfriga omkostnader.

*Kommitte-
rade.*

I anslutning till denna uppfattning torde de för följande ändamål afsedda belopp böra särskildt uppföras på riksstaten, såsom icke afseende driftkostnader för domänfonden, nämligen: kostnaderna för statens skogsläroverk, för ökade extra lärarekrafter vid skogsinstitutet, för enskilda skogsundervisningen, Klotens skogsskola, underhåll af byggnader vid skogsskolorna m. fl. utgifter för dessa skolor, äfvensom för kolarskolan vid Hällnäs, skogsförsöksanstalten, statens skogsingenjörer, bidrag för utgifvande af skogslitteratur samt tryckning af försöksanstaltens publikationer.

*Departements-
chefen.*

Domänstyrelsen har, under förutsättning af den äldre uppställningen af riksstaten, i sitt statsförslag för år 1912 upptagit anslag under nionde hufvudtiteln: å ordinarie stat: bestämdt anslag till skogsstaten och statens skogsläroverk, förslagsanslag till ålderstillägg och reservationsanslag till enskilda skogsundervisningen samt till kronoskogarnes förvaltning och befrämjande af skogsväsendet i allmänhet; samt å extra ordinarie stat: till ökade lärarekrafter vid skogsinstitutet och till afdikningar å kronans skogar i de norrländska länen och i Kopparbergs län.

Från de härför afsedda belopp böra alltså fränskiljas de kostnader, som, enligt hvad nyss är antydt, böra uppföras på riksstaten såsom verkliga utgifter, men återstoden upptagas på den stat för driftkostnader för

skogsförvaltningen, som Eders Kungl. Maj:t torde komma att i särskild nådig proposition, uppå föredragning af chefen för jordbruksdepartementet, förelägga Riksdagen till fastställelse.

Till domänförvaltningens driftkostnadssumma böra emellertid också läggas de anslag till den lokala förvaltningen af statens jordbruksdomäner, som hittills varit uppförda å nionde hufvudtitelns extra stat, och hvilka helt och hållet hafva karaktären af driftkostnad, nämligen till aflöning åt domänintendenter och till resekostnader vid domänförvaltningen.

Enligt hvad jag af chefen för jordbruksdepartementet inhämtat, slutar det förslag till stat för domänförvaltningens driftkostnader, som han senare kommer att förelägga Eders Kungl. Maj:t till godkännande, på ett belopp af 5,400,000 kronor; och kommer jag att lägga denna summa till grund vid den beräkning af afkastningen af domänfonden, som jag har att verkställa i och för upptagande i riksstaten af statsverkets inkomster.

**Utlåningsfonder-
nas drift-
kostnader.**

I fråga om utlåningsfondernas driftkostnader får jag till en början erinra därom, att jag nyss tillstyrkt, att fondernas behållna afkastning skall tillföras statsverket och till sitt beräknade belopp uppföras som tillgång i riksstaten. Detta innebär, att nämnda afkastning skall upptagas i riksstaten efter nettoprincipen, d. v. s. bruttointkomsten efter afdrag af utgifterna. Utlåningsfonderna få alltså, såsom flere gånger framhållits, samma ställning till budgeten som statens affärsdrifvande verk. Liksom statens affärsverksamhet har utlåningsfondernas rörelse sin plats i viss mån utanför statsverket, hvilket också får sitt uttryck däri, att de i rikshufvudboken företräddas af särskilda fonder utanför de egentliga statsverksfonderna, men just därigenom blir det möjligt att å rikshufvudbokens kapitalkonto sammanknyta de särskilda fondernas tillgångar, så att man får en samlad öfverblick af allt staten i egentlig mening tillhörande kapital. Detta är af grundläggande betydelse i denna budgetreform och har endast kunnat ernås genom nettoprincipens tillämpning på detta område af statsförvaltningen.

Kommitterade.

Kommitterade framhålla, att sedan räntebetalning till riksgäldskontoret upphört komma utgifterna för statens utlåningsfonder endast att bestå i afskrifningar och omkostnader. Utgifter af dessa slag förekommo under år 1908 endast för nya odlingslånefonden och egnahems-lånefonden. För den förra gällde det en afskrifning, för den senare förvaltningsbidrag till hushållningssällskapen. Att afskrifningar ännu icke förekommit i någon större omfattning torde bero därpå, att fler-

talet af fonderna jämförelsevis nyligen börjat sin utlåningsverksamhet. Tydligt är emellertid att man för framtiden, åtminstone för några af fonderna, måste vara beredd på att afskrifningar icke sällan varda nödvändiga. Hvad omkostnader beträffar ha sådana utgifter i allmänhet icke förekommit, af det skälet att förvaltningen af fonderna varit lagd på statskontoret. Det kunde emellertid ifrågasättas huruvida icke fonderna borde debiteras de verkliga kostnaderna för denna förvaltning. Utan att i sådant afseende framställa något förslag ha kommitterade endast velat framhålla, att, i den mån afskrifningar och omkostnader framdeles förekomma, dessa utgifter böra täckas af fondernas inkomster och först öfverskottet tillföras statsverket som behållen afkastning af utlåningsfonderna.

Då egnahemslånefonden år 1904 inrättades, medgaf Riksdagen tillika, att Kungl. Maj:t finge af fondens medel årligen anvisa såsom bidrag till hushållningssällskapen för betäckande af för dem genom lånereörelsen uppkommande kostnader och möjliga förluster, ett belopp, motsvarande för hvarje hushållningssällskap en half procent af den ej till betalning förfallna kapitalskuld, hvari sällskapet på grund af från fonden utbekomna statslån vid årets början häftat till staten. Dylika förvaltningsbidrag beviljades därefter år 1906 med 8,842 kronor 80 öre, år 1907 med 15,384 kronor 94 öre och år 1908 med 25,758 kronor 48 öre.

Då vid 1908 års riksdag vissa förändringar blefvo vidtagna i de för egnahemslånerörelsen gällande bestämmelser, medgafs äfven låneförmedlande aktiebolag och föreningar rätt att komma i åtnjutande af samma förvaltningsbidrag, därvid såsom grundval för beräkningen af bidraget skulle godkännas äfven de statslån, som dessa låneförmedlare redan förut fått sig beviljade.

Förvaltningsbidragen utgingo under år 1909 i enlighet med af Riksdagen lämnadt medgifvande från egnahemslånefondens kapitaltillgång och utgjorde tillhopa 47,364 kronor 48 öre.

Då emellertid en dylik anordning syntes mindre lämplig, bland annat, på den grund att fondens kapital därigenom så småningom förminskades, under det att fondens skuld till riksgäldskontoret förblefve oförändrad, beviljade 1909 års Riksdag, på framställning af Eders Kungl. Maj:t, till bestridande af ifrågavarande förvaltningsbidrag på extra stat för år 1910 ett förslagsanslag af 75,000 kronor. Vid beräkning af anslagets storlek utgick man från, att låneförmedlarnas icke förfallna kapitalskuld vid 1910 års början komme att uppgå till inemot 15 miljoner kronor.

För år 1911 har Riksdagen beviljat ett motsvarande anslag på 95,000 kronor.

Att ifrågavarande förvaltningsbidrag upptagits som ett extra anslag på nionde hufvudtiteln, synes under nu rådande förhållanden ha varit en af behovet påkallad åtgärd. Då nämligen redan egnahemslånefondens räntebetalning till riksgäldskontoret öfverstiger dess ränteinkomster, måste förvaltningsbidragen, innan ifrågavarande anslag anvisades, tas af fondens kapital. Om emellertid fonden i budgethänseende erhåller den ställning, som kommitterade föreslagit, och sålunda dess räntebetalning till riksgäldskontoret upphör, förlorar detta skäl sin betydelse. Det synes då vara naturligare att förvaltningsbidragen direkt täckas af fondens ränteinkomster och att först återstoden tillföres statsverket såsom dess verkliga behållning på egnahemslånefondens utlåningsrörelse.

Därest kommitterades mening vinner afseende, kommer alltså något anslag till förvaltningsbidrag för framtiden icke att upptagas på riksstaten. Detta hindrar emellertid icke att beloppet af förvaltningsbidragen kan förslagsvis beräknas efter de fastställda grunderna för bidragens utgående. Detta belopp bör då i riksstaten fråndragas fondens beräknade bruttoinkomst och återstoden, den beräknade nettobehållningen af fondens utlåningsrörelse, uppföras som en tillgång. Ett sådant förfaringsätt står ju i full öfverensstämmelse med det, som kommitterade föreslagit för statens affärsdrifvande verk.

Statskontoret.

Statskontoret har tillstyrkt hvad kommitterade sålunda hemställt.

*Departements-
chefen.*

Enligt hvad jag inhämtat, kommer chefen för jordbruksdepartementet att i anledning af kommitterades föreliggande förslag förelägga Eders Kungl. Maj:t förslag till nådig proposition till Riksdagen om ifrågavarande driftkostnaders utgående med visst belopp från egnahemslånefondens bruttoafkastning; hvarjämte jag har för afsikt att vid beräkningen af den nettoafkastning af egnahemslånefonden, som bör bland statsverkets inkomster upptagas i 1912 års riksstat, taga hänsyn till dessa driftkostnader.

Tillika får jag erinra därom, att Riksdagen, enligt underdånig skrifvelse den 3 juni 1910 (nr 167), med bifall till Eders Kungl. Maj:ts därom afgifna nådiga proposition, beslutit inrättande af en särskild fond å 200,000 kronor för befrämjande af handtverk och därmed jämförlig mindre industri, från hvilken fond lån må tilldelas Sveriges handtverksorganisation, som förklarar sig villig att i egenskap af låneför-

medlare utlämna låneunderstöd till handtverkare och mindre industriidkare för anskaffande af arbetsmaskiner, motorer och andra dyrbarare arbetsredskap. Samtidigt därmed beviljades för år 1911 ett extra anslag å riksstatens sjunde hufvudtitel, att ställas till Eders Kungl. Maj:ts förfogande för att tilldelas låneförmedlaren såsom bidrag till täckande af de för honom genom lånerörelsen uppkommande förvaltningskostnader och andra direkta utgifter.

I öfverensstämmelse med hvad jag nyss omförmäلت om egnahems-lånefonden, kommer jag att senare i underdånighet förelägga Eders Kungl. Maj:t förslag till nådig proposition till Riksdagen angående anvisande af anslag för täckande af förvaltningskostnader för handtverks-lånefonden år 1912, samt att vid beräkningen af statsverkets inkomster, i den mån de kunna väntas härflyta från denna fond, taga hänsyn till de såsom driftkostnader sålunda till utgående föreslagna förvaltningsbidragen.

Då kommitterade förordat, att anslag i form af lån icke vidare må lämnas till statens affärsverk, hafva de fäst synnerligt afseende vid att den verkliga räntabiliteten för de olika verken blir beräknad efter likformiga och riktiga grunder och blir icke blott så allmänt, men också tidigt som möjligt känd. Af dessa skäl föreslå kommitterade (sid. 49):

att hvart och ett af statens affärsdrifvande verk åläggas att i sin årsberättelse upptaga en tablå öfver rörelsens finansiella resultat, utvisande:

- af verket vid årets början disponerad kapital;
- dess ökning under året;
- öfverskott å rörelsen;
- under året till statsverket verkställda inbetalningar;
- vid årets slut disponerad kapital;
- under året i genomsnitt disponerad kapital;
- inkomster, driftkostnad och öfverskott samt öfverskott i procent af det i genomsnitt disponerade kapitalet;
- kapitalets fördelning efter den källa, hvarifrån det erhållits (upp-lånta medel, statsinkomster eller öfverskottsmedel);
- kapitalets användning vid årets början och slut;
- allt på sätt vid kommitterades utlåtande fogade tablåer öfver rörelsens resultat under år 1908 närmare utvisa;

samt att verken vidare åläggas att före februari månads utgång till Eders Kungl. Maj:t inkomma med en efter samma grunder uppställd provisorisk öfversikt af föregående års resultat; äfvensom att dessa öfversikter sammanställas för att sedan öfverlämnas till Riksdagen.

Statistiska
tablåer
för affärs-
verken.

Kommitte-
rade.

Som synes af ofvanstående föreslå kommitterade, att öfverskottet beräknas i procent af det kapital, som verket under året i genomsnitt disponerat. Då hvart och ett af de ifrågavarande verken i allmänhet icke blott skulle lyfta anslag i flera poster under året utan äfven verkställa inbetalningar af öfverskottsmedel i en eller flera poster, kan det af verket disponerade kapitalet under årets lopp undergå rätt afsevärda förändringar. Kommitterade anse därför, att det är nödvändigt att angifva afkastningen i procent af det i genomsnitt disponerade kapitalet. Detta beräknas så, att räntan på detta kapital efter en viss räntefot för helt år stiger till samma belopp som summan af räntorna efter samma räntefot på de kapital, som verket faktiskt under olika delar af året disponerat. Därvid betraktas den uppkomna årsvinsten icke som disponerat kapital förr än vid ingången af nästföljande år.

*Järnvägs-
styrelsen.*

Härom yttrar järnvägsstyrelsen i sitt återopade underdåniga utlåtande följande:

»Emot denna tablå, i hvad den afser att angifva resultatet af rörelsen under året, får styrelsen erinra, att densamma enligt styrelsens mening icke lämnar en fullt riktig föreställning rörande räntabiliteten af statens järnvägar, såsom affärsföretag betraktade. För sådant ändamål synes det styrelsen nödvändigt, särskildt med hänsyn till de jämförelser, som kunna göras med andra statens affärsdrifvande verk eller med enskilda järnvägar, att en åtskillnad göres å ena sidan mellan sådana statsbanelinjer, hvilkas trafikområde är sådant, att skälig afkastning å det i desamma nedlagda kapitalet kan påfordras, samt å andra sidan sådana linjer, hvilkas trafikområde är sådant, att tillsvidare icke någon ränteafkastning kan påräknas. Den ränteuppooffring jämte den förlust på själfva driften, som vid trafikeringen af sistnämnda grupp af statsbanelinjer kan ifrågakomma, torde böra betraktas såsom en af statsverket gjord uppooffring till befordrandet af de af dessa järnvägs-linjer berörda landsdelarnas kulturella ooh ekonomiska utveckling till båtnad jämväl för landet i dess helhet, äfvensom såsom ett bidrag till stärkandet af landets försvarskraft. Vidare anser styrelsen, att i redogörelsen för resultatet af rörelsen för året bör särskildt för sig upptagas ångfärgetrafiken samt under byggnad varande statsbanor, hvilka ännu icke öppnats för allmän trafik.»

Huru styrelsen tänkt sig en uppställning i öfverensstämmelse med hvad här ofvan anförts framgår af följande tablå:

Statens järnvägar 1908.

	Anlägg- ningskost- nad och förslags- kapital	Brutto- inkomst	Drift- utgifter	Netto- behållning	Ränta å kapitalet
A. Banor, hvilka anses böra gifva full ränta på anlägg- ningskapitalet	420,626,563	60,663,065	51,604,825	+ 9,058,240	+ 2.15 %
B. Banor, hvilka tillsvidare icke anses kunna lämna ränta å anläggningskost- naden	91,947,304	3,469,417	5,527,364	— 2,057,947	— 2.24 %
C. Ångfärjeleden Malmö—Kö- penhamn	995,283	188,890	183,701	+ 5,189	+ 0.52 %
D. Icke för allmän trafik öpp- nade bandelar	6,577,300	—	—	—	—
Summa	520,146,450	64,321,372	57,315,890	+ 7,005,482	—

Stockholm, kungl. järnvägsstyrelsens kammarkontor, den 3 december 1910.

»I afseende å denna tablå vill styrelsen till en början framhålla, att den däri förekommande uppdelningen mellan räntabla och icke räntabla banor alltid måste blifva mer eller mindre godtycklig och alltså måste betraktas såsom uppgjord allenast förslagsvis. En sådan uppdelning bör tid efter annan revideras och därvid öfverflyttas från icke räntabla banlinjer till räntabla sådana järnvägssträckor, å hvilka trafiken ernått en sådan utveckling, att ränteafkastning å desamma skäligen kan påfordras. Vidare får styrelsen, med hänsyn därtill, att de statistiska siffror, som förekomma i tablå, icke blifva tillgängliga förr än i september månad året efter det tablå afser, uttala sig för att afkomstprocenten måtte uteslutas ur den »provisoriska öfversikt» af föregående års resultat, som enligt de sakkunnigas förslag borde af styrelsen afgifvas före februari månads utgång och som lämpligen torde kunna intagas i den summariska redovisning för det ekonomiska resultatet af

statens järnvägstrafik, hvilken styrelsen jämlikt § 5 i gällande instruktion har att till chefen för civildepartementet afgifva.» I stället borde, enligt järnvägsstyrelsens förmenande, i nyssnämnda redovisning intagas en tablå, upprättad i öfverensstämmelse med ofvanstående förslag; och skulle denna tablå i så fall afse förhållandena under året näst före det redovisningen i öfrigt gäller.

Slutligen må meddelas, att järnvägsstyrelsen i ofvan införda tablå räknat till icke räntabla banor följande: Sköfde—Karlsborg, Boden—Morjärv, Boden—Bräcke med linjen till Umeå, Örnsköldsvik och Sollefteå samt statsbanan genom Bohus län, under det att till räntabla banor räknats: Gellivare—Riksgränsen, Luleå—Gellivare med bibanor, Ånge—Storvik, Ljusdal—Hudiksvall, Kilafors—Stugsund, Storvik—Stockholm central och Karlberg—Värtan, Västra stambanan jämte bilinjer, Hallsberg—Krylbo och Örebro—Svartå, Hallsberg—Mjölby, Nordvästra stambanan med linjen till Fryksta, Östra stambanan, Södra stambanan, Väst-kustbanan, Sundsvall—Storlien—gränsen.

*Kommitté-
rade.*

Kommitterade hafva vidare (sid. 70) föreslagit, att öfverskottet af statens järnvägstrafik bör uttryckas i procent af hela det af statens järnvägar disponerade statskapitalet (alltså ej blott »byggnadskostnaden»).

Förslaget i denna punkt afser, att, i motsats mot hvad hittills ägt rum, nettointkomsten måtte beräknas i procent icke blott af byggnadskostnaden för trafikerade banor utan äfven af anslagsmedel för nya järnvägsanläggningar, af anslagsmedel för nya byggnader och anläggningar vid redan trafikerade banor äfvensom af förlagskapitalet.

*Järnvägs-
styrelsen.*

Emot förslaget i denna punkt förmäler sig järnvägsstyrelsen icke ha något att erinra utom hvad angår nettointkomstens beräkande å anslagsmedel, som äro afsedda för eller förbrukade för nya järnvägsanläggningar, hvilka icke upplåtits för trafik. Då den afkomstprocent, hvarom här är fråga, afser att uttrycka resultatet af rörelsen under året, synes det styrelsen riktigare, att vid beräkningen bortses från kapital, afsedt för eller nedlagdt uti banor, som icke tagits i anspråk för rörelsen samt att i stället, på sätt de sakkunniga eventuellt ifrågasatt, ränta beräknas å ifrågavarande medel under byggnadstiden, hvilken ränta sedermera bör läggas till byggnadskostnaden för vederbörande bandel. Styrelsen är visserligen icke beredd att nu visa, huru ett dylikt beräkningssätt skulle utfalla i fråga om statens trafikerade banor, men håller styrelsen före, att utredning härutinnan skall kunna åstadkommas.

Generalpoststyrelsen anför beträffande ifrågavarande statistiska uppgifter, att dylika tablåer och öfversikter lämnas redan nu af generalpoststyrelsen, ehuru uppställningen af de samma hittills varit något olika mot hvad nu ifrågasättes. Något hinder för den nu föreslagna uppställningen möter emellertid icke från postverkets sida. Härvid framhåller dock generalpoststyrelsen att, då afräkningar från utländska postverk för året i regel icke inkomma förr än under mars eller april månad nästföljande år, den provisoriska öfversikten komme att, såsom hittills varit fallet, i detta hänseende grunda sig på närmast föregående år.

Generalpoststyrelsen.

Telegrafstyrelsen tillstyrker utan vidare motivering kommitterades förslag i denna del.

Telegrafstyrelsen.

Beträffande den af kommitterade föreslagna provisoriska öfversikten öfver föregående års resultat anmärker vattenfallsstyrelsen, att densamma synes kunna ersätta den i styrelsens nuvarande instruktion föreskrifna summariska redovisning, som skall afgifvas före mars månads utgång. Men då tidpunkten för den provisoriska öfversiktens aflämnande satts en hel månad tidigare, synes den föreslagna tiden blifva för knapp för åstadkommande af något så när exakta uppgifter.

Vattenfallsstyrelsen.

Domänstyrelsen uttalar, att tiden för afgifvandet af den ifrågasatta provisoriska öfversikten af föregående årets resultat bör framflyttas så långt, att möjlighet finnes för dess utarbetande.

Domänstyrelsen.

I nära anslutning till hvad sålunda förekommit i fråga om behöfvat af en fullständig öfversikt öfver resultatet af den rörelse, som bedrifves af statens affärsverk, hafva kommitterade också framhållit, att man jämväl behöfver känna det kapital statens utlåningsfonder disponera samt den afkastning staten har af detta kapital. Uttryckes denna afkastning i procent af kapitalet och jämföres denna procentsats med den genomsnittliga räntekostnaden för riksgäldskontorets upplåning, kommer att visa sig att utlåningsfonderna i sin helhet drifvas med förlust. Det är i hög grad önskvärdt, att man får noggrann kännedom om denna förlust. Systemet att låta fonderna betala ränta till riksgäldskontoret för sitt upplånta kapital har så att säga tjänat att öfverskylda det faktum, att rörelsen gått med förlust. Då kommitterade nu föreslagit att afskaffa detta system, ha de också funnit det vara sin plikt att angifva på hvad sätt det verkliga resultatet af utlåningsfondernas rörelse skall komma till allmän kännedom.

Statistiska tablåer för utlåningsfonderna. Kommitterade.

Af denna anledning hafva de föreslagit (sid. 94):
 att för hvar och en af statens under statskontorets förvaltning liggande utlåningsfonder årligen så snart ske kan lämnas en redogörelse för resultatet af fondens utlåningsrörelse under det gångna året; börande denna redogörelse upptaga:

fondens behållning vid årets början;
 de anslag som under året tillförts fonden;
 fondens behållning vid årets slut;
 fondens i genomsnitt under året disponerade kapital;
 bruttoinkomsten;
 utgifter (omkostnader och afskrifningar);
 nettoinkomsten;
 nettoinkomsten i procent af det under året i genomsnitt disponerade kapitalet;
 samt att dessa redogörelser sammanställas för att öfverlämnas till Riksdagen.

Statskontoret. Statskontoret, som i sitt åberopade underdåniga utlåtande den 15 nästlidne november såsom allmänt omdöme uttalat, att de förslag, kommitterade framställt i afseende å behandlingen af statens under statskontorets förvaltning liggande utlåningsfonder, måste erkännas leda till verklig förenkling i administrativt hänseende på samma gång som de medföra enkelhet och reda i budgethänseende, har förklarat sig icke hafva något att erinra mot hvad kommitterade föreslagit i nu föreliggande punkt.

*Departements-
chefen.* Af hvad ifråga om dessa statistiska redogörelser sålunda anförts synes framgå, ej mindre att desamma skulle komma att utgöra ett viktigt led i den föreliggande budgetreformen i hvad den afser att åstadkomma en klar inblick i den ekonomiska bärkraften hos statens särskilda affärgrenar och utlåningsrörelse, än äfven att intet verkligt hinder möter för att vederbörande ämbetsverk skola kunna afgifva redogörelserna på en sådan tidpunkt, att de hinna för hvarje år sammanställas och i god tid före Riksdagens utgång offentliggöras.

Såsom en af fördelarna med den föreliggande budgetreformen har jag redan förut framhållit, att genom densamma beredes möjlighet att få en samlad, och såvidt möjligt riktig, öfverblick öfver den verkliga afkastningen af statens hela produktiva kapital. Beräknad redan i riksstaten, kommer denna afkastning att räkenskapsmässigt framträda i rikshufvudboken genom den förändrade uppställning af denna hufvud-

bok, som blir en följd af budgetreformens genomförande. Men den fulla statistiska belysning, som icke kan vinnas af räkenskaperna men likväl ej får sättas å sido, om man eftersträfvat ett allsidigt och rättvist bedömande af affärsverkens och utlåningsfondernas verkliga resultat, ernås genom dessa statistiska redogörelser. Och därvid får icke förbises betydelsen af att de få en så vidt möjligt enhetlig uppställning, icke blott så att jämförelser mellan de olika affärsverken och fonderna må kunna med lätthet verkställas, utan äfven så att sammanställningen lämnar en riktig uppfattning af den samlade afkastningen af hela det kapital, som af staten nedlagts i produktiva företag. Det är nämligen helt naturligt, att det ena företaget kan komma att lämna en väsentligen sämre afkastning än det andra, ja sämre än hvad i allmänhet liknande företag i enskild hand pläga lämna. Men staten kan likväl, i motsats mot enskilda företagare, vara af kulturella eller andra intressen skyldig att, detta till trots, fortsätta driften. Så är icke blott fallet inom de särskilda affärsverken — exempelvis den af järnvägsstyrelsen framhållna skillnaden mellan räntabla och icke räntabla banor — utan äfven mellan dessa verk. Under det att telegrafverket och postverket lämna en jämförelsevis hög afkastning af det däri disponerade kapitalet, utvisar järnvägsdriften ett i detta hänseende af många anledningar ogynnsammare resultat. Och hvad det i de olika utlåningsfonderna nedlagda kapitalet beträffar, torde deras förräntning i allmänhet vara mindre än hvad den skulle vara, om de icke jämväl hade till ändamål att befordra allmänna kulturella intressen. Under sådana förhållanden synes det vara af vikt att erhålla kännedom om hvad *hela* det kapital, som är nedlagdt i statens produktiva fonder, afkastar och hvilken procent å sagda kapital denna afkastning motsvarar.

Detta skulle vinnas genom den sammanställning af nu ifrågasvarande statistiska tablåer, som af kommitterade föreslagits.

Det är därför af vikt, att frågan om såväl formen för dessa redogörelsens uppställning som tiden för deras afgifvande underkastas ytterligare utredning, innan Eders Kungl. Maj:t därom utfärdar bindande föreskrifter; och då dessa tablåer visserligen förutsätta och fullständiga, men i öfrigt icke stå i oupplösligt samband med budgetreformen, är det icke af nöden att sådana föreskrifter utfärdas förr än i slutet af nästkommande år, så tidigt att vederbörande verk må hinna vid 1912 års ingång anpassa sin bokföring efter de statistiska uppgifter, som skola lämnas; och torde statskontoret anbefallas att efter samråd med de affärsdrifvande verkens styrelser inkomma med underdånigt utlåtande i denna fråga.

Det återstår mig nu att redogöra för, hur den föreslagna reformen skulle komma att verka för de affärsdrifvande verken och utlåningsfonderna i vissa hänseenden, som jag i föregående sammanhang icke haft tillfälle att beröra.

Inlevereringen af järnvägsmedlen.

Den af mig tillstyrkta budgetreformen innebär, hvad beträffar *statens järnvägar*, att öfverskottet i dess helhet skulle till statsverket inbetalas. Statsverkets inkomst af järnvägstrafikmedlen skulle alltså vara lika med denna trafiks nettobehållning.

För närvarande inbetalas af statens järnvägar öfverskottsmedel till statsverket, i den mån järnvägsstyrelsen anser sig kunna undvara dem. Sådana inbetalningar ske vanligen en gång i månaden. En dylik successiv inbetalning af öfverskottsmedel kan ju vara lämplig, då det gäller ett verk, där så stora belopp öfverskottsmedel samla sig som i statens järnvägar. Af kommitterades förslag följer emellertid, att sedan bokslutet för året uppgjorts, resten af öfverskottet skall inbetalas till statsverket, så att af räkenskaperna klart framgår, att verkligen hela öfverskottet kommit statsverket till godo. Någon svårighet för järnvägsstyrelsen att verkställa denna inbetalning kan ju icke finnas, då styrelsen erhåller nödig ökning i förlag och inventarier genom särskilda anslag.

Kommitterade föreslå därför (sid. 71), att föreskrift meddelas järnvägsstyrelsen att, sedan räkenskaperna för året afslutats, det öfverskott, som bokslutet utvisar, skall i den mån det öfverstiger hvad styrelsen af årets öfverskottsmedel redan inlevererat, till statsverket inbetalas.

Detta förslag afser en följdåtgärd, beträffande hvilken Eders Kungl. Maj:t torde böra fatta beslut först efter det budgetreformen i öfrigt blifvit beslutad.

Fonden för posthusbyggnader.

Vid *postverket* förekommer den särskilda form för reservation af medel till postverkets nybyggnader, som skapats genom inrättandet af en s. k. fond för posthusbyggnader. Denna fond leder sitt ursprung från år 1896, då Riksdagen beslöt att viss del af postverkets öfverskott för åren 1895—1897 skulle afsättas till en »fond för anskaffande af tomt till nytt posthus i Stockholm». Genom nådigt bref den 26 maj 1899 förändrades fondens benämning till »fond för posthusbyggnader» och erhöll fonden samtidigt ett af den nya benämningen framgående vidsträcktare syfte.

Fonden, som vid 1909 års slut utgjorde 116,650 kronor 89 öre, förvaltas och göres räntebärande af statskontoret.

Enligt kommitterades förslag skulle fonden till posthusbyggnader icke vidare erhålla något tillskott af postmedel, utan anslag till posthusbyggnader alltid uppföras på riksstaten under anslagsgruppen: »utgifter för kapitalökning». Kommitterade framhålla, att tillvaron af en särskild fond för posthusbyggnader onödigt komplicerar räkenskaperna och försvårar öfverblicken af postverkets finanser. Någon anledning att bibehålla en sådan fond torde icke finnas, då anslag till postverkets nybyggnader för framtiden skulle föras på riksstaten, och då fluktuationerna i dessa anslag väl näppeligen behöfva bli så stora, att de behöfva utjämnas genom någon särskild fond. Vid genomförandet af det af kommitterade förordade systemet bör alltså ifrågavarande fond upphöra. Därvid böra fondens medel tydligen komma till användning för det ändamål, för hvilket de afsatts, nämligen beredande af lokaler för postverket; och då fondens behållning numera är ganska liten, torde detta syfte på lämpligaste sätt vinnas genom att densamma öfverföres till postverkets reserverade byggnadsmedel för att i mån af behof förbrukas. Kommitterade föreslå alltså (sid. 54), att fonden skall upphöra och att dess behållning öfverföres till postverket för att i mån af behof användas till nybyggnader.

Kommitterade.

I denna fråga erinrar generalpoststyrelsen, att Eders Kungl. Maj:t och Riksdagen medgifvit, att de å fonden hos statskontoret indestående medel må användas för bestridande af kostnaderna för uppförande af ett posthus i Trelleborg. Denna fond kommer sålunda att inom den närmaste tiden tagas i anspråk för postverkets räkning.

Generalpoststyrelsen.

I anledning af hvad sålunda upplysts torde kommitterades förslag om fonden för posthusbyggnader icke föranleda någon åtgärd.

Departementschefen.

Budgetreformen, har, såsom jag förut meddelat, af telegrafstyrelsen tillstyrkts för *telegrafverkets* vidkommande under förutsättning dels att styrelsen icke skulle behöfva på förhand angifva de särskilda telefonanläggningar, för hvilka anslag äskas, dels att anslagen anvisas såsom förslagsanslag. Till stöd härför yttrar telegrafstyrelsen, att de redan nu stora svårigheterna att på förhand beräkna behovet af låne-medel för telefonväsendets utveckling komma att blifva betydligt mycket större, om lånen ersättas med anslag. Lånen hafva nämligen anvisats af det års Riksdag, under hvilket de med dem afsedda anläggningarna skolat utföras, och således har telegrafstyrelsen icke behöft uppgöra

Telegrafverkets anslag till nyanläggningar.
Telegrafstyrelsen.

sina beräkningar i afseende å dessa anläggningar förrän under senare hälften af året innan anläggningarna skulle komma till utförande. Utbytas nu lånen mot anslag, som alltså måste af Riksdagen beviljas året innan anläggningarna skola utföras, blir följden att telegrafstyrelsens förslagsberäkningar måste uppgöras jämnt ett år tidigare än nu är fallet. Så t. ex. har telegrafstyrelsen, efter det förberedande arbeten utförts under 1910 års sommar och höst, i november samma år uppgjort förslagsberäkningar i afseende å de anläggningar, som äro afsedda att utföras under år 1911 och till hvilka lån af styrelsen äskas utaf 1911 års Riksdag. Skulle däremot 1911 års anläggningar bestridas medelst anslag å riksstaten måste detta anslag hafva beviljats af 1910 års Riksdag och telegrafstyrelsens beräkningar måste följaktligen hafva grundats på under sommaren och hösten 1909 gjorda förarbeten. Då det emellertid är omöjligt att tillförlitligt beräkna, hvilka nya telefonledningar och nya lokala nät eller hvilka utvidgningar af befintliga nät kunna nödvändiggöras af en två år fram i tiden eventuellt inträffande stegring i samtalsfrekvensen eller tillströmning af nya telefonabonnenter, kan telegrafstyrelsen icke vidare, såsom hittills plägat ske i styrelsens underdåniga skrivelser rörande beredande af lånemedel till telefonväsendets utveckling, uppräknat de särskilda anläggningar, till hvilka äskade medel skola användas. Det inträffar nämligen allt för ofta, att t. ex. en telefonledning, som nu anses blifva nödvändig att utföra under år 1912, framdeles visar sig kunna mycket väl uppskjutas något år, under det att en annan ledning, hvars behöflighet nu ej kunnat förutses, måste uppläggas inom två år härefter. Det kan ej heller vara öfverensstämmande med en ekonomisk drift af telefonväsendet, att utföra en anläggning, innan den blifvit outhärdlig, men telegrafverket får å andra sidan ej ställas inför nödvändigheten att af brist på medel vägra nya abonnenter telefon eller underlåta att upplägga genom ökad samtalsfrekvens nödvändigblifna nya telefonledningar.

Departements-
chefen.

De erinringar, som telegrafstyrelsen sålunda framställt, hafva icke synts mig vara af beskaffenhet att förringa betydelsen af den ifrågasatta reformens genomförande för telegrafverket, då denna reform icke lägger några hinder i vägen för en sådan anordning, att anslagen, ehuru uppförda på riksstaten för ett visst år, kunna, därest Eders Kungl. Maj:t och Riksdagen finner sådant af behofvet påkalladt, få förskottsvis efter Eders Kungl. Maj:ts bepröfvande lyftas under det näst föregående. Detta synes icke böra för riksgäldskontoret medföra någon som helst olägenhet och inskränker sig i själfva verket till en enkel bokföringsfråga.

Ifråga om vattenfallsverken föreslå kommitterade, att hela den administration, som faller under vattenfallsstyrelsen, skulle bilda ett affärsdrifvande verk. Emellertid kan denna administration ingalunda betraktas som en enda sammanhängande affär, utan sönderfaller i flera fristående affärer, som det är högst angeläget att hålla skilda från hvarandra. Så t. ex. är det nödvändigt att skilja Trollhätte kanalverk från statens öfriga anläggningar vid Trollhättan, så att det blir fullt klart hvilket kapital kanalverket disponerar, hvilka omkostnader som hänföra sig till kanalen, och hvilka inkomster, som därifrån erhållas. Sker i något af dessa afseenden en sammanblandning med andra delar af vattenfallsstyrelsens förvaltning, blir det uppenbarligen omöjligt att få en riktig inblick i kanalverkets ställning som själfständig affär. Men detta är naturligtvis en oundgänglig förutsättning för en rationell ledning af affären och speciellt för fastställande af tariffer för kanaltrafiken. Alldeles detsamma gäller om Trollhätte kraftverk. Vid Trollhättan äger staten dessutom en mängd fastigheter, som hufvudsakligen komma att användas till upplåtelse åt industriella företag samt till bostäder. Man måste alltså urskilja en särskild »Trollhätte fastighetsförvaltning». Hela den statsegendom, som har något sammanhang med anläggningarna vid Trollhättan, måste nu på ett rationellt sätt fördelas mellan dessa tre affärer. Att vattenverk, som staten äger eller bygger i andra strömmar, t. ex. anläggningarna vid Porjus, måste bokföras för sig, är uppenbart. Dock torde de vattenfall, som inköpts för elektrisk drift å statens järnvägar, tillsvidare lämpligen kunna sammanföras i en grupp. Detsamma gäller om den öfriga vattenkraft, som staten äger, men ännu icke börjat tillgodogöra sig.

För hvar och en af dessa affärer måste det disponerade kapitalet anges. Detta möter beträffande statens vattenverk den särskilda svårighet, att något värde icke är satt å den staten tillhöriga vattenkraft, som icke förvärfvats genom köp. Gifvet är emellertid, att ett värde måste åsättas hvarje egendom, som ingår i affären. I annat fall bli räntabilitetskalkylerna mer eller mindre vilseledande.

Denna uppdelning af statens vattenverk i skilda affärer kräver en särskild utredning, hvilken synes böra anförtros åt vattenfallsstyrelsen, och hemställa kommitterade därför (sid. 72), att vattenfallsstyrelsen erhåller i uppdrag att inkomma med förslag till ej mindre en fördelning på skilda affärer af all den statsegendom, som ligger under vattenfallsstyrelsens förvaltning, än äfven en beräkning af det kapital, som efter denna fördelning skulle komma att disponeras af hvar och en af dessa affärer.

Sedan dessa förslag inkommit och vunnit fastställelse, bör kapital

Vattenfalls-
verkens upp-
delning i
skilda
affärer.
Kommit-
terade.

icke tillföras något af statens vattenverk i annan form, än kommitterade föreslagit för statens affärsverk i allmänhet. Någon oklarhet behöfver då aldrig uppstå om hvilket kapital hvarje särskildt vattenverk disponerar.

*Vattenfalls-
styrelsen.*

Till den af kommitterade sålunda föreslagna fördelningen på skilda affärer af vattenfallsstyrelsens verksamhetsområde har styrelsen omedelbart afgifvit förslag i sitt åberopade underdåniga utlåtande den 15 innevarande månad. Efter att hafva uttalat, att hela denna affärsverksamhet lämpligen kunde benämnas »statens vattenfallsverk», framhåller styrelsen, att densamma är af så skiftande art, att den, såsom kommitterade också påpekat och motiverat, bör uppdelas i flera från hvarandra skilda affärer. De tablåer öfver rörelsens finansiella resultat, som enligt förslaget skulle årligen upprättas, böra således uppgöras särskildt för hvarje sådan affär. När det sålunda gäller att fördela vattenfallsverkets kapitaltillgångar på skilda affärer, måste man iakttaga, dels att sådana förvaltningsgrenar, som äro af olikartad natur, skiljas från hvarandra, dels att man skiljer mellan sådana verk, som äro tagna i bruk, och sådana, som befinna sig under anläggning. Af de senare kan naturligtvis icke påfordras någon afkastning. Äfven måste man särskilja sådana grupper af vattenfall med tillhörande fastigheter, för hvilkas inköp stora kapitalutlägg gjorts, men som ännu icke kunnat tagas i bruk för det med inköpet afsedda ändamålet. Med tillämpande af dessa grunder borde den statsegendom, som för närvarande står under vattenfallsstyrelsens förvaltning, fördelas på följande olika affärer:

Statens vattenfallsverk:

- 1 a) Trollhätte kanalverk;
b) Trollhätte kanals ombyggnad (under anläggning);
- 2) Trollhätte kraftverk;
- 3) Trollhätte fastighetsförvaltning;
- 4) Diverse statens vattenfall och fastigheter inom Älfsborgs samt Göteborgs och Bohus län;
- 5) Vattenfall och fastigheter, inköpta för elektrisk drift å statens järnvägar;
- 6) Diverse statens vattenfall och fastigheter;
- 7) Porjus kraftverk (under anläggning).

I den mån som nya kraftverk komma att anläggas, böra dessa naturligtvis anordnas såsom särskilda affärer. I detta hänseende omnämner vattenfallsstyrelsen, att styrelsen samtidigt i särskild underdånig skrifvelse afgifvit förslag till anläggning af ett statens kraftverk vid Älfkarleby vattenfall.

Vid beräkningen af det kapital, som skulle komma att disponeras af hvar och en af dessa affärer, bör enligt kommitterades mening värde äfven äsättas den staten tillhöriga vattenkraft, som icke förvärfvats genom köp, och som därför hittills icke upptagits till bestämdt kapitalbelopp. Härtill gemäler styrelsen, att värdesättning af ett sådant vattenfall emellertid är en ganska vansklighetsfull sak. Det äsatta värdet bör naturligtvis vara lika med det pris, hvartill vattenfallet skulle kunna försälgas, men detta pris beror på flera svårberäkneliga faktorer, såsom vattenfallets läge, kommunikationerna, den relativa lättheten att bebygga vattenfallet, afsättningsmöjligheterna i orten för den kraft, som af vattenfallet kan alstras, o. s. v. Oaktadt de svårigheter, som sålunda möta en sådan värdering, hvilken aldrig kan blifva annat än relativt godtycklig, anser vattenfallsstyrelsen densamma likväl böra företagas i den utsträckning sådant lämpligen kan ske.

Enligt § 1 mom. 2 c i den för vattenfallsstyrelsen gällande instruktionen tillkommer det styrelsen att förvalta bl. a. sådana i Norrland belägna vattenfall, som enligt särskilda bestämmelser i afvittringsförfattningarna reserverats för statens räkning. Emellertid finnes det icke ännu någon fullständig utredning om hvilka dessa vattenfall i själfva verket äro. Vidare har Eders Kungl. Maj:t genom särskilda nådiga bref ställt under styrelsens förvaltning vissa vattenfall, beträffande hvilka äganderätten är föremål för tvist. Enligt vattenfallsstyrelsens förmenande, bör värdering af ett till någon af dessa båda kategorier hörande vattenfall icke ske, förrän staten står i begrepp att tillgodogöra sig detsamma, vare sig genom anläggning af ett eget kraftverk eller genom utarrendering i och för vattenkraftens utnyttjande.

De vattenfall, som sålunda närmast skulle komma ifråga att värdesättas, äro Trollhättefallen, Laholms vattenfall, Porjusfallen och Älfkarleby vattenfall, därest dessa sistnämnda enligt styrelsens förslag blifva föremål för bebyggande.

Förslag till fördelning af det vattenfallsstyrelsen anförtrordade statskapitalet på de olika affärerna är styrelsen icke nu beredd att afgifva, utan torde detta lämpligen böra uppskjutas, tills bokslutet för innevarande år blir färdigt; förslaget skulle då komma att afse förhållandena vid detta års utgång.

Vattenfallsstyrelsen har tänkt sig, att till Trollhätte fastighetsförvaltning skulle hänföras endast det vid Trollhättans samhälle belägna sammanhängande fastighetskomplexet, och att de öfriga till Trollhätte kanal- och vattenverk nu hörande fastigheterna Fredrikshund och Källshagen, Sjöboda, Fridhem samt de år 1908 inköpta fastigheterna vid

Vargön, Inlands pappfabrik och Lilla Edets pappersbruk skulle sammanföras till den ofvan anförda gruppen nr 4.

Emellertid kommer det af Trollhätte fastighetsförvaltning disponerade kapitalet att bestå icke endast af fastigheter utan äfven af vissa fonderade medel. Genom nådigt bref den 28 juni 1907 har Eders Kungl. Maj:t nämligen bl. a. föreskrifvit, *dels* att tillsammans med den fond, som enligt nådiga brefvet den 16 juni 1905 skall bildas af köpeskillingarna för försålda tomter med inflytande räntor, och hvilken fond bör benämnas fonden A, skola bokföras alla de öfriga inkomster, som inflyta från de af Nya Trollhätte kanalbolag inköpta fastigheterna vid Trollhättan, *dels* att de inkomster, som genom försäljning eller annorledes inflyta från vissa andra under styrelsens förvaltning ställda fastigheter vid Trollhättan, skola redovisas såsom en särskild fond under benämning fonden B. Vidare har Eders Kungl. Maj:t i samma nådiga bref medgifvit, att af dessa fonder må bestridas de utgifter, som erfordras för motsvarande fastigheters ordnande, tillgodogörande och underhåll, att af fonden A må utgå ersättningar för byggnader, då sådana skola från tomtinnehafvare lösas, samt att från denna fond må utlämnas byggnadslån enligt vissa föreskrifter.

Departements-
chefen.

Enligt hvad jag inhämtat har vattenfallsstyrelsen uti särskild skrifvelse, som är beroende på chefens för civildepartementet föredragning, aflämnat en sammanställning af de inkomst- och utgiftsposter, som beträffande vattenfallsstyrelsens verksamhetsområde enligt styrelsens mening borde ingå i riksstaten för år 1912, därest denna uppställs i enlighet med kommitterades förslag med af vattenfallsstyrelsen föreslagna modifierationer. I denna sammanställning har vattenfallsstyrelsen uppfört bruttoinkomster och driftkostnader samt anslag till kapitalökning med särskilda belopp för en hvar af de styrelsen underlydande verken, sålunda fördelade som styrelsen i föreliggande utlåtande förordat.

Därest ifrågakommande inkomster, driftkostnader och anslag varda i 1912 års riksstat upptagna med den fördelning på de särskilda affärerna, som vattenfallsstyrelsen föreslagit och hvilken jag har för afsikt att följa vid den beräkning af vattenfallsverkens afkastning, som bör ingå ibland statsverkets inkomster år 1912, lärer chefen för civildepartementet, enligt hvad jag af honom inhämtat, komma att, med anledning af kommitterades hemställan, tillstyrka, att vattenfallsstyrelsen erhåller i uppdrag att i god tid före 1911 års utgång inkomma med förslag till ej mindre en fördelning på de skilda affärerna af all den statsegendom, som ligger under vattenfallsstyrelsens förvaltning, än äfven en beräkning

af det kapital, som efter denna fördelning skulle komma att disponeras af hvar och en af dessa affärer.

Under erinran, att kommitterade hemställt, att för hvart och ett af statens affärsdrifvande verk hela den för året afsedda kapitalökningen skall upptagas i riksstaten såsom anslag, samt att i driftkostnad i intet fall må inbegripas tillökning i det af verket disponerade kapitalet, uttalar vattenfallsstyrelsen, att denna reform måste anses vara till stor fördel för ett lättare öfverskådande och ett riktigare bedömande af rikets budget, men styrelsen finner sig likväl härvid böra göra ett par erinringar. Beträffande anslag till nya anläggningar vid statens vattenfallsverk, till utveckling af ett kraftverks distributionsnät o. d. innebär förslaget ju i stort sedt ingen ändring af de nuvarande förhållandena. I den mån utvecklingen af statens kraftdistribution kommit riktigt i gång och den elektriska energiens användning blifvit allt allmännare, lär det emellertid blifva omöjligt för vattenfallsstyrelsen att tillförlitligt beräkna, hvilka nya kraftledning-
 Vattenfalls-
 styrelsen.

gar kunna nödvändiggöras af en efter c:a två år eventuellt inträffande stegring i efterfrågan på elektrisk energi. Vattenfallsstyrelsen torde sålunda icke i sina anslagspetita beträffande utvecklingen af kraftdistributionsnäten kunna uppräknade de särskilda anläggningar, till hvilka de äskade medlen skola användas. Ej heller synes vattenfallsstyrelsen böra ställas inför nödvändigheten att af brist på medel för anläggning af erforderliga kraftledningar afvisa oförutsedda större afnämare af elektrisk energi. Däraf följer, att dylika anslag icke kunna annat än öfverslagsvis beräknas. Vidare måste det ju inträffa vid ett verk, vid hvilket intet anslag för nyanläggningar mera förekommer, men hvars affärsverksamhet befinner sig i normal stegring, att anslag behöfves till inköp af nya inventarier och materialier utöfver hvad som slopas och afskrifves. Ett sådant anslags storlek kan icke heller med någon grad af tillförlitlighet beräknas så långt i förväg som vid tiden för afgifvandet af uppgifter till statsverkspropositionen. Äfven dylika anslag kunna således endast uppskattningsvis angifvas. Ett annat sätt vore anvisande af förlagskapital eller dylikt, från hvilket inköp af nya inventarier och materialier kunde få bestridas.

Hvad vattenfallsstyrelsen i detta hänseende erinrat har icke synt sig vara af beskaffenhet att utgöra hinder för genomförandet af kommitterades förslag, att den för hvarje år afsedda kapitalökningen skall i riksstaten upptagas såsom anslag och icke såsom lån. Ty fullkomligt enahanda äro förhållandena, då anslagen hafva karaktären af lån och äro uppförda i riksgäldskontorets reglemente och icke i riksstaten. Den

Departements-
 chefen.

föreliggande reformen afser ju i denna punkt i själfva verket föga annat än ett sammanförande inom riksstatsens ram af alla anslag till statsändamål. Vattenfallsstyrelsen ser heller icke själf i de af styrelsen anförda omständigheterna något hinder för genomförandet af kommitterades förslag, hvilket styrelsen tillstyrker under angifna förutsättningar. I sitt förslag till utgifter för kapitalökning, att uppföras i 1912 års riksstat, har styrelsen också, enligt hvad jag inhämtat, uppfört för Trollhätte kraftverk ett anslag för anläggning af distributionsledningar och för därmed sammanhängande arbeten. Därest detta anslag varder af Riksdagen å riksstaten uppfördt, lärer frågan om dess användning blifva föremål för Eders Kungl. Maj:ts pröfning i samband med fastställandet i slutet af år 1911 af vattenfallsverkets specialstater för år 1912 i den mån pröfningen redan då kan verkställas och därefter uppå underdånig annmälan af vattenfallsstyrelsen.

Fastighets-
förvaltningens
lån från
handels- och
sjöfarts-
fonden.

Genom nådiga brefvet den 10 juli 1909 har vattenfallsstyrelsen medgifvits rätt att från handels- och sjöfartsfonden erhålla ett lån af 100,000 kronor till bestridande af vissa utgifter inom fastighetsförvaltningen. Häraf har styrelsen under år 1909 i statskontoret lyftat 50,000 kronor. Kommitterade framhålla (sid. 73), att sedan statens vattenverk erhållit den ställning i statsförvaltningen, som kommitterade förordat, bör icke en sådan form af kapitalanskaffning förekomma, utan kapitalbehofvet, i den mån det visar sig nödigt, anvisas på riksstaten samt lånet från handels- och sjöfartsfonden återbetalas.

Vattenfallsstyrelsen har tillstyrkt detta förslag, under den af kommitterade gifna förutsättningen; och enligt hvad chefen för civildepartementet meddelat, kommer han att i underdånighet hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte af Riksdagen äska motsvarande belopp under titel kapitalökning åt fastighetsförvaltningen.

Kanalverkets
bidrag till
handels- och
sjöfarts-
fonden.
Kommitt-
terade.

Kommitterade hafva vidare (sid. 77) erinrat, att af inkomsterna på Trollhätte kanalverk betalas för närvarande ränta till riksgäldskontoret å köpeskillingen för viss egendom, som inköpts från nya Trollhätte kanalbolag. Af den återstående nettobehållningen behålles en del för kapitalökning för verket, medan återstoden levereras till handels- och sjöfartsfonden. I öfverensstämmelse med grunderna för budgetreformen skulle härutinnan inträda följande förändringar: kanalverket skulle upphöra att betala ränta till riksgäldskontoret. Ingen del af nettobehåll-

ningen skulle af verket disponeras för kapitalökning. Nettobehållningen, som efter dessa förändringar komme att väsentligt öfverstiga den, som nu levereras till handels- och sjöfartsfonden, skulle i sin helhet ingå till statsverket såsom afkastning af det i kanalverket nedlagda statskapitalet. För att emellertid hålla handels- och sjöfartsfonden skadeslös borde, enligt kommitterades mening, ett motsvarande statsbidrag till dess utgifter uppföras på riksstaten.

Detta kommitterades förslag har af vattenfallsstyrelsen tillstyrkts, i det att styrelsen hemställt, att under sjunde hufvudtiteln skulle å extra stat för år 1912 uppföras ett anslag till handels- och sjöfartsfonden till belopp af 105,000 kronor, utgörande medeltalet af de senaste tjugu årens levereringar till handels- och sjöfartsfonden. Skulle Eders Kungl. Maj:t icke finna uppförandet af ett dylikt extra anslag lämpligt, anser styrelsen motsvarande belopp gifvetvis kunna öfverföras till fonden från kanalverkets öfverskott, men styrelsen häfdar, att detta icke under några omständigheter borde öka driftkostnaderna, ty i sådant fall skulle verkets räntabilitet framställas i en alldeles oriktig dager.

*Vattenfalls-
styrelsen.*

Denna skyldighet för kanalverket att med det belopp, som öfverstiger vissa utgifter, årligen aflämna sitt öfverskott till handels- och sjöfartsfonden, är grundad på det kungl. privilegium, som den 2 februari 1838 utfärdades för Nya Trollhätte kanalbolag och hvarigenom bolaget oktrojerades att företaga och fullborda Trollhätte kanals utvidgande och bebyggande med nya slussar m. m. Af bolaget skulle i årlig afgift erläggas 10,000 rdr banco, hvarjämte det belopp, hvarmed behållna inkomsten öfverstege 100,000 riksdaler banco, skulle levereras till kronan. Denna afgift och öfverskjutande vinst har sedan denna tid alltjämt ingått till handels- och sjöfartsfonden, ehuru i viss mån ändrade bestämmelser i fråga om vinstens beräkning sedermera blifvit gällande. I detta hänseende erinrar jag dels om nådiga brefvet den 2 oktober 1874 och dels om de förändringar, som vidtagits i samband med statens förvärf af kanalverket. Dessa förändrade bestämmelser återfinnas i nådiga brefven den 16 juni 1905, angående organisation af styrelsen för Trollhätte kanal- och vattenverk, och den 28 juni 1907 angående försäljning af tomter från de under styrelsen för Trollhätte kanal- och vattenverk ställda fastigheter vid Trollhättan m. m. äfvensom i Riksdagens skrivelser den 19 maj 1905 och den 13 maj 1907.

*Departements-
chefen.*

Enligt Riksdagens skrifvelse den 19 maj 1905 och nådiga brefvet den 16 juni samma år medgafs, att, sedan af kanal- och vattenverkets

inkomster guldits kostnaden för verkets förvaltning jämte utgifterna för nödiga underhålls- och förbättringsarbeten, äfvensom af samma inkomster till riksgäldskontoret öfverlämnats 3,6 procent af den i svenska statens 3,6 procent obligationer erlagda köpeskillingen för Trollhätte kanalverk och viss annan Nya Trollhätte kanalbolags egendom, 5,721,726 kronor 70 öre, återstoden af årliga inkomsten, med undantag af hvad som inflyter för försäljning af tomter, skall öfverlämnas till handels- och sjöfartsfonden. I sammanhang därmed beslöts, att medan de arrendeaftgifter, som inflöte från jordegendomarna, skulle ingå i kanal- och vattenverkets kassa, köpeskillingarna för försålda tomter med inflytande räntor skulle förvaltas och bokföras såsom en särskild fond, och att af denna fond skulle utgå ersättning för byggnader, då sådana skulle af staten från tomtinnehafvare lösas. Tomtfondens räntor bidrogo sålunda icke ursprungligen till den föreskrifna inbetalningen till riksgäldskontoret af 3,6 procent ränta å köpeskillingen för kanalverket, ehuru väl en afsevärd del af denna köpeskillning belöpt på tomter och annan jordegendom, som icke hade något direkt sammanhang med kanaldriften.

På underdånig hemställan af styrelsen för Trollhätte kanal- och vattenverk föreslog emellertid Kungl. Maj:t 1907 års Riksdag en ändring härutinnan, hvilken äfven, enligt underdånig skrifvelse den 13 maj samma år, bifölls. Sålunda medgafs, att tomtfondens ränteaftkastning finge tagas i anspråk jämväl för stadgad inbetalning till riksgäldskontoret af räntan å köpeskillingen för kanalverket, dock att af fondens ränteaftkastning icke finge för nämnda ändamål användas större belopp, än att detsamma jämte öfrig under fonden bokförd årlig afkomst från ifrågavarande egendom uppginge till sammanlagdt 44,280 kronor årligen, samt att öfverskottet af den årliga aftkastningen skulle tilläggas fonden. I sammanhang härmed stadgades, att, därest Kungl. Maj:t så pröfvade lämpligt, till riksgäldskontoret finge inlevereras kapitalbehållning å ifrågavarande fond, mot det att räntebetalning å motsvarande belopp af nyssberörda köpeskillning upphörde. På grund häraf har tomtfonden eller den s. k. fonden A. från och med år 1907 bidragit till räntebetalningen till riksgäldskontoret med följande belopp, nämligen år 1907: kronor 13,328: 58; år 1908: kronor 11,252: 21 och år 1909: kronor 13,969: 18.

Till följd häraf har det öfverskott af kanalverket, som kunnat levereras till handels- och sjöfartsfonden, blifvit så mycket större, som fonden A. aflämnat bidrag till förräntningen af lånet, hvilket också varit fullt riktigt, då ju detta lån upptagits för att gälda en köpeskillning,

som i stor utsträckning belöpt jämväl på fastigheter, som tillagts fonden A.

Emellertid anför nu vattenfallsstyrelsen, att enär räntebetalningen till riksgäldskontoret skulle efter budgetreformens genomförande upphöra, så finnes det icke längre någon vägande anledning att skilja på fonderna A. och B. Styrelsen, som i sin den 31 maj 1910 afgifna underdåniga berättelse för år 1909 sagt sig ha för afsikt att ingå till Eders Kungl. Maj:t med framställning om jämkning i bestämmelserna angående hvilka fastigheter, som skola motsvara respektive fonder A. och B., föreslår nu, att dessa må få sammanslås med det öfriga af Trollhätte fastighetsförvaltning disponerade rörelsekapitalet till en enda fond.

Den omläggning, som budgetreformen afser att genomföra, syftar icke till materiella förändringar, utan är af formell natur. Den rätt, som sedan gammalt varit tillförsäkrad handels- och sjöfartsfonden att uppbära viss del af öfverskottet från Trollhätte kanalverk, anser jag därför icke böra rubbas. Och detta så mycket mindre, som budgetreformen utan tvifvel kan i denna del genomföras, utan att förändrade bestämmelser i fråga om dispositionen af kanalverkets öfverskottsmedel ifrågasätts. I denna punkt afser nämligen denna reform endast och allenast, att den del af öfverskottsmedlen, som med 3,6 procent ränta å köpeskillingen, 5,721,726 kronor 70 öre, hittills levererats till riksgäldskontoret, skall från och med år 1912 inlevereras till statsverket för att ingå bland dess inkomster. Men däraf behöfver ingalunda följa, att också den del af dessa öfverskottsmedel, som enligt Riksdagens medgifvande skola till handels- och sjöfartsfonden levereras, nödvändigtvis behöfva öfver riksstaten tillföras fonden. Dessa kunna och böra uppenbarligen af vattenfallsstyrelsen levereras direkt till fonden med det belopp, som enligt gällande bestämmelser skall för hvarje år till fonden utgå. Detta är en fråga, som icke i någon mån kan påverka bedömandet af vattenfallsverkens räntabilitet, hvilken därigenom hvarken blir större eller mindre, och till belysning hvaraf vattenfallsstyrelsen för öfrigt, enligt hvad af det föregående framgår, bör i särskild ordning afgifva statistiska tablåer.

Emellertid torde vid den nya uppställningen af riksstaten det belopp, som skall tillföras handels- och sjöfartsfonden, icke böra göras beroende af huru mycket fonden A. för tillfället kan afkasta. Fastighetsaffären är en sak för sig, som bör hållas fullständigt skild från kanlrörelsen. Ett ytterligare skäl härför är, att det i längden lär vara omöjligt att hålla den del af fastighetsaffären vid Trollhättan, som motsvarar fonden A., skild från de öfriga delar, som omfatta de mot fonden B. svarande samt andra nytillkomna fastigheter. Rationellast är

utan tvifvel, att af kanalverkets årliga nettobehållning till statsverket öfverföres ett belopp, som motsvarar 3,6 procent å den del af den till Nya Trollhätte kanalbolag erlagda köpeskillingen, som belöpte på själfva kanalverkets fasta och lösa egendom, och att återstoden krediteras handels- och sjöfartsfonden, under det att fastighetsförvaltningens afkastning redovisas direkt till statsverket.

I Trollhättestyrelsens underdåniga skrifvelse den 23 oktober 1906, hvilken lades till grund för Kungl. Maj:ts proposition till 1907 års Riksdag (nr 135), fördelades den till Nya Trollhätte kanalbolag erlagda köpeskillingen, 5,721,726 kronor 70 öre, sålunda:

Kanalverket med tillhörande fastigheter.....	kronor 4,442,347: 40	
Aktier i Trollhätte badhusaktiebolag	» 1: —	
Materialier och inventarier.....	» 49,378: 30	4,491,726: 70
Tomter och jordegendomar.....	» 1,230,000: —	
		Säger 5,721,726: 70

och det var sistnämnda belopp, 1,230,000 kronor, som lades till grund för det maximibelopp, med hvilket fonden A. skulle deltaga i räntebetalningen till riksgäldskontoret.

Det synes därför vara fullt motiveradt, att för statsverket påräknas 3,6 procent af 4,491,726 kronor 70 öre, utgörande den på kanalverket fallande delen af lånet, eller 161,702 kronor 16 öre, såsom afkastning af det i kanalverket nedlagda statskapitalet, under det att fastighetsförvaltningen vid Trollhättan får gent emot statsverket svara för förräntningen af den del af berörda kapital, som nedlagts i dess rörelse, eller 1,230,000 kronor. Denna förräntning borde, strängt taget, lämna statsverket 44,280 kronor årligen. Om, såsom vattenfallsstyrelsen föreslagit, fonden A. sammanslås med fonden B. samt till fastighetsförvaltningen, såsom jämväl blifvit föreslaget, föres Trollhätte egnahemslånefond, och det enligt budgetreformens princip tillika fastställes, att fastighetsförvaltningens nettoafkastning skall tillföras statsverket, har man åstadkommit en reglering på detta område, som synes vara enkel och följdriktig.

Härigenom kommer visserligen, under tiden intill dess fastighetsförvaltningen kan lämna den beräknade fulla afkastningen af 44,280 kronor, handels- och sjöfartsfonden att ha utsikt till ett något större bidrag än enligt de nuvarande bestämmelserna skulle vara fallet, men det vill förefalla, som om denna omständighet icke borde få stå hindrande

i vägen för en reglering, som ur synpunkten af enkelhet och reda är synnerligen eftersträfvansvärd. Det mångåriga bidraget till handels- och sjöfartsfonden skall för öfrigt enligt gällande bestämmelser, sedan den nya kanalen blifvit färdigbyggd, inom få år alldeles upphöra. Det gäller alltså här i hvarje händelse endast föga afsevärda belopp.

Enligt hvad jag inhämtat, har vattenfallsstyrelsen beräknat bruttoinkomsterna för år 1912 af Trollhätte kanalverk till 620,000 kronor och driftkostnaderna till 310,000 kronor, hvadan öfverskottet skulle komma att uppgå till 310,000 kronor. Af detta öfverskott kan emellertid såsom jag nyss utvecklat, icke för statsverket disponeras mer än 3,6 procent å den del af ofvanberörda köpeskillingsbelopp, som faller å kanalverket, eller 161,702 kronor 16 öre, under det att öfverskjutande beloppet, enligt hvad af det föregående framgår, skall erläggas till handels- och sjöfartsfonden. Med nämnda belopp, afrundadt till 161,000 kronor, kommer jag att vid beräkningen af statsverkets inkomster för år 1912 upptaga afkastningen af det kapital, som statsverket nedlagt i Trollhätte kanalverk.

Emellertid har jag tillika inhämtat af chefen för civildepartementet, att vattenfallsstyrelsen gjort framställning om att på riksstaten för år 1912 må under utgiftsgruppen: »utgifter för kapitalökning» för kanalverkets behof upptagas tvenne anslag: det ena för utvidgning af skeppsdockan vid Trollhättan med 15,000 kronor och det andra för ökning af förlag och materialier med likaledes 15,000 kronor. Då dessa utgifter, innan budgetreformen genomförts, skolat utgå direkt af kanalverkets inkomster, hvarigenom handels- och sjöfartsfondens andel i vinsten blifvit minskad med motsvarande belopp anser jag det vara riktigtast, att dessa anslag anvisas att utgå från handels- och sjöfartsfonden; och har chefen för civildepartementet meddelat, att han delar denna min uppfattning.

Kommitterade erinra (sid. 73), att till byggnadslån åt personer, till hvilka med äganderätt eller tomträtt upplåtas tomter inom statens egnahemsområde vid Trollhättan, skulle riksgäldskontoret, jämlikt 1908 års Riksdags beslut, tillhandahålla styrelsen för Trollhätte kanal- och vattenverk, numera vattenfallsstyrelsen, ett lånebelopp af intill 400,000 kronor. Kommitterade hemställa (sid. 95), att denna statsverket tillhöriga fond, som borde förblifva under vattenfallsstyrelsens förvaltning, i budgethänseende likställes med de under statskontorets förvaltning stående utlåningsfonderna.

Detta förslag är af vattenfallsstyrelsen afstyrkt, under hänvisning
Bih. till Riksd. Prot. 1911. 1 Saml. 1 Afd.

till hvad af styrelsen, enligt hvad jag nyss omförmält, erinrats om fonderna A och B samt till den omständigheten att, enligt kommitterades förslag, nettoafkastningen af fastighetsförvaltningen ej längre skulle få tillföras fonderna, utan inlevereras till statsverket. Då fondernas disponibla kapital således endast skulle bestå af afbetalningarne å köpeskillingarna och byggnadslånen, vore detta kapital otillräckligt för de angifna ändamålen. Vattenfallsstyrelsen fäster därför Eders Kungl. Maj:ts uppmärksamhet därpå, att det under de närmaste åren lär bli erforderligt, att anslag anvisas å riksstaten till förstärkning af Trollhätte fastighetsförvaltnings rörelsekapital. Styrelsen ställer emellertid i utsikt, att detta kapital kan sedermera, sedan afbetalningar å köpeskillingar och byggnadslån influtit i rikligare mån, återbetalas till statsverket.

Därigenom skulle det i fastighetsförvaltningen bundna kapital delvis blifva lösgjort för användning till annan kapitalplacering eller till afbetalning å statsskulden.

I den sammanställning af inkomst- och utgiftsposter, som styrelsen enligt hvad jag nyss omförmält aflämnat, har styrelsen också upptagit ett anslag till förstärkande af fastighetsförvaltningens rörelsekapital med 100,000 kronor, att utöfver det belopp af 50,000 kronor, som, enligt hvad jag tidigare omförmält, kommer att äskas för återbetalande af ett lån från handels- och sjöfartsfonden, uppföras i 1912 års riksstat under utgiftsgruppen: »utgifter för kapitalökning».

Efter att hafva erinrat därom att »Trollhätte egnahemslånefond», såsom kommitterade också uppmärksammat, i viss mån fått tjäna som rörelsekapital för fonden A, hvilket synts styrelsen ganska naturligt, då äfven denna fond i stor utsträckning är använd till byggnadslån och gäller just samma förvaltningsgren, hemställer styrelsen tillika, i syfte att stärka fastighetsförvaltningens rörelsekapital, att de från riksgäldskontoret erhållna byggnadslånemedlen måtte få sammanslås med Trollhätte fastighetsförvaltnings öfriga kapitaltillgångar. Genom bifall till detta styrelsens förslag skulle äfven vinnas den fördelen, att allt hvad som i det af kommitterade framlagda förslaget till riksstat förekommer under rubriken »statens utlåningsfonder» skulle stå under statskontorets förvaltning.

Enligt hvad jag af chefen för civildepartementet inhämtat, har han för afsikt att tillstyrka detta vattenfallsstyrelsens förslag, hvarigenom de under beteckningen »Trollhätte egnahemslånefond» från riksgäldskontoret erhållna byggnadslånemedel icke längre komme att betraktas såsom en särskild utlåningsfond. I följd häraf påkallar kommitterades hemställan i fråga om Trollhätte egnahemslånefond icke vidare yttrande från min sida.

Vattenfallsstyrelsen framhåller, att ytterligare en omständighet vore att härvid taga i betraktande. I nådigt bref den 27 november 1908

har Eders Kungl. Maj:t föreskrifvit, att i tomtafgift för med tomträtt upplåtna tomter skall årligen erläggas dels så stort belopp, att staten har skäligen afkastning af tomten äfvensom minst 4 procent ränta å de nedlagda kostnaderna, dels ock en så stor summa, att genom densamma jämte ränta på ränta efter 4 procent bildas ett kapital, motsvarande den löseskilling, som staten skall vid upplåtelse tidens slut erlægga för de å tomten befintliga byggnaderna. Vidare har Eders Kungl. Maj:t föreskrifvit, att de erlagda tomtafgifterna skola ingå till de i nämnda brefvet den 28 juni 1907 bestämde fonder, från hvilka äfven de framtida lösebeloppen skola utbetalas. Detta innebär emellertid en kapitalökning. Man skulle då kunna sätta i fråga att låta den sist omnämnda delen af tomträttsafgifterna ingå till en särskild fond. Emellertid är det icke säkert, att man alltid kan påräkna de ränteinkomster, som skulle vara erforderliga för att den sålunda samlade fonden skulle blifva tillräcklig för sitt ändamål. Vattenfallsstyrelsen föreslår därför såsom en enklare utväg, att tomträttsafgifternas hela belopp (naturligtvis med afdrag af driftkostnaderna) måtte få inlevereras till statsverket, och att de omnämnda lösebeloppen för byggnader måtte få utbetalas från det af Trollhätte fastighetsförvaltning disponerade rörelsekapitalet.

Denna angelägenhet synes närmast vara en bokföringsfråga, och enligt hvad jag af chefen för civildepartementet inhämtat har han för afsikt att tillstyrka detta vattenfallsstyrelsens förslag.

Slutligen fäster vattenfallsstyrelsen uppmärksamheten därpå, att styrelsen fått sig anförtrodda vissa uppgifter, hvilka icke kunna inrangeras under statens affärsverksamhet. Sålunda har 1910 års Riksdag på extra stat för år 1911 anvisat ett belopp af 27,000 kronor för påbörjande af undersökningar och arbeten för åstadkommande af en schematisk förteckning och beskrifning öfver Sveriges vattenfall. Vidare har Eders Kungl. Maj:t genom nädigt bref den 4 juli 1910 ställt en del af det sålunda anvisade anslaget till vattenfallsstyrelsens förfogande samt förordnat, att ledningen af arbetet skall handhafvas af styrelsen.

I likhet med vattenfallsstyrelsen anser också jag, att vattenfallsverkets behandling i budgethänseende såsom ett affärsverk icke lägger hinder i vägen, att allt fortfarande dylika anslag få för sina respektive ändamål disponeras af vattenfallsstyrelsen och utan sammanblandning med de medel, som tillhöra vattenfallsverkets fond, redovisas under utgiftsgruppen: »verkliga utgifter» på statsregleringsfondens konto.

Såsom jag i det föregående omförmält, innefattar den ifrågasatta budgetreformen en ingripande förändring därutinnan, att statens skogs-

förvaltning och förvaltningen af statens jordbruksdomäner skulle samman-
slås för att utgöra ett statens affärsverk och i budgethänseende be-
handlas såsom en »statens domäners fond». Kommitterade yttra härom
följande:

Kommitterade.

Afkastningen af statens domäner återfinnes i nuvarande riksstat
och rikshufvudbok under tvenne särskilda inkomstitlar: arrendemedel
och skogsmedel.

Arrendemedlen härflyta af domänstyrelsens och Kungl. Maj:ts be-
fallningshafvandes förvaltning af jordbruksdomänerna och skogsmedlen
af domänstyrelsens förvaltning af statens skogar. Utgifterna för dessa
förvaltningar bestridas från särskilda å riksstaten uppförda utgiftsanslag.

Genom denna söndersplittring af inkomsterna från och utgifterna
för domänförvaltningen kan man hvarken af riksstat eller räkenskaper
erhålla någon sanlad öfverblick öfver dessa näst statens järnvägar ur
affärssynpunkt mest betydande af statens affärgrenar. Icke heller kunna
under sådana förhållanden i rikshufvudboken redovisas de betydande
produktiva kapitaltillgångar, som representeras af statens domäner.

Den ständigt fortgående tillökningen af statens skogsbesittning
äfvensom förbättringen af skogsvården och ett allt fullständigare till-
godogörande af skogsprodukterna jämte stigande virkespriser äro fak-
torer, som samverka för att i framtiden ge denna skogsförvaltning en
allt mer betydande plats i statens finanser. En närmare undersökning
visar tillika, att förvaltningen af jordbruksdomänerna i detta hänseende
icke lämpligen kan skiljas från skogsförvaltningen, utan att dessa båda
närbesläktade delar af statens affärsverksamhet böra organiseras till en
gemensam domänförvaltning.

Härför tala icke blott rent teoretiska skäl, utan äfven de praktiska
svårigheter, som resa sig mot ett särskiljande.

För det första äro nämligen äfven statens jordbruksdomäner att
betrakta som en inkomstgifvande förmögenhet, hvars förvaltande icke
tillhör det egentliga statsverket. Redan af detta skäl är det lämpligt,
att förvaltningen af jordbruksdomänerna erhåller den ställning, som
kommitterade velat ge åt ett statens affärsverk. Därtill kommer, att
gränsen mellan statens jordbruksdomäner och skogar är i hög grad
obestämd och skiftande. Till jordbruksdomänerna hör icke så litet skog.
Delvis ingår denna skog i arrendet, men delvis är den också förbehållen
kronan, hvarvid arrendatorn har viss utsyningsrätt. Arrendesummans
storlek är under sådana förhållanden i viss mån beroende på den med
arrendet följande rätten till virkesfångst. I statens arrendemedel ingår
därför till en viss utsträckning en inkomst, som faktiskt härrör af skog.

Gränsen mellan hvad som bokföres som arrendemedel och skogsmedel kan också lätt förskjutas, om rätten till skogsfångst i nya arrendekontrakt bestämmes olika. I skogsmedlen ingår vidare en särskild post »arrendemedel», utgörande arrenden för jordbrukslägenheter inom kronoparkerna. Till denna post komma också i framtiden arrenden för skogstörpen att ingå. Dessutom förekommer ofta, att jordbruksdomäner eller delar af dem afsättas till kronoparker eller tilläggas angränsande kronoparker. Därigenom förskjutes ytterligare gränsen mellan statens besittning af jordbruksdomäner och dess besittning af skogar. I största utsträckning sker detta genom att mindre jordbruksdomäner försäljas och försäljningsmedlen användas till inköp af skog.

Det framgår häraf, att förvaltningen af statens jordbruksdomäner så intimt sammanhänger med skogsförvaltningen, att dessa båda förvaltningar måste betraktas som grenar af en och samma affär. Förvaltningen af statens samtliga domäner synes därför böra behandlas såsom ett enda affärdrifvande verk, som under namn af »statens domäner» står under domänstyrelsens ledning. Inom detta verk bör åtskillnad göras mellan förvaltningen af jordbruksdomäner och förvaltningen af skogar, och böra dessa förvaltningsgrenar i verkets bokföring särskiljas.

De allmänna regler, kommitterade föreslagit beträffande behandlingen i budgethänseende af statens affärsverksamhet, skulle också tillämpas för detta affärsverk. I rikshufvudboken skulle alltså ett särskildt konto uppläggas för »statens domäners fond», utvisande bland annat det för denna fond disponerade kapitalet. Därvid skulle då i särskilda summor anges kapitalvärdena af jordbruksdomänerna och af skogarna.

Kommitterade hemställa alltså (sid. 79), att statens utarrenderade jordbruksdomäner helt och hållet läggas under domänstyrelsens förvaltning för att tillsammans med statens skogar utgöra en »statens domäners fond», hvilken skall i riksstat och räkenskaper behandlas på enahanda sätt, som är af kommitterade föreslaget beträffande statens järnvägar m. fl. statens produktiva fonder.

Då emellertid en sådan omläggning med nödvändighet icke blott förutsätter, att särskilda värden åsättas statens samtliga domäner, utan äfven betingar vissa administrativa förändringar, torde det blifva erforderligt, att, därest hvad kommitterade föreslagit vinner afseende, en särskild utredning i sådant hänseende verkställs.

Efter samråd med chefen för jordbruksdepartementet har jag redan förordat kommitterades förslag samt jämväl yttrat mig om

*Departements-
chefen.*

sättet för beräkning af driftkostnaderna för förvaltningen af statens domäner.

Då jag till fullo delar den uppfattning, som beträffande dessa domäner kommit till uttryck i kommitterades utlåtande, skulle jag icke hafva tvekat att tillstyrka förslaget, äfven om det komme att medföra afsevärda förändringar inom domänstyrelsens administration. Dessa förändringar torde emellertid icke behöfva med nödvändighet sträcka sig väsentligt längre än till arrendemedlens uppbörd, som hittills af länsstyrelserna redovisats till statsverket, under det att de efter budgetreformens genomförande skulle redovisas till domänfonden, som skulle förvaltas af domänstyrelsen, dit skogsmedlen förut ingå. Att vissa omläggningar i domänförvaltningens räkenskapsväsende komma att betingas af dess sålunda förändrade ställning är själfallet. Sådana omläggningar äro emellertid redan förut ifrågasatta. Jag har nämligen inhämtat, att den kommitté, som den 26 september 1902 erhöll nådigt uppdrag att afgifva yttrande om de ändringar i då gällande bestämmelser rörande bokföringen i statskontoret, hvilka kunde anses påkallade, äfvensom framställa förslag om sådana ändringar i de särskilda ämbetsverkens bokföring, som kunde föräledas af en föreslagen eller utvidgad bokföring i statskontoret, någon tid under innevarande och nästföregående år varit sysselsatt med undersökning och uppgörande af förslag beträffande bokföringen hos domänstyrelsen och densamma underlydande tjänstemän och myndigheter. Detta arbete har emellertid afbrutits i afvaktan på Eders Kungl. Maj:ts beslut i fråga om de förslag, som framställts i nu föreliggande kommittébetänkande i fråga om inrättandet af en utanför den egentliga statsförvaltningen ställd domänfond. Det arbete, som af nämnda kommitté redan är utfördt, läser emellertid kunna åtminstone delvis tillgodogöras den förändrade bokföring hos domänförvaltningen, som kan påkallas af dess omläggning till ett affärsverk. Och torde de i främsta rummet uppbörden, kassaväsendet och bokföringen afseende administrativa förändringar, som påkallas af den nu ifrågavarande omläggningen, få upptagas till pröfning, sedan själfva hufvudfrågan blifvit afgjord.

Såsom kommitterade erinrat, kommer det också att blifva nödvändigt, att en värdering af samtliga domänfonden tillhöriga fastigheter vid 1911 års slut företages, och läser Eders Kungl. Maj:t, uppå förnyad föredragning af denna fråga, så snart riksstaten för år 1912 blifvit fastställd, vilja förordna om en utredning i sådant hänseende.

I samband med frågan om den budgetära behandlingen af statens domäner hafva kommitterade erinrat, att förutom de medel, hvilka, enligt hvad nyss är omförmäldt, under särskilda inkomst- och utgiftstitlar påräknas i riksstaten och påverka statsregleringen, inflyta också andra statsinkomster och bestridas andra statsutgifter i samband med domänförvaltningen, ehuru helt och hållet utanför riksstaten och med en däraf betingad särställning i rikshufvudboken. Kommitterade syfta här på de köpeskillingar, som erhållas vid försäljning af mindre kronoegendomar å landet samt af områden tillhörande inköpta skogsegendor. Dessa köpeskillingar inflyta hos länsstyrelserna, hvarifrån de genom statskontoret inlevereras till riksgäldskontoret, som har att hålla dem Kungl. Maj:ts tillhanda för inköp af skogbärande eller till skogsbörd tjänlig mark. Sådana köpeskillingar, som på grund af gällande köpeaftal ännu icke hunnit inbetalas, balanseras såsom en statsverkets tillgång på statsregleringsfonden.

Köpeskillingar för försålda mindre kronolägenheter.

Då denna försäljning af domäner i själfva verket endast är en omvandling från fast till rörligt af ett bestående kapital, som i form af kontanta medel reserveras för att vid lägligt tillfälle återföras till fast, synes den hittillsvarande omständliga behandlingen af dessa tillgångar efter inrättandet af en domänfond böra blifva en annan och enklare.

I stället för att i sin kontanta del bevaras hos riksgäldskontoret intill dess nya inköp skola äga rum, synas de valutor, som uppstå vid dylika försäljningar, böra alltjämt kvarblifva hos domänfonden, dit de principenligt höra. Dessa valutor, som komma att bestå dels af kontanta medel, innestående å domänstyrelsens giroräkning i riksbanken, och dels af oguldna köpeskillingsreverser, tillhöra alltjämt domänfonden, och då inköp för sådana medel af skogbärande mark äger rum, kommer denna marks värde att ingå i domänfonden, som genom denna omflyttning från löst till fast kapital icke till sin storlek påverkas.

Någon erinran synes icke kunna göras däremot, att de kontanta medlen efter denna omläggning komma att innestå i riksbanken för domänfondens i stället för, såsom nu, för riksgäldskontorets räkning och ej heller däremot, att de icke kontanta, tillsvidare endast i köpeskillingsreverser förefintliga valutorna komma att balanseras såsom tillgångar på domänfonden i stället för såsom nu på statsregleringsfonden. De kontanta medlen uppgå nämligen vid hvarje tid till föga betydande belopp och innestå i hvarje fall å giroräkning i riksbanken intill dess de ställas till Eders Kungl. Maj:ts disposition. Om statens fordringar på köpeskillingsreverser balanseras såsom tillgångar bland statsregleringsfondens eller bland domänfondens medel är synbarligen af intresse

endast därutinnan att de, om de balanseras på den senare fonden, återfinnas inom det område af statsförvaltningen, dit de verkligen höra. Genom det af kommitterade föreslagna sättet för dessa köpeskillingsars bokförande vinnes, att ingen förändring äger rum i domänfondens bokförda kapitalbehållning, annat än i den mån vinst uppstått vid försäljningen. Vid försäljning minskas jordbruksdomänernas kapitalvärde med det saluvärde, som vid den nyss omnämnda allmänna uppskattningen varit åsatt de försålda domänerna och med hvilket dessa således ingått i jordbruksdomänernas specialfond. Däremot ökas de reserverade försäljningsmedlens specialfond med försäljningssumman. Vid inköp af skog minskas åter denna fond, men en motsvarande ökning inträder i den specialfond, som representerar statens skogar.

Kommitterade hemställa alltså (sid. 81), att då efter inrättandet af en statens domäners fond och dennas behandling i budgethänseende såsom ett affärsdrifvande verk, försäljningsmedel för statens jordbruksdomäner uppstå, dessa skola å domänstyrelsens giroräkning i riksbanken insättas och i styrelsens räkenskaper redovisas såsom en tillgång för nämnda fond under titel »reserverade försäljningsmedel» intill dess desamma, enligt Eders Kungl. Maj:ts och Riksdagens bestämmande, få disponeras till inköp för domänfondens räkning af lämpliga fastigheter.

Ämbetsverken.

Detta kommitterades förslag har tillstyrkts af såväl fullmäktige i riksgäldskontoret som statskontoret, hvarförutom domänstyrelsen icke gjort någon erinran däremot.

*Departements-
chefen.*

Enär chefen för jordbruksdepartementet meddelat, att han kommer att sedermera tillstyrka Eders Kungl. Maj:ts att göra nådig framställning till Riksdagen om sådana förändringar i bestämmelserna om berörda försäljningsmedel, som af kommitterade föreslagits, påkallar denna fråga intet vidare yttrande från min sida.

*Statens ut-
lånings-
fonder.*

Jag har förut redogjort för principerna för kommitterades förslag i fråga om den budgettekniska behandlingen i allmänhet af utlåningsfonderna och skall nu något uppehålla mig vid reformens speciella verkningar för en hvar af dessa fonder.

Till dessa hafva kommitterade hänfört jämväl *äldre odlingslånefonden*. Enligt nu gällande bestämmelser är denna fond ställd på afskrifning, i det att de till densamma ingående annuiteterna omföras

till nya odlingslånefonden och alltså tjäna till kapitalökning för denna. Kommitterade anse, att denna omföring, i hvad den rör kapitalbetalningarna, bör fortgå, till dess hela den äldre fonden är öfverförd till den nya, hvaremot fondens behållna ränteinkomst bör tillgodoföras statsregleringen. Kommitterade föreslå alltså (sid. 96), att den äldre odlingslånefonden likställes med öfriga under statskontorets förvaltning liggande utlåningsfonder, med undantag att till fonden inflytande kapitalbetalningar omföras till nya odlingslånefonden.

Uti sin underdåniga skrifvelse den 14 innevarande månad, med beräkning af statsverkets inkomster för år 1912, har statskontoret meddelat, att annuiteterna å äldre odlingslånefonden kunna för nämnda år approximativt beräknas uppgå till 144,000 kronor, och lära däraf belöpa 90,000 kronor å räntor och 54,000 kronor å kapitalafbetalningar. Då, med undantag för ett enda lån, årlig ränteuppdebitering å denna fond icke vidare förekommer, i det nämligen alla för ett lån belöpande räntor uppdebiterats, så snart utslag om dess återbetalning blifvit meddeladt, torde det i bokföringshänseende medföra vissa svårigheter att i fråga om denna fond särskilja ränta och kapital.

Emellertid finner jag det icke vara af budgetreformen i öfrigt oundgängligen påkalladt att behandla denna fond på enahanda sätt som statens utlåningsfonder. Äldre odlingslånefonden tillföres icke kapital genom lån från riksgäldskontoret och har icke heller uppkommit genom lånemedel. Det kan icke ifrågasättas att hädanefter förstärka densamma genom anslag å riksstaten. Dess enda uppgift är att, i mån som annuiteter inkomma, med dessa förstärka nya odlingslånefondens kapital. Det skulle därför kunna ifrågasättas, om icke äldre odlingslånefonden lämpligen kunde sammanslås med nya odlingslånefonden i stället för att alltjämt föras som en särskild fond. Ett beslut härom torde emellertid böra föregås af en utredning af alla de på frågan inverkande förhållanden, och lärer en sådan utredning böra anföras åt statskontoret. Intill dess denna fråga kan upptagas till pröfning, synes det emellertid vara lämpligast, att äldre odlingslånefonden bokföres bland öfriga af statskontoret förvaltade fonder, hvilka icke stå i relation till budgeten och hvilkas kapital icke redovisas bland statskapitalet, samt att dess annuiteter, på sätt hittills ägt rum, tillföras nya odlingslånefonden vid sidan af riksstaten.

I samråd med chefen för jordbruksdepartementet, har jag kommit till den uppfattning, att kommitterades förslag i denna punkt icke bör föranleda annan åtgärd, än att Eders Kungl. Maj:t tacktes anbefalla statskontoret

att inkomma med yttrande, huruvida icke äldre odlingslånefonden lämpligen borde sammanföras med nya odlingslånefonden till en fond.

Nya odlingslånefonden. Denna fond hade vid 1909 års utgång en kapitalbehållning af 11,918,341 kronor 73 öre. Häremot svarade en skuld till riksgäldskontoret till belopp af 4,338,227 kronor 81 öre. Enligt en vid statskontorets återopade underdåniga skrifvelse den 14 december 1910 fogad tablå, med approximativa uppgifter rörande vissa fonder, kan fondens skuld till riksgäldsverket beräknas vid 1911 års slut uppgå till oförändradt belopp. Tid efter annan, senast enligt underdånig skrifvelse den 26 maj 1908 för åren 1909—1913, har Riksdagen medgifvit, att till odlingslånefonden finge årligen ej mindre ingå de till statskontoret inflytande annuiteter å odlingslån, än äfven af riksgäldskontoret, i mån af behof och uppå rekvisition af Eders Kungl. Maj:t, öfverlämnas medel till så stort belopp, som jämte de till fonden ingående annuiteter kunde erfordras till fyllande af högst en miljon kronor årligen. Riksgäldskontoret skall af fondens medel erhålla godtgörelse för den ränteutgift, som genom lånemedlens öfverlämnande till fonden för riksgäldskontoret förorsakas. Denna ränteutgift beräknas för närvarande efter en räntefot, som vid 1911 års slut skulle utgöra: 3,75 procent å 1,485,302 kronor 83 öre och å skulden i öfrigt 4 procent. Vid öfverlämnande till fonden af medel till fyllnad i det kapital, som är afsedt att från fonden utlånas, tillkännagifver riksgäldskontoret för statskontoret storleken af den räntefot, efter hvilken godtgörelse skall erläggas. Häri skulle nu, på sätt förut framhållits, inträda den förändring, att riksgäldskontorets fordringar å fonden skulle öfvertagas af statsverket och det i fonden placerade statskapitalet odeladt bokföras som tillgång å fonden, under det att riksgäldskontoret finge af det förslagsanslag, som uppföres å riksstaten till förräntning af statsskulden, bestrida sina ränteutgifter för de medel, som tillhandahållits fonden.

De senast meddelade bestämmelserna för utlåningsrörelsen återfinnas i nådiga kungörelsen den 14 juni 1901. De utlämnade lånen äro under de tre första åren räntefria. Under de tre därpå följande åren beräknas en ränta af 3,6 procent å lyftade belopp, hvilken ränta vid tidsperiodens slut lägges till den beviljade lånesumman. Å det sålunda uppkommande kapitalbeloppet erlägges från och med det sjunde året efter första lyftningsdagen, till dess lånet blifvit slutbetaladt, en annuitet af 6 procent, däraf såsom ränta 3.6 procent å det oguldna kapitalbeloppet.

Å fonden uppdebiteras alltså dels räntor att tilläggas kapitalet, hvilka år 1909 uppgingo till 54,805 kronor 85 öre, och dels för amor-

teringstiden belöpande räntor, hvilka samma år utgjorde 364,602 kronor 72 öre. Dessa senare räntor hafva, såsom af det nyss sagda framgår, upplupit jämväl å kapital, som bildats af räntor för lån under fjärde—sjätte året från lyftningsdagen.

Efter genomförandet af budgetreformen blir det uppenbarligen endast för amorteringstiden belöpande räntor, som kunna och böra tillföras statsverket.

Dessa räntor hafva i statskontoret beräknats för år 1912 uppgå till 300,000 kronor; och har jag för afsikt att vid framläggande af beräkningen af statsverkets inkomster för nämnda år upptaga detta belopp såsom nya odlingslånefondens afkastning.

Chefen för jordbruksdepartementet har meddelat, att han kommer att hemställa om uppförande under gruppen: »utgifter till kapitalökning» för denna fond af ett anslag för år 1912 till belopp af 524,000 kronor. Riksdagen har nämligen, såsom redan är erinradt, enligt åberopade underdåniga skrifvelse den 26 maj 1908, medgifvit en utlåning från fonden under år 1912 af 1,000,000 kronor. Efter budgetomläggningen kommer emellertid enligt från statskontoret meddelad uppgift 332,000 kronor att under sagda år tillföras fonden i form af amortering å dess egna lån och 144,000 kronor i annuiteter från äldre odlingslånefonden. Det erfordras alltså ytterligare 524,000 kronor, för att fonden skall under år 1912 kunna fylla en utlåning af 1,000,000 kronor.

De bestämmelser, som för tiden efter år 1911 meddelats dels om läggandet till fondens kapital af de till statskontoret inflytande annuiteterna å från fonden utlämnade odlingslån, i den mån dessa annuiteter utgöras af räntebetalningar, dels om fyllnadsmedels tillhandahållande från riksgäldskontoret i annan omfattning, än hvad här ofvan angifvits, dels slutligen om räntebetalning till riksgäldskontoret, lära, vid godkännande af den här utvecklade planen, få anses af sig själfva förfalla, hvarförutom Eders Kungl. Maj:t, efter det budgetreformen blifvit af Riksdagen beslutad, torde, uppå förnyad underdånig föredragning, meddela föreskrift om det förändrade bokföringssättet af fondens kapital.

Lånefonden för torfindustriens understödjande. Riksdagen bemyndigade, enligt underdånig skrifvelse den 10 maj 1902, riksgäldskontoret att, till bildande af en lånefond för torfindustriens understödjande, i mån af behof tillhandahålla statskontoret ett belopp af högst 1,500,000 kronor samt medgaf, att de kapitalbetalningar, som skulle å de från fonden utgående lånen verkställas, finge intill utgången af år 1908 tilläggas fonden. Därvid stadgades, bland annat, att å lyftadt lånebelopp skulle erläggas ränta från lyftningsdagen med fyra procent. Inflytande

räntor skulle af statskontoret inlevereras till riksgäldskontoret. Genom nådig kungörelse den 21 november 1902 fastställde Kungl. Maj:t allmänna villkor och bestämmelser för erhållande och åtnjutande af lån från fonden. Enligt underdånig skrifvelse den 10 april 1907 har Riksdagen dels bemyndigat riksgäldskontoret att för höjning af fonden, i mån af behof, tillhandahålla statskontoret utöfver de af Riksdagen redan anvisade medel en summa af högst 2,000,000 kronor, dels ock medgifvit, att de kapitalafbetalningar, som enligt gällande bestämmelser skulle verkställas å lån, som erhållits från fonden, finge, oafsedt om de afsåge lån, som beviljats af sistomförmälda medel, eller lån, som utgått af fondens öfriga tillgångar, intill utgången af år 1913 tilläggas fonden.

Denna fonds behållning utgjorde vid 1909 års slut 3,477,393 kronor 58 öre, hvaremot svarade en skuld till riksgäldskontoret å 3,392,458 kronor 08 öre.

I åberopade uppgift från statskontoret beräknas fondens skuld till riksgäldskontoret vid 1911 års slut komma att utgöra 3,500,000 kronor och att de utlånta medlen vid samma tid utgöra enahanda belopp. De för år 1912 belöpande räntorna från låntagare beräknas uppgå till 135,000 kronor. Med sistnämnda belopp har jag för afsikt att vid inkomstberäkningen för nämnda år upptaga fondens afkastning.

Därest föreliggande förslag till utlåningsfondernas budgettekniska behandling varder bifallet, kommer däraf bestämmelsen i Riksdagens åberopade underdåniga skrifvelse den 10 maj 1902 om inlevereringen till riksgäldskontoret af inflytande räntor att af sig själf förfalla, lärande Eders Kungl. Maj:t vilja därefter jämväl i fråga om bokföringen af denna fonds kapitaltillgångar meddela af de förändrade förhållandena betingade föreskrifter.

Egnahemslånefonden. Med bifall i hufvudsak till hvad Kungl. Maj:t i nådig proposition föreslagit angående lån af statsmedel för beredande af tillfälle för arbetare att på landsbygden förvärfva egna hem, medgaf Riksdagen, enligt underdånig skrifvelse den 14 maj 1904, att under åren 1905—1909 finge af Kungl. Maj:t disponeras högst 10,000,000 kronor att såsom statslån tilldelas de hushållningssällskap samt för ändamålet särskildt bildade aktiebolag och föreningar (låneförmedlare), hvilka ville genom utlämnande af egnahemslån bereda mindre bemedlade arbetare tillfälle att på landsbygden förvärfva egna hem, samt bemyndigade riksgäldskontoret att under nämnda år tillhandahålla statskontoret högst 10,000,000 kronor för bildande af en egnahemslånefond att för ofvan angifna ändamål användas.

Enligt underdånig skrifvelse den 28 maj 1908 medgaf Riksdagen,

uppå nådig proposition, att till egnahemslånefonden finge under hvart och ett af åren 1910—1913 ingå de till statskontoret inflytande ränte- och kapitalbetalningar å från fonden utlämnade lån. Tillika bemyndigades riksgäldskontoret att, på rekvisition i mån af behof, till egnahemslånefonden öfverlämna ej mindre för år 1908, utöfver hvad Riksdagens år 1904 fattade beslut angående egnahemslånefonden föranledde, ett belopp af högst 800,000 kronor, än äfven för hvart och ett af åren 1909—1913 medel till så stort belopp, som funnes erforderligt för att tillsammans med till fonden inflytande ränte- och kapitalbetalningar å utlämnade lån samt andra fonden tillhöriga medel *såväl* bestrida den fonden åliggande utgift till godtgörelse åt riksgäldskontoret för den räntekostnad, som genom medels öfverlämnande till fonden för riksgäldskontoret förorsakades, och, under år 1909, bidrag till låneförmedlare för betäckande af för dem genom lånerörelsen uppkommande kostnader och möjliga förluster, motsvarande för hvarje låneförmedlare en half procent af den ej till betalning förfallna kapitalskuld, hvari låneförmedlaren på grund af från fonden utbekomna statslån vid samma års början häftat, *som ock* tillgodose ett årligt lånebehof af 5 miljoner kronor.

I samband därmed fastställdes genom nådiga kungörelsen den 13 juni 1908 förändrade allmänna villkor och bestämmelser för den af staten utöfvade egnahemslånerörelse.

Statslån, som af Kungl. Maj:t anvisats till beredande af egnahemslån, förräntas med 3,6 procent om året.

Riksdagen förklarade sig redan år 1904 icke förbise, att genom dessa anordningar fondens kapital småningom torde komma att minskas, men ansåg denna omständighet icke vara ägnad att väcka betänkligheter.

I skrifvelse till statskontoret den 23 mars 1905 meddelade Riksgäldskontoret, att ränta å såväl det då anordnade beloppet som de medel, hvilka ytterligare komme att från riksgäldskontoret öfverlämnas till fonden, borde, intill dess fullmäktige funne ändring vara af förhållandena påkallad och därom lämnade statskontoret underrättelse, riksgäldskontoret godtgöras med $3\frac{3}{4}$ procent att af statskontoret vid slutet af hvarje kalenderår till riksgäldskontoret inbetalas.

Den 30 december 1907 meddelade riksgäldskontoret, att räntan skulle utgå med 4 procent.

Såsom af det föregående framgår, utgingo förvaltningsbidragen att börja med af fondens medel. Men vid 1909 och 1910 årens riksdagar uppfördes anslag på riksstaten för detta ändamål.

Fondens behållning uppgick vid 1909 års slut till 15,162,902 kronor

40 öre, och dess skuld till riksgäldskontoret till 15,350,359 kronor 10 öre, hvadan fonden utvisade en brist af 187,456 kronor 70 öre.

Enligt det föreliggande förslaget skulle nu fondens räntefkastning med afdrag af dess driftkostnader beräknas i riksstaten och därmed tillföras statsregleringsfonden, under det att den kapitalförstärkning, som i och för utlåningen vore erforderlig, skulle uppföras i riksstaten som utgift till kapitalökning och tillföras egnahemslånefonden från statsregleringsfonden. Röntegodtgörelsen från fonden till riksgäldskontoret skulle upphöra, under det att riksgäldskontoret skulle erhålla medel till förräntningen från det å riksstaten uppförda förslagsanslaget till räntor å statsskulden i sin helhet. Tillika skulle det statens kapital, som är i fonden nedlagdt, bokföras som dess tillgång.

De räntor, som skola för fonden debiteras, kunna, enligt återopade uppgift från statskontoret, beräknas år 1912 uppgå till omkring 950,000 kronor. Enligt hvad jag af chefen för jordbruksdepartementet inhämtat, kommer han att föreslå de såsom driftkostnader utgående förvaltningsbidragen till 110,000 kronor. Med anslutning härtill har jag för afsikt att vid beräkningen af statsverkets inkomster upptaga afkastningen år 1912 af egnahemslånefonden till 840,000 kronor.

Enligt Riksdagens återopade underdåniga skrifvelse den 28 maj 1908 har, såsom redan är omförmäldt, medgifvits, att från fonden finge under år 1912 utlämnas lån till ett sammanlagdt belopp af 5,000,000 kronor; och har jag af chefen för jordbruksdepartementet inhämtat, att han har för afsikt att hemställa om sagda beloppes uppförande å riksstaten för nämnda år såsom kapitalökning för ifrågavarande fond.

De bestämmelser, som meddelats dels om läggandet till fondens kapital af de till statskontoret inflytande annuiteterna å från fonden utlämnade egnahemslån, i den mån dessa annuiteter utgöras af räntebetalningar, dels om fyllnadsmedels tillhandahållande från riksgäldskontoret till egnahemslånefonden äfvensom om räntebetalning till riksgäldskontoret, lära, för så vidt de afse tiden från och med år 1912, i och med den föreslagna budgetreformens godkännande få anses af sig själfva förfalla; och torde Eders Kungl. Maj:t sedermera, uppå förnyad föredragning, meddela erforderliga föreskrifter beträffande bokföringen af fondens kapital.

Norrländska nyodlingsfonden. Uppå därom gjord underdånig framställning beslöt Riksdagen enligt skrifvelse den 23 maj 1906, att en särskild fond å 300,000 kronor skulle inrättas för befrämjande af uppodling af jord i Norrland och Dalarne, från hvilken fond i mån af tillgång lån finge tilldelas landsting eller hushållningssällskap, som för-

klarat sig villigt att utlämna låneunderstöd till jordbrukare i nämnda delar af landet för uppodling af till åker lämplig mark. Inflytande räntor å de från fonden utlämnade lån finge ingå till fonden för att tillsammans med fondens öfriga tillgångar användas för det med fonden afsedda ändamål. Fonden skulle af statskontoret förvaltas, och riksgäldskontoret bemyndigades att för ändamålet i mån af behof under år 1907 tillhandahålla statskontoret ett belopp af högst 100,000 kronor. I fråga om erhållande och tillgodogjörande af lån ur fonden fastställdes vissa allmänna villkor och bestämmelser, bland hvilka jag torde böra i detta sammanhang erinra därom, att hushållningssällskap eller landsting beviljadt lån från fonden åtnjutes räntefritt första året, under hvilket lånet innehafves, men därefter erlägges 3 procent årlig ränta å oguldet kapitalbelopp.

Nådig kungörelse angående villkoren för lån från norrländska nyodlingsfonden utfärdades den 22 juni 1906.

Enligt underdånig skrifvelse den 10 april 1907 bemyndigades riksgäldskontoret att under år 1908, i mån af behof, tillhandahålla statskontoret ett belopp af högst 100,000 kronor att tillföras fonden; och enligt underdånig skrifvelse den 26 maj 1908 bemyndigades riksgäldskontoret att likaledes tillhandahålla under år 1908 ytterligare ett belopp af högst 100,000 kronor samt under år 1909 ett belopp af högst 300,000 kronor att tillföras fonden.

Vidare har Riksdagen, enligt underdånig skrifvelse den 24 maj 1909, bemyndigat riksgäldskontoret att under år 1910 i mån af behof tillhandahålla statskontoret medel att tillföras denna fond till så stort belopp, som kunde erfordras för att tillsammans med till fonden inflytande annuiteter å utlämnade lån och andra fonden tillhörande medel tillgodose ett lånebehof af 300,000 kronor, och enligt underdånig skrifvelse den 25 maj 1910 har enahanda bemyndigande gifvits för år 1911.

Fondens behållning utgjorde vid 1909 års utgång 519,734 kronor 30 öre; hvaremot svarade en skuld till riksgäldskontoret af 514,965 kronor 84 öre. Fonden är emellertid icke skyldig att till riksgäldskontoret erlägga någon ränta.

De för år 1912 belöpande räntorna hafva i statskontoret antagits uppgå till 20,000 kronor; och har jag för afsikt att vid beräkningen af statsverkets inkomster för nämnda år upptaga detta belopp såsom ifrågavarande fonds afkastning.

Enligt åberopade approximativa uppgifter från statskontoret skulle fondens skuld till riksgäldskontoret vid 1911 års slut kunna beräknas belöpa sig till 930,000 kronor, under det att de utlånta medlen kunde antagas uppgå till ett belopp af 950,000 kronor. För fortsatt utlåning

under år 1912, i samma skala och efter enahanda grunder som förut, skulle erfordras en förstärkning af 190,000 kronor. Då efter budgetreformens genomförande inflytande räntebelopp ej vidare finge omedelbart tagas i anspråk för utlåningen, lärer, i händelse Riksdagen medgifver, att jämväl år 1912 må från fonden utlånas 300,000 kronor, såsom kapitalökning till fonden böra å riksstaten uppföras ett anslag af 210,000 kronor.

Chefen för jordbruksdepartementet har meddelat, att han kommer att förelägga Eders Kungl. Maj:t förslag till nådig proposition till Riksdagen om fondens prolongation under år 1912.

Jämväl i fråga om denna fond lärer Eders Kungl. Maj:t, efter det föreliggande reformförslag antagits, vilja, uppå förnyad underdånig föredragning, förordna om kapitaltillgångens förändrade bokföring i öfverensstämmelse med de reformen underliggande principerna.

Rederilånefonden. För bildande af en lånefond till rederinäringens understödjande, att förvaltas och användas i öfverensstämmelse med vissa angifna grunder, bemyndigade Riksdagen, enligt underdånig skrifvelse den 18 maj 1903, riksgäldskontoret att, i mån af behof, från 1904 års början tillhandahålla statskontoret ett belopp af 5,000,000 kronor samt medgaf, att de kapitalafbetalningar, som å de från fonden utgående lånen verkställdes, finge intill utgången af år 1909 tilläggas fonden. Å lyftadt lånebelopp skulle erläggas årlig ränta från lyftningsdagen med fyra procent, och skulle det åligga statskontoret att till riksgäldskontoret inleverera den å de från fonden utlämnade lån inflytande räntan. Nådig kungörelse angående villkoren för lån från fonden utfärdades af Kungl. Maj:t den 18 december 1903. Utöfver nyss omförmälda belopp anvisade Riksdagen, enligt underdånig skrifvelse den 18 maj 1905, ytterligare 5,000,000 kronor och, enligt underdånig skrifvelse den 26 april 1907 än ytterligare 5,000,000 kronor under hufvudsakligen samma villkor och bestämmelser, som i fråga om den redan bildade lånefonden för rederinäringens understödjande stadgats. Slutligen medgaf 1909 års riksdag, enligt underdånig skrifvelse den 24 maj s. å., att de kapitalbetalningar, som å de från fonden utgående lånen verkställdes, finge äfven för tiden efter år 1909 intill utgången af år 1911 tilläggas fonden.

Fondens behållning vid 1909 års slut utgjorde 14,860,615 kronor 80 öre, hvaremot svarade en skuld till riksgäldskontoret af 14,619,772 kronor 22 öre.

Enligt åberopade uppgifter från statskontoret kan fondens skuld till riksgäldskontoret beräknas vid 1911 års slut belöpa sig till 15,000,000

kronor, hvilka böra kunna vid samma tid vara tillfullo disponerade för utlåning. Den för år 1912 belöpande räntan torde, om hänsyn tages därtill, att amorteringsbelopp sannolikt komma att under större eller mindre delen af året ligga räntelösa i afvaktan på ny utlåning, kunna väntas uppgå till 575,000 kronor.

Kommitterade erinra därom, att Riksdagen år 1907 medgaf, att statskontoret finge på enahanda villkor och med enahanda återbetalningsskyldighet, som i fråga om lån ur lånefonden till rederinäringens understödjande äro stadgade, för anskaffande af fartyg bevilja Aktiebolaget Svenska ostasiatiska kompaniet lån å tillhoppa 2,000,000 kronor. Samtidigt bemyndigades riksgäldskontoret att, i mån af behof, tillhandahålla statskontoret nämnda belopp, med skyldighet för statskontoret att, i den mån de utlånade medlen eller därå förfallna räntor blefve till statskontoret inbetalade, till riksgäldskontoret leverera hvad sålunda guldits.

För de lån, som till följd af detta beslut utlämnats af statskontoret, har alltså ingen utlåningsfond bildats. Låntagarens kapitalbetalningar skola nämligen icke reserveras för fortsatt utlåning, utan återgå till riksgäldskontoret. Utlåningen till Aktiebolaget Svenska ostasiatiska kompaniet har sålunda ställts utanför statens öfriga af statskontoret administrerade utlåningsrörelse. En dylik särställning är enligt kommitterades uppfattning ur synpunkten af en likformig budgetbehandling olämplig och skulle speciellt vålla olägenheter vid genomförandet af den ordning för statens utlåning, som kommitterade tänkt sig.

Någon anledning att för ifrågavarande speciella fall bibehålla en särskild form, hvarigenom enhetligheten i statskontorets utlåningsrörelse brytes, synes icke heller förefinnas. Villkoren för utlåningen äro ju desamma som för rederilånen. Det synes därför ganska naturligt, att lånen till Aktiebolaget Svenska ostasiatiska kompaniet anses utlämnade från rederilånefonden. Kompaniets kapitalbetalningar borde då också ingå till denna fond. Kommitterade föreslå alltså (sid. 97), att statens fordran hos Aktiebolaget Svenska ostasiatiska kompaniet öfverföres till rederilånefonden samt att de inbetalningar till statskontoret, som kompaniet framdeles må komma att verkställa, behandlas på samma sätt, som för motsvarande inbetalningar å andra lån från rederilånefonden är föreslaget.

Under år 1911 kommer Aktiebolaget Svenska ostasiatiska kompaniet att af det uppburna lånet 2,000,000 kronor afbetala 333,333 kronor 33 öre, i följd hvaraf dess skuld vid 1912 års ingång kommer att belöpa sig till 1,666,666 kronor 67 öre.

På de af kommitterade anförda skäl har jag för afsikt att senare förelägga Eders Kungl. Maj:t förslag till nådig proposition om rederilånefondens förstärkande med ifrågavarande, till Aktiebolaget Svenska ostasiatiska kompaniet utlämnade lån äfvensom därom, att jämväl det under år 1911 inflytande amorteringsbeloppet må få öfverföras till fonden, så att densamma från och med år 1912 må komma att uppgå till 17,000,000 kronor.

I samma nådiga proposition torde Eders Kungl. Maj:t föreslå Riksdagen medgifva, att samtliga å från fonden utlämnade lån inflytande amorteringar må tillsvidare och intill utgången af år 1913 tilläggas fonden.

Den ränta, som inflyter för år 1911, lärer böra inbetalas till riksgäldskontoret, under det att 1912 års ränta, enligt planen för budgetomläggningen, bör tillflyta statsregleringen, samt riksgäldskontoret erhålla sina ränteutgifter för detta lån täckta på enahanda sätt som för öfrig förräntning af statsskulden.

De för rederilånefondens år 1912 belöpande räntor, inberäknadt räntorna för omförmälda till Aktiebolaget Svenska ostasiatiska kompaniet utlämnade lån, lära, enligt ofta återopade meddelande från statskontoret, kunna antagas uppgå till omkring 640,000 kronor, och har jag för afsikt att vid beräkningen af statsverkets inkomster upptaga detta belopp såsom fondens afkastning år 1912. Tillika kommer jag att, under förutsättning af bifall till hvad jag sålunda föreslagit, hemställa om upptagande under inkomsttiteln: »i anspråk tagna kapitaltillgångar» af statens fordran vid 1911 års utgång af bemälda kompani jämte hvad af berörda lån under år 1911 influtit såsom kapitalafbetalning, äfvensom om uppförande under gruppen »utgifter till kapitalökning» af ett motsvarande anslag å 2.000,000 kronor till förstärkning af rederilånefondens.

Efter det budgetreformen blifvit beslutad, lärer Eders Kungl. Maj:t vilja, uppå förnyad underdånig föredragning, meddela erforderliga föreskrifter om bokföringen af rederilånefondens tillgångar.

Fonden för fiskerinäringens befrämjande. Uppå Kungl. Maj:ts därom aflåtna nådiga proposition beslöt 1891 års Riksdag inrättandet af en fond för fiskerinäringens befrämjande, afsedd för lån till landsting eller hushållningssällskap. Riksdagen beviljade för ändamålet ett anslag af 100,000 kronor, däraf för år 1892 på extra stat 50,000 kronor, samt medgaf, att inflytande räntor å de från fonden utlämnade lån skulle få ingå till fonden för att tillsammans med dennas öfriga tillgångar användas för samma ändamål. Följande års Riksdag anvisade återstående 50,000 kronor för år 1893.

Sedermera har Riksdagen, likaledes på extra stat, beviljat 100,000 kronor för år 1900 och ytterligare 100,000 kronor för år 1901. För år 1903 anvisades 200,000 kronor med rätt för Kungl. Maj:t att förskottsvis under år 1902 utanordna 100,000 kronor, för år 1904 100,000 kronor samt för år 1905 200,000 kronor med rätt för Kungl. Maj:t att låta af sistnämnda belopp förskottsvis under år 1904 af tillgängliga medel utanordna 100,000 kronor.

Genom nådiga kungörelser den 3 juni 1892, 19 maj 1893, 8 februari 1900 och 12 januari 1904 utfärdades bestämmelser rörande utlämnande af lån från fonden. Enligt sistnämnda kungörelse, hvilken ännu har gällande kraft i afseende å de lån, som på grund af densamma utlämnats, men ännu ej hunnit slutamorteras, skulle för det på högst tio år fördelade amorteringslånet åtnjutas räntefrihet första året, under hvilket lånet innehades, men därefter erläggas tre procent årlig ränta å oguldet kapitalbelopp. Vid 1911 års slut beräknas af sådana äldre lån återstå 200,000 kronor.

På extra stat för år 1906 uppfördes till kapitalförstärkning åt fonden 250,000 kronor och likaledes för år 1907 på extra stat enahanda belopp.

Hittills hade till fondens förstärkande endast afsatts medel från statsregleringsfonden.

Med detta system bröt man emellertid vid 1907 års Riksdag, då, med bifall till Kungl. Maj:ts därom framställda proposition, ändrade bestämmelser rörande fonden för fiskerinäringens befrämjande meddelades.

Riksdagen bemyndigade riksgäldskontoret att för hvart och ett af åren 1907—1911 på Kungl. Maj:ts rekvisition till fonden, i mån af behof, öfverlämna medel till så stort belopp, som funnes erforderligt för att tillsammans med till fonden inflytande annuiteter å utlämnade lån och andra fonden tillhöriga medel, med undantag för år 1907 af redan beviljad statsanslag, ej mindre bestrida ränteutgift till riksgäldskontoret än äfven tillgodose ett årligt lånebehof af 750,000 kronor. Vidare beslöts, att riksgäldskontoret skulle af fonden erhålla godtgörelse för den ränteutgift, som genom medels öfverlämnande till fonden för riksgäldskontoret förorsakades, att för lån, som från förenämnda för år 1907 afsedda 750,000 kronor utlämnades, och för samtliga de lån, som efter ingången af år 1908 från fonden beviljades, räntan skulle utgå efter 3,6 procent, samt att i öfrigt förut gällande villkor för lån från fonden fortfarande skulle gälla.

Genom nådig kungörelse den 7 augusti 1907 fastställdes de ändrade bestämmelserna af Kungl. Maj:t.

Enligt riksgäldsfullmäktiges skrifvelse till statskontoret den 30 december 1907 skall till riksgäldskontoret å bekomna fyllnadsbelopp erläggas ränta efter 4 procent.

Fondens behållning vid 1909 års slut uppgick till 2,341,065 kronor 47 öre, och fonden häftade i skuld till riksgäldskontoret för 929,426 kronor 90 öre.

Fiskerifondens kapitalskuld till riksgäldskontoret beräknas i åberopade approximativa uppgift från statskontoret vid 1911 års slut belöpa sig till 1,360,000 kronor och dess vid samma tid utlånta medel till 2,630,000 kronor. Häraf löpa 200,000 kronor med en ränta efter 3 procent och återstoden efter 3,6 procent, med iakttagande att för första låneåret ingen ränta erlägges. De för år 1912 belöpande räntorna, att erläggas af låntagare, beräknas i samma uppgift till 75,000 kronor, därvid amorteringsbelopp antagits få ligga från fondens synpunkt räntelösa större eller mindre delar af året. Med sagda belopp, 75,000 kronor, har jag för afsikt att vid beräkningen af statsverkets inkomster för år 1912 upptaga fiskerilånefondens afkastning.

Enligt hvad jag af chefen för jordbruksdepartementet inhämtat, kommer han att hemställa dels om lånerörelsens fortsättande jämväl under år 1912 och dels om uppförande i riksstaten för nämnda år af ett anslag till kapitalökning för denna fond i sådan utsträckning, att från densamma må kunna under samma år utlämnas lån till ett sammanlagdt belopp af 750,000 kronor. De till fonden under året inflytande amorteringar beräknas i statskontoret komma att uppgå till 634,000 kronor. Det för kapitalökning erforderliga beloppet skulle alltså vara 116,000 kronor.

I öfverensstämmelse med principerna för det nu föreliggande budgetförslaget skulle några bestämmelser, motsvarande de intill utgången af år 1911 gällande, i afseende å räntebetalning till riksgäldskontoret samt räntans läggande till kapitalet ej vidare förekomma; och torde Eders Kungl. Maj:t, efter budgetreformförslagets godkännande, för denna liksom för öfriga utlåningsfonder, vilja meddela de föreskrifter om bokföringen af fondens kapitaltillgångar, som af de vidtagna förändringarne betingas.

Jordförmedlingsfonden. Med bifall i hufvudsak till hvad Kungl. Maj:t i nådig proposition angående bildande af en jordförmedlingsfond föreslagit, bemyndigade 1907 års Riksdag riksgäldskontoret att under åren 1908—1909 tillhandahålla statskontoret ett belopp af högst 2,000,000 kronor samt medgaf, att Kungl. Maj:t finge under nämnda år disponera

fondens samtliga kapitaltillgångar till förlagslån åt hushållningssällskap samt åt aktiebolag och föreningar, hvilka hade till uppgift att befrämja förvärfvandet af egna hem. Å lyft lånebelopp skulle erläggas ränta från lyftningsdagen efter fyra procent. Riksgäldskontoret skulle af fondens medel erhålla godtgörelse för den ränteutgift, som genom ofvanberörda medels öfverlämnande till fonden för riksgäldskontoret förorsakades. Till fonden inflytande kapitalbetalningar och räntor, i den mån de icke åtginge till ersättande af riksgäldskontorets ränteutgift, finge intill utgången af år 1909 tilläggas fondens kapital. För lånerörelsen skulle gälla vissa af Riksdagen antagna allmänna bestämmelser, hvilka fastställdes af Kungl. Maj:t genom nådiga kungörelsen den 28 juni 1907.

Enligt underdånig skrifvelse den 24 maj 1909 har Riksdagen, uppå nådig proposition, bemyndigat riksgäldskontoret att under åren 1910 och 1911 tillhandahålla statskontoret för utlämnande af lån så stort belopp, att detta tillsammans med hvad som under åren 1908 och 1909 af för dessa år anvisade medel blifvit för ändamålet till statskontoret öfverlämnadt, uppginge till högst 2,000,000 kronor, äfvensom medgifvit, att Eders Kungl. Maj:t ägde under förstnämnda två år disponera fondens samtliga kapitaltillgångar till förlagslån åt hushållningssällskap samt åt aktiebolag och föreningar, hvilka hade till uppgift att befrämja förvärfvandet af egna hem. Tillika beslöt Riksdagen, att för ifrågasvarande lånerörelse skulle gälla samma allmänna bestämmelser som dittills, samt föreskref, att riksgäldskontoret skulle af fonden erhålla godtgörelse för den ränteutgift, som genom ofvanberörda medels öfverlämnande till fonden för riksgäldskontoret förorsakades. Slutligen medgafs, att till fonden inflytande kapitalbetalningar och räntor, i den mån de icke åtginge till ersättande af riksgäldskontorets ränteutgift, finge intill utgången af år 1911 tilläggas fondens kapital.

Enligt riksgäldsfullmäktiges skrifvelse till statskontoret den 11 juni 1908 skall riksgäldskontorets berörda räntegodtgörelse utgå med 4 procent.

Fondens behållning vid 1909 års slut utgjorde 781,982 kronor 67 öre och dess skuld till riksgäldskontoret vid samma tid 781,963 kronor 87 öre.

Dess utlånta kapital beräknas i åberopade uppgift från statskontoret vid 1911 års utgång uppgå högst till 2,000,000 kronor, hvilket skulle komma att motsvaras af en skuld till riksgäldskontoret af samma belopp. Kapitalåterbetalningarna af lån låta sig icke på förhand beräknas, då de i allmänhet skola verkställas allenast i mån af egendomarnas försäljning.

De för år 1912 belöpande räntor, att erläggas af låntagare, lära, enligt återopade uppgift från statskontoret, kunna väntas uppgå till 60,000 kronor; och har jag för afsikt att vid beräkning af statsverkets inkomster för nämnda år upptaga fondens afkastning till detta belopp.

Enligt hvad jag inhämtat af chefen för jordbruksdepartementet kommer han att framlägga förslag om lånerörelsens fortsättande samt uppförande för detta ändamål å riksstaten för år 1912 af ett anslag till kapitalökning för fonden.

Denna fonds utlåning har belöpt sig till: år 1908 kronor 533,000; år 1909 kronor 246,600 och år 1910 kronor 392,900, eller tillsammans för dessa tre år 1,172,500 kronor; alltså i medeltal närmare 400,000 kronor om året. Skulden till riksgäldskontoret utgjorde vid 1909 års utgång 781,963 kronor 87 öre, och lär vid innevarande års slut komma att uppgå till något öfver 1,000,000 kronor. Därest lånebehovet icke visar sig större än hittills, skulle det anslag, som bör i riksstaten för år 1912 uppföras såsom kapitalökning för fonden, kunna begränsas till 400,000 kronor, helst under närmaste år kapitalafbetalningar i icke allt för ringa omfattning kunna väntas tillflyta fonden. Då emellertid Riksdagens afsikt varit, att intill 1,000,000 kronor om året böra vara för ändamålet disponibla, i händelse af behof, synes anslaget böra bestämmas till 800,000 kronor.

Vid bifall till hvad sålunda föreslagits, lærer bestämmelsen om räntegodtgörelse till riksgäldskontoret och om räntans läggande till kapitalet upphöra att gälla; och torde Eders Kungl. Maj:t därefter, uppå särskild föredragning, vilja meddela de föreskrifter om bokföring af fondens tillgångar, som af den förändrade budgetära behandlingen af fonden betingas.

Handtverkslånefonden. Enligt underdånig skrifvelse den 3 juni 1910 (nr 167) har Riksdagen, med bifall till Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning, beslutit att en särskild fond å 200,000 kronor skall inrättas för befrämjande af handtverk och därmed jämförlik mindre industri, från hvilken fond, efter pröfning af Kungl. Maj:t, i mån af tillgång, lån må tilldelas Sveriges handtverksorganisation, som förklarar sig villig att i egenskap af låneförmedlare utlämna låneunderstöd till handtverkare och mindre industriidkare för anskaffande af arbetsmaskiner, motorer och andra dyrbarare arbetsredskap. Inflytande räntor å de från fonden utlämnade lån finge ingå till fonden för att tillsammans med fondens öfriga tillgångar användas för det med fonden afsedda ändamål. Riksgäldskontoret bemyndigades att för ändamålet under år 1911 i mån af behof tillhandahålla statskontoret ett belopp af högst 50,000 kronor.

Bland de allmänna villkor och bestämmelser, hvilka i samband härmed fastställdes genom nådiga kungörelsen den 16 december 1910, torde jag få särskildt erinra därom, att å lyftadt statslånebelopp skall erläggas årlig ränta från lyftningsdagen med 4 procent.

Riksgäldskontoret har icke tillförsäkrats rätt att från fonden erhålla godtgörelse för sina ränteutgifter för de medel, som tillhandahållas fonden.

Jag har för afsikt senare föreslå uppförande å 1912 års riksstat af anslag för ökning af ifrågavarande fonds kapital med 75,000 kronor äfvensom om bidrag till täckande af de för nämnda handtverksorganisation i egenskap af förmedlare af utlåningen uppkommande förvaltningskostnader m. m. att utgå direkt af fondens afkastning. Fondens därefter återstående afkastning kommer att, därest budgetreformen varder genomförd, tillföras statsverket och till sitt beräknade belopp, 1,600 kronor, uppföras i riksstaten såsom tillgång, i samband hvarmed hittills gällande bestämmelser, i hvad de afse tillhandahållandet af medel från riksgäldskontoret, komma att förändras; och lärer Eders Kungl. Maj:t vilja, uppå förnyad föredragning, meddela föreskrift om bokföringen af fondens kapital.

I detta sammanhang torde ock få erinras därom, att, enligt hvad chefen för civildepartementet meddelat, anslag kommer att äskas till bildande af en *lånefond för åstadkommande af bibanor inom vissa delar af riket*.

Bland statens utlåningsfonder hafva kommitterade också velat intränga *manufakturförlagslånefonden*. Här om yttra kommitterade: »Denna fond, som ursprungligen bildats af för ändamålet upptagna skatter och således är att anse som en ren statsfond, hade vid slutet af år 1908 en nettobehållning af 3,211,941 kronor. Fondens ränteinkomster användas dels till gäldande af vissa aflönings-, arfvodes- och pensionskostnader, som åligga fonden, dels till befrämjande af handel och andra näringar. Dock användes för detta sistnämnda ändamål stundom mindre och stundom större belopp, än som motsvarar fondens behållna årsinkomst. Dessa utgifter ha karaktären af vanliga statsutgifter och borde icke saknas på riksstaten. Mest öfverensstämmande med de budgettekniska principer, som varit för kommitterade bestämmande, vore att på riksstaten till befrämjande af ifrågavarande näringar uppfördes ett reservationsanslag, motsvarande hvad som för närvarande från fondens afkastning för detta ändamål i genomsnitt utbetalas, samt att i stället fondens räntefkastning, efter afdrag af nyssnämnda kost-

Manufaktur-
förlagslåne-
fonden.

Kommitté-
rade.

nader, finge ingå till statsverket. Fonden skulle då bli likställd med statens öfriga, af statskontoret förvaltade utlåningsfonder.»

Kommitterade föreslå sålunda (sid. 96), att »manufakturförlagslånefonden» likställas med förut nämnda under statskontorets förvaltning liggande utlåningsfonder; samt att i ersättning för de räntemedel, som sålunda undandragas Kungl. Maj:ts disposition, på riksstaten uppföras ett eller flera reservationsanslag till sammanlagdt motsvarande belopp.

Statskontoret.

Uti sitt i ärendet afgifna underdåniga utlåtande den 15 nästlidne november uttalar statskontoret, att ehuru skäl utan tvifvel finnas för de af kommitterade beträffande manufakturförlagslånefonden framställda förslag — särskildt fondens obestriddliga egenskap af en ren statsfond och önskvärdheten af likformig behandling af alla sådana fonder, från hvilka understöd åt näringarne i form af lån utlämnas, äfvensom lämpligheten att utgifter för rena statsändamål så vidsträckt som möjligt uppföras på riksstaten — kan statskontoret dock icke tillstyrka de sakkunnigas förslag i denna del, då fondens förändring till en uteslutande utlåningsfond och uppförandet på riksstaten af ett eller flera reservationsanslag till betäckande af de utgifter, som hittills plägat bestridas från fonden i form af anslag utan återbetalningsskyldighet, skulle innebära en afsevärd inskränkning i dispositionsrätten öfver fonden.

Departementschefen.

Redan i mitt anförande till statsrådsprotokollet den 18 september 1909, då jag erhöll bemyndigande att tillkalla sakkunniga personer för utredning af frågan om riksstatens uppställning, uttalade jag, om än i ett annat sammanhang och med en annan syftning, att den formella uppställningen af riksstaten borde göras oberoende af bestämmelserna rörande statsmakternas ställning till statsregleringen. Samma uppfattning ligger tydligen också till grund för statskontorets afstyrkande af kommitterades förslag i nu förevarande punkt.

Budgetreformen får icke gifvas en sådan omfattning, att den kommer att rubba bestående gränser för dispositionsrätten öfver olika slag af statsmedel. Och af hvad jag förut anført om kommitterades förslag i afseende å exempelvis bidragen till uppehållande af bankspektionen och försäkringsinspektionen framgår, att jag icke anser, att en öfvervägande formell angelägenhet, som denna budgetreform är, får medföra materiella förändringar.

Jag kan därför icke tillstyrka kommitterades förslag i fråga om manufakturförlagslånefonden, som utgöres af ett för visst, en gång för alla bestämdt ändamål afskildt kapital under Kungl. Maj:ts oinskränkta

dispositionsrätt, och hvars upptagande i riksstaten icke heller betingas af lånebudgetens införande i densamma.

Till statens produktiva fonder med en själfständig plats vid sidan af affärsfonderna, aktiebesittningen och utlåningsfonderna vilja kommitterade också, såsom jag redan i olika sammanhang omförmält, hänföra *arbetareförsäkringsfonden*.

Arbetareförsäkringsfonden.

Kommitterade framhålla, att denna fond erhåller betydande årliga bidrag af statsverket och att dess hufvudsakliga ändamål tillsvidare är att samla kapital. Ett anslag till denna fond måste därför betraktas som ett anslag till kapitalökning och fondens hela kapitalbehållning bör alltså ingå i det statskapital, för hvilket rikshufvudboken redovisar. Här af följer i sin ordning, att fondens årliga afkastning bör ingå till statsverket.

Kommitterade.

Kommitterade hafva också, såsom Eders Kungl. Maj:t täcktes erinra sig, af det skälet, att en sådan statsverksamhet som riksförsäkringsanstalten icke bör saknas i riksstaten, hemställt, att medel till uppehållande af denna anstalt, som hittills anvisats att utgå direkt från arbetareförsäkringsfonden, måtte uppföras under sjätte hufvudtiteln. Ett bifall härtill, hvilket jag redan tillstyrkt, betingar också, om än i mindre mån, att arbetareförsäkringsfondens afkastning uppföres såsom tillgång i riksstaten. Därest detta kommitterades förslag bifalles, följer där af, att till arbetareförsäkringsfonden bör, utöfver de 1,400,000 kronor, som nu till fondens ökning pläga årligen anvisas, också anslås ett belopp, motsvarande skillnaden mellan statsverkets inkomst af fonden och anslaget till riksförsäkringsanstalten jämte öfriga ändamål, för hvilka hittills medel anvisats från denna fond, men som uppföras på riksstaten. Genom en sådan anordning skulle fonden kunna erhålla sin nya ställning till budgeten, utan att detta i materiellt afseende medförde några förändringar.

På dessa skäl hemställa kommitterade (sid. 106), att arbetareförsäkringsfondens afkastning skall ingå till statsverket och upptagas som en tillgång i riksstaten; samt att den för fonden afsedda kapitalökningen i dess helhet uppföres på riksstatens utgiftssida.

Statskontoret har i sitt i ärendet afgifna underdåniga utlåtande, enär kommitterades förslag icke medför någon materiell förändring och i formellt hänseende synes innebära fördelar, tillstyrkt förslaget om arbetareförsäkringsfonden.

Statskontoret.

*Reservation af
statskommissarien
C. G. Sylvan.*

Vid ärendets behandling i statskontoret var statskommissarien C. G. Sylvan i denna punkt af skiljaktig mening och yttrade: »De anslag, hvilka är efter annat uppförts å riksstaten såsom afsättning till arbetarförsäkringsfonden, hafva haft till ändamål att på en längre tidsrymd fördela statens andel i de betydande kostnader för pensionering vid varaktig oförmåga till arbete, som väntades komma att uppstå, när beslut om definitivt ordnande af sådan pensionering en gång komme till stånd. Frukthälsning af de afsatta beloppen har skett i syfte att därigenom öka värdet af de bidrag, staten sålunda lämnat. Genom dessa åtgärder synes mig fondens karaktär af pensionsfond vara tillräckligt tydligt angifven, och vid sådant förhållande har jag icke kunnat dela de sakkunnigas på uteslutande tekniska skäl grundade förslag, att arbetareförsäkringsfondens afkastning borde ingå till statsverket och upptagas som en tillgång på riksstaten, hvilken sedan skulle på utgiftssidan återbördas till fonden i form af kapitalökning.»

Departementschefen.

För min del ansluter jag mig till den af kommittén uttalade, af statskontorets majoritet understödda meningen, att arbetareförsäkringsfonden tillsviðare är en fond för samling af kapital. Detta kapital har ännu icke, annat än i mycket begränsadt mått — och, såsom kommitterade visat, till utgifter, som i hvarje händelse böra tillhöra riksstaten — anvisats till bestämde ändamål. Det är visserligen sant, att man i största allmänlighet med dessa afsättningar syftar till de kostnader, som en gång kunna uppstå för staten vid en eventuell pensionering vid varaktig oförmåga till arbete, och gifvetvis komma också i sinom tid fondens medel att i sådant syfte användas; men konturerna af denna pensionering äro ännu så pass obestämda, att man icke kan beteckna dessa afsättningar som »verkliga statsutgifter». Rent formellt sedt sakna därför dessa afsättningar plats inom ramen af den riksstat, som kommitterade föreslagit, därest de icke upptagas under gruppen: »utgifter till kapitalökning».

Häraf följer också, att de tillhöra det statskapital, som bör i rikshufvudboken redovisas bland de allmänna statsfonderna. I den mån arbetareförsäkringsfondens medel tagas i anspråk, komma de — därest det nu föreliggande förslaget till budgetbehandling varder af statsmakterna bifallet — att upptagas på riksstatens inkomstsida bland »i anspråk tagna kapitaltillgångar» och å utgiftssidan afföras till den eller de fonder, som kunna komma att bildas med speciella uppgifter i afseende å arbetareförsäkringen. Om detta då blir, exempelvis, en pensionsfond, så böra medlen gifvetvis, såsom icke längre tillhörande statsverket, direkt

afföras från det statskapital, för hvilket rikshufvudboken skall redovisa. Men intill dess en sådan specialanvisning af fondens medel skett, kan man icke, på sätt reservanten i statskontoret gjort, fränkänna arbetarförsäkringsfonden dess egenskap af ett staten tillhörigt allmänt kapital.

Jag ansluter mig alltså till kommitterades förslag.

Enligt i statskontoret verkställda approximativa beräkningar torde fondens utlånta medel vid 1911 års utgång uppgå till 30,375,000 kronor och dess för år 1912 belöpande ränteintäkt till 1,300,000 kronor, med hvilket belopp jag har för afsikt att vid beräkningen af statsverkets inkomster för samma år upptaga fondens afkastning.

Tillika kommer jag att i underdånighet hemställa om uppförande i riksstaten under gruppen: »utgifter till kapitalökning» af ett anslag till arbetareförsäkringsfonden af 2,525,000 kronor, motsvarande dels den sedvanliga afsättningen till fonden af 1,400,000 kronor och dels dess för år 1912 beräknade ränteintäkt 1,300,000 kronor, med afdrag af summan af de anslag, som under sjätte hufvudtiteln upptagits för ändamål, som hittills tillgodosetts af arbetareförsäkringsfondens intressemedel, eller 179,500 kronor.

Efter att nu hafva i detalj redogjort för reformens verkningar för de särskilda affärskdrivande verken och deras fonder samt för de olika utlåningsfonderna, återstår det mig att med några ord belysa de delar af riksstaten, som böra af riksgäldskontoret redovisas.

Riksgäldskontorets andel i riksstatsredovisningen.

Af hvad jag förut anfört framgår, att jag anslutit mig till statskontorets och fullmäktiges i riksgäldskontoret samstämmiga mening därom, att, ehuru lånebudgeten inryckes i riksstaten, intet hinder möter för att riksgäldskontoret fortfarande direkt utbetalar de anslag, som skola utgå af lånta medel.

Häraf följer emellertid, såsom såväl bemälde fullmäktige som statskontoret erinrat, att i riksgäldskontorets hufvudbok måste uppläggas ett särskildt konto, benämndt »statsregleringsfonden», för redovisning af de riksstatsinkomster och riksstatsutgifter, som ingå till och utbetalas af riksgäldskontoret.

Här möta först de intressemedel, som riksgäldskontoret bereder sig för tillfälligt förräntade medel. Dessa intressemedel, hvilka skola direkt användas till bestridande af de utgifter, som falla under det å riksstaten uppförda anslaget till »räntor å statsskulden m. m.», böra alltså jämväl inräknas bland riksstatsinkomsterna, och kunna, enligt mitt förmenande, lämpligen inordnas bland »diverse inkomster» samt

under denna titel af riksgäldskontoret redovisas å statsregleringsfondens konto. I anslutning härtill kommer jag att vid beräkningen af statsverkets inkomster för år 1912 upptaga det i sådant hänseende af fullmäktige i riksgäldskontoret angifna belopp, 500,000 kronor, bland diverse medlen.

Å riksstatens inkomstsida, under titeln: »statens utlåningsfonder, öfverskott», böra tillika upptagas och af riksgäldskontoret å statsregleringsfondens konto redovisas inflytande räntemedel af järnväglån och allmänna byggnadslån, af riksgäldsfullmäktige för år 1912 beräknade, de förra till 1,775,400 kronor och de senare till 39,600 kronor.

Vidare tillkommer det riksgäldskontoret att till riksstaten redovisa de »i anspråk tagna kapitaltillgångar,» som skola utgå af »järnväglånefonden» med för år 1912 beräknade 542,000 kronor och af »allmänna byggnadslånefonden» med beräknade 38,000 kronor.

Slutligen skola af riksgäldskontoret föras till statsregleringsfondens inkomstsida under titel: »lånemedel» samtliga de belopp, som af riksgäldskontoret utbetalas för anslag, afsedda att täckas af lånemedel.

Beträffande därefter riksstatens utgiftssida kommer riksgäldskontoret att å statsregleringsfondens konto redovisa utgifterna under de båda anslagen till »riksdags- och revisionskostnader m. m.» samt »räntor å statsskulden m. m.». Enligt meddelande af riksgäldsfullmäktige böra de förra kostnaderna för år 1912 beräknas till 1,392,000 kronor och de senare till 21,044,700 kronor. I den mån medel härför icke beredas genom riksgäldskontorets egna inkomster, nämligen de å riksstatens inkomstsida, enligt hvad nyss är erinradt, upptagna räntorna å tillsvidare förräntade medel samt afkastningen af »järnväglånefonden» samt »allmänna byggnadslånefonden», bör riksgäldskontoret rekvirera erforderliga medel från statskontoret. Statskontoret har då att utanordna dessa medel under titel: »leverering till riksgäldskontoret» och riksgäldskontoret att bokföra dem under titel: »leverering från statskontoret». Hos sistnämnda ämbetsverk skola icke de båda nu ifrågakvarande å riksstaten uppförda utgiftsanslagen förekomma.

Hvad angår de anslag, som skola af riksgäldskontoret tillhållas affärsverken af lånta medel, komma de att å statsregleringsfondens konto i riksgäldskontorets hufvudbok afföras till vederbörande affärsverks fond, hvarefter medlen därifrån utbetalas till affärsverket under titel: »leverering».

Anslag till kapitalökning åt den under riksgäldskontorets förvaltning stående järnväglånefonden läser för år 1912 komma att äskas

med 1,500,000 kronor; och synes detta belopp böra hos riksgäldskontoret omföras från statsregleringsfonden till järnvägslånefonden.

I fråga därefter om anslagen till kapitalökning för de under statskontorets förvaltning stående utlåningsfonder, böra dessa af statskontoret rekvireras från riksgäldskontoret, som, efter att hafva omfört dem från statsregleringsfondens konto till vederbörande fonds konto, anordnar dem under titel: »leverering till statskontoret», under det att statskontoret bokför dem under titel: »leverering från riksgäldskontoret».

Slutligen tillkommer det riksgäldskontoret att i sin hufvudbok å statsregleringsfondens konto redovisa anslaget »för afbetalning af statskulden».

På sätt riksgäldsfullmäktige och statskontoret i sina i ärendet afgifna utlåtanden erinrat, ankommer det därefter på riksbokslutsbyrån att sammanföra de olika konti för statsregleringsfonden till en enhet å rikshufvudbokens konto för samma fond.

Jag har redan förut framhållit, att, då naturligtvis i riksgäldskontorets reglemente komma att, på enahanda sätt som hittills, inrymmas erforderliga bestämmelser om de inkomsttitlar och utgiftsanslag, som tillhöra riksgäldskontorets förvaltning, det icke synes vara erforderligt att intaga anvisningar i sådant hänseende i riksstaten eller dess bilagor, helst en sådan ytterligare indelningsgrund i riksstaten skulle onödigtvis verka störande för överblicken.

Kommitterade hafva förklarat sig icke ifrågasätta någon förändring i fråga om sättet för upptagande i riksstaten af riksbankens vinst.

**Riksbankens
vinst.**
Kommitterade.

Häremot hafva två af kommitterade, professorn G. Cassel och statskommissarien Chr. L. Tenow, i en vid betänkandet fogad reservation anført följande: »I afseende å den ställning riksbanken borde inta i finansplanen ha vi icke kunnat biträda den mening, som i kommitterades förslag gjort sig gällande. Enligt detta förslag skulle ju riksstaten upptaga riksbankens vinstmedel för ett vid riksstatens uppgörande redan afslutadt år, medan riksstaten i öfrigt utgör en sammanställning af inkomster och utgifter för ett kommande år. Härigenom brytes riksstatens enhetlighet. En finansplan kommer i viss mån att förfela sin uppgift, om den upptar siffror som afse olika år. En sådan brist bör icke få vidlåda en riksstat, som man sträfvat att ge den möjligast rationella uppställning. Att dessa betänkligheter icke ha ett blott och bart teoretiskt intresse framgår tydligast, om man undersöker hvilken verkan den nämnda särställningen för riksbanken har för budgetredovisningen.

Rikshufvudbokens redovisning af statsregleringen måste naturligtvis genomgående afse ett och samma år. Är då riksbankens vinst upptagen för ett annat år, måste denna redovisning nöja sig med att, såsom för närvarande sker, bland statsverkets inkomster upptaga en post »bankovinstmedel», men kan icke för riksbanken, såsom exempelvis för statens järnvägar, upptaga en särskild fond, från hvars konto årets behållna vinst omföres till statsregleringsfondens konto. Såsom kommitterade anført, ha emellertid statsrevisorerna i sin framställning om rikshufvudbokens fullständigande bland annat just begärt att rikshufvudboken skulle upptaga jämväl en fond för riksbanken. Denna önskan, i hvilken Riksdagen genom sin skrifvelse i ämnet torde få anses ha instämt, står också i fullkomlig öfverensstämmelse med de principer för bestämning af rikshufvudbokens innehåll, som kommitterade uppställt. Rikshufvudboken bör enligt dessa principer redovisa för statens kapitaltillgångar i den mån afkastning af dem plägar tillföras statsregleringen och påräknas som tillgång på riksstaten. Till denna kategori af kapitaltillgångar hör uppenbarligen riksbankens fond. Det måste otvifvelaktigt betecknas som en brist att denna tillgång för närvarande saknas i kapitalkontots balans för tillgångar. Men denna brist skulle bli än mer i ögonen fallande, om rikshufvudboken i enlighet med kommitterades förslag fullständigades, så att nämnda balans i öfrigt komme att inbegripa statens alla »produktiva fonder».

I riksstaten ha naturligtvis bankovinstmedlen sin rätta plats under rubriken »inkomster af statens produktiva fonder». Samtliga inkomster af denna karaktär böra, såsom kommitterade framhållit, sammanföras i en summa, hvilken anger statens hela inkomst af privatekonomisk art. Om denna siffra icke skall bli vilseledande, måste gifvetvis riksbankens vinstmedel i densamma inbegripas. Det är alltså äfven för en lämplig gruppering af riksstatens inkomster särdeles önskvärdt, att bankovinstmedlen införas i riksstaten på samma sätt som öfrig afkastning af produktiva fonder.

Orsaken till att riksstaten upptager bankovinstmedlen för ett tidigare år än det, för hvilket riksstaten gäller, är af historisk art. I äldre tider betraktades riksbanken i viss mån som en gren af statens finansförvaltning och intog i detta hänseende en ställning vid sidan af statsverket och riksgäldsverket. Det var då naturligt, att öfverskotten på bankoverket, i likhet med öfverskotten på statsregleringen, tillfördes det verk, där finansförvaltningens medelpunkt låg, nämligen riksgäldskontoret. Då sedan genom 1876 års reform bestämdes, att riksbankens disponibla vinst skulle ingå till statsverket, kom den allt fortfarande att upptagas som tillgång först sedan den faktiskt förefanns och sålunda